มูลนิรุตติ

กัจจายนสูตร และ ธาตฺวานุกรม

คู่มือเรียนบาลีใหญ่และพระไตรปิฎก

พระมหาสมปอง มุทิโต

วัดวิหารธรรม บ้านศรีวิราช อ.น้ำโสม จ.อุดรธานี

ชื่อหนังสือ

มูลนิรุตติ

กัจจายนสูตร และ ธาตฺวานุกรม

คู่มือเรียนบาลีใหญ่และพระไตรปิฎก

ผู้รวบรวม

พระมหาสมปอง มุทิโต

ศูนย์กลางการศึกษาบาลีใหญ่และพระไตรปิฎก

วัดวิหารธรรม อ.น้ำโสม จ.อุดรธานี

จัดพิมพ์

ครั้งที่ ๑	ปี ๒๕๔๑	จำนวน ๑,๐๐๐	เล่ม
ครั้งที่ ๒	ปี ๒๕๔๓	จำนวน ๒,๐๐๐	เล่ม
ครั้งที่ ๓	ปี ๒๕๔๕	จำนวน ๓,๐๐๐	เล่ม
ครั้งที่ ๔	ปี ๒๕๖๒	จำนวน ๔,๐๐๐	เล่ม

พิมพ์ที่

คำนำ

นักศึกษาบาลีใหญ่ ผู้ที่กำลังศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎก โดยอาศัยคัมภีร์บาลีใหญ่ที่มีเนื้อหาสมบูรณ์ครบถ้วนที่สุด เป็นคู่มือช่วยในการศึกษาค้นคว้า

คัมภีร์บาลีใหญ่ มี ๔ หมวดคัมภีร์

๑. คัมภีร์ไวยากรณ์บาลีใหญ่ ๓ สายคัมภีร์ คือ (๑) สายคัมภีร์กัจจายนะ ได้แก่ กัจจายนพฺยากรณะ นฺยาสะ ปทรูปสิทธิ และคัมภีร์อธิบาย (๒) สายคัมภีร์โมคคัลลานะ ได้แก่ โมคคัลลานพฺยากรณะ ปโยคสิทธิ นิรุตติทีปนี และคัมภีร์อธิบาย (๓) สายคัมภีร์สัททนีติ ได้แก่ สัททนีติสุตตมาลา สัททนีติธาตุมาลา สัททนีติปทมาลา และคัมภีร์อธิบาย

๒. คัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา ว่าด้วยศัพท์

๓. คัมภีร์วุตโตทัย ว่าด้วยฉันทลักษณ์

๔. คัมภีร์สุโพธาลังการะ ว่าด้วยคุณและโทษของการใช้โวหารสำนวนต่างๆในภาษาบาลี

เมื่ออาศัยคัมภีร์คู่มือเหล่านี้แล้ว จะสามารถเข้าใจพระพุทธพจน์ได้ดี หากมีข้อสงสัยก็จะสามารถวินิจฉัยได้ไม่ยาก บัณฑิตทั้งหลายจึงกล่าวว่า คัมภีร์บาลีใหญ่ทั้ง ๔ นี้ มีอุปการะมากต่อการศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎก

ชมรมนิรุตติศึกษา ก่อตั้งขึ้นโดยปรารภการเรียนคัมภีร์บาลีใหญ่ เพื่อใช้เป็นคู่มือสำหรับศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎกเป็นหลัก จึงได้เปิดสอนคัมภีร์บาลีใหญ่ดังกล่าวข้างต้น และจัดทำตำราคู่มือการศึกษาค้นคว้าไปพร้อม ๆ กัน

หนังสือ "**มูลนิรุตติ**" ฉบับนี้ นับว่าเป็นตำราคู่มือที่จำเป็นในเบื้องต้น ต่อการศึกษาบาลีใหญ่อีกฉบับหนึ่ง ที่ชมรมฯ จัดทำขึ้น โดยมีเนื้อหา ๒ อย่าง

๑. **กัจจายนสูตร** เป็นสูตรสำหรับท่อง เพื่อปรับตัวให้มีความพร้อมก่อนเข้าเรียนคัมภีร์ไวยากรณ์สายกัจจายนะทั้งหมด ซึ่งมีจำนวน ๖๗๓ สูตร ผู้มีความพยายามปานกลาง จะสามารถท่องจบภายในระยะเวลา ๑ เดือน และผู้มีความพยายามยิ่ง ดุจพระ

โพธิสัตว์ผู้กำลังบำเพ็ญวีริยบารมี ก็จะท่องจำได้โดยง่ายดาย

๒. **ธาตวานุกรม** รวมเอาธาตุซึ่งเป็นรากศัพท์ของนามและกิริยามาเรียงไว้ตามลำดับอักษร เพื่อความสะดวกในการจดจำและค้นคว้า "**ศัพท์สำเร็จมาจากธาตุใด ก็มีเนื้อความเหมือนธาตุนั้น และธาตุจะมีเนื้อความเปลี่ยนไป ก็เพราะอุปสัคและปัจจัยที่มาประกอบเข้า**"

ธาตุในหนังสือเล่มนี้ นำมาจากคัมภีร์ไวยากรณ์ปทรูปสิทธิเท่านั้น มีจำนวน ๓๒๑ ตัว ส่วนอุทาหรณ์ประกอบ นำมาจากคัมภีร์ปทรูปสิทธิก็มี จากคัมภีร์ธาตุอื่นก็มี

ผู้รวบรวมหวังว่า "**ผู้ศึกษาคัมภีร์บาลีใหญ่และพระไตรปิฎก จะมีความคุ้นเคยกับภาษาของพระอริยเจ้า เหมือนเป็นภาษาของตน**"

พระมหาสมปอง มุทิโต
ประธานชมรมนิรุตติศึกษา

สารบัญ
กจฺจายนสุตฺต

สารบัญ
ธาตวานุกรม

กัจจายนสูตร

กจฺจายนสุตฺต

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. สนฺธิกปฺป สนฺธิกณฺฑ

๑ : *๑. **อตฺโถ อกฺขรสญฺญาโต.**

๒ : ๒. **อกฺขราปาทโย เอกจตฺตาลีสํ.**

๓ : ๓. **ตตฺโถทนฺตา สรา อฏฺฐ.**

๔ : ๔. **ลหุมตฺตา ตโย รสฺสา.**

๕ : ๕. **อญฺเญ ทีฆา.**

๖ : ๘. **เสสา พฺยญฺชนา.**

๗ : ๙. **วคฺคา ปญฺจปญฺจโส มนฺตา.**

๘ : ๑๐. **อํ อิติ นิคฺคหีตํ.**

๙ : ๑๑. **ปรสมญฺญา ปโยเค.**

๑๐ : ๑๒. **ปุพฺพมโธฐิตมสฺสรํ สเรน วิโยชเย.**

๑๑ : ๑๔. **นเย ปรํ ยุตฺเต.**

อิติ สนฺธิกปฺเป ปฐโม กณฺโฑ.

---

* กจฺจายเน สุตฺตานุกฺกมํ. : ปทรูปสิทฺธิยํ สุตฺตานุกฺกมํ.

๑๒ : ๑๓. สรา สเร โลปํ.
๑๓ : ๑๕. วา ปโร อสรูปา.
๑๔ : ๑๖. กฺวจาสวณฺณํ ลุตฺเต.
๑๕ : ๑๗. ทีฆํ.
๑๖ : ๑๘. ปุพฺโพ จ.
๑๗ : ๑๙. ยเมทนฺตสฺสาเทโส.
๑๘ : ๒๐. วโมทุทนฺตานํ.
๑๙ : ๒๒. สพฺโพ จํ ติ.
๒๐ : ๒๗. โท ธสฺส จ.
๒๑ : ๒๑. อิวณฺโณ ยํ นวา.
๒๒ : ๒๘. เอวาทิสฺส ริ ปุพฺโพ จ รสฺโส.
อิติ สนฺธิกปฺเป ทุติโย กณฺโฑ.

๒๓ : ๓๖. สรา ปกติ พฺยญฺชเน.
๒๔ : ๓๕. สเร กฺวจิ.
๒๕ : ๓๗. ทีฆํ.
๒๖ : ๓๘. รสฺสํ.
๒๗ : ๓๙. โลปญฺจ ตตฺรากาโร.
๒๘ : ๔๐. ปร เทฺวภาโว ฐาเน.

๒๙ : ๔๒. **วคฺเค โฆสาโฆสานํ ตติยปฐมา.**
อิติ สนฺธิกปฺเป ตติโย กณฺโฑ.

๓๐ : ๕๘. **อํ พฺยญฺชเน นิคฺคหีตํ.**

๓๑ : ๔๙. **วคฺคนฺตํ วา วคฺเค.**

๓๒ : ๕๐. **เอเห ญํ.**

๓๓ : ๕๑. **ส เย จ.**

๓๔ : ๕๒. **มทา สเร.**

๓๕ : ๓๔. **ยวมทนตรลา จาคมา.**

๓๖ : ๔๗. **กฺวจิ โอ พฺยญฺชเน.**

๓๗ : ๕๗. **นิคฺคหีตญฺจ.**

๓๘ : ๕๓. **กฺวจิ โลปํ.**

๓๙ : ๕๔. **พฺยญฺชเน จ.**

๔๐ : ๕๕. **ปโร วา สโร.**

๔๑ : ๕๖. **พฺยญฺชโน จ วิสญฺโญโค.**
อิติ สนฺธิกปฺเป จตุตฺโถ กณฺโฑ.

๔๒ : ๓๒. **โค สเร ปุถสฺสาคโม กฺวจิ.**

๔๓ : ๓๓. **ปาสฺส จนฺโต รสฺโส.**

๔๔ : ๒๔. **อพฺโภ อภิ.**

๔๕ : ๒๕. **อชฺโฌ อธิ.**

๔๖ : ๒๖. **เต น วา อิวณฺเณ.**

๔๗ : ๒๗. **อติสฺส จนฺตสฺส.**

๔๘ : ๔๓. **กฺวจิ ปฏิ ปติสฺส.**

๔๙ : ๔๔. **ปุถสฺสุ พฺยญฺชเน.**

๕๐ : ๔๕. **โอ อวสฺส.**

๕๑ : ๕๙. **อนุปทิฏฺฐานํ วุตฺตโยคโต.**

อิติ สนฺธิกปฺเป ปญฺจโม กณฺโฑ.

สนฺธิสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๒. นามกปฺป นามกณฺฑ

๕๒ : ๖๐. ชินวจนยุตฺตํ หิ.

๕๓ : ๖๑. ลิงฺคญฺจ นิปฺปจฺจเต.

๕๔ : ๖๒. ตโต จ วิภตฺติโย.

๕๕ : ๖๓. สิ โย อํ โย นา หิ ส นํ สฺมา หิ ส นํ สฺมึ สุ.

๕๖ : ๖๔. ตทนุปโรเธน.

๕๗ : ๗๑. อาลปเน สิ คสญฺโญ.

๕๘ : ๒๙. อิวณฺณุวณฺณา ฌลา.

๕๙ :๑๘๒. เต อิตฺถิขฺยา โป.

๖๐ :๑๗๗. อา โฆ.

๖๑ : ๘๖. สาคโม เส.

๖๒ :๒๐๖. สํสาเสฺวกวจเนสุ จ.

๖๓ :๒๑๗. เอติมาสมิ.

๖๔ :๒๑๖. ตสฺสา วา.

๖๕ :๒๑๕. ตโต สสฺส สฺสาย.

๖๖ :๒๐๕. โฆ รสฺสํ.

๖๗ :๒๒๙. โน จ ทฺวาทิโต นํมฺหิ.

๖๘ :๑๘๔. อมา ปโต สฺมึสฺมานํ วา.

๖๙ : ๑๘๖. อาทิโต โอ จ.
๗๐ : ๓๐. ฌลานมิยุวา สเร วา.
๗๑ : ๕๐๕. ยวการา จ.
๗๒ : ๑๘๕. ปสญฺญสฺส จ.
๗๓ : ๑๗๔. คาว เส.
๗๔ : ๑๖๙. โยสุ จ.
๗๕ : ๑๗๐. อวํมฺหิ จ.
๗๖ : ๑๗๑. อาวสฺสุ วา.
๗๗ : ๑๗๕. ตโต นมํ ปติมฺหาลุตฺเต จ สมาเส.
๗๘ : ๓๑. โอ สเร จ.
๗๙ : ๔๖. ตพฺพิปรีตูปปเท พฺยญฺชเน จ.
๘๐ : ๑๗๓. โคณ นํมฺหิ วา.
๘๑ : ๑๗๒. สุหินาสุ จ.
๘๒ : ๑๔๙. อํโม นิคฺคหีตํ ฌลเปหิ.
๘๓ : ๖๗. สรโลโป'มาเทสปจฺจยาทิมฺหิ
สรโลเป ตุ ปกติ.
๘๔ : ๑๔๔. อโฆ รสฺส'เมกวจนโยสฺวปิ จ.
๘๕ : ๑๕๐. น สิสฺมิ'มนปุํสกานิ.

๘๖ : ๒๒๗. อุภาทิโต นมินฺนํ.

๘๗ : ๒๓๑. อิณฺณมิณฺณนฺนํ ตีหิ สงฺขฺยาหิ.

๘๘ : ๑๔๗. โยสุ กตนิการโลเปสุ ทีฆํ.

๘๙ : ๘๗. สุนํหิสุ จ.

๙๐ : ๒๕๒. ปญฺจาทีน'มตฺตํ.

๙๑ : ๑๙๔. ปติสฺสินีมฺหิ.

๙๒ : ๑๐๐. นฺตุสฺสนฺโต โยสุ จ.

๙๓ : ๑๐๖. สพฺพสฺส วา อํเสสุ.

๙๔ : ๑๐๕. สิมฺหิ วา.

๙๕ : ๑๔๕. อคฺคิสฺสินิ.

๙๖ : ๑๔๘. โยสฺว'กตรสฺโส โฌ.

๙๗ : ๑๕๖. เวโวสุ โล จ.

๙๘ : ๑๘๙. มาตุลาทีน'มานตฺตมี'กาเร.

๙๙ : ๘๑. สฺมาหิสฺมึนํ มฺหาภิมฺหิ วา.

๑๐๐ : ๒๑๔. น ติเมหิ กตากาเรหิ.

๑๐๑ : ๘๐. สุหิสฺว'กาโร เอ.

๑๐๒ : ๒๐๒. สพฺพนามานํ นํมฺหิ จ.

๑๐๓ : ๗๙. อโต เนน.

๑๐๔ : ๖๖. โส.

๑๐๕ : ๐.* โส วา.

๑๐๖ : ๓๑๓. ทีโฆเรหิ.

๑๐๗ : ๖๙. สพฺพโยนีน’มาเอ.

๑๐๘ : ๙๐. สฺมาสฺมึนํ วา.

๑๐๙ : ๓๐๔. อาย จตุตฺเถกวจนสฺส ตุ.

๑๑๐ : ๒๐๑. ตโย เนว จ สพฺพนาเมหิ.

๑๑๑ : ๑๗๙. ฆโต นาทีนํ.

๑๑๒ : ๑๘๓. ปโต ยา.

๑๑๓ : ๑๓๒. สขโต คสฺเส วา.

๑๑๔ : ๑๗๘. ฆเต จ.

๑๑๕ : ๑๘๑. น อมฺมาทิโต.

๑๑๖ : ๑๕๗. อกตรสฺสา ลโต ยฺวา’ลปนสฺส เวโว.

๑๑๗ : ๑๒๔. ฌลโต สสฺส โน วา.

๑๑๘ : ๑๔๖. ฆปโต จ โยนํ โลโป.

๑๑๙ : ๑๕๕. ลโต โวกาโร จ.

อิติ นามกปฺเป ปฐโม กณฺโฑ.

---

* ปทรูปสิทฺธิยมิทํ นตฺถิ.

๑๒๐ : ๒๔๓. อมฺหสฺส มมํ สวิภตฺติสฺส เส.
๑๒๑ : ๒๓๓. มยํ โยมฺหิ ปฐเม.
๑๒๒ : ๙๙. นฺตุสฺส นฺโต.
๑๒๓ : ๑๐๓. นฺตสฺส เส วา.
๑๒๔ : ๙๘. อา สิมฺหิ.
๑๒๕ : ๑๙๘. อํ นปุํสเก.
๑๒๖ : ๑๐๑. อวณฺณา จ เค.
๑๒๗ : ๑๐๒. โตติตา สสฺมึนาสุ.
๑๒๘ : ๑๐๔. นํมฺหิ ตํ วา.
๑๒๙ : ๒๒๒. อิมสฺสิท'มํสิสุ นปุํสเก.
๑๓๐ : ๒๒๕. อมุสฺสา'ทุํ.
๑๓๑ : ๐. อิตฺถิปุมนปุํสกสงฺขยํ.
๑๓๒ : ๒๒๘. โยสุ ทฺวินฺนํ เทฺว จ.
๑๓๓ : ๒๓๐. ติจตุนฺนํ ติสฺโสจตสฺโส-ตโยจตฺตาโร-
ตีณิจตฺตาริ.
๑๓๔ : ๒๕๑. ปญฺจาทีน'มกาโร.
๑๓๕ : ๑๑๘. ราชสฺส รญฺโญราชิโน เส.
๑๓๖ : ๑๑๙. รญฺญํ นํมฺหิ วา.

๑๓๗ : ๑๑๖. นามฺหิ รญฺญา วา.

๑๓๘ : ๑๒๑. สฺมึมฺหิ รญฺเญราชินิ.

๑๓๙ : ๒๔๕. ตุมฺหมฺหากํ ตยิมยิ.

๑๔๐ : ๒๓๒. ตฺวมหํ สิมฺหิ จ.

๑๔๑ : ๒๔๑. ตวมม เส.

๑๔๒ : ๒๔๒. ตุยฺหํมยฺหญฺจ.

๑๔๓ : ๒๓๕. ตํม’มํมฺหิ.

๑๔๔ : ๒๓๔. ตวํมมญฺจ นวา.

๑๔๕ : ๒๓๘. นามฺหิ ตยามยา.

๑๔๖ : ๒๓๖. ตุมฺหสฺส ตุวํตฺว’มํมฺหิ.

๑๔๗ : ๒๔๖. ปทโต ทุติยาจตุตฺถีฉฏฺฐีสุ โวโน.

๑๔๘ : ๒๔๗. เตเมกวจเนสุ จ.

๑๔๙ : ๒๔๘. น อํมฺหิ.

๑๕๐ : ๒๔๙. วา ตติเย จ.

๑๕๑ : ๒๕๐. พหุวจเนสุ โวโน.

๑๕๒ : ๑๓๖. ปุมนฺตสฺสา สิมฺหิ.

๑๕๓ : ๑๓๘. อ’มาลปเนกวจเน.

๑๕๔ : ๐. สมาเส จ วิภาสา.

๑๕๕ : ๑๓๗. โยสฺวา'โน.

๑๕๖ : ๑๔๒. อาเน สฺมึมฺหิ วา.

๑๕๗ : ๑๔๐. หิวิภตฺติมฺหิ จ.

๑๕๘ : ๑๔๓. สุสฺมิ'มา วา.

๑๕๙ : ๑๓๙. อุ นามฺหิ จ.

๑๖๐ : ๑๙๗. อ กมฺมนฺตสฺส จ.

อิติ นามกปฺเป ทุติโย กณฺโฑ.

๑๖๑ : ๒๔๔. ตุมฺหมฺเหหิ น'มากํ.

๑๖๒ : ๒๓๗. วา ยฺวปฺปฺปจโม.

๑๖๓ : ๒๔๐. สสฺสํ.

๑๖๔ : ๒๐๐. สพฺพนามการเต ปจโม.

๑๖๕ : ๒๐๘. ทฺวนฺทฏฺฐา วา.

๑๖๖ : ๒๐๙. นาญฺญํ สพฺพนามิกํ.

๑๖๗ : ๒๑๐. พหุพฺพีหิมฺหิ จ.

๑๖๘ : ๒๐๓. สพฺพโต นํ สํสานํ.

๑๖๙ : ๑๑๗. ราชสฺส ราชุ สุนํหิสุ จ.

๑๗๐ : ๒๒๐. สพฺพสฺสิมสฺเส วา.

๑๗๑ : ๒๑๙. อนิมิ นามฺหิ จ.

๑๗๒ : ๒๑๘. อนปุํสกสฺสายํ สิมฺหิ.
๑๗๓ : ๒๒๓. อมุสฺส โม สํ.
๑๗๔ : ๒๑๑. เอตเตสํ โต.
๑๗๕ : ๒๑๒. ตสฺส วา นตฺตํ สพฺพตฺถ.
๑๗๖ : ๒๑๓. สสฺมาสฺมึสํสาสฺว'ตฺตํ.
๑๗๗ : ๒๒๑. อิมสทฺทสฺส จ.
๑๗๘ : ๒๒๔. สพฺพโต โก.
๑๗๙ : ๒๐๔. ฆปโต สฺมึสานํ สํสา.
๑๘๐ : ๒๐๗. เนตาหิ สฺมิ'มายยา.
๑๘๑ : ๙๕. มโนคณาทิโต สฺมึนาน'มิอา.
๑๘๒ : ๙๗. สสฺส โจ.
๑๘๓ : ๔๘. เอเตสโม โลเป.
๑๘๔ : ๙๖. ส สเร วาคโม.
๑๘๕ : ๑๑๒. สนฺตสทฺทสฺส โส เภ โพ จนฺเต.
๑๘๖ : ๑๐๗. สิมฺหิ คจฺฉนฺตาทีนํ นฺตสทฺโท อํ.
๑๘๗ : ๑๐๘. เสเสสุ นฺตุว.
๑๘๘ : ๑๕๕. พฺรหฺมตฺตสขราชาทิโต อมานํ.
๑๘๙ : ๑๑๓. สฺยา จ.

๑๙๐ : ๑๑๔. โยน'มาโน.

๑๙๑ : ๑๓๐. สขโต จาโยโน.

๑๙๒ : ๑๓๕. สฺมิเม.

๑๙๓ : ๑๒๒. พฺรหฺมโต คสฺส จ.

๑๙๔ : ๑๓๑. สขนฺตสฺสิ โนนานํเสสุ.

๑๙๕ : ๑๓๔. อาโร หิมฺหิ วา.

๑๙๖ : ๑๓๓. สุนมํสุ วา.

๑๙๗ : ๑๒๕. พฺรหฺมโต ตุ สฺมึ นิ.

๑๙๘ : ๑๒๓. อุตฺตํ สนาสุ.

๑๙๙ : ๑๕๘. สตฺถุปิตาทีน'มา สิสฺมึ สิโลโป จ.

๒๐๐ : ๑๕๙. อญฺเญสฺ'วารตฺตํ.

๒๐๑ : ๑๖๓. วา นํมฺหิ.

๒๐๒ : ๑๖๔. สตฺถุนตฺตญฺจ.

๒๐๓ : ๑๖๒. อุ สสฺมึ สโลโป จ.

๒๐๔ : ๑๖๗. สกมนฺธาตาทีนญฺจ.

๒๐๕ : ๑๖๐. ตโต โยน'โม ตุ.

๒๐๖ : ๑๖๕. ตโต สฺมิ'มิ.

๒๐๗ : ๑๖๑. นา อา.

๒๐๘ : ๑๖๖. อาโร รสฺส'มิกาเร.

๒๐๙ : ๑๖๘. ปิตาทีน'มสิมฺหิ.

๒๑๐ : ๒๓๙. ตยาตยีนํ ตกาโร ตฺวตฺตํ วา.
อิติ นามกปฺเป ตติโย กณฺโฑ.

๒๑๑ : ๑๒๖. อตฺตนฺโต หิสฺมิ'มนตฺตํ.

๒๑๒ : ๑๒๙. ตโต สฺมึ นิ.

๒๑๓ : ๑๒๗. สสฺส โน.

๒๑๔ : ๑๒๘. สฺมา นา.

๒๑๕ : ๑๔๑. ฌลโต จ.

๒๑๖ : ๑๘๐. ฆปโต สฺมึ ยํ วา.

๒๑๗ : ๑๙๙. โยนํ นิ นปุํสเกหิ.

๒๑๘ : ๑๙๖. อโต นิจฺจํ.

๒๑๙ : ๑๙๕. สึ.

๒๒๐ : ๗๔. เสสโต โลปํ คสิปิ.

๒๒๑ : ๒๘๒. สพฺพาส'มาวุโสปสคฺคนิปาตาทีหิ จ.

๒๒๒ : ๓๒๗. ปุมสฺส ลิงฺคาทีสุ สมาเสสุ.

๒๒๓ : ๑๘๘. อํ ย'มีโต ปสญฺญโต.

๒๒๔ : ๑๕๓. นํ ฌโต กตรสฺสา.

๒๒๕ : ๑๕๑. โยนํ โน.

๒๒๖ : ๑๕๔. สฺมึ นิ.

๒๒๗ : ๒๗๐. กิสฺส ก เว จ.

๒๒๘ : ๒๗๒. กุ หึหํสุ จ.

๒๒๙ : ๒๒๖. เสเสสุ จ.

๒๓๐ : ๒๖๒. ตฺรโตเถสุ จ.

๒๓๑ : ๒๖๓. สพฺพสฺเส'ตสฺสากาโร วา.

๒๓๒ : ๒๖๗. ตฺเร นิจฺจํ.

๒๓๓ : ๒๖๔. เอ โตเถสุ จ.

๒๓๔ : ๒๖๕. อิมสฺสิ ถํทานิหโตเธสุ จ.

๒๓๕ : ๒๘๑. อ ธุนามฺหิ จ.

๒๓๖ : ๒๘๐. เอต รหิมฺหิ.

๒๓๗ : ๑๗๖. อิตฺถิยมโต อาปจฺจโย.

๒๓๘ : ๑๘๗. นทาทิโต วา อี.

๒๓๙ : ๑๙๐. ณว-ณิก-เณยฺย-ณ-นฺตูหิ.

๒๔๐ : ๑๙๓. ปติภิกฺขุราชีการนฺเตหิ อินี.

๒๔๑ : ๑๙๑. นฺตุสฺส ต'มีกาเร.

๒๔๒ : ๑๙๒. ภวโต โภโต.

๒๔๓ : ๑๑๐. **โภ เค ตุ.**

๒๔๔ : ๗๒. **อการปิตาทฺยนฺตาน’มา.**

๒๔๕ : ๑๕๒. **ฌลปา รสฺสํ.**

๒๔๖ : ๗๓. **อากาโร วา.**

อิติ นามกปฺเป จตุตฺโถ กณฺโฑ.

๒๔๗ : ๒๖๑. **ตฺวาทโย วิภตฺติสญฺญาโย.**

๒๔๘ : ๒๖๐. **กฺวจิ โต ปญฺจมฺยตฺเถ.**

๒๔๙ : ๒๖๖. **ตฺรถ สตฺตมิยา สพฺพนาเมหิ.**

๒๕๐ : ๒๖๘. **สพฺพโต ธิ.**

๒๕๑ : ๒๖๙. **กึสฺมา โว.**

๒๕๒ : ๒๗๑. **หึหํหิญฺจนํ.**

๒๕๓ : ๒๗๓. **ตมฺหา จ.**

๒๕๔ : ๒๗๔. **อิมสฺมา หธา จ.**

๒๕๕ : ๒๗๕. **ยโต หึ.**

๒๕๖ : ๐. **กาเล.**

๒๕๗ : ๒๗๖. **กึสพฺพญฺเญกยกุหิ ทาทาจนํ.**

๒๕๘ : ๒๗๘. **ตมฺหา ทานิ จ.**

๒๕๙ : ๒๗๙. **อิมสฺมา รหิธุนาทานิ จ.**

๒๖๐ : ๒๗๗. **สพฺพสฺส โส ทามฺหิ วา.**

๒๖๑ : ๓๖๙. **อวณฺโณ เย โลปญฺจ.**

๒๖๒ : ๓๙๑. **วุฑฺฒสฺส โช อิยิฏฺเฐสุ.**

๒๖๓ : ๓๙๒. **ปสตฺถสฺส โส จ.**

๒๖๔ : ๓๙๓. **อนฺติกสฺส เนโท.**

๒๖๕ : ๓๙๔. **พาฬฺหสฺส สาโธ.**

๒๖๖ : ๓๙๕. **อปฺปสฺส กณฺ.**

๒๖๗ : ๓๙๖. **ยุวานญฺจ.**

๒๖๘ : ๓๙๗. **วนฺตุมนฺตุวีนญฺจ โลโป.**

๒๖๙ : ๔๑. **ยวตํ ตลณทการานํ พฺยญฺชนานิ จลญชการตฺตํ.**

๒๗๐ : ๑๒๐. **อมฺห-ตุมฺห-นฺตุ-ราช-พฺรหฺมตฺต-สข-สตฺถุ-ปิตาทีหิ สฺมา นาว.**

อิติ นามกปฺเป ปญฺจโม กณฺโฑ.

นามสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๓. นามกปฺป การกกณฺฑ

๒๗๑ : ๘๘(๓๐๘). ยสฺมา'ทเปติ ภย'มาทตฺเต วา ต'ทปาทานํ.

๒๗๒ : ๓๐๙. ธาตุนามานมุปสคฺคโยคาทีสฺวปิ จ.

๒๗๓ : ๓๑๐. รกฺขณตฺถาน'มิจฺฉิตํ.

๒๗๔ : ๓๑๑. เยน วา'ทสฺสนํ.

๒๗๕ : ๓๑๒. ทูรนฺติกทฺธกาลนิมฺมาน-ตฺวาโลป-ทิสาโยค-วิภตฺตารปฺปโยค-สุทฺธปฺ-ปโมจน-เหตุ-วิวิตฺตปฺปมาณ-ปุพฺพโยค-พนฺธน-คุณวจน-ปญฺห-กถนโถกากตฺตูสุ จ.

๒๗๖ : ๘๔(๓๐๒). ยสฺส ทาตุกาโม โรจเต ธารยเต วา ตํ สมฺปทานํ.

๒๗๗ : ๓๐๓. สิลาฆ-หนุ-ฐา-สป-ธาร-ปิห-กุธ-ทุหิสฺโสสูย-ราธิกฺข-ปจฺจาสุณ-อนุปติคิณ-ปุพฺพกตฺตา-โรจนตฺถ-ตทตฺถ-ตุมตฺถาลมตฺถ-มญฺญา-

นาทรปฺปาณินิ คตฺยตฺถกมฺมนิ
อาสีสตฺถ-สมฺมุติ-ภิยฺย-
สตฺตมฺยตฺเถสุ จ.

๒๗๘ : ๙๓(๓๒๐). โย'ธาโร ต'โมกาสํ.

๒๗๙ : ๘๒(๒๙๒). เยน วา กยิรเต ตํ กรณํ.

๒๘๐ : ๗๕(๒๘๕). ยํ กโรติ ตํ กมฺมํ.

๒๘๑ : ๗๗(๒๙๔). โย กโรติ ส กตฺตา.

๒๘๒ : ๒๙๕. โย กาเรติ ส เหตุ.

๒๘๓ : ๙๑(๓๑๖). ยสฺส วา ปริคฺคโห ตํ สามี.

๒๘๔ : ๖๕(๒๘๓). ลิงฺคตฺเถ ปฐมา.

๒๘๕ : ๗๐. อาลปเน จ.

๒๘๖ : ๘๓(๒๙๑). กรเณ ตติยา.

๒๘๗ : ๒๙๖. สหาทิโยเค จ.

๒๘๘ : ๗๘(๒๙๓). กตฺตริ จ.

๒๘๙ : ๒๙๗. เหตฺวตฺเถ จ.

๒๙๐ : ๒๙๘. สตฺตมฺยตฺเถ จ.

๒๙๑ : ๒๙๙. เยนงฺควิกาโร.

๒๙๒ : ๓๐๐. วิเสสเน จ.

๒๙๓ : ๘๕(๓๐๑). **สมฺปทาเน จตุตฺถี.**

๒๙๔ : ๓๐๕. **นโมโยคาทีสฺวปิ จ.**

๒๙๕ : ๘๙(๓๐๗). **อปาทาเน ปญฺจมี.**

๒๙๖ : ๓๑๔. **การณตฺเถ จ.**

๒๙๗ : ๗๖(๒๘๔). **กมฺมตฺเถ ทุติยา.**

๒๙๘ : ๒๘๗. **กาลทฺธาน'มจฺจนฺตสํโยเค.**

๒๙๙ : ๒๘๘. **กมฺมปฺปวจนียยุตฺเต.**

๓๐๐ : ๒๘๖. **คติพุทฺธิภุชปจหรกรสยาทีนํ การิเต วา.**

๓๐๑ : ๙๒(๓๑๕). **สามิสฺมึ ฉฏฺฐี.**

๓๐๒ : ๙๔(๓๑๙). **โอกาเส สตฺตมี.**

๓๐๓ : ๓๒๑. **สามิสฺสราธิปติ-ทายาท-สกฺขิ-ปติภู-ปสุต-กุสเลหิ จ.**

๓๐๔ : ๓๒๒. **นิทฺธารเณ จ.**

๓๐๕ : ๓๒๓. **อนาทเร จ.**

๓๐๖ : ๒๘๙. **กฺวจิ ทุติยา ฉฏฺฐีนมตฺเถ.**

๓๐๗ : ๒๙๐. **ตติยาสตฺตมีนญฺจ.**

๓๐๘ : ๓๑๗. **ฉฏฺฐี จ.**

๓๐๙ : ๓๑๘. **ทุติยาปญฺจมีนญฺจ.**

๓๑๐ : ๓๒๔. **กมฺมกรณนิมิตฺตตฺเถสุ สตฺตมี.**

๓๑๑ : ๓๒๕. **สมฺปทาเน จ.**

๓๑๒ : ๓๒๖. **ปญฺจมฺยตฺเถ จ.**

๓๑๓ : ๓๒๗. **กาลภาเวสุ จ.**

๓๑๔ : ๓๒๘. **อุปธฺยาธิกิสฺสรวจเน.**

๓๑๕ : ๓๒๙. **มณฺฑิตุสฺสุกฺเกสุ ตติยา จ.**

อิติ นามกปฺเป การกกปฺโป ฉฏฺโฐ กณฺโฑ.

การกสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๔. นามกปฺป สมาสกณฺฑ

๓๑๖ : ๓๓๑. นามานํ สมาโส ยุตฺตตฺโถ.

๓๑๗ : ๓๓๒. เตสํ วิภตฺติโย โลปา จ.

๓๑๘ : ๓๓๓. ปกติ จสฺส สรนฺตสฺส.

๓๑๙ : ๓๓๐. อุปสคฺคนิปาตปุพฺพโก อพฺยยีภาโว.

๓๒๐ : ๓๓๕. โส นปุํสกลิงฺโค.

๓๒๑ : ๓๔๙. ทิคุสฺเส'กตฺตํ.

๓๒๒ : ๓๕๙. ตถา ทฺวนฺเท ปาณิ-ตูริย-โยคฺค-เสนงฺค-ขุทฺทชนฺตุก-วิวิธ-วิรุทฺธ-วิสภาคตฺถาทีนญฺจ.

๓๒๓ : ๓๖๐. วิภาสา รุกฺข-ติณ-ปสุ-ธน-ธญฺญ-ชนปทาทีนญฺจ.

๓๒๔ : ๓๓๙. ทฺวิปเท ตุลฺยาธิกรเณ กมฺมธารโย.

๓๒๕ : ๓๔๘. สงฺขฺยาปุพฺโพ ทิคุ.

๓๒๖ : ๓๔๑. อุเภ ตปฺปุริสา.

๓๒๗ : ๓๕๑. อมาทโย ปรปเทภิ.

๓๒๘ : ๓๕๒. อญฺญปทตฺเถสุ พหุพฺพีหิ.

๓๒๙ : ๓๕๗. **นามานํ สมุจฺจโย ทฺวนฺโท.**

๓๓๐ : ๓๔๐. **มหตํ มหา ตุลฺยาธิกรเณ ปเท.**

๓๓๑ : ๓๕๓. **อิตฺถิยํ ภาสิตปุมิตฺถี ปุมาว เจ.**

๓๓๒ : ๓๔๓. **กมฺมธารยสญฺเญ จ.**

๓๓๓ : ๓๔๔. **อตฺตํ นสฺส ตปฺปุริเส.**

๓๓๔ : ๓๔๕. **สเร อนฺ.**

๓๓๕ : ๓๔๖. **กทฺ กุสฺส.**

๓๓๖ : ๓๔๗. **กาปฺปตฺเถสุ จ.**

๓๓๗ : ๓๕๐. **กฺวจิ สมาสนฺตคตาน’มการนฺโต.**

๓๓๘ : ๓๕๖. **นทิมฺหา จ.**

๓๓๙ : ๓๕๘. **ชายาย ตุทํชานิ ปติมฺหิ.**

๓๔๐ : ๓๕๕. **ธนุมฺหา จ.**

๓๔๑ : ๓๓๖. **อํ วิภตฺตีน’มการนฺตา อพฺยยีภาวา.**

๓๔๒ : ๓๓๗. **สโร รสฺโส นปุํสเก.**

๓๔๓ : ๓๓๘. **อญฺญสฺมา โลโป จ.**

อิติ นามกปฺเป สมาสกปฺโป สตฺตโม กณฺโฑ.

สมาสสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๕. นามกปฺป ตทฺธิตกณฺฑ

๓๔๔ : ๓๖๑. วา ณ’ปจฺเจ.

๓๔๕ : ๓๖๖. ณายนณาน วจฺฉาทิโต.

๓๔๖ : ๓๖๗. เณยฺโย กตฺติกาทีหิ.

๓๔๗ : ๓๖๘. อโต ณิ วา.

๓๔๘ : ๓๗๑. ณโว’ปกฺวาทีหิ.

๓๔๙ : ๓๗๒. เณร วิธวาทิโต.

๓๕๐ : ๓๗๓. เยน วา สํสฏฺฐํ ตรติ จรติ วหติ ณิโก.

๓๕๑ : ๓๗๔. ตมธีเต เตนกตาทิ-สนฺนิธาน-นิโยค-
สิปฺป-ภณฺฑ-ชีวิกตฺเถสุ จ.

๓๕๒ : ๓๗๖. ณ ราคา ตสฺเสทมญฺญตฺเถสุ จ.

๓๕๓ : ๓๗๘. ชาตาทีน’มิมิยา จ.

๓๕๔ : ๓๗๙. สมูหตฺเถ กณฺณา

๓๕๕ : ๓๘๐. คามชนพนฺธุสหายาทีหิ ตา.

๓๕๖ : ๓๘๑. ตทสฺส ฐานมิโย จ.

๓๕๗ : ๓๘๒. อุปมตฺถายิตตฺตํ.

๓๕๘ : ๓๘๓. ตนฺนิสฺสิตตฺเถ โล.

๓๕๙ : ๓๘๔. อาลุ ตพฺพหุเล.
๓๖๐ : ๓๘๗. ณฺย-ตฺต-ตา ภาเว ตุ.
๓๖๑ : ๓๘๘. ณ วิสมาทีหิ.
๓๖๒ : ๓๘๙. รมณียาทิโต กณฺ.
๓๖๓ : ๓๙๐. วิเสเส ตรตมิสิกิยิฏฺฐา.
๓๖๔ : ๓๙๘. ตทสฺสตฺถีติ วี จ.
๓๖๕ : ๓๙๙. ตปาทิโต สี.
๓๖๖ : ๔๐๐. ทณฺฑาทิโต อิกอี.
๓๖๗ : ๔๐๑. มธฺวาทิโต โร.
๓๖๘ : ๔๐๒. คุณาทิโต วนฺตุ.
๓๖๙ : ๔๐๓. สตฺยาทีหิ มนฺตุ.
๓๗๐ : ๔๐๕. สทฺธาทิโต ณ.
๓๗๑ : ๔๐๔. อายุสฺสุการาส มนฺตุมฺหิ.
๓๗๒ : ๓๘๕. ตปฺปกติวจเน มโย.
๓๗๓ : ๔๐๖. สงฺขฺยาปูรเณ โม.
๓๗๔ : ๔๐๘. ส ฉสฺส วา.
๓๗๕ : ๔๑๒. เอกาทิโต ทสสฺสี.
๓๗๖ : ๒๕๗. ทเส โส นิจฺจญฺจ.

๓๗๗ : ๐. **อนฺเต นิคฺคหีตญฺจ.**

๓๗๘ : ๔๑๔. **ติ จ.**

๓๗๙ : ๒๕๘. **ล ทรานํ.**

๓๘๐ : ๒๕๕. **วีสติทเสสุ พา ทฺวิสฺส ตุ.**

๓๘๑ : ๒๕๔. **เอกาทิโต ทสฺส ร สงฺขฺยาเน.**

๓๘๒ : ๒๕๙. **อฏฺฐาทิโต จ.**

๓๘๓ : ๒๕๓. **เทฺวกฏฺฐาน'มากาโร วา.**

๓๘๔ : ๔๐๗. **จตุจฺเฉหิ ถฐา.**

๓๘๕ : ๔๐๙. **ทฺวิตีหิ ติโย.**

๓๘๖ : ๔๑๐. **ติเย ทุตาปิ จ.**

๓๘๗ : ๔๑๑. **เตส'มฑฺฒูปปเทน อฑฺฒุฑฺฒทิวฑฺฒ-ทิยฑฺฒฑฺฒติยา.**

๓๘๘ : ๖๘. **สรูปาน'เมกเสสฺวสกึ.**

๓๘๙ : ๔๑๓. **คณเน ทสสฺส ทฺวิ-ติ-จตุ-ปญฺจ-ฉ-สตฺต-อฏฺฐ-นวกานํ วี-ติ-จตฺตาร-ปญฺญา-ฉ-สตฺตาส-นวา โยสุ โยน'ญฺจีสมาสํ จิริตีตุติ.**

๓๙๐ : ๒๕๖. จตูปปทสฺส โลโป ตฺ'ตฺตรปทาทิจสฺส
จุโจปิ นวา.

๓๙๑ : ๔๒๓. ย'ทนุปปนฺนา นิปาตนา สิชฺฌนฺติ.

๓๙๒ : ๔๑๘. ทฺวาทิโต โก'เนกตฺเถ จ.

๓๙๓ : ๔๑๕. ทสทสกํ สตํ ทสกานํ สตํ
สหสฺสญฺจ โยมฺหิ.

๓๙๔ : ๔๑๖. ยาว ตทุตฺตริ ทสคุณิตญฺจ.

๓๙๕ : ๔๑๗. สกนาเมหิ.

๓๙๖ : ๓๖๓. เตสํ โณ โลปํ.

๓๙๗ : ๔๒๐. วิภาเค ธา จ.

๓๙๘ : ๔๒๑. สพฺพนาเมหิ ปการวจเน ตุ ถา.

๓๙๙ : ๔๒๒. กิมิเมหิ ถํ.

๔๐๐ : ๓๖๔. วุทฺธาทิสรสฺส วา'สํโยคนฺตสฺส สเณ จ.

๔๐๑ : ๓๗๕. มา ยูน'มาคโม ฐาเน.

๔๐๒ : ๓๗๗. อาตฺตญฺจ.

๔๐๓ : ๓๕๔. กฺวจา'ทิมชฺฌุตฺตรานํ ทีฆรสฺสา
ปจฺจเยสุ จ.

๔๐๔ : ๓๗๐. **เตสุ วุทฺธิโลปาคมวิการวิปรีตา-เทสา จ.**

๔๐๕ : ๓๖๕. **อยุวณฺณานญฺจา'โย วุทฺธี.**

อิติ นามกปฺเป ตทฺธิตกปฺโป อฏฺฐโม กณฺโฑ.

ตทฺธิตสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๖. อาขฺยาตกปฺป อาขฺยาตกณฺฑ

๔๐๖ : ๔๒๙. อถ ปุพฺพานิ วิภตฺตีนํ ฉ ปรสฺสปทานิ.

๔๐๗ : ๔๓๙. ปราณฺย'ตฺตโนปทานิ.

๔๐๘ : ๔๓๑. เทฺว เทฺว ปฐมมชฺฌิมุตฺตมปุริสา.

๔๐๙ : ๔๔๑. สพฺเพส'เมกาภิธาเน ปโร ปุริโส.

๔๑๐ : ๔๓๒. นามมฺหิ ปยุชฺชมาเนปิ ตุลฺยาธิกรเณ ปฐโม.

๔๑๑ : ๔๓๖. ตุมฺเห มชฺฌิโม.

๔๑๒ : ๔๓๗. อมฺเห อุตฺตโม.

๔๑๓ : ๔๒๗. กาเล.

๔๑๔ : ๔๒๘. วตฺตมานา ปจฺจุปฺปนฺเน.

๔๑๕ : ๔๕๑. อาณตฺยาสิฏฺเฐ'นุตฺตกาเล ปญฺจมี.

๔๑๖ : ๔๕๔. อนุมติปริกปฺปตฺเถสุ สตฺตมี.

๔๑๗ : ๔๖๐. อปจฺจกฺเข ปโรกฺขาตีเต.

๔๑๘ : ๔๕๖. หิยฺโยปภุติ ปจฺจกฺเข หิยฺยตฺตนี.

๔๑๙ : ๔๖๙. สมีเปชฺชตนี.

๔๒๐ : ๔๗๑. มาโยเค สพฺพกาเล จ.

๔๒๑ : ๔๗๓. อนาคเต ภวิสฺสนฺตี.

๔๒๒ : ๔๗๕. กฺริยาติปนฺเนตีเต กาลาติปตฺติ.

๔๒๓ : ๔๒๖. วตฺตมานา ติ อนฺติ สิ ถ มิ ม,
เต อนฺเต เส วฺเห เอ มฺเห.

๔๒๔ : ๔๕๐. ปญฺจมี ตุ อนฺตุ หิ ถ มิ ม,
ตํ อนฺตํ สฺสุ วฺโห เอ อามเส.

๔๒๕ : ๔๕๓. สตฺตมี เอยฺย เอยฺยุํ เอยฺยาสิ เอยฺยาถ
เอยฺยามิ เอยฺยาม, เอถ เอรํ เอโถ
เอยฺยาวฺโห เอยฺยํ เอยฺยามฺเห.

๔๒๖ : ๔๕๙. ปโรกฺขา อ อุ เอ ตฺถ อํ มฺห,
ตฺถ เร ตฺโถ วฺโห อึ มฺเห.

๔๒๗ : ๔๕๕. หิยฺยตฺตนี อา อู โอ ตฺถ อํ มฺหา,
ตฺถ ตฺถุํ เส วฺหํ อึ มฺหเส.

๔๒๘ : ๔๖๘. อชฺชตนี อี อุํ โอ ตฺถ อึ มฺหา,
อา อู เส วฺหํ อํ (อ) มฺเห.

๔๒๙ : ๔๗๒. ภวิสฺสนฺตี สฺสติ สฺสนฺติ สฺสสิ สฺสถ
สฺสามิ สฺสาม, สฺสเต สฺสนฺเต สฺสเส
สฺสวฺเห สฺสํ สฺสามฺเห.

๔๓๐ : ๔๗๔. **กาลาติปตฺติ สฺสา สฺสํสุ สฺเส สฺสถ สฺสํ สฺสามฺหา, สฺสถ สฺสิสุ สฺสเส สฺสวฺเห สฺสึ สฺสามฺหเส.**

๔๓๑ : ๔๕๘. **หิยฺยตฺตนีสตฺตมีปญฺจมีวตฺตมานา สพฺพธาตุกํ.**

อิติ อาขฺยาตกปฺเป ปฐโม กณฺโฑ.

๔๓๒ : ๓๖๒. **ธาตุลิงฺเคหิ ปรา ปจฺจยา.**

๔๓๓ : ๕๒๘. **ติช-คุป-กิต-มาเนหิ ขฉสา วา.**

๔๓๔ : ๕๓๔. **ภุช-ฆส-หร-สุปาทีหิ ตุมิจฺฉตฺเถสุ.**

๔๓๕ : ๕๓๖. **อาย นามโต กตฺตูปมานาทาจาเร.**

๔๓๖ : ๕๓๗. **อียูปมานา จ.**

๔๓๗ : ๕๓๘. **นามมฺหาตฺติจฺฉตฺเถ.**

๔๓๘ : ๕๔๐. **ธาตูหิ เณ-ณย-ณาเป-ณาปยา การิตานิ เหตฺวตฺเถ.**

๔๓๙ : ๕๓๙. **ธาตุรูเป นามสฺมา ณโย จ.**

๔๔๐ : ๔๔๕. **ภาวกมฺเมสุ โย.**

๔๔๑ : ๔๔๗. **ตสฺส จวคฺค-ยการ-วการตฺตํ สธาตฺวนฺตสฺส.**

๔๔๒ : ๔๔๘. อิวณฺณาคโม วา.

๔๔๓ : ๔๔๙. ปุพฺพรูปณฺจ.

๔๔๔ : ๕๑๑. ตถา กตฺตริ จ.

๔๔๕ : ๔๓๓. ภูวาทิโต อ.

๔๔๖ : ๕๐๙. รุธาทิโต นิคฺคหีต ปุพฺพญฺจ.

๔๔๗ : ๕๑๐. ทิวาทิโต โย.

๔๔๘ : ๕๑๒. สฺวาทิโต ณุณาอุณา จ.

๔๔๙ : ๕๑๓. กิยาทิโต นา.

๔๕๐ : ๕๑๗. คหาทิโต ปฺป-ณฺหา.

๔๕๑ : ๕๒๐. ตนาทิโต โอยิรา.

๔๕๒ : ๕๒๕. จุราทิโต เณณยา.

๔๕๓ : ๔๔๔. อตฺตโนปทานิ ภาเว จ กมฺมนิ.

๔๕๔ : ๔๔๐. กตฺตริ จ.

๔๕๕ : ๕๓๐. ธาตุปฺปจฺจเยหิ วิภตฺติโย.

๔๕๖ : ๔๓๐. กตฺตริ ปรสฺสปทํ.

๔๕๗ : ๔๒๔. ภูวาทโย ธาตโว.

อิติ อาขฺยาตกปฺเป ทุติโย กณฺโฑ.

๔๕๘ : ๔๖๑. กฺวจาทิวณฺณาน'เมกสฺสรานํ เทฺวภาโว.
๔๕๙ : ๔๖๒. ปุพฺโพ'พฺภาโส.
๔๖๐ : ๕๐๖. รสฺโส.
๔๖๑ : ๔๖๔. ทุติยจตุตฺถานํ ปฐมตติยา.
๔๖๒ : ๔๖๗. กวคฺคสฺส จวคฺโค.
๔๖๓ : ๕๓๒. มานกิตานํ วตตฺตํ วา.
๔๖๔ : ๕๐๔. หสฺส โช.
๔๖๕ : ๔๖๓. อนฺตสฺสิ'วณฺณากาโร วา.
๔๖๖ : ๔๘๙. นิคฺคหีตญฺจ.
๔๖๗ : ๕๓๓. ตโต ปามานานํ วามํ เสสุ.
๔๖๘ : ๔๙๒. ฐา ติฏฺโฐ.
๔๖๙ : ๔๙๔. ปา ปิโพ.
๔๗๐ : ๕๑๔. ญาสฺส ชาชํนา.
๔๗๑ : ๔๘๓. ทิสสฺส ปสฺส-ทิสฺส-ทกฺขา วา.
๔๗๒ : ๕๓๑. พฺยญฺชนนฺตสฺส โจ ฉปฺปจฺจเยสุ จ.
๔๗๓ : ๕๒๙. โก เข จ.
๔๗๔ : ๕๓๕. หรสฺส คี เส.
๔๗๕ : ๔๖๕. พฺรูภูน'มาหภูวา ปโรกฺขายํ.

๔๗๖ : ๔๔๒. **คมิสฺส'นฺโต จฺโฉ วา สพฺพาสุ.**

๔๗๗ : ๔๗๙. **วจสฺสชฺชตนิมฺหิ มกาโร โอ.**

๔๗๘ : ๔๓๘. **อกาโร ทีฆํ หิมิเมสุ.**

๔๗๙ : ๔๕๒. **หิ โลปํ วา.**

๔๘๐ : ๔๙๐. **โหติสฺส'เรโหเห ภวิสฺสนฺติมฺหิ สฺสสฺส จ.**

๔๘๑ : ๕๒๔. **กรสฺส สปฺปจฺจยสฺส กาโห.**

อิติ อาขฺยาตกปฺเป ตติโย กณฺโฑ.

๔๘๒ : ๕๐๘. **ทาทนฺตสฺสํ มิเมสุ.**

๔๘๓ : ๕๒๗. **อสํโยคนฺตสฺส วุทฺธิ การิเต.**

๔๘๔ : ๕๔๒. **ฆฏาทีนํ วา.**

๔๘๕ : ๔๓๔. **อญฺเญสุ จ.**

๔๘๖ : ๕๔๓. **คุหทุสานํ ทีฆํ.**

๔๘๗ : ๔๗๘. **วจ-วส-วหาทีน'มุกาโร วสฺส เย.**

๔๘๘ : ๔๘๑. **หวิปริยโย โล วา.**

๔๘๙ : ๕๑๙. **คหสฺส เฆ ปฺเป.**

๔๙๐ : ๕๑๘. **หโลโป ณฺหามฺหิ.**

๔๙๑ : ๕๒๓. กรสฺส กาสตฺต'มชฺชตนิมฺหิ.
๔๙๒ : ๔๙๙. อสสฺมา มิมานํ มฺหิ-มฺหานฺตโลโป จ.
๔๙๓ : ๔๙๘. ถสฺส ตฺถตฺตํ.
๔๙๔ : ๔๙๕. ติสฺส ตฺถิตฺตํ.
๔๙๕ : ๕๐๐. ตุสฺส ตฺถุตฺตํ.
๔๙๖ : ๔๙๗. สิมฺหิ จ.
๔๙๗ : ๔๗๗. ลภสฺมา อีอึนํ ตฺถ-ตฺถํ.
๔๙๘ : ๔๘๐. กุสสฺมา ที จฺฉิ.
๔๙๙ : ๕๐๗. ทาธาตุสฺส ทชฺชํ.
๕๐๐ : ๔๘๖. วทสฺส วชฺชํ.
๕๐๑ : ๔๔๓. คมิสฺส ฆมฺมํ.
๕๐๒ : ๔๙๓. ยมฺหิ ทาธามาฐาหาปามหมถาทีน'มี.
๕๐๓ : ๔๘๕. ยชสฺสา'ทิสฺสิ.
๕๐๔ : ๔๗๐. สพฺพโต อุํ อึสุ.
๕๐๕ : ๔๘๒. ชรมรานํ ชีรชียฺยมียฺยา วา.
๕๐๖ : ๔๙๖. สพฺพตฺถา'สสฺสา'ทิโลโป จ.
๕๐๗ : ๕๐๑. อสพฺพธาตุเก ภู.
๕๐๘ : ๕๑๕. เอยฺยสฺส ญาโต อิยาญา.
๕๐๙ : ๕๑๖. นาสฺส โลโป ยการตฺตํ.

๕๑๐ : ๔๘๗. โลป’ญฺเจตฺต’มกาโร.

๕๑๑ : ๕๒๑. อุตฺต’โมกาโร.

๕๑๒ : ๕๒๒. กรสฺสา’กาโร จ.

๕๑๓ : ๔๓๕. โอ อว สเร.

๕๑๔ : ๔๙๑. เอ อย.

๕๑๕ : ๕๔๑. เต อาวายา การิเต.

๕๑๖ : ๔๖๖. อิการาคโม อสพฺพธาตุกมฺหิ.

๕๑๗ : ๔๘๘. กฺวจิ ธาตุวิภตฺติปฺปจฺจยานํ ทีฆวิปรีตาเทสโลปาคมา จ.

๕๑๘ : ๔๔๖. อตฺตโนปทานิ ปรสฺสปทตฺตํ.

๕๑๙ : ๔๕๗. อการาคโม หิยฺยตฺตนี-อชฺชตนี-กาลาติปตฺตีสุ.

๕๒๐ : ๕๐๒. พฺรูโต อี ติมฺหิ.

๕๒๑ : ๔๒๕. ธาตุสฺส’นฺโต โลโป’เนกสฺสรสฺส.

๕๒๒ : ๔๗๖. อิสฺยมูนม’นฺโต จฺโฉ วา.

๕๒๓ : ๕๒๖. การิตานํ โณ โลปํ.

อิติ อาขฺยาตกปฺเป จตุตฺโถ กณฺโฑ.

อาขฺยาตสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๗. กิพฺพิธานกปฺป กิพฺพิธานกณฺฑ

๕๒๔ : ๕๖๑. ธาตุยา กมฺมาทิมฺหิ โณ.
๕๒๕ : ๕๖๕. สญฺญายํม นุ.
๕๒๖ : ๕๖๗. ปุเร ททา จ อึ.
๕๒๗ : ๕๖๘. สพฺพโต ณฺวุ-ตฺวา-วี วา.
๕๒๘ : ๕๗๗. วิส-รุช-ปทาทิโต ณ.
๕๒๙ : ๕๘๐. ภาเว จ.
๕๓๐ : ๕๘๔. กฺวิ จ.
๕๓๑ : ๕๘๙. ธราทีหิ รมฺโม.
๕๓๒ : ๕๙๐. ตสฺสีลาทีสุ ณี-ตฺวา-วี จ.
๕๓๓ : ๕๙๑. สทฺท-กุธ-จล-มณฺฑตฺถ-รุจาทีหิ ยุ.
๕๓๔ : ๕๙๒. ปาราทิคมิมฺหา รู.
๕๓๕ : ๕๙๓. ภิกฺขาทิโต จ.
๕๓๖ : ๕๙๔. หนตฺยาทีนํ ณุโก.
๕๓๗ : ๕๖๖. นุ นิคฺคหีตํ ปทนฺเต.
๕๓๘ : ๕๙๕. สํหนญฺญาย วา โร โฆ.
๕๓๙ : ๕๕๘. รมฺหิ รนฺโต ราทิ โน.
๕๔๐ : ๕๔๕. ภาวกมฺเมสุ ตพฺพานียา.

๕๔๑ : ๕๕๒. **ณฺโย จ.**

๕๔๒ : ๕๕๗. **กรมฺหา ริจฺจ.**

๕๔๓ : ๕๕๕. **ภูโตพฺพ.**

๕๔๔ : ๕๕๖. **วท-มท-คมุ-ยุช-ครหาการาทีหิ**
ชฺช-มฺม-คฺค-ยฺเหยฺยาคาโร วา.

๕๔๕ : ๕๔๘. **เต กิจฺจา**

๕๔๖ : ๕๖๒. **อณฺเณ กิตฺ.**

๕๔๗ : ๕๙๖. **นนฺทาทีหิ ยุ.**

๕๔๘ : ๕๙๗. **กตฺตุกรณปเทเสสุ จ.**

๕๔๙ : ๕๕๐. **รหาทิโต ณ.**

อิติ กิพฺพิธานกปฺเป ปฐโม กณฺโฑ.

๕๕๐ : ๕๔๖. **ณาทโย เตกาลิกา.**

๕๕๑ : ๕๙๘. **สญฺญายํ ทาธาโต อิ.**

๕๕๒ : ๖๐๙. **ติ กิจฺจาสิฏฺเจ.**

๕๕๓ : ๕๙๙. **อิตฺถิย'มติยโว วา.**

๕๕๔ : ๖๐๑. **กรโต ริริย.**

๕๕๕ : ๖๑๒. **อตีเต ต-ตวนฺตุ-ตาวี.**

๕๕๖ : ๖๒๒. **ภาวกมฺเมสุ ต.**

๕๕๗ : ๖๐๖. **พุธคมาทิตฺเถ กตฺตริ.**

๕๕๘ : ๖๐๒. **ชิโต อิน สพฺพตฺถ.**

๕๕๙ : ๖๐๓. **สุปโต จ.**

๕๖๐ : ๖๐๔. **อีสํทุสูหิ ข.**

๕๖๑ : ๖๓๖. **อิจฺฉตฺเถสุ สมานกตฺตุเกสุ ตเวตุํวา.**

๕๖๒ : ๖๓๘. **อรหสกฺกาทีสุ จ.**

๕๖๓ : ๖๓๙. **ปตฺตวจเน อลมตฺเถสุ จ.**

๕๖๔ : ๖๔๐. **ปุพฺพกาเล'กกตฺตุกานํ**
ตุน-ตฺวาน-ตฺวา วา.

๕๖๕ : ๖๔๖. **วตฺตมาเน มานนฺตา.**

๕๖๖ : ๕๗๔. **สาสาทีหิ รตฺถุ.**

๕๖๗ : ๕๗๕. **ปาทิโต ริตุ.**

๕๖๘ : ๕๗๖. **มานาทีหิ ราตุ.**

๕๖๙ : ๖๑๐. **อาคมา ตุโก.**

๕๗๐ : ๖๑๑. **ภพฺเพ อิก.**

อิติ กิพฺพิธานกปฺเป ทุติโย กณฺโฑ.

๕๗๑ : ๖๒๔. **ปจฺจยาทนิฏฺฐา นิปาตนา สิชฺฌนฺติ.**

๕๗๒ : ๖๒๕. **สาส-ทิสโต ตสฺส ริฏฺโจ จ.**

๕๗๓ : ๖๒๖. **สาทิ-สนฺต-ปุจฺฉ-ภนฺช-หํสาทีหิ ฏฺโฐ.**

๕๗๔ : ๖๑๓. วสโต อุตฺถ.

๕๗๕ : ๖๑๔. วสฺส วา วุ.

๕๗๖ : ๖๐๗. ธมฺภเหหิ ธฒา จ.

๕๗๗ : ๖๒๘. ภนฺชโต คฺโค จ.

๕๗๘ : ๕๖๐. ภุชาทีน'มนฺโต โน ทฺวิ จ.

๕๗๙ : ๖๒๙. วจ วา วุ.

๕๘๐ : ๖๓๐. คุปาทีนญฺจ.

๕๘๑ : ๖๑๖. ตราทีหิ อิณฺโณ.

๕๘๒ : ๖๓๑. ภิทาทิโต อินฺน-อนฺน-อีณา วา.

๕๘๓ : ๖๑๗. สุส-ปจ-สกโต กฺข-กฺกา จ.

๕๘๔ : ๖๑๘. ปกฺกมาทีหิ นฺโต จ.

๕๘๕ : ๖๑๙. ชนาทีน'มา ติมฺหิ จ.

๕๘๖ : ๖๐๐. คม-ขน-หน-รมาทีน'มนฺโต.

๕๘๗ : ๖๓๒. รกาโร จ.

๕๘๘ : ๖๒๐. ฐาปาน'มิอี จ.

๕๘๙ : ๖๒๑. หนฺเตหิ โห หสฺส โฬ วา อทหนหานํ.

อิติ กิพฺพิธานกปฺเป ตติโย กณฺโฑ.

๕๙๐ : ๕๗๙. ณมฺหิ รนฺชสฺส โช ภาวกรเณสุ.

๕๙๑ : ๕๔๔. หนสฺส ฆาโต.
๕๙๒ : ๕๐๓. วโธ วา สพฺพตฺถ.
๕๙๓ : ๕๖๔. อาการนฺตาน'มาโย.
๕๙๔ : ๕๘๒. ปุร-สมุป-ปรีหิ กโรติสฺส ขขรา วา ตปจฺจเยสุ จ.
๕๙๕ : ๖๓๗. ตเวตุนาทีสุ กา.
๕๙๖ : ๕๕๑. คม-ขน-หนาทีนํ ตุํตพฺพาทีสุ น.
๕๙๗ : ๖๔๑. สพฺเพหิ ตุนาทีนํ โย.
๕๙๘ : ๖๔๓. จนนฺเตหิ รจฺจํ.
๕๙๙ : ๖๔๔. ทิสา สฺวาน-สฺวา'นฺตโลโป จ.
๖๐๐ : ๖๔๕. มหทเภหิ มฺม-ยฺห-ชฺช-พฺภ-ทฺธา จ.
๖๐๑ : ๓๓๔. ตทฺธิต-สมาส-กิตกา นามํวา'ตเวตุนาทีสุ จ.
๖๐๒ : ๖. ทุมฺหิ ครุ.
๖๐๓ : ๗. ทีโฆ จ.
๖๐๔ : ๖๘๔. อกฺขเรหิ การ.
๖๐๕ : ๕๔๗. ยถาคมมิกาโร.
๖๐๖ : ๖๔๒. ทธนฺตโต โย กฺวจิ.

อิติ กิพฺพิธานกปฺเป จตุตฺโถ กณฺโฑ.

๖๐๗ : ๕๗๘. **นิคฺคหีต สํโยคาทิ โน.**
๖๐๘ : ๖๒๓. **สพฺพตฺถ เค คี.**
๖๐๙ : ๔๘๔. **สทสฺส สีทตฺตํ.**
๖๑๐ : ๖๒๗. **ยชสฺส สรสฺสิ ฏฺเจ.**
๖๑๑ : ๖๐๘. **หจตุตฺถาน'มนฺตานํ โท เธ.**
๖๑๒ : ๖๑๕. **โฑ ฒกาเร.**
๖๑๓ : ๕๘๓. **คหสฺส ฆร เณ วา.**
๖๑๔ : ๕๘๑. **ทหสฺส โท ฬํ.**
๖๑๕ : ๕๘๖. **ธาตฺวนฺตสฺส โลโป กฺวิมฺหิ.**
๖๑๖ : ๕๘๗. **วิทนฺเต อู.**
๖๑๗ : ๖๓๓. **นมกราน'มนฺตานํ นิยุตฺตตมฺหิ.**
๖๑๘ : ๕๗๑. **น กคตฺตํ จชา ณฺวุมฺหิ.**
๖๑๙ : ๕๗๓. **กรสฺส จ ตตฺตํ ตุสฺมึ.**
๖๒๐ : ๕๔๙. **ตุํ-ตุน-ตพฺเพสุ วา.**
๖๒๑ : ๕๕๓. **การิตํ วิย ณานุพนฺโธ.**
๖๒๒ : ๕๗๐. **อนกา ยุ-ณฺวูนํ.**
๖๒๓ : ๕๕๔. **กคา จชานํ.**

อิติ กิพฺพิธานกปฺเป ปญฺจโม กณฺโฑ.

กิพฺพิธานสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๘. กิพฺพิธานกปฺป อุณาทิกณฺฑ

๖๒๔ : ๕๖๓. กตฺตริ กิตฺ.

๖๒๕ : ๖๐๕. ภาวกมฺเมสุ กิจฺจ-กฺต-ขตฺถา.

๖๒๖ : ๖๓๔. กมฺมนิ ทุติยายํ กฺโต.

๖๒๗ : ๖๕๒. ขฺยาทีหิ มนฺ ม จ โต วา.

๖๒๘ : ๖๕๓. สมาทีหิ ถมา.

๖๒๙ : ๕๖๙. คหสฺสุ’ปธสฺเส วา.

๖๓๐ : ๖๕๔. มสุสฺส สุสฺส จฺฉร-จฺเฉรา.

๖๓๑ : ๖๕๕. อาปุพฺพจรสฺส จ.

๖๓๒ : ๖๕๖. อล-กล-สเลหิ ลยา.

๖๓๓ : ๖๕๗. ยาณลาณา.

๖๓๔ : ๖๕๘. มถิสฺส ถสฺส โล จ.

๖๓๕ : ๕๕๙. เปสาติสคฺคปตฺตกาเลสุ กิจฺจา.

๖๓๖ : ๖๕๙. อวสฺสกาธมิเณสุ ณี จ.

๖๓๗ : ๐. อรหสกฺกาทีหิ ตุํ.

๖๓๘ : ๖๖๐. วชาทีหิ ปพฺพชฺชาทโย นิปจฺจนฺเต.

๖๓๙ : ๕๘๕. กฺวิโลโป จ.

๖๔๐ : ๐. สจชานํ กคา ณานุพนฺเธ.

๖๔๑ : ๕๗๒. นุทาทีหิ ยุณฺวูน'มนานนากานนกา
สการิเตหิ จ.

๖๔๒ : ๕๘๘. อิยตมกิเอสาน'มนฺตสฺสโร ทีฆํ กฺวจิ
ทิสสฺส คุณํ โท รํ สกฺขี จ.

๖๔๓ : ๖๓๕. ภฺยาทีหิ มติพุธิปูชาทีหิ จ กฺโต.

๖๔๔ : ๖๖๑. เวปุ-สี-ทว-วมุ-กุ-ทา-ภู-หฺวาทีหิ
ถุตฺติมณิมา นิพฺพตฺเต.

๖๔๕ : ๖๖๒. อกฺโกเส นมฺหานิ.

๖๔๖ : ๔๑๙. เอกาทิโต สกิสฺส กฺขตฺตุํ.

๖๔๗ : ๖๖๓. สุนสฺสุนสฺโส'ณวานุวานูนุนขุนานา.

๖๔๘ : ๖๖๔. ตรุณสฺส สุสุ จ.

๖๔๙ : ๖๖๕. ยุวสฺสุวสฺสุวุวานุนูนา.

๖๕๐ : ๖๕๑. กาเล วตฺตมานาตีเต ณฺวาทโย.

๖๕๑ : ๖๔๗. ภวิสฺสติ คมาทีหิ ณีฆิณฺ.

๖๕๒ : ๖๔๘. กิริยายํ ณฺวุตโว.

๖๕๓ : ๓๐๖. ภาววาจิมฺหิ จตุตฺถี.

๖๕๔ : ๖๔๙. กมฺมนิ โณ.

๖๕๕ : ๖๕๐. เสเส สฺสํ-นฺตุ-มานานา.

๖๕๖ : ๖๖๖. ฉทาทีหิ ต-ตฺรณฺ.

๖๕๗ : ๖๖๗. วทาทีหิ ณิตฺโต คเณ.

๖๕๘ : ๖๖๘. มิทาทีหิ ตฺติติโย.

๖๕๙ : ๖๖๙. อุสุรนฺชทํสานํ ทํสสฺส ทฑฺโฒ ฒชา จ.

๖๖๐ : ๖๗๐. สูวุสาน'มูวุสาน'มโต โถ จ.

๖๖๑ : ๖๗๑. รนฺชุทาทีหิ ธทิทฺทกิรา กฺวจิ ชทโลโป จ.

๖๖๒ : ๖๗๒. ปฏิโต หิสฺส เหรณฺ-หีรณฺ.

๖๖๓ : ๖๗๓. กฑฺยาทีหิ โก.

๖๖๔ : ๖๗๔. ขาทามคมานํ ขนฺธนฺธคนฺธา.

๖๖๕ : ๖๗๕. ปฏาทีหฺยลํ.

๖๖๖ : ๖๗๖. ปุถสฺส ปุถุปถา'โม วา.

๖๖๗ : ๖๗๗. สสฺวาทีหิ ตุทโว.

๖๖๘ : ๖๗๘. จฺยาทีหิ อีวโร.

๖๖๙ : ๖๗๙. มุนาทีหิ จิ.

๖๗๐ : ๖๘๐. วิทาทีหฺ'ยูโร.

๖๗๑ : ๖๘๑. **หนาทีหิ ณุนุตโว.**

๖๗๒ : ๖๘๒. **กุฏาทีหิ โจ.**

๖๗๓ : ๖๘๓. **มนุ-ปูร-สุณาทีหิ อุสฺสนุสิสา.**

อิติ กิพฺพิธานกปฺเป อุณาทิกปฺโป ฉฏฺโจ กณฺโฑ.

อุณาทิสุตฺตํ นิฏฺจิตํ.

กจฺจายนสุตฺตํ นิฏฺจิตํ.

สุตฺตสงฺคหคาถา

สนฺธิมฺหิ เอกปญฺญาสํ นามมฺหิ ทฺวิสตํ ภเว
อฏฺจารสาธิกญฺเจว การเก ปญฺจตาลีสํ
สมาเส อฏฺจวีสญฺจ ทฺวาสฏฺจิ ตทฺธิเต มตํ
อฏฺจารสสตาขฺยาเต กิเต สุตฺตสตํ ภเว
อุณาทิมฺหิ จ ปญฺญาสํ สุตฺตเภทํ ปกาสิตํ.

(การิกาคนฺถ)

ธาตวานุกรม

ธาตวานุกรม

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
อคฺค	คติโกฏิลฺเล	คดไปคดมา
	อคฺคติ	ไปคด
	อคฺคลํ	กลอนประตู
	อคฺคิ	ไฟ (มีเปลวคดไปคดมา)
อจฺจ	ปูชายํ	บูชา
	อจฺจติ, อจฺจยติ	บูชา
	อจฺจิ	เปลวไฟ (ถูกบูชา)
อญฺช	พฺยตฺติ-คตีสุ	ปรากฏ-ไป
	อญฺชลิ	พนมมือ
	อญฺชติ	ไป
	สมชฺชา	การประชุม
อฏ	คติมฺหิ	ไป
	อฏนิ	แม่แคร่
	อฏวิ	ป่า, ดง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
อฑิ	อณฺฑตฺเถ	วางไข่, ออกไข่
	อณฺโฑ	ไข่, ลูกอัณฑะ
อท	ภกฺขเน	กิน
	อตฺตา	ตัว, ตน (กินทุกข์และสุข)
	อทฺทุ, อนฺทุ	เรือนจำ
อป	ปาปุณเน	ถึง, บรรลุ
	อปฺปํ	น้อย
	อาโป	น้ำ
	ปตฺโต	(อันเขา) พึงถึง, พึงบรรลุ
	ปปฺโปติ	ถึง, บรรลุ
	ปาปุณาติ	ถึง, บรรลุ
	ปาปุณิตพฺโพ	(อันเขา) พึงถึง, พึงบรรลุ
อม	โรค-คตฺยาทีสุ	เจ็บไข้, ปวด-ไป เป็นต้น
	อณุ	อณู, สิ่งเล็ก ๆ
	อมฺมา	มารดา
	อมฺโพ	มะม่วง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	อนฺโธ	บอด
	อามโย	โรค, ความเจ็บไข้
อย	คติมฺหิ	ไป
	อโย	เหล็ก
	อายุ	อายุ, ชีวิต
	สมโย	สมัย, พร้อมเพรียง
อร	คติมฺหิ	ไป
	อกฺโก	ดวงอาทิตย์
	อตฺโถ	อรรถ, เนื้อความ
	อทฺธา	ทางไกล
	อรญฺญํ	ป่า
	อรุ	แผล
	อุตุ	ฤดู
อล	ปริสมตฺถมฺหิ	ความสามารถ
	อลโส	คนเกียจคร้าน
	อลฺลํ, อลฺยํ	สด, เปียก

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
อว	รกฺขเณ	รักษา
	อวนี	แม่น้ำ
	อาวุโก	บิดา (ผู้รักษาบุตร)
อส	ภุวิ	มี, เป็น
	อตฺถิ	มีอยู่, เป็นอยู่
	อตฺโถ	อรรถ, เนื้อความ
อส	โภชเน	กิน
	อนฺนํ	ข้าว
	อสโก	นักกิน
	อสนํ, อสิตํ	การกิน
อส	สพฺภาเว	มีตามสภาพ
	สํ, สนฺโต, สมาโน	มีอยู่
อสุ	เขปเน	ขว้างไป, ทิ้ง
	อสิ	ดาบ
	อิสฺสาโส	นักแม่นธนู, ช่างศร

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
อาณ	เปสเน	ส่งไป
	อาณตฺติ	อำนาจ, คำสั่ง
	อาโณ	อำนาจ, คำสั่ง
	อาณาเปติ	สั่ง, ส่งไป
	อาณาปโก	ผู้สั่ง, ผู้ใช้
	สญฺชานนโก	ผู้สั่ง, ผู้ใช้
	สญฺญาปโก	ผู้สั่ง, ผู้ใช้
อาส	อุปเวสเน	เข้าไป, อยู่
	อจฺฉติ	อยู่
	อาสนํ	การนั่ง, ที่นั่ง
	อุปาสโก	อุบาสก
	อุปาสิกา	อุบาสิกา
อิ	อชฺฌยเน	สวด, สาธยาย
	อชฺฌยโก	ผู้สวด, ผู้สาธยาย
	อธีตํ	ถูกสวด, ถูกสาธยาย

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
อิ	คติมฺหิ	ไป
	อเนฺวติ	ติดตามไป
	อายุ	อายุ, ชีวิต
	เอติ	ไป
	ปจฺจโย	เหตุ, ปัจจัย
	ปฏิจฺจ	อาศัย
	ปฏิจฺโจ	มุ่งไป
	สมุทโย	เหตุ, ปัจจัย
อิกฺข	ทสฺสนงฺเกสุ	เห็น-ร่องรอย
	อุเปกฺขา	อุเบกขา, ความวางเฉย
	ภิกฺขุ	ภิกษุ, ผู้เห็นภัยในสงสาร
อิญฺช	กมฺปเน	หวั่นไหว
	อิญฺชนํ, อิชฺชา	ความหวั่นไหว
	สมิญฺชนํ	การเหยียดออก
อิทิ	ปรมิสฺสริเย	เป็นใหญ่ยิ่ง
	อินฺโท	พระอินทร์

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
อิส	ปริเยสเน	แสวงหา
	อิสิ	ฤษี, ดาบส (ผู้แสวงหาคุณมีศีลเป็นต้น)
อิสุ	อิจฺฉายํ	ปรารถนา
	อิจฺฉา	ความปรารถนา
	อิฏฺโจ	สิ่งที่น่าปรารถนา
อิสุ	อิจฺฉา-กนฺตีสุ	ปรารถนา-ชอบใจ
	อิจฺฉติ	ปรารถนา, ชอบใจ
	อิตฺถี	หญิง, ผู้ที่บุรุษปรารถนา
อุจ	สมวาเย	ประชุม, รวบรวม
	โอโก	เรือน, ที่อยู่
อุทิ	ปสวน-เกฺลทเนสุ	ไหลไป-เปียก, ชุ่ม
	อุทกํ	น้ำ
	อุทฺโท	นาก, แมวน้ำ
	อุนฺทูโร	หนู

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	โอทโน	ข้าว
	สมุทฺโท	สมุทร, ทะเล
อุสุ	ทาเห	เร่าร้อน, เผา, ไหม้
	อุกฺกา	ดวงไฟ, คบเพลิง
	อุกฺขลิ	หม้อข้าว
	อุฑฺโฒ	ถูกเผา
	อุมฺมุกฺกํ	ประกายไฟ
	อุสุ	ธนู, ศร
	อุสฺมา	ไออุ่น
เอรฑิ	หึสายํ	เบียดเบียน
	เอรณฺโฑ	ต้นระหุ่ง
กจ	ทิตฺติมฺหิ	รุ่งเรือง
	กจฺโจ	ต้นตระกูล, บรรพบุรุษ
	กจฺฉา	สายรัดเอว
	กาโจ	แก้วผลึก

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
กฏ	มทฺทเน	ย่ำยี
	กฏฺฐํ	ไม้แห้ง, ฟืน
กฑิ	เฉทเน	ตัด
	กณฺโฑ	ศร, เกาทัณฑ์, กระบอก, กัณฑ์, ตอน
กณ	นิมีลเน	หลับตา, กระพริบตา
	กณฺโณ	คอ
	กาโณ	บอด, ตาพิการ
กถ	กถเน	กล่าว
	กถนํ, กถา	การกล่าว
	ธมฺมิกถา	การกล่าวธรรม
	สากจฺฉา	สนทนา
กท	มเท	มึน, เมา
	กทลํ	น้ำเมา, กล้วย
	กทลี	กล้วย

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
กน	ทิตฺติ-กนฺตีสุ	รุ่งเรือง-ชอบใจ
	กญฺญา	สาวน้อย, สาวรุ่น
	กนกํ	ทองคำ
กปิ	จลเน	หวั่นไหว, เคลื่อนไหว
	อกมฺปิ	หวั่นไหวแล้ว
	กปิ	ลิง
	กมฺปโน	ความเคลื่อนไหว สิ่งที่ไหว, ผู้หวั่นไหว
	กวิ	นักกวี, ผู้คล่องแคล่ว
กปุ	หึสา- ตกฺกลคนฺเธสุ	เบียดเบียน- กำจัดกลิ่น
	กปฺปูโร	การบูร
กปฺป	ตกฺกเน	ดำริ, วิตก, คิด
	สงฺกปฺปิโต	(อันเขา) ดำริแล้ว
	สมฺมาสงฺกปฺโป	ความดำริชอบ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
กมุ	กนฺติมฺหิ	ชอบใจ, ใคร่
	กาโม	ผู้ชอบใจ, ผู้ใคร่
	ธมฺมกาโม	ผู้ชอบธรรม
กมุ	ปทวิกฺเขเป	ย่างเท้า, ก้าวเท้า
	อนุกฺกมํ	ตามลำดับ
	โอกฺกมฺม	หยั่งลง, ก้าวลง
	กมติ	ย่างไป, ก้าวไป
	จงฺกมติ	ย่างไป, ก้าวไป
	ยถากฺกมํ	ตามลำดับ
	ปกฺกโม	ผู้ก้าวไป, มุ่งมั่น, หลีกไป
	ปกฺกนฺโต	หลีกไปแล้ว
	ปฏิกฺกโม	การถอยกลับ
กมฺพ	สญฺจลเน	ไหว, หวั่นไหว
	กมฺพลํ	ผ้ากัมพล, ผ้าขนสัตว์
กร	กรเณ	กระทำ
	กตฺตพฺโพ	ถูกกระทำ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	กรณํ	การกระทำ
	กโรติ, กยิรติ	กระทำ
	กโรนฺโต	ผู้กระทำ
	การี	ผู้ทำเป็นปรกติ
	การุ	ช่าง, ผู้ชำนาญ, ผู้มีศิลปะ
	กาโร	ผู้ทำ, ช่าง, ผู้ชำนาญ
	พฺยากรณํ	คัมภีร์ไวยากรณ์
	มาลาการโร	ช่างจัดดอกไม้
	สกฺกจฺจ	เคารพ
	สกฺกโต	สักการะ
กรฑิ	ภาชนตฺเถ	ภาชนะ, แบ่ง
	กรณฺโฑ	ผอบ, ตลับ
กล	กลเล	นับ
	กลลํ	โคลน, เปือกตม, น้ำเมือก
กล	สงฺขฺยาเน	นับ, คำนวณ
	กลา	ส่วน, เสี้ยว

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	กลฺลํ, กลฺยํ	เช้า, รุ่งอรุณ, สมควร
	กาโล	กาล, เวลา
กส	วิเลขเน	ไถ, ขีด
	กสิ	การไถ
	กสฺโก	ชาวนา
กิ	อุนฺนติมฺหิ	ขึ้นสูง
	เกตุ	เกตุ, ธง, รัศมี
	เกสา	ผม
กิต	โรคาปนยเน	เยียวยา, รักษาโรค
	ติกิจฺฉโก	หมอ
	ติกิจฺฉติ	เยียวยา
กิร	วิกิรเณ	เรี่ยราย, เรี่ยราด, กระจาย
	อากิณฺโณ	เรี่ยรายไป, กระจายไป
	กรุณา	ความสงสาร
	ปกิณฺณกํ	เรี่ยราย, ทั่วไป, ปนกัน

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
กิร	วิกฺเขเป	โปรย, หว่าน, ซัด, ซ่าน
	กิรโณ	รังษี, รัศมี, แสงสว่าง
กี	ทพฺพวินิมเย	แลกเปลี่ยน, ซื้อขาย
	กยิโก, กายิโก	คนซื้อ, ลูกค้า
	กิณาติ, กินาติ	ซื้อ
	วิกฺกยิโก	คนขาย, พ่อค้า
	วิกฺกิณาติ	ขาย
กุ	สทฺเท	ส่งเสียง
	กพฺพํ	กาพย์, กลอน
	กวิ	กวี, นักประพันธ์
	กานนํ	ป่า
	กูโร	ข้าวแห้ง, ข้าวตัง
กุ	กุจฺฉิเต	รังเกียจ, ตำหนิ, ติเตียน
	กณฺโห	ดำ
	กรีสํ	กรีส, คูถ, มาตราวัด

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
กุจ	สงฺโกจเน	ห้อย, แขวน, หด
	กุโจ	เต้านม
	กุจฺฉา	การหดเข้า, ติเตียน
กุฏ	เฉทเน	ตัด, เฉือน
	กุฏฺโฐ, กุฏฺฐํ	โรคเรื้อน
กุฑิ	ทาเห	เร่าร้อน
	กุณฺฑลํ	ตุ้มหู, ต่างหู
กุธ	โกเป	โกรธ, ขัดเคือง
	กุชฺฌติ	โกรธ, ขัดเคือง
	โกธโน	ผู้มักโกรธ
กุป	โกเป	โกรธ
	กุปฺปติ	โกรธ
กุร	อกฺโกเส	ด่า, แช่ง
	กุรุ	แคว้นกุรุ, พระเจ้ากุรุ
	กุรูโร	ผู้โหดร้าย

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
กุส	อกฺโกเส	ด่า
	อกฺโกสติ	ด่า, ต่อว่า
กุส	เฉทน-ภูต-ทาน-	ตัด-มี-ให้-
	สญฺจเยสุ	รวบรวม
	กุจฺฉิ	ท้อง
	กุฏฺจํ	โรคเรื้อน
	กุสลํ	กุศล, ตัดอกุศล
	กุสิโต	เกียจคร้าน
	โกสมฺโพ	ต้นสะคร้อ, ต้นเล็บเหยียว
	โคตฺถุ	หมาป่า
กุส	เฉทน-ปูรณ-	ตัด-เต็ม-
	คนฺเธสุ	ส่งกลิ่น
	โกฏฺโจ	ยุ้ง, ฉาง, ลำไส้, ท้อง
ขชฺช	ภกฺขเน	กิน
	ขชฺชูโร	อินทผลัม, เป้ง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ขฑิ	เฉทนตฺเถ	ตัด, ฉีก, ขาด
	ขณฺโฑ	ท่อน, ส่วน, น้ำอ้อยก้อน
ขนุ	อวทารเณ	ขุด, เจาะ
	ขนโก	นักขุด, ผู้ขุด
	ขนฺตพฺพํ	ถูกขุด
	ขนฺโธ	ขันธ์, กอง
	ขาณุ	ตอ
	ปริขา	คู, คลอง
	สงฺโข	หอยสังข์
ขมุ	สหเน	อดทน
	ขนฺติ	ความอดทน
	ขนฺโต, ขโม	ผู้อดทน
	ขมติ	อดทน, อดกลั้น
ขาท	ภกฺขเน	กิน, ขบเคี้ยว
	ขชฺชํ, ขาทนียํ	ของกิน, ของควรกิน

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ขนฺโธ	ขันธ์
	ขาทติ	กิน, ขบเคี้ยว
ขิท	อุตฺตาสเน	กลัว, สะดุ้งกลัว
	ขินฺโน	กลัวแล้ว
ขิท	ทีนภาเว	ลำบาก, เหน็ดเหนื่อย
	ขินฺโน	ลำบากแล้ว
	เขโท	ผู้ลำบาก
ขี	ขเย	เสื่อม, สิ้น, หมด
	ขโย	เสื่อม, สิ้น, ขยะ
	ขีโณ	สิ้นแล้ว
	เขโม	เกษม, หมดอุปสรรค
ขุท	ปิปาสายํ	หิว, กระหาย
	ขุทฺโท	ผู้หิว, ผู้กระหาย
ขุร	เฉทเน	ตัด, ฉีก, ขาด
	ขุโร	มีดโกน, กีบเท้าสัตว์

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	เภทเน	แตก, ผ่า, ทำลาย
ขฺยา	ปกถเน	กล่าว, นับ
	สงฺขฺยา	การนับ
	สงฺเขฺยยฺยํ	ควรนับ
คฆิ	สนฺนิจเย	สะสม
	คณฺโฑ	แก้ม, กระพุ้งแก้ม
คณ	สงฺขฺยาเน	นับ, คำนวณ
	คณโก	ผู้นับ, โหร, หมอดู
	คณนา	การนับ, การคำนวณ
	คณิกา	ภรรยา, ภรรยาชั่วคราว
	คเณติ, คณยติ	นับ, คำนวณ
	คโณ	หมู่, คณะ, ฝูง
คท	วิยตฺติยํ วาจายํ	พูดชัดเจน
	คชฺชํ	เสียงร้อง, เสียงคำราม
	สุคโต	พระสุคต, พระพุทธเจ้า

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	คทฺรโภ	ลา, กล้า, แข็ง
	คทา	ตะบอง
คมุ	คติมฺหิ	ไป, ถึง, บรรลุ, รู้
	คจฺฉติ	ไป
	คจฺฉนฺโต	ผู้ไปอยู่
	คนฺโธ	กลิ่น
	คมนํ, คติ	การไป, ที่ไป
	คมนาคมนํ	การไปมาหาสู่
	อาคนฺตุโก	ผู้มาเยือน
	สงฺคโม	สังคม, ผู้รวมกัน, ปากน้ำ
ครห	นินฺทายํ	ตำหนิ, ครหา
	ครหา	การตำหนิ
	คารยฺโห	ผู้ถูกตำหนิ
คห	อุปาทาเน	ถือเอา
	คณฺหาติ	ถือเอา
	คหณํ	การถือเอา

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	คาโห	ผู้ถือเอา
	ฆรํ	บ้าน, เรือน
	นิคฺคณฺโห	การข่ม
	ปคฺคณฺโห	การยกย่อง
	สงฺคโห	การรวบรวม, การย่อ
คาหุ	วิโลฬเน	กวน, คน, วน
	อชฺโฌคาฬฺโห	จมลง, หยั่งลง
	จนฺทคฺคาโห	ราหูอมจันทร์,
	คาฬฺโห	กวนแล้ว, วนแล้ว
คุป	โคปเน	คุ้มครอง, ป้องกัน
	โคปโก	ผู้คุ้มครอง
	ชิคุจฺฉติ, โคปติ	คุ้มครอง, ป้องกัน
	สุคุตฺโต	คุ้มครองดีแล้ว
คุป	สํวรเณ	ระวัง
	คตฺตํ	ร่างกาย

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	โคตฺตํ, โคตฺรํ	โคตร, ตระกูล
	โคปฺโป	ข้อเท้า
คุห	สํวรเณ	คุ้มครอง, ระวัง
	คุหโก, คุยฺหโก	ผู้คุ้มครอง, ผู้ระวัง
	คุหา	ถ้ำ, เงื้อมผา
	คูหยติ	ปกปิด
	คูฬฺหํ	ปกปิด, จม, ซ่อน
เค	สทฺเท	ส่งเสียง
	คายนํ	การส่งเสียง, การขับร้อง
	คีตํ	เพลงขับ
	คีติ	การขับร้อง
	สงฺคายนํ	การสังคายนา
	สงฺคีติ	การขับร้องประสานเสียง การทำสังคายนา
โคตฺถุ	วํเส	โคตร, วงศ์สกุล
	โคตฺถุโล	ผู้มีโคตร, ผู้มีสกุล

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ฆฎ	อีหายํ	พยายาม
	ฆฏํ	หม้อ, หม้อดินเผา
	ฆเฏติ	พยายาม
ฆฎ	ฆฏเน	เป็นไป, พยายาม
	ฆเฏติ, ฆาเฏติ	เป็นไป, พยายาม
ฆฏิ	ฆฏฺฏเน	เป็นไป
	ฆณฺโฏ, ฆณฺฏา	ระฆัง
ฆส	อทเน	กิน
	ชิฆจฺฉติ	หิว, อยากกิน
ฆา	คนฺโธปาทาเน	สูดกลิ่น
	ฆานํ	จมูก, เครื่องสูดกลิ่น
ฆุส	สทฺเท	ส่งเสียง, ประกาศ
	โฆสโน, โฆสนา	การโฆษณา
	โฆโส	เสียงดัง, เสียงก้อง, คอก
	โฆสโก	ผู้มีเสียงกังวาล
	นิคฺโฆโส	เสียงก้อง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
จกฺข	วิยตฺติยํ วาจายํ	พูดชัดเจน
	จกฺขุ	จักษุ, ดวงตา
จช	หานิมฺหิ	สละ, ละ
	จชนํ, จาโค	การสละ, การละ, จาคะ
	ปริจฺจตฺโต	บริจาคแล้ว
จฑิ	จณฺฑตฺเถ	ดุร้าย
	จณฺโฑ	ผู้ดุร้าย
จฑิ	จณฺฑิกฺเก	โหดเหี้ยม
	จณฺฑาโล	ผู้โหดเหี้ยม, คนจัณฑาล
จทิ	หิลาทเน	ยินดี
	จนฺทนํ	ไม้จันทน์, แก่นจันทน์
จทิ	อิจฺฉา-กนฺตีสุ	ปรารถนา-ชอบใจ
	จนฺโท	ดวงจันทร์
จร	จรเณ	เที่ยวไป, ประพฤติ
	อาจิณฺณํ	อาจิณ, ประเพณี
	จรติ	เที่ยวไป, ประพฤติ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	จโร	จารชน, นับสืบ, สายลับ
	จริยา	ความประพฤติ
	จริตฺตํ	จริต, ความประพฤติ
	จิณฺโณ	ถูกประพฤติ
	จารโก	คุก, เรือนจำ
	จารี	ผู้ประพฤติเป็นปรกติ
	วนจโร	นายพราน
	วิจาโร	ผู้พิจารณา
	วิจารณา	ปัญญาพิจารณา
จล	กมฺปเน	หวั่นไหว
	จลติ, จญฺจลติ	หวั่นไหว
	จลโน	ผู้หวั่นไหวง่าย
จาย	สนฺตาน-ปูชาสุ	สืบต่อ-บูชา
	อปจายิโต	ถูกบูชาแล้ว
	อปจายี	ผู้นอบน้อมเป็นปรกติ
	อปจิติ	ความนอบน้อม

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
จิ	จเย	สะสม, พอกพูน
	จินาติ	สะสม, พอกพูน
	วิจินาติ	เลือกสรร, วิจัย
	เจยฺยํ	ถูกสะสม
	วินิจฺฉโย	วินิจฉัย, ตัดสิน, พิจารณา
	อปจิโต	ถูกบูชา
	อุจฺจโย	การสะสม, การสั่งสม
	จีวรํ	จีวร, ผ้าที่สะสมไว้
	สมุจฺจโย	การสะสม, รวบรวม
จิต	สญฺเจตเน	จงใจ, มีเจตนา
	เจตนา	ความจงใจ, ตั้งใจ
จินฺต	จินฺตายํ	คิด, นึก
	จินฺเตติ, จินฺตยติ	คิด, นึก
	จินฺตา	ความคิด
	จิตฺตํ, จิตฺรํ	จิต
	วิจิตฺตํ	วิจิตร, ลาย

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
จุร	เถยฺเย	ลัก, ขโมย
	โจเรติ, โจรยติ	ลัก, ขโมย
	โจเรนฺโต	ลัก, ขโมย
	โจโร	โจร
ฉท	อปวารเณ	ห้าม, ปิด, ป้องกัน
	ฉตฺตํ, ฉตฺรํ	ร่ม, ฉัตร, เห็ด
	ฉนฺโน	สิ่งที่ถูกปกปิด
	ปฏิจฺฉนฺนํ	ปกปิดไว้
ฉิท	ทฺวิธากรเณ	ตัด, แบ่ง, ฉีก, ขาด
	ฉินฺทติ	ตัด, แบ่ง, ฉีก, ขาด
	ฉินฺโน	ถูกตัด
	เฉตฺวา	ตัดแล้ว
	ฉิทฺโท	ช่อง, รู, รอยแยก
ชน	ชนเน	เกิด
	กมฺมโช	เกิดจากกรรม
	ชตุ	ครั่ง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ชตฺตุ	ไหล่, ไหปลาร้า
	ชนโก	ผู้ให้เกิด, บิดา, ชนก
	ชนนํ, ชาติ	การเกิด
	ชนิกา, ชนนี	ผู้ให้เกิด, มารดา, ชนนี
	ชนฺตุ	สัตว์ผู้เกิดมา
	ชาณุ	เข่า
	ชาโต	เกิดแล้ว
	ชายติ	เกิด
	ชายา	ภรรยา, ชายา
	วิชาตา	คลอดแล้ว
	วิชายติ	คลอด
ชนี	ปาตุภาเว	มีปรากฏ
	ชายํ, ชายมาโน	ปรากฏอยู่
	ปุถุชฺชโน	ปุถุชน, คนสามัญ
ชร	วโยหานิมฺหิ	เสื่อมวัย, แก่
	ชรา	ความแก่

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ชีรติ, ชียฺยติ	เสื่อมวัย, แก่, คร่ำคร่า
	ชีรํ, ชียํ	คนแก่
	ปริชิณฺโณ	แก่หง่อม, สุกงอม
ชิ	ชเย	ชนะ
	ชโย, วิชโย	ชัยชนะ
	ชิโต	ชนะแล้ว
	ชินาติ	ชนะ
	ชิโน	พระพุทธเจ้า, ผู้ชนะ
	ชีโน	ชนะแล้ว, แพ้แล้ว
	ปราชิโก	ผู้พ่ายแพ้
	วิชิคีสติ	ต้องการชนะ
ชุต	ทิตฺติมฺหิ	รุ่งเรือง, สว่าง
	ชุณฺหา	แสงสว่าง
	โชตโน	ผู้รุ่งเรืองโดยปรกติ
	โชติ	ความรุ่งเรือง
	โชติโก	ผู้รุ่งเรือง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
เฌ	จินฺตายํ	คิด, เพ่ง
	อภิชฺฌา	ความเพ่งเล็งอยากได้ทรัพย์ของผู้อื่น
	อภิชฺฌาลุ	ผู้จ้องฉวยโอกาส
	อุปชฺฌา, -โย	พระอุปัชฌาย์
	ฌานํ	ฌาน, การเพ่ง
	ฌายติ	คิด, เพ่ง
ญา	อวโพธเน	รู้, ตรัสรู้
	อญฺญาสิ	รู้แล้ว
	อนุชานามิ	อนุญาต
	ชญฺญา	รู้แล้ว
	ชานนโก	ผู้รู้
	ชานาติ	รู้
	ญาติ	ญาติ, ผู้ที่เขารู้จัก
	เญยฺยํ	สิ่งที่รู้
	ปญฺญา, ญาณํ	ความรู้, ปัญญา
	วิชานาติ	รู้ชัด

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	วิญฺญาณํ	ความรู้, ปัญญา, วิญญาณ
	สญฺญา	ความหมายรู้, จดจำ
ฐา	คตินิวตฺติมฺหิ	ยืน, ตั้งอยู่, ดำรงอยู่
	อธิฏฺฐานํ	ความตั้งมั่น
	อุปฏฺฐหํ	การอุปัฏฐาก
	อุปฏฺฐาโก	ผู้อุปัฏฐาก
	คหฏฺโฐ	ชาวบ้าน, คฤหัสถ์
	ฐานํ	ที่ตั้ง, ที่รองรับ, ฐาน
	ฐิติ	การตั้งอยู่
	ติฏฺฐติ	ยืน, ตั้งอยู่, ดำรงอยู่
	ติฏฺฐํ	ผู้ยืนอยู่
	ถาโม	กำลัง
	ปติฏฺฐติ	ตั้งมั่น, ประดิษฐาน
	สณฺฐานํ	ทรวดทรง, สัณฐาน
ตกฺก	รุกฺขสิเลสเน	ความเยิ้มของต้นไม้
	ตกฺกลํ	ยางไม้
	ตโจ	ผิวหนัง, เปลือกไม้

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ตกฺก	วิตกฺเก	วิตก, ตรึก, คิด
	ตกฺโกลํ	กระวาน, เครื่องหอม
	วิตกฺโก	วิตก, ตรึก, คิด
ตฑิ	จลนตฺเถ	ไหว, หวั่นไหว
	วิตณฺโฑ	ลัทธิวิตัณฑะ
ตนุ	วิตฺถาเร	ขยาย, แผ่ไป
	ตตํ, วิตตํ	ขยายแล้ว, แผ่ไปแล้ว
	ตติ	การขยาย, การแผ่ไป
	ตโนติ	ขยาย, แผ่ไป
	ตนฺตํ, ตนฺตุรํ	ถูกทำให้ขยาย, เส้นด้าย
	ตนฺตุ	เส้นด้าย
ตป	สนฺตาเป	เดือดร้อน, ร้อน
	อาตาปี	ผู้มีความเพียร
	โอตฺตปฺปํ	ความสะดุ้งกลัวบาป
	ตปติ	เดือดร้อน, ร้อน
	ตโป	ตบะ, ความเพียรเผากิเลส

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ติตฺติ	ความอิ่มใจ
ตมุ	กงฺขายํ	สงสัย
	ตณฺฑุโล	ข้าวสาร
	ตโม	ความมืด
	ติมิ	หนอน
ตร	ตรเณ	ข้าม
	ตรณํ, ตรณี, ตรี	เรือ
	ตรุโณ	ชายหนุ่ม
	ตรุณี	หญิงสาว
	ตาลุ	เพดาน
	ติณฺโณ	ข้ามแล้ว
	ติตฺถํ	ท่า
	เวสฺสนฺตโร	พระเวสสันดร
ตา	ปาลเน	ดูแล, รักษา
	โคตฺตํ	โคตร
	ตาโต	พ่อ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ตาณํ	นิพพาน, เครื่องรักษา
	ติถิ	ดิถี, วัน
	ตีวโร	ทะเล, ชาวประมง
	ปริตฺตํ	ปริตร, เครื่องรักษา
ติช	นิสาน-พนฺธน-ขมาสุ	ลับให้คม-ผูก-อดทน
	ติขิณํ	แหลม, คม, กล้า
	ติณํ	หญ้า
	ติติกฺขติ	อดทน, อดกลั้น
	ติติกฺขา	ความอดทน, อดกลั้น
	เตโช	ไฟ
ตุท	พฺยถเน	ทิ่ม, แทง
	ตุจฺฉา	ว่างเปล่า, ไร้ประโยชน์
	ตุตฺถํ	ยาสมุนไพร
	ตุทติ	ทิ่ม, แทง
	ตุหินํ	หิมะ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คําแปล
ตุร	เวเค	ไปเร็ว
	ตุณฺณํ, ตุริตํ	เร็ว, ด่วน, พลัน
ตุส	ปีติมฺหิ	ยินดี, เอิบอิ่ม
	ตุฏฺฐิ, สนฺตุฏฺฐิ	ความยินดี, สันโดษ
	ตุสฺสติ	ยินดี
ทํส	ทํสเน	กัด, ขบ
	ทฏฺโฐ, ทํสิโต	ถูกกัด
	ทฏฺฐา, ทาฐา	เขี้ยว, งา, ฟัน
	ทฑฺฒํ	ถูกกัด
	ทสโน	ฟัน
	ทสฺสุ	ขโมย
ทฑิ	อาณายํ	บังคับ, ลงทัณฑ์
	ทณฺโฑ	ข้อบังคับ, โทษ, ทัณฑ์
ทท	ทาเน	ให้, แบ่งปัน
	ทหฺทุ	โรคเรื้อน
	ทธิ	นมส้ม, นมเปรี้ยว

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ทมฺ	ทมเน	อดทน
	อตฺตทนฺโต	ฝึกตนได้แล้ว
	อรินฺทโม	พระราชาผู้ปราบศัตรู
	ทนฺโต	ฝึกแล้ว
	ทมฺโม	ถูกฝึก, ถูกข่ม
ทร	ทาเห	เผา, ไหม้, รุ่มร้อน
	ทรโถ	ความรุ่มร้อน
ทร	วิทารเณ	ทำลาย
	ทฺทฺทรํ	กลองใหญ่
	ทฺทฺทโร	ภูเขา, กบภูเขา
	ทพฺพิ, ทพฺพี	ช้อน, ทัพพี
	ทารุ	ฟืน
	ทารุโณ	โหดร้าย, ทารุณ
ทร	อาทเร	เอื้อเฟื้อ, อาทร
	อนาทโร	ความไม่เอื้อเฟื้อ
	อาทโร	ความเอื้อเฟื้อ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ทล	ทลเน	แตก, ทำลาย
	กุทาโล	จอบ, เสียม, พลั่ว
ทล	ทุคฺคติมฺหิ	ตกยาก, ลำบาก
	ทลิทฺโท	ผู้ตกยาก, คนยากจน
ทว	ทวเน	เดือดร้อน, เผาไหม้
	ทวถุ	ความกระหาย, ร้อนใน
ทห	ภสฺมีกรเณ	เผา
	ทฬฺหํ	มั่นคง
	ปริฬาโห, ปริทาโห	ความร้อนใจ, ถูกบีบคั้น
ทา	ทาเน	ให้
	ททาติ, เทติ	ให้
	ทานํ	การให้, วัตถุทาน
	เทยฺยํ, ทาตพฺพํ	ควรให้
ทา	อาทาเน	เอา, ถือเอา
	อาทิ	เบื้องต้น, เป็นต้น

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	อุปาทิ	เชื้อ, ตัณหา
	สมาทิยามิ	รับเอา, สมาทาน
ทา	อวขณฺฑเน	ตัดเป็นท่อน
	ทนฺตา	ฟัน
	ทาโม	พวง, ช่อ, สร้อย
	ทาตฺตํ, ทาตฺรํ	เคียว
ทิวุ	กีฬายํ	เล่น, ร่าเริง, สนุกสนาน
	ทิพฺพํ	ผู้ร่าเริง, ของทิพย์
ทิวุ	กีฬา-วิชิคีสา- พฺยวหาร-ชุติ- ถุติ-กนฺติ-คตีสุ	ร่าเริง-ปรารถนาชัยชนะ- ค้าขาย-รุ่งเรือง สรรเสริญ-ชอบใจ-ไป
	ทิพฺพติ	ร่าเริง, รุ่งเรือง
	ทิวโส, ทิวสํ	กลางวัน
	ทิพฺพํ	ของทิพย์
	เทวา, เทวตา	เหล่าเทวดา
	เทโว	ฝน

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ทิส	อติสชฺชเน	แสดง, ชี้แจง
	อุทฺทิสติ	แสดง
	อุทฺเทโส	อุทเทส, สิ่งที่ยกขึ้นแสดง
	เทเสติ	แสดง
	นิทฺเทโส	นิทเทส, สิ่งที่ยกมาขยาย
ทิส	เปกฺขเน	ดู, มอง, เห็น, พบ
	อีทิโส	เห็นเป็นเหมือนสิ่งนี้
	ทิฏฺโฐ	ถูกเห็น
	ทิฏฺฐิ	ความเห็น, ความเห็นผิด
	ทิสฺวา	เห็นแล้ว
	ทิสฺสติ	ถูกดู, ถูกเห็น
	ปสฺสติ, ทกฺขติ	ดู, มอง, เห็น, พบ
	ภยทสฺสาวี	ผู้เห็นภัย
	วิปสฺสนา	การเห็นชัด
ทิสี	อุจฺจารเณ	สวด, แสดง, บรรยาย
	เทสนา	การแสดง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	เทสิโต	(อันท่าน) แสดงแล้ว
ที	ขเย	สิ้นไป
	อาทีนโว	โทษ
	ทีโน	คนสิ้นเนื้อประดาตัว
ทีป	ทิตฺติมฺหิ	รุ่งเรือง
	อาทิจฺโจ	ดวงอาทิตย์
	อาทิตฺโต	รุ่งเรือง, สว่าง
	ทิตฺติ	ความรุ่งเรือง
	ทีโป	ประทีป, ทวีป, เกาะ
	ทีปิ	เสือเหลือง
	ปทีโป	ประทีป
ทุ	คติมฺหิ	ไป
	ทูโร, ทูรํ	ไกล
ทุ	คติวุทฺธิมฺหิ	ไป
	ทุโม	ต้นไม้

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ทุส	อปฺปีติมฺหิ	เกลียดชัง, ประทุษร้าย
	ทูสโก	ผู้ประทุษร้าย
	ทูสยติ	เกลียดชัง, ประทุษร้าย
	โทโส	โทษ, ความโกรธ, โทสะ
ทุห	โทหเน	รีด (น้ำนม)
	ทุหิติ, โทหติ	รีด
ธน	ธญฺเญ	สมบูรณ์
	ธญฺญํ	ธัญพืช, ข้าวเปลือก, โชค
ธร	ธารเณ	ทรงไว้, ประคองไว้
	อาธาโร	สถานที่ตั้ง
	ธมฺมธโร	ผู้ทรงธรรม
	ธมฺโม	ธรรม
	ธารา	สายน้ำ
	ธาเรติ, ธารยติ	ทรงไว้, ประคองไว้
	ธีตา	ธิดา
	วินยธโร	ผู้ทรงวินัย

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ธา	ธารเณ	ทรงไว้
	อนฺตรธานํ	อันตรธาน, หายไป
	อภิธานํ	ชื่อ, อภิธาน
	อภิเธยฺยํ	สิ่งที่ถูกกล่าว, ถูกเรียก
	อุทธิ	แม่น้ำใหญ่, ทะเล
	ทธาติ, ทหติ	ทรงไว้
	ธาตุ	ธาตุ, ทรงไว้ซึ่งลักษณะ
	ธีวโร	ชาวประมง, คนหาปลา
	นิเธติ	ฝังไว้, ฝากไว้
	ปฏิสนฺธิ	ปฏิสนธิ, การสืบต่อ
	ปิทหติ	ปิด
	ปิธานํ, อปิธานํ	ฝา, เครื่องปิด
	วิธิ, วิธานํ, วิหิตํ	ทำ, วิธี, การจัดการ
	สทฺธา	ศรัทธา, ความเชื่อ
	สนฺธิ	สนธิ, ต่อ
	สมาธิ, สมาหิตํ	ความตั้งมั่น
	สุนิหิโต	ฝังไว้ดีแล้ว

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ธู	กมฺปเน	หวั่นไหว
	ธุนาติ, ธวติ	หวั่นไหว
	ธูโม	ควันไฟ
	ธูลิ	ธุลี, ฝุ่น, ผง, ละออง
	สนฺธู	สะทกสะท้าน, หวั่นไหว
เธ	ปาเน	ดื่ม
	เธนุ	แม่โคนม
นต	คตฺตวินาเม	น้อมกาย, ฟ้อนรำ
	นจฺจํ, นฏฺฏํ	การฟ้อนรำ
นนฺท	นนฺทเน, สมิทฺธิยํ	บันเทิง, สำเร็จ
	นนฺทติ	บันเทิง
	นนฺทนํ	ความบันเทิง
นส	อทสฺสเน	อันตรธาน
	นฏฺโฐ	เสียหายแล้ว
	นสฺสติ	เสียหาย

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	วินฏฺโจ	พินาสแล้ว
	วินสฺสติ	พินาสไป
นห	พนฺธเน	ผูก, มัด, พัน
	นยฺหติ	ผูก, มัด, พัน
	อุปนาโห	การผูกโกรธ, จองเวร
	สนฺนาโห	การผูกมัด
	สนฺนทฺโธ	ถูกผูกมัด
นหา	โสเจ	ชำระ, หมดจด
	นหายติ	อาบน้ำ, ชำระ
นฺหา	โสธเน	ชำระ, หมดจด
	นฺหายติ	อาบน้ำ, ชำระ
	นฺหานํ	การอาบน้ำชำระกาย
นิติ	นิจฺเจ	เที่ยง, เป็นนิจ, ประจำ
	นิจฺจํ	เที่ยง, เป็นนิจ
นิทิ	กุจฺฉายํ	ตำหนิ, ติเตียน
	นินฺทา	การตำหนิ, การนินทา

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
นินฺท	ครหายํ	ครหา, ตำหนิ, นินทา
	นินฺทติ	ครหา, ตำหนิ, นินทา
	นินฺทา	การตำหนิ, การนินทา
นี	ปาปเน	นำไป, ให้ถึง, บรรลุ
	อนุนโย	ความรัก, ความยินดี
	ทุนฺนโย	รู้ยาก
	นยนํ, เนตฺตํ, เนตฺรํ	ตา, นัยน์ตา, เนตร
	นโย	นัย, การนำไป, วิธีการ
	นิมิ	พระเจ้านิมิ
	นีติ, เนตฺติ	การนำไป, การแนะนำ
	นีโป	ต้นกระทุ่ม, ไม้จิก
	นีรํ	น้ำ, เรือน
	นีลิ, นิลฺลี	ต้นตาล
	เนติ, นยติ	นำไป, ให้ถึง, บรรลุ
	เนตฺติโก	คนทดน้ำ
	เนมิ	กงล้อ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	เนยฺโย	ถูกนำไป, ถูกแนะนำ
	เนรุ	ภูเขาสิเนรุ
	วินโย	วินัย, ข้อแนะนำ
	วิเนติ	แนะนำ, ฝึก, อบรม
	เวเนยฺโย	ผู้พอแนะนำได้
	สุนโย	รู้ง่าย
นุท	เขเป	ซัด, ทิ้ง, ละทิ้ง, ผลักดัน
	นุทติ	ละ, ทิ้ง
	ปนุณฺโณ	ผู้ถูกขับไล่
	ปนุทติ	ขับไล่, ผลักดัน, บรรเทา
	ปนูทโก	ผู้ขับไล่, ผลักดัน, บรรเทา
	ปนูทนํ	การขับไล่, การบรรเทา
ปจ	ปาเก	หุง, ต้ม, ทำให้สุก
	ปกฺกํ	สุก, งอม
	ปจติ	หุง, ต้ม, ทำให้สุก
	ปจฺจติ	ถูกหุง, หมกไหม้

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ปาโก	หุง, ต้ม
	ปากโฏ	ปรากฏ
	ปากฏฺฐานํ	ห้องครัว, โรงครัว
	ปาจโก	พ่อครัว
	ปาเจติ	ต้อน
	วิปาโก	วิบาก, ผลกรรม
ปจิ	วิตฺถาเร	ขยาย, แผ่ไป
	ปงฺกชํ	บัว, เกิดจากตม
	ปงฺโก	โคลน, ตม
	ปจโล, ปญฺจาโล	แคว้นปัญจาละ
ปฏ	คติมฺหิ	ไป
	ปฏลํ	หมู่, คณะ, เครื่องมุง
	ปฏโห	กลองมีหู, กลองรบ
	ปฏากา	ธง
	ปโฏ	ผ้า
	ปฏุ	ฉลาด, เฉียบแหลม

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ปฑิ	ลิงฺคเวกลฺเล	บกพร่องเรื่องเพศ
	ปณฺฑโก	บัณเฑาะก์, กระเทย
ปฑิ	คติมฺหิ	ไป, รู้
	ปณฺฑา	ปัญญา, ความรู้
	ปณฺฑิโต	บัณฑิต, ผู้รู้, ผู้มีปัญญา
ปต	คติมฺหิ	ไป
	อธิปติ	ผู้ปกครอง, อธิบดี
	ปตโค, ปตงฺโค	มอด, ตั๊กแตน
	ปตติ	ตก, พลัดตก
	ปติ	เจ้าของ, สามี
	ปตากา, ปฏากา	ธง
	ปตฺตนํ	เมือง
	ปตฺตํ, ปตฺรํ	ใบไม้, ปีก, กลีบ
	ปตฺโต, ปตฺโร	บาตร, ถ้วย, ชาม
	ปปาตํ	เหว, หน้าผา
	ปาตาลํ	บาดาล, เมืองบาดาล

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ปท	คติมฺหิ	ไป
	อาปชฺชติ	ต้อง
	อาปตฺติ	อาบัติ, ข้อปรับโทษ
	อุปปชฺชติ	เข้าถึง, บรรลุ
	อุปฺปชฺชติ	เกิดขึ้น
	อุปฺปนฺโน	เกิดขึ้น, อุบัติ
	ปชฺชติ	ไป, ถึง, ดำเนิน, บรรลุ
	ปชฺชํ	ปัชชะ, คาถา
	ปชฺชุโน	เทวดา
	ปชฺชุนฺโน	ฝน
	ปฏิปชฺชติ	ปฏิบัติ, ประพฤติ
	ปโท, ปทํ	บท, เท้า
	ปทุมํ	ปทุม, ดอกบัว
	ปาโท	บาท, เท้า
	ปาทุกา	รองเท้า
	พฺยาปชฺชา	การเบียดเบียน

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	สมาปตฺติ	สมาบัติ, ฌาน
	สมาปนฺโน	เข้าถึง, บรรลุ
	สมฺปตฺติ	สมบัติ, ความสมบูรณ์
	วิปตฺติ	วิบัติ, ความพินาส
ปลฺล	นินฺนฏฺฐาเน	ที่ลุ่ม
	ปลฺลํ, ปลฺลลํ	บ่อโคลน, บ่อน้ำตื้น
	ปลฺลวํ	ข้อ, หน่อ, ยอดไม้
ปา	ปาเน	ดื่ม
	ปาติ, ปิพติ, ปิวติ	ดื่ม
	ปาติ	ถาด, ถ้วย, ชาม, หม้อ
	ปาทโป	ต้นไม้ใหญ่
	ปานํ	การดื่ม, น้ำดื่ม, น้ำปานะ
	ปาฬิ	บาฬี, รักษาเนื้อความ
	ปิปาสา	ความกระหาย, อยากดื่ม
	ปิวาสติ	กระหาย, อยากดื่ม
	ปีตํ	สีเหลือง, ถูกดื่ม

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ปีติ	การดื่ม
	ปีวโร, ปีโน	คนอ้วน
	เปยฺยํ, ปานียํ	ควรดื่ม
	มชฺชโป	นักดื่มสุรา
	วิปฺโป	พราหมณ์
ปา	รกฺขเณ	รักษา
	ปาติโมกฺขํ	ปาติโมกข์
	ปิตา	บิดา, ผู้รักษาบุตร
ปาล	รกฺขเณ	รักษา
	ทฺวารปาโล	ผู้รักษาประตู
	ปาลโก	ผู้รักษา
	ปลิตํ	ผมหงอก
	ปาเลติ	รักษา
	ปาฬิ, ปาลิ	พระบาลี, ภาษาบาลี
ปี	ตปฺปเน	อิ่มใจ, ยินดี
	ปิยาโล	ต้นมะหวด

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ปิโย, เปโม	คนรัก, ความยินดี, น่ารัก
	ปีติ	ความยินดี
	ปีโน	คนอ้วน
	ปียูสํ	สุธาโภชน์
	ปีวรํ	อ้วน
ปุ	ปวเน	ชำระ, ล้าง, สะอาด
	ทนฺตโปนํ	ไม้สีฟัน
	ปุญฺญํ	บุญ, ธรรมชำระจิต
	ปุตฺโต	บุตร, ผู้ชำระวงศ์สกุล
	ปุนาติ	ชำระ, ล้าง
	ปาวโก	ไฟ
	โปโต, โปตโก	เด็ก, ลูกน้อย
ปุจฺฉ	ปุจฺฉเน	ถาม
	ปุจฺฉติ	ถาม
	ปุจฺฉนํ, ปุจฺฉา	การถาม, คำถาม
	ปุจฺโฉ	หางสัตว์
	ปุฏฺโฐ	ผู้ถูกถาม

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ปุถ	วิตฺถาเร	ขยาย, แผ่ไป, หนา
	ปุถุ	หนา, กว้าง
	ปุถุกา	ข้าวเม่า
	ปุถุโก	คนบาปหนา, คนพาล
	ปุถุชฺชโน	ปุถุชน, คนมีกิเลสหนา
	ปุถุวี, ปถวี, ปฐวี	แผ่นดิน
ปุถุ	วิตฺถาเร	แผ่ไป, กว้างขวาง
	ปุถุโล	กว้างขวาง, พิศดาร
ปู	ปวเน	สะอาด, ชำระ
	ปวนํ	ป่าทึบ, ป่าดง
	ปวโน	ลม, การฝัด
	ปวิตฺตํ, ปวิตฺรํ	ของสะอาด
	ปุญฺญํ	บุญ, ธรรมชำระจิต
	ปุตฺโต	บุตร, ผู้ชำระวงศ์สกุล
	ปูโค	ต้นหมาก
	ปูติ	บูด, เน่า

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ปูโต	สะอาด
	ปูปิโย	คนทำขนม
	ปูโป, ปูโว	ขนม
ปูช	ปูชายํ	บูชา
	ปูชนีโย	ผู้ควรบูชา
	ปูชา, ปูชนํ	การบูชา
	ปูชิโต	บูชาแล้ว
	ปูเชติ	บูชา
ปูร	ปูรเณ	เต็ม
	ปริปุณฺโณ	เต็ม, บริบูรณ์
	ปริปูเรติ	เต็มเปี่ยม, บริบูรณ์
	ปุณฺโณ	เต็ม
	ปูรณํ, ปูรโณ	ความเต็ม
	ปูรณี, ปุณฺณมี	วันเพ็ญ
	ปูรติ, ปูเรติ	เต็ม
	สมฺปุณฺโณ	เต็มเปี่ยม, สมบูรณ์

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ปูร	ทานปูรเณสุ	ให้-เต็ม
	ปุริโส, โปโส	ชาย, บุรุษ
ผทิ	กิญฺจิจลเน	หวั่นไหวง่าย
	ผนฺทนํ	ความหวั่นไหว
	ผนฺทโน	ผู้หวั่นไหวง่าย
ผุส	ผุสเน	กระทบ, สัมผัส, ถูกต้อง
	ผุฏฺโฐ	ได้รับการกระทบ
	ผุสนํ	การกระทบสัมผัส
ผุส	ผสฺสเน	กระทบ, สัมผัส, ถูกต้อง
	ผสฺโส	สิ่งที่มากระทบ, ผัสสะ
ผุส	สมฺผสฺเส	กระทบ, สัมผัส
	ผุสติ	กระทบ, สัมผัส
	สมฺผสฺโส	สัมผัส, แตะต้อง
พธ	พนฺธเน	ผูก, มัด, พัน
	พทฺโธ	ถูกผูกมัด

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	พธิโร	คนหูหนวก
	พนฺธนํ	การผูก, มัด, พัน
พนฺธ	พนฺธเน	ผูก, มัด, พัน
	นิพนฺโธ	ผู้ผูก, นิพนธ์
	ปพนฺโธ	ผู้ผูก, นักประพันธ์
	พนฺธกี	หญิงโสเภณี
	พนฺธโก	ทรัพย์สมบัติ
	พนฺธยา	หญิงหมัน
	พนฺธุ	ญาติ, เผ่าพันธุ์
	พนฺโธ	ความผูกพัน
	สมฺพนฺโธ	ความเกี่ยวข้อง
พห	วุฑฺฒิมฺหิ	เจริญ
	พหลํ	หนา, มาก
	พาหา, พาหุ	แขน
	พาฬฺโห	มาก, แข็งแรง, มั่นคง
	พฺรหฺมา	พรหม, ผู้เจริญ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
พหุ	สงฺขฺยาเน	นับ
	พหุ	มาก, จำนวนมาก
	พหุลํ	จำนวนมาก
พิล	นิสฺสเย	อาศัย
	พิลํ	หลุม, บ่อ, รู
	พิลาลํ	เกลือทะเล
พุธ	อวคมเน	รู้, ตรัสรู้
	อนุพุทฺโธ	ผู้ตรัสรู้ตามพระพุทธเจ้า
	ปจฺเจกพุทฺโธ	พระปัจเจกพุทธเจ้า
	พุชฺฌติ	รู้, ตรัสรู้
	พุทฺโธ	ผู้ตรัสรู้, พระพุทธเจ้า
	พุโธ	ผู้รู้, ผู้มีปัญญา
	สมฺพุทฺโธ	พระพุทธเจ้า
	สมฺโพโธ	รู้ง่าย, รู้ดี
	สมฺมาสมฺพุทฺโธ	พระสัมมาสัมพุทธเจ้า
	สุตพุทฺโธ	ผู้ตรัสรู้ตามธรรมที่ได้ฟัง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
พุธ	โพธเน	รู้, ตรัสรู้
	โพธิ	โพธิญาณ, ปัญญา
	โพธิ	ต้นโพธิ์, พระเจ้าโพธิ
พฺรู	วิยตฺติยํ วาจายํ	พูดชัดเจน
	อาห, อาหุ	กล่าวอยู่
	อาห, อาหํสุ	กล่าวแล้ว
	พฺรูถ	กล่าว, จงกล่าว
ภคนฺธ	เสจเน	ไหล
	ภคนฺทลํ	โรคริดสีดวงทวาร
ภช	เสวายํ	คบหา, ซ่องเสพ
	ภตฺตํ	ภัต, อาหาร, ข้าว
	ภตฺติ	การคบหา, ความภักดี
	ภโค, ภคํ	โยนี, เพศของหญิง
	ภคินี	พี่สาว, น้องสาว
	ภาคี	ผู้มีส่วน, ผู้มีโชค
	ภาโค	ส่วน, โชค, ลาภ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ภาคฺยํ	โชค, ลาภ
	ภาชิ, ภาชี	ผู้คบหา, ผู้ซ่องเสพ
	ภาตา	พี่ชาย, น้องชาย
	วิภชนํ	การจำแนก
	วิภชฺช	จำแนก
	วิภตฺติ	วิภัตติ, การจำแนก
ภฑิ	ภณฺฑตฺเถ	เป็นของใช้
	ภณฺฑํ	ภัณฑ์, ของใช้สอย
ภทิ	กลฺยาเณ	ดี, งาม
	ภทฺโท, ภทฺทํ	ความดี, ความเจริญ
ภนฺช	อวมทฺทเน	หักล้าง, ทำลาย
	ภคฺโค	ถูกหัก, ถูกทำลาย
	ภคฺคราโค	ผู้ทำลายราคะได้แล้ว
	ภญฺชนํ, ภงฺโค	การหักล้าง, การทำลาย
ภมุ	อนวฏฺฐาเน	หมุน, วน
	ภนฺโต	หมุนไปแล้ว, วนแล้ว

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ภมุ, ภมุกา	คิ้ว
	วิพฺภนฺโต	หมุนไปผิด, ละเลย, สึก
ภร	ภรเณ	เลี้ยง
	ภคุ	ภคุฤาษี
	ภจฺโจ	ผู้ถูกเลี้ยงดู
	ภตฺตา	ผู้เลี้ยงดู, ภัสดา, สามี
	ภรติ	เลี้ยง
	ภริยา	ภรรยา, ผู้ที่สามีเลี้ยงดู
	ภาริยํ	หนัก
	ภาโร	ภาระ, หาบ
ภส	ภสฺสเน	พลัดตก, หล่น
	ภฏฺโฐ	ตกแล้ว, หล่นแล้ว
ภส	ภสฺมีกรเณ	เผา, ทำให้เป็นขี้เถ้า
	ภสฺตา	ถุงสูบลม, ถุงหนัง
	ภสฺมา	ขี้เถ้า, ธุลี

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ภา	ทิตฺติมฺหิ	สว่าง, รุ่งเรือง
	อาภา	รัศมี, แสงสว่าง
	อาภากโร	ดวงอาทิตย์
	ปภา	รัศมี, แสงสว่าง
	ภานุ, ภาณุ	รัศมี, แสงสว่าง
	ภานุมา	ดวงอาทิตย์
	วิภา	รัศมี, แสงสว่าง
	สภา	สภา, หอประชุม
ภาส	ทิตฺติมฺหิ	สว่าง, รุ่งเรือง
	ภสฺตฺรา	ถุงหนัง, ถุงสูบลม
ภาส	พฺยตฺติยํ วาจายํ	พูดชัดเจน
	ภาสิโต	ภาษิตแล้ว, กล่าวแล้ว
ภาส	วิยตฺติยํ วาจายํ	พูดชัดเจน
	ภาตา	พี่ชาย, น้องชาย
	ภาสติ	กล่าว, พูด, ภาษิต
	ภาสโน	นักพูด

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ภิกฺข	ยาจเน	ขอ
	ภิกฺขุ	ภิกษุ, ผู้ขอเป็นปรกติ
ภิกฺข	อายาจเน	ขอ
	ภิกฺขา	ภิกษา, อาหาร
ภิทิ	วิทารเณ	ผ่า, ตัด, แตก, ทำลาย
	ภิกฺขุ	ภิกษุ, ผู้ทำลายกิเลส
	ภิทุโร	สายฟ้า
	ภินฺทติ	ผ่า, ตัด, แบ่ง
	ภินฺโน	ผ่าแล้ว, แตกแล้ว, ทุบ
	เภโท	การแตกแยก, ทำลาย
	เภโท, ปเภโท	ประเภท, อย่าง, ชนิด
ภี	ภเย	กลัว
	ภยํ, ภีโม	ภัย, สิ่งน่ากลัว
	ภยานโก	ความน่ากลัว
	ภีรุ, ภีรุโก	คนขี้กลัว, คนขี้ขลาด
	ภีสนโก, ภึสนโก	ความน่ากลัว

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ภุช	ปาลนพฺยวหรเณสุ	รักษา, กลืนกิน
	อุปโภโค	เครื่องอุปโภค
	คามโภชโก	ผู้ใหญ่บ้าน
	ปริภุญฺชติ	บริโภค, ใช้สอย
	พุภุกฺขติ	อยากกิน, หิว
	ภตฺตํ	ภัต, อาหาร, ข้าว
	ภุชโค	งู, สัตว์เลื้อยคลาน
	ภุญฺชติ	กิน
	ภุตฺโต	กินแล้ว
	โภคฺคํ, โภชฺชํ	ของกิน
	โภชนํ	อาหาร, ของกิน
	ราชโภคฺโค	ของใช้พระราชา, ข้าราชบริพาร
ภู	สตฺตายํ	มี, เป็น
	อนุภวติ, อนุโภติ	เสวย, ประสบ
	อธิภู	ผู้ปกครอง, ผู้ครอบครอง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ภวติ	มี, เป็น
	ภวนํ	ที่อยู่อาศัย, บ้าน
	ภาวนา	การภาวนา, การเจริญ
	ภาวิตํ	ให้มีแล้ว, เจริญแล้ว
	ภาเวติ	ให้มี, เจริญ
	ภุวนํ, ภโว	ภพ, โลก
	ภู, ภูมิ	แผ่นดิน
	ภูตํ	ภูต, สิ่งที่มีอยู่เป็นอยู่
	ปภู	เริ่มต้น, เป็นใหญ่
	ปราภโว	ความเสื่อม, ความพินาส
	สมฺภโว	การเกิด
	สยมฺภู	พระพุทธเจ้า
ภูส	อลงฺกาเร	ประดับ
	ภุโส	ยิ่ง, แรง
	ภูสโน	ผู้ประดับ
	ภูสา, วิภูสนํ	เครื่องประดับ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
มงฺค	มงฺคลฺเย	มีมงคล
	มงฺคลํ	มงคล, ความดี
มจ	โจเร	ลัก, ขโมย
	มจโล	โจร, หัวขโมย
มช	สุทฺธิมฺหิ	บริสุทธิ์
	มฏฺโจ	บริสุทธิ์, เกลี้ยงเกลา
มฑิ	ภูสายํ	ประดับ
	มณฺฑนํ	การประดับ
	มณฺฑโป	มณฑป, ปะรำ
	มณฺฑลํ	มณฑล, วงกลม, บริเวณ
	มณฺฑูโก	กบ, สัตว์ประดับน้ำ
มฑิ	มณฺฑตฺเถ	ประดับ
	มณฺโฑ	ฟองน้ำ
มถ	วิโลฬเน	กวน, ก่อกวน
	มถุรา, มธุรา	เมืองมถุรา

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	มลฺโล	กำปั้น, นักมวย
	มลฺลโก	หม้อ, ถ้วย, ชาม
	มิถิลา	เมืองมิถิลา
มท	อุมฺมาเท	เมา, มัวเมา, บ้าคลั่ง
	อุมฺมตฺตโก	คนบ้า
	ปมตฺโต	ประมาท, มัวเมา
	ปมาโท	ความประมาท
	มชฺชํ, มทนียํ	น้ำเมา
	มทนํ	ความมัวเมา
	มทโน	พญามาร
	มทิรา	น้ำเมา
	มทฺทุ	ผู้มัวเมา
มทิ	หาเส	หัวเราะ, ร่าเริง
	มนฺทโร	ภูเขา
	มนฺทิรํ	เรือน
	มนฺทุรา	คอกม้า

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	มนฺโท	คนโง่เขลา, ผู้เฉื่อยชา
มน	ญาเณ	รู้, เข้าใจ
	อวมญฺญติ	ดูถูก, ดูหมิ่น
	มญฺญติ	รู้
	มติ	ความรู้, ปัญญา
	มโต	รู้แล้ว
	มนุ	มนุษย์ต้นกัป
	มโน	ใจ
	มานโว, มาณโว	มาณพ, คนหนุ่ม
	มานสํ	ใจ
	มาโน	มานะ, ความถือตัว
	มุนิ	พระมุนี, ผู้รู้
	สมฺมติ	การเห็นด้วย, สมมติ
	สมฺมโต	รู้แล้ว, เห็นด้วย
มนุ	โพธเน	รู้, เข้าใจ
	มนุสฺโส, มานุโส	มนุษย์, ผู้มีความรู้

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
มนฺต	คุตฺตภาสเน	ปรึกษา, หารือ
	มนฺเตติ, มนฺตยติ	ปรึกษา, หารือ
มร	ปาณจาเค	ตาย, สละชีวิต
	อมตํ	อมตะ, ไม่ตาย, นิพพาน, เครื่องบูชายัญ, ไข่แมลงวัน, อาหารทิพย์
	อมตา	บอระเพ็ด, มะขามป้อม
	อมโต	ทรัพย์, เทวดา
	มจฺจุ	ความตาย
	มจฺโจ	คนตาย
	มรณํ	ความตาย
	มรติ	ตาย
	มโต	ตายแล้ว
มย	คติมฺหิ	ไป
	มยูโข	รัศมี, แสง
	มยูโร	นกยูง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
มส	อามสเน	จับต้อง, ลูบคลำ
	อามฏฺโจ	จับต้อง
	มจฺโฉ, มจฺฉา	ปลา
	ปรามาโส	ปรามาส, ยึดติด
	มตฺถกํ	ศีรษะ, กระหม่อม
	มตฺถุ	เนยเหลว
	มสโก, มกโส	ยุง
	มสูโร	ข้าวกล้อง
	มสิ	หมึก, เขม่าควัน
	มสฺสุ	หนวด, เครา
มสุ	มจฺเฉเร	ตระหนี่
	มจฺฉริยํ	ความตระหนี่
	มจฺฉโร, มจฺเฉโร	ความตระหนี่
มห	ปูชายํ	บูชา
	มหํ, มหา, มหนฺโต	ผู้บูชา
	มหิโส	ผู้บูชา, ควายป่า

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	มหี	แผ่นดิน
	มหิกา	หิมะ
	มโหโร	จอมปลวก
	มาฆปูชา	การบูชาในเดือน ๓
	มาโฆ	นักษัตรมาฆะ, เดือน ๓
	มหิลา	ผู้หญิง
	มหิลามุโข	ช้างมหิลามุข
	มเหสี	พระมเหสี
มา	ปริมาเณ	กะประมาณ
	อุปมา, อุปมานํ	อุปมา, การเปรียบเทียบ
	ปติมา	รูปเหมือน, จำลอง
	ปมาณํ, ปริมาณํ	ประมาณ, ปริมาณ
	มตฺตา	เครื่องนับ, มาตรา
	มาตา	มารดา, ผู้ยกย่องบุตร
	มานํ	เครื่องตวง-วัด-ชั่ง
	มาโส	เดือน

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	มินาติ	นับ, กะ
	วิมานํ	วิมาน, สวรรค์
มา	มาเน	นับถือ, ยกย่อง
	อุปเมยฺยํ	อุปไมย, สิ่งเปรียบเทียบ
	มายา	มายา, มายากล, มารยา, เล่เหลี่ยม, กลโกง
	มินาติ	นับถือ
	เมยฺยํ	สิ่งที่เขารู้
มาน	ปูชายํ	บูชา
	มาตา	มารดา, ผู้เทินทูนบุตร
	สมฺมาโน	การยกย่อง, การบูชา
มาน	วีมํสปูชาสุ	ทดลอง, บูชา
	วีมํสติ	ทดลอง, พิจารณา
มิ	ปกฺเขเป	ใส่เข้า, ยัดเข้า, สอดเข้า
	มิโนติ	ใส่เข้า
	มิฬฺหํ	อุจจาระ, คูถ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	มูฬาลํ	เหง้าบัว
มิท	สิเนหเน	ติดใจ, ชอบใจ
	มิตฺตํ, มิตฺรํ	ความรัก, ความชอบ
	มิตฺโต	มิตร, คนชอบพอกัน
	เมตฺตา, เมตฺตี	เมตตา, ความสงสาร
	เมโท	มันข้น, เหงื่อ
มุจ	โมจเน	พ้น, ปล่อย, เปลื้อง
	มุญฺจติ	ปล่อย
	มุตฺตํ	ปัสสาวะ, มูตร
	มุตฺตา	แก้วมุกดา
	มุตฺโต	พ้นแล้ว
	วิมุตฺติ	ความหลุดพ้น
	วิโมกฺโข	ความหลุดพ้น
มุท	หาเส	ร่าเริง
	อนุโมทนา	ความคล้อยยินดี
	มุทิตา	ความพลอยยินดี

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	มุทุ	อ่อน, นุ่ม
	มุทฺทา	ตรา, รอยพิมพ์, แหวน
	มุทฺทาปิโต	ตีพิมพ์แล้ว
	มุทฺทิกา	แหวนหยก, องุ่น
มุน	ญาเณ	รู้
	มุนิ	พระมุนี, ผู้รู้
	โมเนยฺยํ	ธรรมที่ควรรู้
มุส	เถยฺเย	ลัก, ขโมย
	มุสโล	สาก, เครื่องมือโจร
	โมโส	โจร, ขโมย
มุห	เวจิตฺเต	จิตหลงลืม, ไร้สำนึก
	มุจฺฉนํ, มุจฺฉา	ความหลงลืม
	มุยฺหติ	หลงลืม
	มุยฺโห, สมฺมุยฺโห	ผู้หลง
	โมโฆ	โมฆะ, เปล่าประโยชน์
	โมโห	ความหลง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
มูล	ปติฏฺฐายํ	ตั้งอยู่
	มุลาลํ	เหง้าบัว
	มูลํ	ราก, เหง้า, โคน, ดั้งเดิม ราคา, มูล, ต้นทุน
เมข	กฏิวิจิตฺเต	ประดับเอว
	เมขลํ, เมขลา	เข็มขัด, จะปิ้ง, บังอาย
เมฑิ	กุฏิลตฺเถ	คด, งอ
	เมณฺโฑ, เมณฺฑโก	แพะ, แกะ
ยช	เทวปูชายํ	บวงสรวง, บูชาเทวดา
	ยชนํ, อิชฺชา	การบูชา, การบวงสรวง
ยช	เทวปูชา-สงฺคติ-กรณ-ทาเนสุ	บวงสรวง-รวมรวม-กระทำ-ให้
	ยชติ	บูชา, บวงสรวง
	ยชนํ, ยาโค	การบูชา, การบวงสรวง
	ยญฺโญ	ยัญ, การบูชา

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ยิฏฺโจ	ถูกบูชา
ยต	ยตเน	พยายาม
	นิยฺยาตนํ	การคืนให้, การมอบให้
	นิยฺยาเตติ	ขับไป
	ยตฺตํ, ยตฺรํ, ยติ	ความพยายาม
	ยติ	ภิกษุ
ยมุ	อุปรเม	สงบ
	อนิยโต	ไม่กำหนด, ไม่แน่นอน
	อายาโม	ความยาว
	อุยฺยาโม	ความพยายาม
	นิยจฺฉติ, นิยมติ	งดเว้น
	นิยโต	งดเว้นแล้ว, กำหนด
	นิยมนํ, นิยติ	การงดเว้น
	นิยโม	กำหนด, นิยม
	ยติ	ภิกษุ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ยนฺตํ, ยนฺตฺรํ	เครื่องยนต์
	วินิจฺฉโย	การตัดสิน, วินิจฉัย
	สญฺญมติ	สำรวม, ระมัดระวัง
	สญฺญโม, สํยโม	ความสำรวม
ยา	คติปาปุณเน	ไป-ถึง, บรรลุ
	ยาติ	ไป
	ยาโต	ไปแล้ว
	ยานํ	เครื่องช่วยไป, ยาน
	ยาปนา, ยตฺรา	การไป
	อุยฺยานํ	สวน, อุทยาน
	อุปยานํ	ของขวัญ, บรรณาการ
ยา	ปาปุเณ	ถึง, บรรลุ
	ยาโม	ยาม, เวลา
ยา	ปาปุณเน	ถึง, บรรลุ
	นิยฺยานีโก	ทางออก

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ยุ	มิสฺสเน	ผสม, ปะปน
	อายุ	อายุ
	ยวโน	มะแว้ง
	ยโว	ข้าวยวะ, ข้าวเหนียว
	ยูโถ	คณะ, หมู่, ฝูง, โขลง
	ยูโป	ปราสาท
	โยนิ	องค์กำเนิด
ยุช	โยเค	ประกอบ, พยายาม
	นิโยชฺโช	ถูกประกอบ
	ปโยโค, ปโยชนํ	การประกอบ, ประโยชน์
	ยุญฺชติ	ประกอบ
	โยคฺคํ	ยาน, พาหนะ
	โยคี	ผู้บำเพ็ญเพียร
	โยชนํ, โยโค	การประกอบ, ความเพียร
	โยชนํ	ระยะทาง ๑๖ กิโลเมตร
	โยชนา	การประกอบอรรถ
	โยตฺตํ, โยตฺรํ	เชือก, เครื่องผูก

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	สมฺปยุตฺโต	ประกอบแล้ว
	สํโยชนํ	สังโยชน์, เครื่องร้อยรัด
ยุธ	สมฺปหาเร	สู้รบ, ต่อสู้
	ยุชฺฌติ	สู้รบ, ต่อสู้
	ยุทฺโธ, ยุทฺธํ	สู้รบ, ต่อสู้
รกฺข	ปาลเน	ดูแล, รักษา
	อารกฺขา	การเฝ้ารักษา
	รกฺขณํ	การรักษา
	รกฺขติ	ดูแล, รักษา
	รกฺขิโต	ดูแลไว้, รักษาไว้
	สุรกฺขิตํ	รักษาไว้ดีแล้ว
รฑิ	หึสายํ	เบียดเบียน
	รณฺโฑ	จอกสุรา, ถ้วยสุรา
รท	วิเลขเน	ขีดเขียน, ขุด, เจาะ
	รจฺฉา	ถนน, ทาง
	รทโน, รโท	ฟัน, งา

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
รนฺช	ราเค	ใคร่, กำหนัด, ย้อม
	รงฺโค	เวที, โรงละคร, กิเลส
	รชโก	ช่างย้อม, ผู้ซักผ้า
	รชนํ, รชนกมฺมํ	การย้อม
	รชนี, รตฺติ	กลางคืน
	รชตํ	เงิน
	รโช	ธุลี, ความสกปรก
	รญฺชนํ	จันทน์แดง
	รฏฺฐํ, รชฺชํ	รัฐ, แค้น, อาณาจักร
	รตฺโต	ถูกย้อมแล้ว
	รนฺธํ	รู, ช่อง
	ราโค	ราคะ, ใคร่, กำหนัด
	ราชา	พระราชา, กษัตริย์, ผู้ที่ประชาชนชื่นชม
	วิราโค	ปราศจากราคะ
รภ	ราภสฺเส	พยายาม, ปรารภ
	อารทฺธํ	ความเพียร

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	อารทฺโธ	พยายาม, ปรารภ
	อารพฺภ, อารทฺธา	ปรารภแล้ว
รมฺ	กีฬายํ	เล่น, รื่นรมย์, ยินดี
	อารติ, วิรติ	การงดเว้น
	กุญฺชโร	ช้าง, กุญชร
	รติ	ความยินดี
	รมณีโย	น่ารื่นรมย์
	รณฺฑา	หญิงหม้าย
	รตนํ	รัตนะ, แก้ว
	รโถ	รถ
	วิรมณํ	การงดเว้น
	เวรมณี	การงดเว้น
รหฺ	อุปาทาเน	ยึดถือ, ยึดมั่น
	รโถ	รถ
รหฺ	จาเค	ละ, สละ
	ราหุ	ราหู, อสุรินทราหู

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ราช	ทิตฺติมฺหิ	สว่าง, รุ่งเรือง
	ราชา	พระราชา
	ราชิ	แนวป่า, แถว
	ราชินี	พระราชินี
ราธ	สํสิทฺธิมฺหิ	สำเร็จ
	อปราโธ	โทษ, ความผิด
ริ	สนฺตาเน	มีอยู่ในสันดาน
	เรณุ	ธุลี, ละออง, เรณู
รุ	คติมฺหิ	ไป
	โรโม, โลโม	ขน
รุ	สทฺเท	ส่งเสียง
	อาราโว, สํราโว	เสียง
	รวนํ	การร้องเสียงหลง
	รวิ	ดวงอาทิตย์
	รโว, ราโว	เสียงร้อง, ครวญคราง
	วิราโร	เสียงกรีดร้อง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
รุจ	ทิตฺติมฺหิ	สว่าง, รุ่งเรือง
	อาโรจยามิ	จะบอก, จะเตือน
	รุจิ, โรจโน	แสง, รัศมี, พยับแดด, ความชอบใจ
	รุจิรํ	น่ารัก, น่าใคร่, น่าพอใจ
	รุจฺจติ	พอใจ, ชอบใจ
	โรจติ	สว่าง, รุ่งเรือง
	วิโรจติ	รุ่งโรจน์, สว่างไสว
	เวโรจโน	ดวงอาทิตย์
รุช	โรเค	เจ็บป่วย
	รุจฺฉา	ความเจ็บไข้
	รุชติ	เจ็บ, ปวด, เสียดแทง
	โรโค	โรค, ความเจ็บป่วย
รุท	อสฺสุวิโมจเน	หลั่งน้ำตา, ร้องไห้
	ปติโรทนํ	ร้องไห้เข้าหากัน
	โรทติ	ร้องไห้

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	โรทนํ	การร้องไห้
	โรทิตํ, รุณฺณํ	การร้องไห้
รุทิ	อสฺสุวิโมจเน	หลั่งน้ำตา, ร้องไห้
	รุณฺโณ	ผู้ร้องไห้
รุทิ	หึสายํ	เบียดเบียน
	รุทฺโท, ลุทฺโท	นายพราน, ผู้โหดร้าย
	โรทามิ	ร้องไห้
รุธ,รุธิ	อาวรเณ	ปิด, กั้น
	อนุโรโธ	ความรัก, ชอบ, ยินดี
	อาโรโธ	นางสนม
	รชฺชุ	เชือก
	รุธิรํ	เลือด
	รุนฺธติ	ปิด, กั้น
	โรโธ	คุก, เรือนจำ
	วิโรโธ	ความขัดแย้ง, คัดค้าน
	วิโรธุติ	คำพูดขัดแย้ง, โต้เถียง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
รุส	โรเส	โกรธ
	โรสนา	ความโกรธ
	โรสโน	ผู้มักโกรธ
รุห	ชนเน	เกิด, งอก
	อารุฬฺโห	งอก
	อาโรหติ	ขึ้น
	โอรุยฺห	ลง
	โอโรหณํ	การลง
	รุกฺโข	ต้นไม้
	รุหนํ, รูฬฺหี	การเกิด
	รุหิรํ	เลือด
	โรหิโต	ปลาตะเพียน
	สิโรรุโห	ผม
ลฑิ	ชิคุจฺฉายํ	รังเกียจ
	ลณฺฑํ	มูลสัตว์, คูถ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ลภ	ลาเภ	ได้, ได้รับ
	ลจฺฉา	การได้
	ลภติ	ได้
	ลพฺภํ	สิ่งควรได้
ลา	อาทาเน	ถือเอา
	กุสลํ	บุญ, กุศล
	ครุโฬ	ครุฑ
	โคตฺถุโล	สุนัขจิ้งจอก
	ปุถุโล	กว้างขวาง
	พหุลํ	มาก
	พาโล	คนพาล
	มหลฺลโก	คนแก่
	ราหุโล	พระราหุล
	สีหโฬ	สิงหฬ
ลิข	เลขเน	ขีดเขียน
	ลิขติ	ขีด, เขียน

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ลิขนํ, เลขนํ	การขีดเขียน
	ลิขิตํ	ถูกเขียนแล้ว
	เลโข, เลขโก	หนังสือ, เครื่องเขียน
	สลฺเลโข	เครื่องขัดเกลา
ลิป	ลิมฺปเน	ฉาบทา
	ลิตฺโต	ฉาบแล้ว, ทาแล้ว
	เลปนํ, วิเลปนํ	การทา, เครื่องลูบทา
ลี	สิเลสเน	ติดแน่น
	อาลโย	อาลัย, ตัณหา, ที่อยู่อาศัย
	นิลีโน	แอบ, ซ่อน
	ลโย	ครู่หนึ่ง, เสียงกลมกลืน มาตราวัดระยะ ๑๐ ขณะ
	ลโย, ปลโย	ความพินาศ
	ลิงฺคํ	ลิงค์, เพศ
	ลีโน	ติด, แอบ, ซ่อนเร้น
	เลณํ	ถ้ำ, นิพพาน
	วิชฺชาลโย	วิทยาลัย, แหล่งความรู้

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ลุภ	คิทฺธิมฺหิ	อยาก, ต้องการ, ละโมบ
	โลโภ	ความโลภ
	โลลุโป	ผู้มักมาก, ผู้ละโมบ
ลู	เฉทเน	ตัด, เด็ด, เกี่ยว
	ลวนํ, ลโว	การตัด, เครื่องตัด
	ลวนํ, ลวณํ, โลณํ	เกลือ, สารตัดรส
	ลุนาติ	ตัด, เด็ด, เกี่ยว
	ลูโน	ถูกตัดแล้ว, เก็บเกี่ยวแล้ว
	โลโม	ขน
วก	อาทาเน	ถือเอา
	พโก	นกกระยาง
	วโก	หมาป่า
	วกฺกํ	ม้าม
วกฺก	รุกฺขตเจ	ห่อหุ้มต้นไม้
	วกฺกลํ	เปลือกไม้, ผ้าป่าน

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
วจ	วิยตฺติยํ วาจายํ	พูดชัดเจน
	อุตฺตํ, วุตฺตํ	คำที่ถูกกล่าว
	วจติ	กล่าว, พูด
	วจา	ว่านน้ำ
	วตฺตา	ผู้กล่าว, ผู้พูด
	วุจฺจติ	ถูกกล่าว, ถูกเรียก
	วากฺยํ	พากย์, คำที่ควรกล่าว
	วาจา	ถ้อยคำ, วาจา
วช	คติมฺหิ	ไป, ถึง
	ปพฺพชฺชา	บรรพชา, บวช
	ปพฺพชิโต	บรรพชิต, ผู้บวชแล้ว
	วคฺโค	หมู่, พวก, วรรค
	วชิรํ	เพชร, วิเชียร, สายฟ้า
	วโช	คอกปสุสัตว์
	วตํ	วัตร, ข้อประพฤติ
	วาชี	ม้า

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
วฏฺ	อาวตฺตเน	หมุน, วน, กลิ้ง
	อาวฏฺฏนํ	กลม, กลิ้ง
วฏฺ	ธารณ-พนฺธน-สงฺฆาเตสุ	ทรงไว้-ผูก-รวบรวม
	วณฺโฏ	ขั้ว
วฑฺฒ	วฑฺฒเน	เจริญ
	วฑฺฒโน	ผู้เจริญ
	วฑฺฒิ, วุฑฺฒิ	ความเจริญ
	วุฑฺโฒ, พุฑฺโฒ	ผู้เจริญแล้ว
วตฺ	วตฺตเน	เป็นไป
	ปริวตฺตํ	เปลี่ยนแปลง
	วตฺตํ, วตฺรํ	วัตร, ข้อประพฤติ
	วตฺตโก	นกคุ่ม, นกกระทา
	วตฺตุโล	กลม
	วุตฺติ	อธิบาย, การเลี้ยงชีพ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
วท	วิยตฺติยํ วาจายํ	พูดชัดเจน
	อุปวาโท	พูดใส่ร้าย, กล่าวตู่
	โอวทติ	โอวาท, สอน
	โอวาโท	คำสอน
	วชฺเชติ	กล่าว, พูด
	วทติ, วเทติ	กล่าว, พูด
	วาโท	คำพูด
	วชฺชํ	คำพูด, โทษ
	วาทิตุํ	กล่าวพร้อมกัน
	วิวาโท	โต้เถียง, ขัดแย้ง, วิวาท
วนฺท	อภิวาทเน	ไหว้, อภิวาท
	อภิวนฺทนํ	การไหว้
	วนฺทนา	การไหว้
	วนฺทิโต	ไหว้แล้ว
	วนฺทิย, อภิวนฺทิย	ไหว้แล้ว

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
วป	พีชสนฺตาเน	เพราะปลูกพืช, หว่าน
	ธญฺญวาโป	คนหว่านพืช
	วปุ	ร่างกาย
	วปฺปมงฺคลํ	พืชมงคล
	วปฺโป	ไร่, นา, สวน
	วาปโก	ชาวไร่, ชาวนา, ชาวสวน
	วาปี	สระน้ำ
	วิปินํ	ป่า
	วิปฺโป	พราหมณ์
วมุ	อุคฺคิรเณ	อาเจียน, คาย, สำรอก
	วนฺตํ, วมิตํ	คายแล้ว, คลายแล้ว
	วมถุ	อาเจียน
	วมฺมิโก	จอมปลวก, รังปลวก
วร	วรเณ	ห้าม
	นิวรณํ	นิวรณ์, เครื่องกั้นความดี
	ปวารณา	การปวารณา

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ปริวาโร	บริวาร, พวกพ้อง
	วจฺจํ	คูถ, อุจจาระ
	วจฺจกุฏฐานํ	ห้องสุขา
	วณฺโณ	ผิวพรรณ, สี
	วมฺมํ	เสื้อเกราะ, โล่ห์
	วรโก	ข้าวโพด
	วรณฺโฑ	ปากนกกระจอก
	วรตฺตํ	เชือก
	วราโห	สุกร
	วโร	ผู้ประเสริฐ
	วรุโณ	ชื่อฤาษี, พ่อมด, หมอผี
	วารโณ	ช้าง
	วาริ	น้ำ
	สํวโร	การสำรวม
	สํวุโต	สำรวมแล้ว

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
วล	สาธารณ-พนฺธเนสุ	มีทั่วไป-ผูกมัด
	วลโย	กำไลมือ, ห่วง, วงแหวน
	วลวา	แม่ม้า
	วลาโก	นกกระเรียน
	วาลพีชนี	แซ่หางจามรี
	วาโล, วาลธิ	หาง
วลฺล	สาธารณ-พนฺธเนสุ	มีทั่วไป-ผูกมัด
	วลฺลูโร	เนื้อแห้ง, เนื้อเค็ม
วส	นิวาเส	อยู่, พำนัก, นุ่ง
	อนฺตรวาสกํ	ผ้านุ่ง, ผ้าสบง
	อาวสโถ, อาวาโส	ที่อยู่อาศัย
	อุปวาโส, อุโปสโถ	การเข้าอยู่
	นิวาโส	การอยู่, ที่อยู่
	ปริวาโส	ปริวาส, การอยู่ในวงล้อม
	ปริวุฏฺโฐ	ถูกแวดล้อม
	ปวาโส, วิปฺปวาโส	การอยู่ภายนอก

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	วจฺฉโร, สํวจฺฉโร	ปี
	วจฺฉา	การอยู่
	วจฺฉามิ	จะอยู่
	วุตฺโถ	อยู่แล้ว, ออกพรรษาแล้ว
	วตฺถุ	วัตถุสิ่งของ, วัสดุ, เหตุ
	วสโภ	ผู้ประเสริฐ
	วสติ	อยู่, ที่อยู่, การอยู่
	วสนฺโต	ฤดูฝน
	วสุ	ทองคำ, รัตนะ
	วสฺสํ	ปี, พรรษา, ฤดูฝน
	วาสี	ผู้อยู่ประจำ
	วุสิตํ	อยู่แล้ว, อยู่จบแล้ว
	สหวาโส	การอยู่ร่วมกัน
	สํวาโส	การอยู่ร่วมกัน
วส	เสจเน	ราด, รด
	วุฏฺโฐ	ฝนตก, ตกแล้ว

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
วส	อจฺฉาทเน	ปิด, บัง
	วตฺถํ, นิวตฺถํ, วสนํ	ผ้า, เครื่องนุ่งห่ม
	วตฺถิ	กระเพาะปัสสาวะ
	วสโล	คนชั่ว, คนถ่อย
วห	ปาปเณ	นำไป, ให้ถึง
	พหุ	มาก
	พาหุ	แขน
	วหติ	นำไป
	วหโล	เรือ
	วโห	ไหล่, ม้า
	วาโห	ม้า
	วาหนํ	พาหนะ
วา	คติ-พนฺธเนสุ	ไป-ผูกมัด
	วาโก	เปลือกไม้
	วานํ	ตัณหา
	วาโม	ซ้าย

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	วายุ, วาโย, วาโต	ลม, พายุ
	วาลํ	เครือย่านาง
	วาโฬ	สัตว์ดุร้าย
วิจ	วิเวจเน	สงัด, วิเวก
	วิจิ	คลื่น
	วิวิจฺจ, วิวิตฺโต	สงัดแล้ว
	วิเวโก	สงัด, วิเวก
	วิเวจนํ	ความสงัด
วิท	อนุภวเน	เสวย
	เวทโก	ผู้เสวย
	เวทนา, เวทยิตํ	การเสวยอารมณ์
วิท	ญาเณ	รู้, ทราบ
	วิชฺชา	วิชา, ความรู้, ญาณ
	วินฺทติ	รู้
	เวเทติ, เวทยติ	รู้, ทราบ
	เวโท	ปัญญา, เวท

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	โลกวิทู	ผู้รู้สัตว์โลก
วิท	มงฺคเล	ความดี
	ปวิตฺตํ, ปวิตฺรํ	หมดจด, สะอาด
	วิทาลํ	หรดาล
วิท	ลาเภ	ได้
	วิตฺตํ	ทรัพย์
	วิตฺติ	ความยินดี
	วิทูโร, วิชฺชูโร	ห่างไกล
วิท	สตฺตายํ	มี, เป็น
	วิชฺชติ	มีอยู่
วิธ	ตาฬเน	ตี, ต่อย, ชก
	วิชฺฌติ	ตี, ต่อย, ชก
วิธ	เวธเน	แทง, เจาะ
	ปฏิวิทฺโธ	แทงตลอดแล้ว
	ปฏิเวโธ	การแทงตลอด, อริยผล

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	วิชฺฌติ	แทง
	วิทฺธํ	ไร้มลทิน
	เวโธ	รู, ช่อง
วิส	ปเวสเน	เข้าไป
	ปวิสติ	เข้าไป
	ปเวสนํ	การเข้าไป
	ปเวโส	ผู้เข้าไป
	ปวิฏฺโจ	เข้าไปแล้ว
	วิสฺสาโส	ผู้คุ้นเคยกัน
	เวสฺมํ	เรือน, บ้าน
	เวสฺโส	วรรณะแพศย์, เพศ
วุ	สํวรเณ	สำรวม, สังวร, ระวัง
	อาวุณาติ	ร้อย, สอด
	วตฺถํ	ผ้า, ผ้าห่ม
	สํวุณาติ	สำรวม, ระวัง
	สํวุโต	สำรวมแล้ว, ระวังแล้ว

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
เว	ตนฺตสนฺตาเน	ทอ, ถัก
	ตนฺตวาโย	ช่างหูก, ช่างทอ
	เวนุ, เวณุ	ไม้ไผ่
เวปุ	กมฺปเน	สะเทือน, หวั่นไหว
	เวตฺตํ, เวตฺรํ	เครือหวาย
	เวปถุ	ผู้หวั่นไหว
สํส	ปสํสเน	สรรเสริญ, เชิดชู
	ปสตฺโถ	ผู้ประเสริฐ
	ปิยปสํสี	ผู้เชิดชูคนรัก
สก	สตฺติมฺหิ, สามตฺเถ	อาจ, สามารถ
	สกโฏ	เกวียน, ยาน
	สกลํ	ทั้งหมด, ทั้งสิ้น, ทั้งปวง
	สกุโณ, สกุนฺโต	นก
	สกฺกุณาติ, สกฺโกติ	อาจ, สามารถ
	สกฺโก	ผู้สามารถ, พระอินทร์ พระเจ้าสักกะ, ศักยวงศ์

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	สตฺถิ	ขาอ่อน
สกิ	สงฺกายํ	สงสัย
	สงฺกา	ความสงสัย
	สงฺกิโต	สงสัยแล้ว
สกฺการ	ปูชายํ	บูชา, สักการะ
	สกฺการิโต	สักการะแล้ว
	สกฺกาโร	การสักการะ, การบูชา
สช	วิสฺสคฺเค	สละ, สลัด
	สํสฏฺโจ	เกี่ยวข้อง, คลุกคลี
	วิสฺสฏฺโจ	สละ, สลัด, ปล่อย
สฑิ	คุมฺพตฺเถ	ประชุม, กลุ่ม
	วนสณฺโฑ	ป่า, ดง, ป่าทึบ, ป่าดงดิบ
	สณฺโฑ	ดง, ทึบ, กอ, พุ่ม
สต	สาตจฺเจ	ต่อเนื่อง
	สจฺจํ	ความจริง, จริง
	สตตํ	เนือง ๆ, สืบต่อ, ต่อเนื่อง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
สท	อสฺสาทเน	ยินดี
	อุปสนฺโน	แผ่เข้าไป, คุกคาม
	อาสนฺโน	ใกล้
	ปสนฺโน	เลื่อมใสแล้ว
	ปสาโท	ความเลื่อมใส, ใส
	ปสีทติ	เลื่อมใส
	สาทุ	ดี, หวาน, อร่อย, ชื่นใจ
	สาทุผโล	ผลไม้รสหวาน
	สาโท, อสฺสาโท	ความยินดี
สท	วิสรณ-คตฺยาวสาเนสุ	แผ่ไป-สิ้นสุดการไป, นั่ง
	นิสินฺโน	นั่งแล้ว
	นิสีทติ	นั่ง
	นิสีทนํ, นิสชฺชา	การนั่ง, ที่นั่ง
สทฺท	หริเต	เขียวสด
	สทฺทลํ	พื้นที่สีเขียว, เขียว, สด

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
สนุ	ทาเน	ให้
	สานุ	ไหล่เขา
สนฺช	สงฺเค	เกี่ยว, ข้อง, เกาะ, ติด
	สงฺโค	ความเกี่ยวข้อง
	สตฺโต	สัตว์, ผู้ข้องอยู่ในกามคุณ
สป	อกฺโกเส	แช่ง, ด่า, สบถ, สาบาน
	สปนํ, สปโถ	การสบถ, แช่ง, ด่า
สปฺป	คติมฺหิ	ไป
	สปฺโป	งู
	สปฺปิ	เนยใส
สพิ	มณฺฑเล	กลม, มณฑล
	สมฺพลํ, สพโล	กลม
สม	อุปสเม	สงบ
	สมโถ	ความสงบ
	สมาธิ	ความสงบ, ความตั้งมั่น

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
สมุ	อุปสเม	สงบ
	อุปสโม	ความสงบ, ผู้สงบ
	สนฺโต	ผู้สงบแล้ว
	สมฺมติ	สงบ, สมมุติ
สร	คติ-จินฺตายํ	ไป-คิด, ระลึกได้
	อตฺตสฺสโร	เสียงน่ารัก, เสียงไพเราะ
	อนุสฺสติ	การระลึกถึง, ระลึกตาม
	วิสฺสโร	เสียงเพี้ยน
	สกฺขโร	น้ำตามกรวด
	สติ	สติความระลึกได้, ธรรมเครื่องระลึก
	สโต	ระลึกได้แล้ว, ผู้มีสติ
	สพฺโพ	ทั้งปวง
	สมฺมาสติ	ความระลึกชอบ
	สรโก	ขันน้ำ, แก้วน้ำ, กระบวย
	สรณํ	ความระลึกได้, บ้าน, ที่พึ่ง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	สรติ	ระลึกได้
	สรพู	ตุ๊กแก
	สิรีโส	ต้นซึก
	สโร	อักษรสระ, สระน้ำ, เสียง
	สรณิ, สรณี	ทาง, ธง
	สรภู	แม่น้ำสรภู
	สรโภ	ชะมด, อีเห็น
	สราโว, สราวโก	เครื่องปั้นดินเผา, ถ้วย
	สารถิ	นายสารถี, ครูฝึก
สร	หึสายํ	เบียดเบียน
	สรณํ	พระรัตนตรัย
	สรีรํ	ร่างกาย
	สิงฺคาโล	สุนัขจิ้งจอก, หมาป่า
สล	คติมฺหิ	ไป
	สลฺลํ, สลฺยํ	หอก, แหลน, ลูกศร
	สลโภ	ตั๊กแตน

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	สลากา	สลาก, ลูกศร
	สาโล	ต้นไม้, ต้นสาละ, ต้นรัง
สสุ	หึสายํ	เบียดเบียน
	อสฺสาโส	หายใจออก
	ปสฺสาโส	หายใจเข้า
	สตฺถํ	ศัสตรา, อาวุธมีคม
	สสี	ดวงจันทร์
	สโส	กระต่าย
	วิสฺสาโส	ความคุ้นเคย
สสุ	หึสา-คตีสุ	เบียดเบียน-ไป
	สตฺตุ	ศัตรู, ข้าวสัตตุ
สา	สามตฺเถ	สามารถ
	สณฺหา	อ่อนโยน, ละมุนละไม
	สาณิ	ม่าน
	สาโม, สามโล	ดำ, คล้ำ
	สาโม	สุวรรณสาม

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
สาธ	สํสิทฺธิมฺหิ	สำเร็จ
	สชฺชโน	คนดี, คนทำความดี
	สาธนํ	ความสำเร็จ
	สาธุ	ความสำเร็จประโยชน์
สาส	อนุสิฏฺจิมฺหิ	พร่ำสอน
	อนุสาสนํ, อนุสิฏฺจิ	การแนะนำ, การสั่งสอน
	อนุสิฏฺโจ	ถูกสั่งสอนแล้ว
	สตฺถา	พระศาสดา, พระพุทธเจ้า
	สิสฺโส	ศิษย์
สิ	พนฺธเน	ผูกมัด
	สีมา	ขอบเขต
	สีสํ	ศีรษะ, ดีบุก, สังกะสี
	เสตุ	สะพาน, เหตุ
สิ	สเย	นอน
	สยนํ, เสยฺยา	การนอน, ที่นอน
	เสติ, สยติ	นอน

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
สิ	เสวายํ	คบหา
	อาสโย	อาศัย, ที่อาศัย
	นิสฺสโย	ที่อาศัย
	นิสฺสาย	อาศัยแล้ว
	นิสฺสิโต	ผู้อาศัย, อาศัยแล้ว
	นิสฺเสณี	บันได
	สยถุ	โรคมือเท้าบวม
	สิขณฺโฑ	หงอน
	สิขณฺฑี	นกยูง
	สิขา	ยอด, หงอน, มวยผม
	สิโต, เสโต	ขาว, เย็น
	สิปฺปํ	ศิลปะ, วิชาความรู้
	สิโร	ศีรษะ
	เสณิ, เสณี	หมู่คน
	เสวโก	เสวก, ผู้คบหา
	เสวนา	การพบปะพูดคุย

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
สิกฺข	วิชฺโชปาทาเน	เรียนเอาความรู้
	สิกฺขติ	ศึกษา, เรียน
	สิกฺขนํ, สิกฺขา	การศึกษา, ข้อควรศึกษา
สิจ	ปคฺฆรเณ	ไหล, รด, ราด, สาด
	เสจนํ, เสโก	ไหล, รด, ราด, สาด
สิท	สิงฺคาเร	รัก, งาม
	สินฺทูโร	สารหนู, ตะกั่วแดง
	เสโท	เหงื่อ
สิธ	สํสิทฺธิมฺหิ	สำเร็จ
	สิทฺโธ	สำเร็จแล้ว
	สิทฺธิ, ปสิทฺธิ	ความสำเร็จ
สินีห	สิเนหเน	ยินดี, เสน่หา, ติด, ชุ่ม
	เสฺนโห	ความรัก, น้ำมัน
สิวุ	ตนฺตสนฺตาเน	เย็บ, ถัก, ทอ
	สิพฺพติ	เย็บ, ถัก, ทอ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
สี	สเย	นอน
	อติสโย	เกินพอดี, ยิ่ง
	อนุสโย	อนุสัย, กิเลสในสันดาน
	สยนํ, เสยฺยา	การนอน
	สีฆํ	เร็ว
	สีธุ	สุราชนิดหนึ่ง
	สีโร	ผาล, ใบไถ
	เสติ, สยติ	นอน
	เสนํ, เสนาสนํ	ที่นอน
	สํสโย	สงสัย
สุ	อภิสเว	ไหล, เปียก
	อาสโว	อาสวะ, กิเลสในสันดาน
	สุโต	บุตร
	สุตฺตํ	สูตร, พระสูตร
	สุตฺตํ, สุตฺรํ	ด้าย
	โสตาปนฺโน	โสดาบันบุคคล

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	โสโต	กระแส
	โสโม	ดวงจันทร์
สุ	คติมฺหิ	ไป
	วิสฺสุโต	ปรากฏแล้ว
สุ	สวเณ	ฟัง
	สุณํ, สุณนฺโต	ผู้ฟัง
	สุณาติ	ฟัง
	สณิตพฺโพ	ควรฟัง
สุ	สวเน	ฟัง
	สุณาติ, สุโณติ	ฟัง
	สุสฺสูสติ	ต้องการฟัง
	สุสฺสูสา	การตั้งใจฟัง
	โสตํ, โสตฺรํ	หู, เครื่องฟัง
สุ	หึสายํ	เบียดเบียน
	ปรสุ	ขวาน
	สุรา	สุรา, เหล้า, น้ำเมา

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	สุริโย	ดวงอาทิตย์
	สูโร	ผู้กล้า, ดวงอาทิตย์
สุจ	โสเก	เศร้าโศก
	โสจนํ, โสโก	ความเศร้าโศก
สุจ	โสจกมฺมนิ	ทำงานบริสุทธิ์
	สุกฺกํ	ข้างขึ้น, ขาว, สะอาด
	สุจิ	สะอาด, หมดจด
สุณ	หึสา-กุลสนฺตาเนสุ	เบียดเบียน-สืบสกุล
	สุณิสา	ลูกสะใภ้
สุป	สยเน	นอน, หลับ
	สุตฺโต, สุตฺตํ	นอนแล้ว, หลับแล้ว
สุป	สเย	นอน, ฝัน
	สุปติ	นอน
	สุปิโน, สุปินํ	การนอนหลับ, การฝัน
	สุปฺปํ	ที่นอนของสัตว์

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
สุส	โสสเน	เหี่ยวแห้ง, เหือดแห้ง
	สุกฺขํ	เหือดแห้ง, น้ำอสุจิ
	สุกฺโข	เหี่ยวแล้ว, แห้งแล้ว
สู	หึสายํ	เบียดเบียน
	สตฺถํ	ศัสตรา
สูท	ปคฺฆรเณ	ไหลไป
	สุตฺตํ	สูตร, พระสูตร
	สูทโก	พ่อครัว
	สูทโน	เครื่องราด, เครื่องรด
หน	หึสา-คตีสุ	เบียดเบียน-ไป
	อปหนํ	การกำจัด
	อาฆาโต	การผูกอาฆาต, จองเวร
	อุคฺฆาโต	ถอนขึ้นแล้ว
	ฆาตโก	นักฆ่า
	ปฏิโฆ	กระทบกระทั่ง, ขัดเคือง
	วชฺโฌ	ควรถูกฆ่า

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	วธู	หญิงสาว, ลูกสะใภ้
	สกุณคฺฆี	เหยี่ยว
	สํโฆ, สงฺโฆ	พระสงฆ์
	สงฺฆาโต	รวบรวมแล้ว
	หญฺญเต	ถูกฆ่า, ถูกเบียดเบียน
	หนุ	คาง
	หนฺติ, หนติ	เบียดเบียน
	หนฺตฺวา, อุปหจฺจ	เบียดเบียนแล้ว, ฆ่าแล้ว
หร	หรเณ	นำไป
	อวหาโร	ลัก, ขโมย
	อาหาโร	อาหาร
	ชิคีสติ	ต้องการนำไป
	ปริหาโร	บริหาร, ผ่อนคลาย
	ปหาโร	ทบ, ตบ, ตี, โบย
	ปาฏิหาริยํ	ปาฏิหาริย์
	ปาฏิเหรํ, ปาฏิหีรํ	ปาฏิหาริย์

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	มุตฺตาหาโร	สร้อยไข่มุก
	วิหาโร	วิหาร, วัด, วิหารธรรม
	หตฺตา	ผู้นำไป
	หทยํ	หัวใจ
	หมฺมิยํ	ปราสาทโล้น
	หรติ	นำไป
	หริโณ	กวาง
	หาริยํ, หริตพฺพํ	ควรนำไป
หส	หสเน	หัวเราะ, ร่าเริง, ยิ้มแย้ม
	หสนํ, หสิตํ	หัวเรา, ยิ้มแย้ม
	หาโส	ผู้ยิ้มแย้ม
หํส	ปีติมฺหิ	ยินดี
	ปหฏฺโฐ, ปหํสิโต	ยินดีทั่วแล้ว
	หฏฺโฐ	ยินดีแล้ว
หา	จาเค	สละ
	ชหาติ	ละ, สละ
	ปริหานิ	ความเสื่อม

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ปหีโน	ละได้แล้ว
	หายโน	ปี
	หีโน, หีนโก	คนเลว, ต่ำ, ถ่อย
	เหยฺยํ, หาตพฺพํ	ควรละ
หิ	คติมฺหิ	ไป
	ปหิณาติ, ปหิณติ	ส่งไป
	ปาเหสิ	ส่งไปแล้ว
	หโย	ม้า
	หิงฺคุ	มหาหิงคุ์
	หีโน	คนเลว, เสื่อม, ต่ำ
	เหตุ	เหตุ
	เหมนฺโต	ฤดูเหมันต์, ฤดูหนาว
	เหโม	ทองคำ
หุ	ทานาทน- หพฺยปฺปทาเนสุ	ให้-กิน- บูชา, เซ่นไหว้
	ชุโหติ, ชุหฺวติ	บูชา

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	หุโต	บูชาแล้ว
	ชุหํ, ชุหนฺโต	ผู้บูชา
	โหโม	เครื่องบูชา, การบูชา
	อาหุเนฺโย	ผู้ควรบูชา
	ปาหุเนยฺโย	ผู้ควรยกย่อง
หุ	หวเน	บูชา
	อคฺคิหุตฺตํ	การบูชาไฟ
	หวิ	เนยใส
หุล	คติมฺหิ	ไป
	หโล	ผาล, ใบไถ
หู	สตฺตายํ	มี, เป็น
	โหติ	มี, เป็น, ย่อมมี, ย่อมเป็น
	โหตุ	จงมี, จงเป็น
	ปโหติ	มีมาก, เพียงพอ

กจฺจายนสุตฺต

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. สนฺธิกปฺป สนฺธิกณฺฑ

๑ : *๑. อตฺโถ อกฺขรสญฺญาโต.

๒ : ๒. อกฺขราปาทโย เอกจตฺตาลีสํ.

๓ : ๓. ตตฺโถทนฺตา สรา อฏฺฐ.

๔ : ๔. ลหุมตฺตา ตโย รสฺสา.

๕ : ๕. อญฺเญ ทีฆา.

๖ : ๘. เสสา พฺยญฺชนา.

๗ : ๙. วคฺคา ปญฺจปญฺจโส มนฺตา.

๘ : ๑๐. อํ อิติ นิคฺคหีตํ.

๙ : ๑๑. ปรสมญฺญา ปโยเค.

๑๐ : ๑๒. ปุพฺพมโธฐิตมสฺสรํ สเรน วิโยชเย.

๑๑ : ๑๔. นเย ปรํ ยุตฺเต.

อิติ สนฺธิกปฺเป ปฐโม กณฺโฑ.

---

* กจฺจายเน สุตฺตานุกฺกมํ. : ปทรูปสิทฺธิยํ สุตฺตานุกฺกมํ.

๑๒ : ๑๓. **สรา สเร โลปํ.**

๑๓ : ๑๕. **วา ปโร อสรูปา.**

๑๔ : ๑๖. **กฺวจาสวณฺณํ ลุตฺเต.**

๑๕ : ๑๗. **ทีฆํ.**

๑๖ : ๑๘. **ปุพฺโพ จ.**

๑๗ : ๑๙. **ยเมทนฺตสฺสาเทโส.**

๑๘ : ๒๐. **วโมทุทนฺตานํ.**

๑๙ : ๒๒. **สพฺโพ จํ ติ.**

๒๐ : ๒๗. **โท ธสฺส จ.**

๒๑ : ๒๑. **อิวณฺโณ ยํ นวา.**

๒๒ : ๒๘. **เอวาทิสฺส ริ ปุพฺโพ จ รสฺโส.**
อิติ สนฺธิกปฺเป ทุติโย กณฺโฑ.

๒๓ : ๓๖. **สรา ปกติ พฺยญฺชเน.**

๒๔ : ๓๕. **สเร กฺวจิ.**

๒๕ : ๓๗. **ทีฆํ.**

๒๖ : ๓๘. **รสฺสํ.**

๒๗ : ๓๙. **โลปญฺจ ตตฺรากาโร.**

๒๘ : ๔๐. **ปร เทฺวภาโว ฐาเน.**

๒๙ : ๔๒. **วคฺเค โฆสาโฆสานํ ตติยปฐมา.**
อิติ สนฺธิกปฺเป ตติโย กณฺโฑ.

๓๐ : ๕๘. **อํ พฺยญฺชเน นิคฺคหีตํ.**

๓๑ : ๔๙. **วคฺคนฺตํ วา วคฺเค.**

๓๒ : ๕๐. **เอเห ญํ.**

๓๓ : ๕๑. **ส เย จ.**

๓๔ : ๕๒. **มทา สเร.**

๓๕ : ๓๔. **ยวมทนตรลา จาคมา.**

๓๖ : ๔๗. **กฺวจิ โอ พฺยญฺชเน.**

๓๗ : ๕๗. **นิคฺคหีตญฺจ.**

๓๘ : ๕๓. **กฺวจิ โลปํ.**

๓๙ : ๕๔. **พฺยญฺชเน จ.**

๔๐ : ๕๕. **ปโร วา สโร.**

๔๑ : ๕๖. **พฺยญฺชโน จ วิสญฺโญโค.**
อิติ สนฺธิกปฺเป จตุตฺโถ กณฺโฑ.

๔๒ : ๓๒. **โค สเร ปุถสฺสาคโม กฺวจิ.**

๔๓ : ๓๓. **ปาสฺส จนฺโต รสฺโส.**

๔๔ :๒๔. อพฺโภ อภิ.

๔๕ :๒๕. อชฺโฌ อธิ.

๔๖ :๒๖. เต น วา อิวณฺเณ.

๔๗ :๒๗. อติสฺส จนฺตสฺส.

๔๘ :๔๓. กฺวจิ ปฏิ ปติสฺส.

๔๙ :๔๔. ปุถสฺสุ พฺยญฺชเน.

๕๐ :๔๕. โอ อวสฺส.

๕๑ :๕๙. อนุปทิฏฺฐานํ วุตฺตโยคโต.
อิติ สนฺธิกปฺเป ปญฺจโม กณฺโฑ.

สนฺธิสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๒. นามกปฺป นามกณฺฑ

๕๒ : ๖๐. ชินวจนยุตฺตํ หิ.

๕๓ : ๖๑. ลิงฺคญฺจ นิปฺปจฺจเต.

๕๔ : ๖๒. ตโต จ วิภตฺติโย.

๕๕ : ๖๓. สิ โย อํ โย นา หิ ส นํ สฺมา หิ ส นํ สฺมึ สุ.

๕๖ : ๖๔. ตทนุปโรเธน.

๕๗ : ๗๑. อาลปเน สิ คสญฺโญ.

๕๘ : ๒๙. อิวณฺณุวณฺณา ฌลา.

๕๙ :๑๘๒. เต อิตฺถิขฺยา โป.

๖๐ :๑๗๗. อา โฆ.

๖๑ : ๘๖. สาคโม เส.

๖๒ :๒๐๖. สํสาเสฺวกวจเนสุ จ.

๖๓ :๒๑๗. เอติมาสมิ.

๖๔ :๒๑๖. ตสฺสา วา.

๖๕ :๒๑๕. ตโต สสฺส สฺสาย.

๖๖ :๒๐๕. โฆ รสฺสํ.

๖๗ :๒๒๙. โน จ ทฺวาทิโต นํมฺหิ.

๖๘ :๑๘๔. อมา ปโต สฺมึสฺมานํ วา.

๖๙ : ๑๘๖. อาทิโต โอ จ.

๗๐ : ๓๐. ฌลานมิยุวา สเร วา.

๗๑ : ๕๐๕. ยวการา จ.

๗๒ : ๑๘๕. ปสญฺญสฺส จ.

๗๓ : ๑๗๔. คาว เส.

๗๔ : ๑๖๙. โยสุ จ.

๗๕ : ๑๗๐. อวํมฺหิ จ.

๗๖ : ๑๗๑. อาวสฺสุ วา.

๗๗ : ๑๗๕. ตโต นมํ ปติมฺหาลุตฺเต จ สมาเส.

๗๘ : ๓๑. โอ สเร จ.

๗๙ : ๔๖. ตพฺพิปรีตูปปเท พฺยญฺชเน จ.

๘๐ : ๑๗๓. โคณ นํมฺหิ วา.

๘๑ : ๑๗๒. สุหินาสุ จ.

๘๒ : ๑๔๙. อํโม นิคฺคหีตํ ฌลเปหิ.

๘๓ : ๖๗. สรโลโป’มาเทสปจฺจยาทิมฺหิ สรโลเป ตุ ปกติ.

๘๔ : ๑๔๔. อโฆ รสฺส’เมกวจนโยสฺวปิ จ.

๘๕ : ๑๕๐. น สิสฺมิ’มนปุํสกานิ.

๘๖ : ๒๒๗. อุภาทิโต นมินฺนํ.
๘๗ : ๒๓๑. อิณฺณมิณฺณนฺนํ ตีหิ สงฺขฺยาหิ.
๘๘ : ๑๔๗. โยสุ กตนิการโลเปสุ ทีฆํ.
๘๙ : ๘๗. สุนํหิสุ จ.
๙๐ : ๒๕๒. ปญฺจาทีน'มตฺตํ.
๙๑ : ๑๙๔. ปติสฺสินีมฺหิ.
๙๒ : ๑๐๐. นฺตุสฺสนฺโต โยสุ จ.
๙๓ : ๑๐๖. สพฺพสฺส วา อํเสสุ.
๙๔ : ๑๐๕. สิมฺหิ วา.
๙๕ : ๑๔๕. อคฺคิสฺสินิ.
๙๖ : ๑๔๘. โยสฺว'กตรสฺโส โฌ.
๙๗ : ๑๕๖. เวโวสุ โล จ.
๙๘ : ๑๘๙. มาตุลาทีน'มานตฺตมี'กาเร.
๙๙ : ๘๑. สฺมาหิสฺมึนํ มฺหาภิมฺหิ วา.
๑๐๐ : ๒๑๔. น ติเมหิ กตากาเรหิ.
๑๐๑ : ๘๐. สุหิสฺว'กาโร เอ.
๑๐๒ : ๒๐๒. สพฺพนามานํ นํมฺหิ จ.
๑๐๓ : ๗๙. อโต เนน.

๑๐๔ : ๖๖. โส.
๑๐๕ : ๐.* โส วา.
๑๐๖ : ๓๑๓. ทีโฆเรหิ.
๑๐๗ : ๖๙. สพฺพโยนีน'มาเอ.
๑๐๘ : ๙๐. สฺมาสฺมึนํ วา.
๑๐๙ : ๓๐๔. อาย จตุตฺเถกวจนสฺส ตุ.
๑๑๐ : ๒๐๑. ตโย เนว จ สพฺพนาเมหิ.
๑๑๑ : ๑๗๙. ฆโต นาทีนํ.
๑๑๒ : ๑๘๓. ปโต ยา.
๑๑๓ : ๑๓๒. สขโต คสฺเส วา.
๑๑๔ : ๑๗๘. ฆเต จ.
๑๑๕ : ๑๘๑. น อมฺมาทิโต.
๑๑๖ : ๑๕๗. อกตรสฺสา ลโต ยฺวา'ลปนสฺส เวโว.
๑๑๗ : ๑๒๔. ฌลโต สสฺส โน วา.
๑๑๘ : ๑๔๖. ฆปโต จ โยนํ โลโป.
๑๑๙ : ๑๕๕. ลโต โวกาโร จ.
อิติ นามกปฺเป ปจโม กณฺโฑ.

---

* ปทรูปสิทฺธิยมิทํ นตฺถิ.

๑๒๐ : ๒๔๓. อมฺหสฺส มมํ สวิภตฺติสฺส เส.

๑๒๑ : ๒๓๓. มยํ โยมฺหิ ปฐเม.

๑๒๒ : ๙๙. นฺตุสฺส นฺโต.

๑๒๓ : ๑๐๓. นฺตสฺส เส วา.

๑๒๔ : ๙๘. อา สิมฺหิ.

๑๒๕ : ๑๙๘. อํ นปุํสเก.

๑๒๖ : ๑๐๑. อวณฺณา จ เค.

๑๒๗ : ๑๐๒. โตติตา สสฺมึนาสุ.

๑๒๘ : ๑๐๔. นํมฺหิ ตํ วา.

๑๒๙ : ๒๒๒. อิมสฺสิท'มํสิสุ นปุํสเก.

๑๓๐ : ๒๒๕. อมุสฺสา'ทุํ.

๑๓๑ : ๐. อิตฺถิปุมนปุํสกสงฺขฺยํ.

๑๓๒ : ๒๒๘. โยสุ ทฺวินฺนํ เทฺว จ.

๑๓๓ : ๒๓๐. ติจตุนฺนํ ติสฺโสจตสฺโส-ตโยจตฺตาโร-ตีณิจตฺตาริ.

๑๓๔ : ๒๕๑. ปญฺจาทีน'มกาโร.

๑๓๕ : ๑๑๘. ราชสฺส รญฺโญราชิโน เส.

๑๓๖ : ๑๑๙. รญฺญํ นํมฺหิ วา.

๑๓๗ : ๑๑๖. **นามฺหิ รณฺณา วา.**

๑๓๘ : ๑๒๑. **สฺมึมฺหิ รณฺเณราชินิ.**

๑๓๙ : ๒๔๕. **ตุมฺหมฺหากํ ตยิมยิ.**

๑๔๐ : ๒๓๒. **ตฺวมหํ สิมฺหิ จ.**

๑๔๑ : ๒๔๑. **ตวมม เส.**

๑๔๒ : ๒๔๒. **ตุยฺหํมยฺหญฺจ.**

๑๔๓ : ๒๓๕. **ตํม'มํมฺหิ.**

๑๔๔ : ๒๓๔. **ตวํมมญฺจ นวา.**

๑๔๕ : ๒๓๘. **นามฺหิ ตยามยา.**

๑๔๖ : ๒๓๖. **ตุมฺหสฺส ตุวํตฺว'มํมฺหิ.**

๑๔๗ : ๒๔๖. **ปทโต ทุติยาจตุตฺถีฉฏฺฐีสุ โวโน.**

๑๔๘ : ๒๔๗. **เตเมกวจเนสุ จ.**

๑๔๙ : ๒๔๘. **น อํมฺหิ.**

๑๕๐ : ๒๔๙. **วา ตติเย จ.**

๑๕๑ : ๒๕๐. **พหุวจเนสุ โวโน.**

๑๕๒ : ๑๓๖. **ปุมนฺตสฺสา สิมฺหิ.**

๑๕๓ : ๑๓๘. **อ'มาลปเนกวจเน.**

๑๕๔ : ๐. **สมาเส จ วิภาสา.**

๑๕๕ : ๑๓๗. โยสฺวา’โน.

๑๕๖ : ๑๔๒. อาเน สฺมึมฺหิ วา.

๑๕๗ : ๑๔๐. หิวิภตฺติมฺหิ จ.

๑๕๘ : ๑๔๓. สุสฺมิ’มา วา.

๑๕๙ : ๑๓๙. อุ นามฺหิ จ.

๑๖๐ : ๑๙๗. อ กมฺมนฺตสฺส จ.

อิติ นามกปฺเป ทุติโย กณฺโฑ.

๑๖๑ : ๒๔๔. ตุมฺหมฺเหหิ น’มากํ.

๑๖๒ : ๒๓๗. วา ยฺวปฺปฐโม.

๑๖๓ : ๒๔๐. สสฺสํ.

๑๖๔ : ๒๐๐. สพฺพนามการเต ปฐโม.

๑๖๕ : ๒๐๘. ทฺวนฺทฏฺฐา วา.

๑๖๖ : ๒๐๙. นาญฺญํ สพฺพนามิกํ.

๑๖๗ : ๒๑๐. พหุพฺพีหิมฺหิ จ.

๑๖๘ : ๒๐๓. สพฺพโต นํ สํสานํ.

๑๖๙ : ๑๑๗. ราชสฺส ราชุ สุนํหิสุ จ.

๑๗๐ : ๒๒๐. สพฺพสฺสิมสฺเส วา.

๑๗๑ : ๒๑๙. อนิมิ นามฺหิ จ.

๑๗๒ : ๒๑๘. อนปุํสกสฺสายํ สิมฺหิ.

๑๗๓ : ๒๒๓. อมุสฺส โม สํ.

๑๗๔ : ๒๑๑. เอตเตสํ โต.

๑๗๕ : ๒๑๒. ตสฺส วา นตฺตํ สพฺพตฺถ.

๑๗๖ : ๒๑๓. สสฺมาสฺมึสํสาสฺว'ตฺตํ.

๑๗๗ : ๒๒๑. อิมสทฺทสฺส จ.

๑๗๘ : ๒๒๔. สพฺพโต โก.

๑๗๙ : ๒๐๔. ฆปโต สฺมึสานํ สํสา.

๑๘๐ : ๒๐๗. เนตาหิ สฺมิ'มายยา.

๑๘๑ : ๙๕. มโนคณาทิโต สฺมึนาน'มิอา.

๑๘๒ : ๙๗. สสฺส โจ.

๑๘๓ : ๔๘. เอเตสโม โลเป.

๑๘๔ : ๙๖. ส สเร วาคโม.

๑๘๕ : ๑๑๒. สนฺตสทฺทสฺส โส เภ โพ จนฺเต.

๑๘๖ : ๑๐๗. สิมฺหิ คจฺฉนฺตาทีนํ นฺตสทฺโท อํ.

๑๘๗ : ๑๐๘. เสเสสุ นฺตุว.

๑๘๘ : ๑๕๕. พฺรหฺมตฺตสขราชาทิโต อมานํ.

๑๘๙ : ๑๑๓. สฺยา จ.

๑๙๐ : ๑๑๔. โยน'มาโน.

๑๙๑ : ๑๓๐. สขโต จาโยโน.

๑๙๒ : ๑๓๕. สฺมิเม.

๑๙๓ : ๑๒๒. พฺรหฺมโต คสฺส จ.

๑๙๔ : ๑๓๑. สขนฺตสฺสิ โนนานํเสฺสุ.

๑๙๕ : ๑๓๔. อาโร หิมฺหิ วา.

๑๙๖ : ๑๓๓. สุนมํสุ วา.

๑๙๗ : ๑๒๕. พฺรหฺมโต ตุ สฺมึ นิ.

๑๙๘ : ๑๒๓. อุตฺตํ สนาสุ.

๑๙๙ : ๑๕๘. สตฺถุปิตาทีน'มา สิสฺมึ สิโลโป จ.

๒๐๐ : ๑๕๙. อญฺเญสฺ'วารตฺตํ.

๒๐๑ : ๑๖๓. วา นํมฺหิ.

๒๐๒ : ๑๖๔. สตฺถุนตฺตญฺจ.

๒๐๓ : ๑๖๒. อุ สสฺมึ สโลโป จ.

๒๐๔ : ๑๖๗. สกมนฺธาตาทีนญฺจ.

๒๐๕ : ๑๖๐. ตโต โยน'โม ตุ.

๒๐๖ : ๑๖๕. ตโต สฺมิ'มิ.

๒๐๗ : ๑๖๑. นา อา.

๒๐๘ : ๑๖๖. อาโร รสฺส'มิกาเร.
๒๐๙ : ๑๖๘. ปิตาทีน'มสิมฺหิ.
๒๑๐ : ๒๓๙. ตยาตยีนํ ตกาโร ตฺวตฺตํ วา.
อิติ นามกปฺเป ตติโย กณฺโฑ.

๒๑๑ : ๑๒๖. อตฺตนฺโต หิสฺมิ'มนตฺตํ.
๒๑๒ : ๑๒๙. ตโต สฺมึ นิ.
๒๑๓ : ๑๒๗. สสฺส โน.
๒๑๔ : ๑๒๘. สฺมา นา.
๒๑๕ : ๑๔๑. ฌลโต จ.
๒๑๖ : ๑๘๐. ฆปโต สฺมึ ยํ วา.
๒๑๗ : ๑๙๙. โยนํ นิ นปุํสเกหิ.
๒๑๘ : ๑๙๖. อโต นิจฺจํ.
๒๑๙ : ๑๙๕. สึ.
๒๒๐ : ๗๔. เสสโต โลปํ คสิปิ.
๒๒๑ : ๒๘๒. สพฺพาส'มาวุโสปสคฺคนิปาตาทีหิ จ.
๒๒๒ : ๓๒๗. ปุมสฺส ลิงฺคาทีสุ สมาเสสุ.
๒๒๓ : ๑๘๘. อํ ย'มีโต ปสญฺญโต.
๒๒๔ : ๑๕๓. นํ ฌโต กตรสฺสา.

๒๒๕ : ๑๕๑. โยนํ โน.

๒๒๖ : ๑๕๔. สฺมึ นิ.

๒๒๗ : ๒๗๐. กิสฺส ก เว จ.

๒๒๘ : ๒๗๒. กุ หึหํสุ จ.

๒๒๙ : ๒๒๖. เสเสสุ จ.

๒๓๐ : ๒๖๒. ตฺรโตเถสุ จ.

๒๓๑ : ๒๖๓. สพฺพสฺเส’ตสฺสากาโร วา.

๒๓๒ : ๒๖๗. ตฺเร นิจฺจํ.

๒๓๓ : ๒๖๔. เอ โตเถสุ จ.

๒๓๔ : ๒๖๕. อิมสฺสิ ถํทานิหโตเธสุ จ.

๒๓๕ : ๒๘๑. อ ธุนามฺหิ จ.

๒๓๖ : ๒๘๐. เอต รหิมฺหิ.

๒๓๗ : ๑๗๖. อิตฺถิยมโต อาปจฺจโย.

๒๓๘ : ๑๘๗. นทาทิโต วา อี.

๒๓๙ : ๑๙๐. ณว-ณิก-เณยฺย-ณ-นฺตูหิ.

๒๔๐ : ๑๙๓. ปติภิกฺขุราชีการนฺเตหิ อินี.

๒๔๑ : ๑๙๑. นฺตุสฺส ต’มีการเร.

๒๔๒ : ๑๙๒. ภวโต โภโต.

๒๔๓ : ๑๑๐. โภ เค ตุ.

๒๔๔ : ๗๒. อการปิตาทฺยนฺตาน'มา.

๒๔๕ : ๑๕๒. ฌลปา รสฺสํ.

๒๔๖ : ๗๓. อาการโร วา.

อิติ นามกปฺเป จตุตฺโถ กณฺโฑ.

๒๔๗ : ๒๖๑. ตฺวาทโย วิภตฺติสญฺญาโย.

๒๔๘ : ๒๖๐. กฺวจิ โต ปญฺจมฺยตฺเถ.

๒๔๙ : ๒๖๖. ตฺรถ สตฺตมิยา สพฺพนาเมหิ.

๒๕๐ : ๒๖๘. สพฺพโต ธิ.

๒๕๑ : ๒๖๙. กึสฺมา โว.

๒๕๒ : ๒๗๑. หึหํหิญฺจนํ.

๒๕๓ : ๒๗๓. ตมฺหา จ.

๒๕๔ : ๒๗๔. อิมสฺมา หธา จ.

๒๕๕ : ๒๗๕. ยโต หึ.

๒๕๖ : ๐. กาเล.

๒๕๗ : ๒๗๖. กึสพฺพญฺเญกยกุหิ ทาทาจนํ.

๒๕๘ : ๒๗๘. ตมฺหา ทานิ จ.

๒๕๙ : ๒๗๙. อิมสฺมา รหิธุนาทานิ จ.

๒๖๐ : ๒๗๗. **สพฺพสฺส โส ทามฺหิ วา.**

๒๖๑ : ๓๖๙. **อวณฺโณ เย โลปญฺจ.**

๒๖๒ : ๓๙๑. **วุฑฺฒสฺส โช อิยิฏฺเจสุ.**

๒๖๓ : ๓๙๒. **ปสตฺถสฺส โส จ.**

๒๖๔ : ๓๙๓. **อนฺติกสฺส เนโท.**

๒๖๕ : ๓๙๔. **พาฬฺหสฺส สาโธ.**

๒๖๖ : ๓๙๕. **อปฺปสฺส กณฺ.**

๒๖๗ : ๓๙๖. **ยุวานญฺจ.**

๒๖๘ : ๓๙๗. **วนฺตุมนฺตฺวีนญฺจ โลโป.**

๒๖๙ : ๔๑. **ยวตํ ตลณทการานํ พฺยญฺชนานิ จลญชการตฺตํ.**

๒๗๐ : ๑๒๐. **อมฺห-ตุมฺห-นฺตุ-ราช-พฺรหฺมตฺต-สข-สตฺถุ-ปิตาทีหิ สฺมา นาว.**

อิติ นามกปฺเป ปญฺจโม กณฺโฑ.

นามสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๓. นามกปฺป การกกณฺฑ

๒๗๑ :๘๘(๓๐๘). ยสฺมา'ทเปติ ภย'มาทตฺเต วา ต'ทปาทานํ.

๒๗๒ : ๓๐๙. ธาตุนามานมุปสคฺคโยคาทีสฺวปิ จ.

๒๗๓ : ๓๑๐. รกฺขณตฺถาน'มิจฺฉิตํ.

๒๗๔ : ๓๑๑. เยน วา'ทสฺสนํ.

๒๗๕ : ๓๑๒. ทูรนฺติกทฺธกาลนิมฺมาน-ตฺวาโลป-ทิสาโยค-วิภตฺตารปฺปโยค-สุทฺธปฺ-ปโมจน-เหตุ-วิวิตฺตปฺปมาณ-ปุพฺพโยค-พนฺธน-คุณวจน-ปญฺห-กถนโถกากตฺตูสุ จ.

๒๗๖ :๘๔(๓๐๒). ยสฺส ทาตุกาโม โรจเต ธารยเต วา ตํ สมฺปทานํ.

๒๗๗ : ๓๐๓. สิลาฆ-หนุ-ฐา-สป-ธาร-ปิห-กุธ-ทุหิสฺโสสูย-ราธิกฺข-ปจฺจาสุณ-อนุปติคิณ-ปุพฺพกตฺตา-โรจนตฺถ-ตทตฺถ-ตุมตฺถาลมตฺถ-มญฺญา-

นาทรปฺปาณินิ คตฺยตฺถกมฺมนิ
อาสีสตฺถ-สมฺมุติ-ภิยฺย-
สตฺตมฺยตฺเถสุ จ.

๒๗๘ : ๙๓(๓๒๐). โย'ธาโร ต'โมกาสํ.

๒๗๙ : ๘๒(๒๙๒). เยน วา กยิรเต ตํ กรณํ.

๒๘๐ : ๗๕(๒๘๕). ยํ กโรติ ตํ กมฺมํ.

๒๘๑ : ๗๗(๒๙๔). โย กโรติ ส กตฺตา.

๒๘๒ : ๒๙๕. โย กาเรติ ส เหตุ.

๒๘๓ : ๙๑(๓๑๖). ยสฺส วา ปริคฺคโห ตํ สามี.

๒๘๔ : ๖๕(๒๘๓). ลิงฺคตฺเถ ปฐมา.

๒๘๕ : ๗๐. อาลปเน จ.

๒๘๖ : ๘๓(๒๙๑). กรเณ ตติยา.

๒๘๗ : ๒๙๖. สหาทิโยเค จ.

๒๘๘ : ๗๘(๒๙๓). กตฺตริ จ.

๒๘๙ : ๒๙๗. เหตฺวตฺเถ จ.

๒๙๐ : ๒๙๘. สตฺตมฺยตฺเถ จ.

๒๙๑ : ๒๙๙. เยนงฺควิกาโร.

๒๙๒ : ๓๐๐. วิเสสเน จ.

๒๙๓ : ๘๕(๓๐๑). สมฺปทาเน จตุตฺถี.
๒๙๔ : ๓๐๕. นโมโยคาทีสฺวปิ จ.
๒๙๕ : ๘๙(๓๐๗). อปาทาเน ปญฺจมี.
๒๙๖ : ๓๑๔. การณตฺเถ จ.
๒๙๗ : ๗๖(๒๘๔). กมฺมตฺเถ ทุติยา.
๒๙๘ : ๒๘๗. กาลทฺธาน'มจฺจนฺตสํโยเค.
๒๙๙ : ๒๘๘. กมฺมปฺปวจนียยุตฺเต.
๓๐๐ : ๒๘๖. คติพุทฺธิภุชปจหรกรสยาทีนํ การิเต วา.
๓๐๑ : ๙๒(๓๑๕). สามิสฺมึ ฉฏฺฐี.
๓๐๒ : ๙๔(๓๑๙). โอกาเส สตฺตมี.
๓๐๓ : ๓๒๑. สามิสฺสราธิปติ-ทายาท-สกฺขิ-ปติภู-ปสุต-กุสเลหิ จ.
๓๐๔ : ๓๒๒. นิทฺธารเณ จ.
๓๐๕ : ๓๒๓. อนาทเร จ.
๓๐๖ : ๒๘๙. กฺวจิ ทุติยา ฉฏฺฐีนมตฺเถ.
๓๐๗ : ๒๙๐. ตติยาสตฺตมีนญฺจ.
๓๐๘ : ๓๑๗. ฉฏฺฐี จ.

๓๐๙ : ๓๑๘. **ทุติยาปญฺจมีนญฺจ.**

๓๑๐ : ๓๒๔. **กมฺมกรณนิมิตฺตตฺเถสุ สตฺตมี.**

๓๑๑ : ๓๒๕. **สมฺปทาเน จ.**

๓๑๒ : ๓๒๖. **ปญฺจมฺยตฺเถ จ.**

๓๑๓ : ๓๒๗. **กาลภาเวสุ จ.**

๓๑๔ : ๓๒๘. **อุปธฺยาธิกิสฺสรวจเน.**

๓๑๕ : ๓๒๙. **มณฺฑิตุสฺสุกฺเกสุ ตติยา จ.**

อิติ นามกปฺเป การกกปฺโป ฉฏฺโฐ กณฺโฑ.

การกสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๔. นามกปฺป สมาสกณฺฑ

๓๑๖ : ๓๓๑. นามานํ สมาโส ยุตฺตตฺโถ.

๓๑๗ : ๓๓๒. เตสํ วิภตฺติโย โลปา จ.

๓๑๘ : ๓๓๓. ปกติ จสฺส สรนฺตสฺส.

๓๑๙ : ๓๓๐. อุปสคฺคนิปาตปุพฺพโก อพฺยยีภาโว.

๓๒๐ : ๓๓๕. โส นปุํสกลิงฺโค.

๓๒๑ : ๓๔๙. ทิคุสฺเส'กตฺตํ.

๓๒๒ : ๓๕๙. ตถา ทฺวนฺเท ปาณิ-ตูริย-โยคฺค-เสนงฺค-ขุทฺทชนฺตุก-วิวิธ-วิรุทฺธ-วิสภาคตฺถาทีนญฺจ.

๓๒๓ : ๓๖๐. วิภาสา รุกฺข-ติณ-ปสุ-ธน-ธญฺญ-ชนปทาทีนญฺจ.

๓๒๔ : ๓๓๙. ทฺวิปเท ตุลฺยาธิกรเณ กมฺมธารโย.

๓๒๕ : ๓๔๘. สงฺขฺยาปุพฺโพ ทิคุ.

๓๒๖ : ๓๔๑. อุเภ ตปฺปุริสา.

๓๒๗ : ๓๕๑. อมาทโย ปรปเทภิ.

๓๒๘ : ๓๕๒. อญฺญปทตฺเถสุ พหุพฺพีหิ.

๓๒๙ : ๓๕๗. **นามานํ สมุจฺจโย ทฺวนฺโท.**

๓๓๐ : ๓๔๐. **มหตํ มหา ตุลฺยาธิกรเณ ปเท.**

๓๓๑ : ๓๕๓. **อิตฺถิยํ ภาสิตปุมิตฺถี ปุมาว เจ.**

๓๓๒ : ๓๔๓. **กมฺมธารยสญฺเญ จ.**

๓๓๓ : ๓๔๔. **อตฺตํ นสฺส ตปฺปุริเส.**

๓๓๔ : ๓๔๕. **สเร อนฺ.**

๓๓๕ : ๓๔๖. **กทฺ กุสฺส.**

๓๓๖ : ๓๔๗. **กาปฺปตฺเถสุ จ.**

๓๓๗ : ๓๕๐. **กฺวจิ สมาสนฺตคตาน'มการนฺโต.**

๓๓๘ : ๓๕๖. **นทิมฺหา จ.**

๓๓๙ : ๓๕๘. **ชายาย ตุทํชานิ ปติมฺหิ.**

๓๔๐ : ๓๕๕. **ธนุมฺหา จ.**

๓๔๑ : ๓๓๖. **อํ วิภตฺตีน'มการนฺตา อพฺยยีภาวา.**

๓๔๒ : ๓๓๗. **สโร รสฺโส นปุํสเก.**

๓๔๓ : ๓๓๘. **อญฺญสฺมา โลโป จ.**

อิติ นามกปฺเป สมาสกปฺโป สตฺตโม กณฺโฑ.

สมาสสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๕. นามกปฺป ตทฺธิตกณฺฑ

๓๔๔ : ๓๖๑. วา ณ’ปจฺเจ.

๓๔๕ : ๓๖๖. ณายนณาน วจฺฉาทิโต.

๓๔๖ : ๓๖๗. เณยฺโย กตฺติกาทีหิ.

๓๔๗ : ๓๖๘. อโต ณิ วา.

๓๔๘ : ๓๗๑. ณโว’ปคฺวาทีหิ.

๓๔๙ : ๓๗๒. เณร วิธวาทิโต.

๓๕๐ : ๓๗๓. เยน วา สํสฏฺฐํ ตรติ จรติ วหติ ณิโก.

๓๕๑ : ๓๗๔. ตมธีเต เตนกตาทิ-สนฺนิธาน-นิโยค-
สิปฺป-ภณฺฑ-ชีวิกตฺเถสุ จ.

๓๕๒ : ๓๗๖. ณ ราคา ตสฺเสทมญฺญตฺเถสุ จ.

๓๕๓ : ๓๗๘. ชาตาทีน’มิมิยา จ.

๓๕๔ : ๓๗๙. สมูหตฺเถ กณฺณา

๓๕๕ : ๓๘๐. คามชนพนฺธุสหายาทีหิ ตา.

๓๕๖ : ๓๘๑. ตทสฺส ฐานมิโย จ.

๓๕๗ : ๓๘๒. อุปมตฺถายิตตฺตํ.

๓๕๘ : ๓๘๓. ตนฺนิสฺสิตตฺเถ โล.

๓๕๙ : ๓๘๔. อาลุ ตพฺพหุเล.

๓๖๐ : ๓๘๗. ณฺย-ตฺต-ตา ภาเว ตุ.

๓๖๑ : ๓๘๘. ณ วิสมาทีหิ.

๓๖๒ : ๓๘๙. รมณียาทิโต กณฺ.

๓๖๓ : ๓๙๐. วิเสเส ตรตมิสิกิยิฏฺฐา.

๓๖๔ : ๓๙๘. ตทสฺสตฺถีติ วี จ.

๓๖๕ : ๓๙๙. ตปาทิโต สี.

๓๖๖ : ๔๐๐. ทณฺฑาทิโต อิกอี.

๓๖๗ : ๔๐๑. มธฺวาทิโต โร.

๓๖๘ : ๔๐๒. คุณาทิโต วนฺตุ.

๓๖๙ : ๔๐๓. สตฺยาทีหิ มนฺตุ.

๓๗๐ : ๔๐๕. สทฺธาทิโต ณ.

๓๗๑ : ๔๐๔. อายุสฺสุการาส มนฺตุมฺหิ.

๓๗๒ : ๓๘๕. ตปฺปกติวจเน มโย.

๓๗๓ : ๔๐๖. สงฺขฺยาปูรเณ โม.

๓๗๔ : ๔๐๘. ส ฉสฺส วา.

๓๗๕ : ๔๑๒. เอกาทิโต ทสสฺสี.

๓๗๖ : ๒๕๗. ทเส โส นิจฺจญฺจ.

๓๗๗ : ๐. อนฺเต นิคฺคหีตญฺจ.

๓๗๘ : ๔๑๔. ติ จ.

๓๗๙ : ๒๕๘. ล ทรานํ.

๓๘๐ : ๒๕๕. วีสติทเสสุ พา ทฺวิสฺส ตุ.

๓๘๑ : ๒๕๔. เอกาทิโต ทสฺส ร สงฺขฺยาเน.

๓๘๒ : ๒๕๙. อฏฺฐาทิโต จ.

๓๘๓ : ๒๕๓. เทฺวกฏฺฐาน'มากาโร วา.

๓๘๔ : ๔๐๗. จตุจฺเฉหิ ถฐา.

๓๘๕ : ๔๐๙. ทฺวิตีหิ ติโย.

๓๘๖ : ๔๑๐. ติเย ทุตาปิ จ.

๓๘๗ : ๔๑๑. เตส'มฑฺฒูปปเทน อฑฺฒุฑฺฒทิวฑฺฒทิยฑฺฒฑฺฒติยา.

๓๘๘ : ๖๘. สรูปาน'เมกเสสฺวสกึ.

๓๘๙ : ๔๑๓. คณเน ทสฺสสฺส ทฺวิ-ติ-จตุ-ปญฺจ-ฉ-สตฺต-อฏฺฐ-นวกานํ วี-ติ-จตฺตาร-ปญฺญา-ฉ-สตฺตาส-นวา โยสุ โยน'ญฺจีสมาสํ ฐิริตีตุติ.

๓๙๐ : ๒๕๖. จตูปปทสฺส โลโป ตุ'ตฺตรปทาทิจสฺส
จุโจปิ นวา.

๓๙๑ : ๔๒๓. ย'ทนุปปนฺนา นิปาตนา สิชฺฌนฺติ.

๓๙๒ : ๔๑๘. ทฺวาทิโต โก'เนกตฺเถ จ.

๓๙๓ : ๔๑๕. ทสทสกํ สตํ ทสกานํ สตํ
สหสฺสญฺจ โยมฺหิ.

๓๙๔ : ๔๑๖. ยาว ตทุตฺตริ ทสคุณิตญฺจ.

๓๙๕ : ๔๑๗. สกนาเมหิ.

๓๙๖ : ๓๖๓. เตสํ โณ โลปํ.

๓๙๗ : ๔๒๐. วิภาเค ธา จ.

๓๙๘ : ๔๒๑. สพฺพนาเมหิ ปการวจเน ตุ ถา.

๓๙๙ : ๔๒๒. กิมิเมหิ ถํ.

๔๐๐ : ๓๖๔. วุทฺธาทิสรสฺส วา'สํโยคนฺตสฺส สเณ จ.

๔๐๑ : ๓๗๕. มา ยูน'มาคโม ฐาเน.

๔๐๒ : ๓๗๗. อาตฺตญฺจ.

๔๐๓ : ๓๕๔. กฺวจา'ทิมชฺฌุตฺตรานํ ทีฆรสฺสา
ปจฺจเยสุ จ.

๔๐๔ : ๓๗๐. **เตสุ วุทฺธิโลปาคมวิการวิปรีตา-เทสา จ.**

๔๐๕ : ๓๖๕. **อยุวณฺณานญฺจา'โย วุทฺธี.**

อิติ นามกปฺเป ตทฺธิตกปฺโป อฏฺฐโม กณฺโฑ.

ตทฺธิตสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๖. อาขฺยาตกปฺป อาขฺยาตกณฺฑ

๔๐๖ : ๔๒๙. อถ ปุพฺพานิ วิภตฺตีนํ ฉ ปรสฺสปทานิ.

๔๐๗ : ๔๓๙. ปราณฺย'ตฺตโนปทานิ.

๔๐๘ : ๔๓๑. เทฺว เทฺว ปฐมมชฺฌิมุตฺตมปุริสา.

๔๐๙ : ๔๔๑. สพฺเพส'เมกาภิธาเน ปโร ปุริโส.

๔๑๐ : ๔๓๒. นามมฺหิ ปยุชฺชมาเนปิ ตุลฺยาธิกรเณ ปฐโม.

๔๑๑ : ๔๓๖. ตุมฺเห มชฺฌิโม.

๔๑๒ : ๔๓๗. อมฺเห อุตฺตโม.

๔๑๓ : ๔๒๗. กาเล.

๔๑๔ : ๔๒๘. วตฺตมานา ปจฺจุปฺปนฺเน.

๔๑๕ : ๔๕๑. อาณตฺยาสิฏฺเฐ'นุตฺตกาเล ปญฺจมี.

๔๑๖ : ๔๕๔. อนุมติปริกปฺปตฺเถสุ สตฺตมี.

๔๑๗ : ๔๖๐. อปจฺจกฺเข ปโรกฺขาตีเต.

๔๑๘ : ๔๕๖. หิยฺโยปภุติ ปจฺจกฺเข หิยฺยตฺตนี.

๔๑๙ : ๔๖๙. สมีเปชฺชตนี.

๔๒๐ : ๔๗๑. มาโยเค สพฺพกาเล จ.

๔๒๑ : ๔๗๓. อนาคเต ภวิสฺสนฺตี.

๔๒๒ : ๔๗๕. กฺริยาติปนฺเนตีเต กาลาติปตฺติ.

๔๒๓ : ๔๒๖. วตฺตมานา ติ อนฺติ สิ ถ มิ ม,
เต อนฺเต เส วฺเห เอ มฺเห.

๔๒๔ : ๔๕๐. ปญฺจมี ตุ อนฺตุ หิ ถ มิ ม,
ตํ อนฺตํ สฺสุ วฺโห เอ อามเส.

๔๒๕ : ๔๕๓. สตฺตมี เอยฺย เอยฺยุํ เอยฺยาสิ เอยฺยาถ
เอยฺยามิ เอยฺยาม, เอถ เอรํ เอโถ
เอยฺยาวฺโห เอยฺยํ เอยฺยามฺเห.

๔๒๖ : ๔๕๙. ปโรกฺขา อ อุ เอ ตฺถ อํ มฺห,
ตฺถ เร ตฺโถ วฺโห อึ มฺเห.

๔๒๗ : ๔๕๕. หิยฺยตฺตนี อา อู โอ ตฺถ อํ มฺหา,
ตฺถ ตฺถุํ เส วฺหํ อึ มฺหเส.

๔๒๘ : ๔๖๘. อชฺชตนี อี อุํ โอ ตฺถ อึ มฺหา,
อา อู เส วฺหํ อํ (อ) มฺเห.

๔๒๙ : ๔๗๒. ภวิสฺสนฺตี สฺสติ สฺสนฺติ สฺสสิ สฺสถ
สฺสามิ สฺสาม, สฺสเต สฺสนฺเต สฺสเส
สฺสวฺเห สฺสํ สฺสามฺเห.

๔๓๐ : ๔๗๔. **กาลาติปตฺติ สฺสา สฺสํสุ สฺเส สฺสถ สฺสํ สฺสามฺหา, สฺสถ สฺสิสุ สฺสเส สฺสวฺเห สฺสึ สฺสามฺหเส.**

๔๓๑ : ๔๕๘. **หิยฺยตฺตนีสตฺตมีปญฺจมีวตฺตมานา สพฺพธาตุกํ.**

อิติ อาขฺยาตกปฺเป ปฐโม กณฺโฑ.

๔๓๒ : ๓๖๒. **ธาตุลิงฺเคหิ ปรา ปจฺจยา.**

๔๓๓ : ๕๒๘. **ติช-คุป-กิต-มาเนหิ ขฉสา วา.**

๔๓๔ : ๕๓๔. **ภุช-ฆส-หร-สุปาทีหิ ตุมิจฺฉตฺเถสุ.**

๔๓๕ : ๕๓๖. **อาย นามโต กตฺตูปมานาทาจาเร.**

๔๓๖ : ๕๓๗. **อียูปมานา จ.**

๔๓๗ : ๕๓๘. **นามมฺหาตฺติจฺฉตฺเถ.**

๔๓๘ : ๕๔๐. **ธาตูหิ เณ-ณย-ณาเป-ณาปยา การิตานิ เหตฺวตฺเถ.**

๔๓๙ : ๕๓๙. **ธาตุรูเป นามสฺมา ณโย จ.**

๔๔๐ : ๔๔๕. **ภาวกมฺเมสุ โย.**

๔๔๑ : ๔๔๗. **ตสฺส จวคฺค-ยการ-วการตฺตํ สธาตฺวนฺตสฺส.**

๔๔๒ : ๔๔๘. **อิวณฺณาคโม วา.**

๔๔๓ : ๔๔๙. **ปุพฺพรูปญฺจ.**

๔๔๔ : ๕๑๑. **ตถา กตฺตริ จ.**

๔๔๕ : ๔๓๓. **ภูวาทิโต อ.**

๔๔๖ : ๕๐๙. **รุธาทิโต นิคฺคหีต ปุพฺพญฺจ.**

๔๔๗ : ๕๑๐. **ทิวาทิโต โย.**

๔๔๘ : ๕๑๒. **สฺวาทิโต ณุณาอุณา จ.**

๔๔๙ : ๕๑๓. **กิยาทิโต นา.**

๔๕๐ : ๕๑๗. **คหาทิโต ปฺป-ณฺหา.**

๔๕๑ : ๕๒๐. **ตนาทิโต โอยิรา.**

๔๕๒ : ๕๒๕. **จุราทิโต เณณยา.**

๔๕๓ : ๔๔๔. **อตฺตโนปทานิ ภาเว จ กมฺมนิ.**

๔๕๔ : ๔๔๐. **กตฺตริ จ.**

๔๕๕ : ๕๓๐. **ธาตุปฺปจฺจเยหิ วิภตฺติโย.**

๔๕๖ : ๔๓๐. **กตฺตริ ปรสฺสปทํ.**

๔๕๗ : ๔๒๔. **ภูวาทโย ธาตโว.**

อิติ อาขฺยาตกปฺเป ทุติโย กณฺโฑ.

๔๕๘ : ๔๖๑. กฺวจาทิวณฺณาน'เมกสฺสรานํ เทฺวภาโว.

๔๕๙ : ๔๖๒. ปุพฺโพ'พฺภาโส.

๔๖๐ : ๕๐๖. รสฺโส.

๔๖๑ : ๔๖๔. ทุติยจตุตฺถานํ ปฐมตติยา.

๔๖๒ : ๔๖๗. กวคฺคสฺส จวคฺโค.

๔๖๓ : ๕๓๒. มานกิตานํ วตตฺตํ วา.

๔๖๔ : ๕๐๔. หสฺส โช.

๔๖๕ : ๔๖๓. อนฺตสฺสิ'วณฺณาการโร วา.

๔๖๖ : ๔๘๙. นิคฺคหีตญฺจ.

๔๖๗ : ๕๓๓. ตโต ปามานานํ วามํ เสสุ.

๔๖๘ : ๔๙๒. ฐา ติฏฺโฐ.

๔๖๙ : ๔๙๔. ปา ปิโพ.

๔๗๐ : ๕๑๔. ญาสฺส ชาชํนา.

๔๗๑ : ๔๘๓. ทิสสฺส ปสฺส-ทิสฺส-ทกฺขา วา.

๔๗๒ : ๕๓๑. พฺยญฺชนนฺตสฺส โจ ฉปฺปจฺจเยสุ จ.

๔๗๓ : ๕๒๙. โก เข จ.

๔๗๔ : ๕๓๕. หรสฺส คี เส.

๔๗๕ : ๔๖๕. พฺรูภูน'มาหภูวา ปโรกฺขายํ.

๔๗๖ : ๔๔๒. **คมิสฺส'นฺโต จฺโฉ วา สพฺพาสุ.**

๔๗๗ : ๔๗๙. **วจสฺสชฺชตนิมฺหิ มกาโร โอ.**

๔๗๘ : ๔๓๘. **อกาโร ทีฆํ หิมิเมสุ.**

๔๗๙ : ๔๕๒. **หิ โลปํ วา.**

๔๘๐ : ๔๙๐. **โหติสฺส'เรโหเห ภวิสฺสนฺติมฺหิ สฺสสฺส จ.**

๔๘๑ : ๕๒๔. **กรสฺส สปฺปจฺจยสฺส กาโห.**

อิติ อาขฺยาตกปฺเป ตติโย กณฺโฑ.

๔๘๒ : ๕๐๘. **ทาทนฺตสฺสํ มิเมสุ.**

๔๘๓ : ๕๒๗. **อสํโยคนฺตสฺส วุทฺธิ การิเต.**

๔๘๔ : ๕๔๒. **ฆฎาทีนํ วา.**

๔๘๕ : ๔๓๔. **อญฺเญสุ จ.**

๔๘๖ : ๕๔๓. **คุหทุสานํ ทีฆํ.**

๔๘๗ : ๔๗๘. **วจ-วส-วหาทีน'มุกาโร วสฺส เย.**

๔๘๘ : ๔๘๑. **หวิปริยโย โล วา.**

๔๘๙ : ๕๑๙. **คหสฺส เฆ ปฺเป.**

๔๙๐ : ๕๑๘. **หโลโป ณฺหามฺหิ.**

๔๙๑ : ๕๒๓. กรสฺส กาสตฺต’มชฺชตนิมฺหิ.
๔๙๒ : ๔๙๙. อสสฺมา มิมานํ มฺหิ-มฺหานฺตโลโป จ.
๔๙๓ : ๔๙๘. ถสฺส ตฺถตฺตํ.
๔๙๔ : ๔๙๕. ติสฺส ตฺถิตฺตํ.
๔๙๕ : ๕๐๐. ตุสฺส ตฺถุตฺตํ.
๔๙๖ : ๔๙๗. สิมฺหิ จ.
๔๙๗ : ๔๗๗. ลภสฺมา อีอีนํ ตฺถ-ตฺถํ.
๔๙๘ : ๔๘๐. กุสสฺมา ที จฺฉิ.
๔๙๙ : ๕๐๗. ทาธาตุสฺส ทชฺชํ.
๕๐๐ : ๔๘๖. วทสฺส วชฺชํ.
๕๐๑ : ๔๔๓. คมิสฺส ฆมฺมํ.
๕๐๒ : ๔๙๓. ยมฺหิ ทาธามาฐาหาปามหมถาทีน’มี.
๕๐๓ : ๔๘๕. ยชสฺสา’ทิสฺสิ.
๕๐๔ : ๔๗๐. สพฺพโต อุํ อึสุ.
๕๐๕ : ๔๘๒. ชรมรานํ ชีรชียฺยมียฺยา วา.
๕๐๖ : ๔๙๖. สพฺพตฺถา’สสฺสา’ทิโลโป จ.
๕๐๗ : ๕๐๑. อสพฺพธาตุเก ภู.
๕๐๘ : ๕๑๕. เอยฺยสฺส ญาโต อิยาญา.
๕๐๙ : ๕๑๖. นาสฺส โลโป ยการตฺตํ.

๕๑๐ : ๔๘๗. โลป’ญฺเจตฺต’มกาโร.

๕๑๑ : ๕๒๑. อุตฺต’โมกาโร.

๕๑๒ : ๕๒๒. กรสฺสา’กาโร จ.

๕๑๓ : ๔๓๕. โอ อว สเร.

๕๑๔ : ๔๙๑. เอ อย.

๕๑๕ : ๕๔๑. เต อาวายา การิเต.

๕๑๖ : ๔๖๖. อิการาคโม อสพฺพธาตุกมฺหิ.

๕๑๗ : ๔๘๘. กฺวจิ ธาตุวิภตฺติปฺปจฺจยานํ
ทีฆวิปรีตาเทสโลปาคมา จ.

๕๑๘ : ๔๔๖. อตฺตโนปทานิ ปรสฺสปทตฺตํ.

๕๑๙ : ๔๕๗. อการาคโม หิยฺยตฺตนี-อชฺชตนี-
กาลาติปตฺตีสุ.

๕๒๐ : ๕๐๒. พฺรูโต อี ติมฺหิ.

๕๒๑ : ๔๒๕. ธาตุสฺส’นฺโต โลโป’เนกสฺสรสฺส.

๕๒๒ : ๔๗๖. อิสุยมูนม’นฺโต จฺโฉ วา.

๕๒๓ : ๕๒๖. การิตานํ โณ โลปํ.
อิติ อาขฺยาตกปฺเป จตุตฺโถ กณฺโฑ.

อาขฺยาตสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๗. กิพฺพิธานกปฺป กิพฺพิธานกณฺฑ

๕๒๔ : ๕๖๑. ธาตุยา กมฺมาทิมฺหิ โณ.

๕๒๕ : ๕๖๕. สญฺญายํม นุ.

๕๒๖ : ๕๖๗. ปุเร ททา จ อึ.

๕๒๗ : ๕๖๘. สพฺพโต ณฺวุ-ตฺวา-วี วา.

๕๒๘ : ๕๗๗. วิส-รุช-ปทาทิโต ณ.

๕๒๙ : ๕๘๐. ภาเว จ.

๕๓๐ : ๕๘๔. กฺวิ จ.

๕๓๑ : ๕๘๙. ธราทีหิ รมฺโม.

๕๓๒ : ๕๙๐. ตสฺสีลาทีสุ ณี-ตฺวา-วี จ.

๕๓๓ : ๕๙๑. สทฺท-กุธ-จล-มณฺฑตฺถ-รุจาทีหิ ยุ.

๕๓๔ : ๕๙๒. ปาราทิคมิมฺหา รู.

๕๓๕ : ๕๙๓. ภิกฺขาทิโต จ.

๕๓๖ : ๕๙๔. หนตฺยาทีนํ ณุโก.

๕๓๗ : ๕๖๖. นุ นิคฺคหีตํ ปทนฺเต.

๕๓๘ : ๕๙๕. สํหนญฺญาย วา โร โฆ.

๕๓๙ : ๕๕๘. รมฺหิ รนฺโต ราทิ โน.

๕๔๐ : ๕๔๕. ภาวกมฺเมสุ ตพฺพานียา.

๕๔๑ : ๕๕๒. ณฺโย จ.

๕๔๒ : ๕๕๗. กรมฺหา ริจฺจ.

๕๔๓ : ๕๕๕. ภูโตพฺพ.

๕๔๔ : ๕๕๖. วท-มท-คมุ-ยุช-ครหาการาทีหิ
ชฺช-มฺม-คฺค-ยฺเหยฺยาคาโร วา.

๕๔๕ : ๕๔๘. เต กิจฺจา

๕๔๖ : ๕๖๒. อณฺเณ กิตฺ.

๕๔๗ : ๕๙๖. นนฺทาทีหิ ยุ.

๕๔๘ : ๕๙๗. กตฺตุกรณปเทเสสุ จ.

๕๔๙ : ๕๕๐. รหาทิโต ณ.
อิติ กิพฺพิธานกปฺเป ปจฺโม กณฺโฑ.

๕๕๐ : ๕๔๖. ณาทโย เตกาลิกา.

๕๕๑ : ๕๙๘. สญฺญายํ ทาธาโต อิ.

๕๕๒ : ๖๐๙. ติ กิจฺจาสิฏฺเจ.

๕๕๓ : ๕๙๙. อิตฺถิย'มติยโว วา.

๕๕๔ : ๖๐๑. กรโต ริริย.

๕๕๕ : ๖๑๒. อตีเต ต-ตวนฺตุ-ตาวี.

๕๕๖ : ๖๒๒. ภาวกมฺเมสุ ต.

๕๕๗ : ๖๐๖. พุธคมาทิตฺเถ กตฺตริ.

๕๕๘ : ๖๐๒. **ชิโต อิน สพฺพตฺถ.**

๕๕๙ : ๖๐๓. **สุปโต จ.**

๕๖๐ : ๖๐๔. **อีสํทุสูหิ ข.**

๕๖๑ : ๖๓๖. **อิจฺฉตฺเถสุ สมานกตฺตุเกสุ ตเวตุํวา.**

๕๖๒ : ๖๓๘. **อรหสกฺกาทีสุ จ.**

๕๖๓ : ๖๓๙. **ปตฺตวจเน อลมตฺเถสุ จ.**

๕๖๔ : ๖๔๐. **ปุพฺพกาเล'กกตฺตุกานํ**
ตุน-ตฺวาน-ตฺวา วา.

๕๖๕ : ๖๔๖. **วตฺตมาเน มานนฺตา.**

๕๖๖ : ๕๗๔. **สาสาทีหิ รตฺถุ.**

๕๖๗ : ๕๗๕. **ปาทิโต ริตุ.**

๕๖๘ : ๕๗๖. **มานาทีหิ ราตุ.**

๕๖๙ : ๖๑๐. **อาคมา ตุโก.**

๕๗๐ : ๖๑๑. **ภพฺเพ อิก.**

อิติ กิพฺพิธานกปฺเป ทุติโย กณฺโฑ.

๕๗๑ : ๖๒๔. **ปจฺจยาทนิฏฺฐา นิปาตนา สิชฺฌนฺติ.**

๕๗๒ : ๖๒๕. **สาส-ทิสโต ตสฺส ริฏฺโจ จ.**

๕๗๓ : ๖๒๖. **สาทิ-สนฺต-ปุจฺฉ-ภนฺช-หํสาทีหิ ฏฺโจ.**

๕๗๔ : ๖๑๓. วสโต อุตฺถ.

๕๗๕ : ๖๑๔. วสฺส วา วุ.

๕๗๖ : ๖๐๗. ธฒภเหหิ ธฒา จ.

๕๗๗ : ๖๒๘. ภนฺชโต คฺโค จ.

๕๗๘ : ๕๖๐. ภุชาทีน'มนฺโต โน ทฺวิ จ.

๕๗๙ : ๖๒๙. วจ วา วุ.

๕๘๐ : ๖๓๐. คุปาทีนญฺจ.

๕๘๑ : ๖๑๖. ตราทีหิ อิณฺโณ.

๕๘๒ : ๖๓๑. ภิทาทิโต อินฺน-อนฺน-อีณา วา.

๕๘๓ : ๖๑๗. สุส-ปจ-สกโต กฺข-กฺกา จ.

๕๘๔ : ๖๑๘. ปกฺกมาทีหิ นฺโต จ.

๕๘๕ : ๖๑๙. ชนาทีน'มา ติมฺหิ จ.

๕๘๖ : ๖๐๐. คม-ขน-หน-รมาทีน'มนฺโต.

๕๘๗ : ๖๓๒. รกาโร จ.

๕๘๘ : ๖๒๐. ฐาปาน'มิอี จ.

๕๘๙ : ๖๒๑. หนฺเตหิ โห หสฺส โฬ วา อทหนหานํ.

อิติ กิพฺพิธานกปฺเป ตติโย กณฺโฑ.

๕๙๐ : ๕๗๙. ณมฺหิ รนฺชสฺส โช ภาวกรเณสุ.

๕๙๑ : ๕๔๔. หนสฺส ฆาโต.
๕๙๒ : ๕๐๓. วโธ วา สพฺพตฺถ.
๕๙๓ : ๕๖๔. อาการนฺตาน'มาโย.
๕๙๔ : ๕๘๒. ปุร-สมุป-ปรีหิ กโรติสฺส ขขรา วา ตปจฺจเยสุ จ.
๕๙๕ : ๖๓๗. ตเวตุนาทีสุ กา.
๕๙๖ : ๕๕๑. คม-ขน-หนาทีนํ ตุํตพฺพาทีสุ น.
๕๙๗ : ๖๔๑. สพฺเพหิ ตุนาทีนํ โย.
๕๙๘ : ๖๔๓. จนนฺเตหิ รจฺจํ.
๕๙๙ : ๖๔๔. ทิสา สฺวาน-สฺวา'นฺตโลโป จ.
๖๐๐ : ๖๔๕. มหทเภหิ มฺม-ยฺห-ชฺช-พฺภ-ทฺธา จ.
๖๐๑ : ๓๓๔. ตทฺธิต-สมาส-กิตกา นามํวา'ตเวตุนาทีสุ จ.
๖๐๒ : ๖. ทุมฺหิ ครุ.
๖๐๓ : ๗. ทีโฆ จ.
๖๐๔ : ๖๘๔. อกฺขเรหิ การ.
๖๐๕ : ๕๔๗. ยถาคมมิกาโร.
๖๐๖ : ๖๔๒. ทธนฺตโต โย กฺวจิ.

อิติ กิพฺพิธานกปฺเป จตุตฺโถ กณฺโฑ.

๖๐๗ : ๕๗๘. **นิคฺคหีต สํโยคาทิ โน.**

๖๐๘ : ๖๒๓. **สพฺพตฺถ เค คี.**

๖๐๙ : ๔๘๔. **สทสฺส สีทตฺตํ.**

๖๑๐ : ๖๒๗. **ยชสฺส สรสฺสิ ฏฺเจ.**

๖๑๑ : ๖๐๘. **หจตุตฺถาน'มนฺตานํ โท เธ.**

๖๑๒ : ๖๑๕. **โฑ ฒกาเร.**

๖๑๓ : ๕๘๓. **คหสฺส ฆร เณ วา.**

๖๑๔ : ๕๘๑. **ทหสฺส โท หํ.**

๖๑๕ : ๕๘๖. **ธาตฺวนฺตสฺส โลโป กฺวิมฺหิ.**

๖๑๖ : ๕๘๗. **วิทนฺเต อู.**

๖๑๗ : ๖๓๓. **นมกราน'มนฺตานํ นิยุตฺตตมฺหิ.**

๖๑๘ : ๕๗๑. **น กคตฺตํ จชา ณฺวุมฺหิ.**

๖๑๙ : ๕๗๓. **กรสฺส จ ตตฺตํ ตุสฺมึ.**

๖๒๐ : ๕๔๙. **ตุํ-ตุน-ตพฺเพสุ วา.**

๖๒๑ : ๕๕๓. **การิตํ วิย ณานุพนฺโธ.**

๖๒๒ : ๕๗๐. **อนกา ยุ-ณฺวูนํ.**

๖๒๓ : ๕๕๔. **กคา จชานํ.**

อิติ กิพฺพิธานกปฺเป ปญฺจโม กณฺโฑ.

กิพฺพิธานสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๘. กิพฺพิธานกปฺป อุณาทิกณฺฑ

๖๒๔ : ๕๖๓. กตฺตริ กิตฺ.

๖๒๕ : ๖๐๕. ภาวกมฺเมสุ กิจฺจ-กฺต-ขตฺถา.

๖๒๖ : ๖๓๔. กมฺมนิ ทุติยายํ กฺโต.

๖๒๗ : ๖๕๒. ขฺยาทีหิ มนฺ ม จ โต วา.

๖๒๘ : ๖๕๓. สมาทีหิ ถมา.

๖๒๙ : ๕๖๙. คหสฺสุ’ปธสฺเส วา.

๖๓๐ : ๖๕๔. มสุสฺส สุสฺส จฺฉร-จฺเฉรา.

๖๓๑ : ๖๕๕. อาปุพฺพจรสฺส จ.

๖๓๒ : ๖๕๖. อล-กล-สเลหิ ลยา.

๖๓๓ : ๖๕๗. ยาณลาณา.

๖๓๔ : ๖๕๘. มถิสฺส ถสฺส โล จ.

๖๓๕ : ๕๕๙. เปสาติสคฺคปตฺตกาเลสุ กิจฺจา.

๖๓๖ : ๖๕๙. อวสฺสกาธมิเณสุ ณี จ.

๖๓๗ : ๐. อรหสกฺกาทีหิ ตุํ.

๖๓๘ : ๖๖๐. วชาทีหิ ปพฺพชฺชาทโย นิปจฺจนฺเต.

๖๓๙ : ๕๘๕. กฺวิโลโป จ.

๖๔๐ : ๐. สจชานํ กคา ณานุพนฺเธ.

๖๔๑ : ๕๗๒. นุทาทีหิ ยุณฺวูน'มนานนากานนกา
สการิเตหิ จ.

๖๔๒ : ๕๘๘. อิยตมกิเอสาน'มนุตสฺสโร ทีฆํ กฺวจิ
ทิสสฺส คุณํ โท รํ สกฺขี จ.

๖๔๓ : ๖๓๕. ภฺยาทีหิ มติพุธิปูชาทีหิ จ กฺโต.

๖๔๔ : ๖๖๑. เวปุ-สี-ทว-วมุ-กุ-ทา-ภู-หฺวาทีหิ
ถุตฺติมณิมา นิพฺพตฺเต.

๖๔๕ : ๖๖๒. อกฺโกเส นมฺหานิ.

๖๔๖ : ๔๑๙. เอกาทิโต สกิสฺส กฺขตฺตุํ.

๖๔๗ : ๖๖๓. สุนสฺสุนสฺโส'ณวานุวานูนุนขุนานา.

๖๔๘ : ๖๖๔. ตรุณสฺส สุสุ จ.

๖๔๙ : ๖๖๕. ยุวสฺสุวสฺสุวฺวานุนูนา.

๖๕๐ : ๖๕๑. กาเล วตฺตมานาตีเต ณฺวาทโย.

๖๕๑ : ๖๔๗. ภวิสฺสติ คมาทีหิ ณีฆิณฺ.

๖๕๒ : ๖๔๘. กิริยายํ ณฺวุตโว.

๖๕๓ : ๓๐๖. ภาววาจิมฺหิ จตุตฺถี.

๖๕๔ : ๖๔๙. กมฺมนิ โณ.

๖๕๕ : ๖๕๐. เสเส สฺสํ-นฺตุ-มานานา.

๖๕๖ : ๖๖๖. ฉทาทีหิ ต-ตฺรณฺ.

๖๕๗ : ๖๖๗. วทาทีหิ ณิตฺโต คเณ.

๖๕๘ : ๖๖๘. มิทาทีหิ ตฺติติโย.

๖๕๙ : ๖๖๙. อุสุรนฺชทํสานํ ทํสสฺส ทฑฺโฒ ฒฐา จ.

๖๖๐ : ๖๗๐. สูวุสาน’มูวุสาน’มโต โถ จ.

๖๖๑ : ๖๗๑. รนฺชุทาทีหิ ธทิทฺทกิรา กฺวจิ ชทโลโป จ.

๖๖๒ : ๖๗๒. ปฏิโต หิสฺส เหรณฺ-หีรณฺ.

๖๖๓ : ๖๗๓. กฑฺยาทีหิ โก.

๖๖๔ : ๖๗๔. ขาทามคมานํ ขนฺธนฺธคนฺธา.

๖๖๕ : ๖๗๕. ปฏาทีหฺยลํ.

๖๖๖ : ๖๗๖. ปุถสฺส ปุถุปถา’โม วา.

๖๖๗ : ๖๗๗. สสฺวาทีหิ ตุทโว.

๖๖๘ : ๖๗๘. จฺยาทีหิ อีวโร.

๖๖๙ : ๖๗๙. มุนาทีหิ จิ.

๖๗๐ : ๖๘๐. วิทาทีหฺ’ยูโร.

๖๗๑ : ๖๘๑. **หนาทีหิ ณฺนุตโว.**

๖๗๒ : ๖๘๒. **กุฏาทีหิ โจ.**

๖๗๓ : ๖๘๓. **มนุ-ปูร-สุณาทีหิ อุสฺสนุสิสา.**

อิติ กิพฺพิธานกปฺเป อุณาทิกปฺโป ฉฏฺโจ กณฺโฑ.

อุณาทิสุตฺตํ นิฏฺจิตํ.

กจฺจายนสุตฺตํ นิฏฺจิตํ.

สุตฺตสงฺคหคาถา

สนฺธิมฺหิ เอกปญฺญาสํ นามมฺหิ ทฺวิสตํ ภเว
อฏฺจารสาธิกญฺเจว การเก ปญฺจตาลีสํ
สมาเส อฏฺจวีสญฺจ ทฺวาสฏฺจิ ตทฺธิเต มตํ
อฏฺจารสสตาขฺยาเต กิเต สุตฺตสตํ ภเว
อุณาทิมฺหิ จ ปญฺญาสํ สุตฺตเภทํ ปกาสิตํ.

(การิกาคนฺถ)

ธาตวานุกรม

ธาตวานุกรม

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
อคฺค	คติโกฏิลฺเล	คดไปคดมา
	อคฺคติ	ไปคด
	อคฺคลํ	กลอนประตู
	อคฺคิ	ไฟ (มีเปลวคดไปคดมา)
อจฺจ	ปูชายํ	บูชา
	อจฺจติ, อจฺจยติ	บูชา
	อจฺจิ	เปลวไฟ (ถูกบูชา)
อญฺช	พฺยตฺติ-คตีสุ	ปรากฏ-ไป
	อญฺชลิ	พนมมือ
	อญฺชติ	ไป
	สมชฺชา	การประชุม
อฏ	คติมฺหิ	ไป
	อฏนิ	แม่แคร่
	อฏวิ	ป่า, ดง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
อฑิ	อณฺฑตฺเถ	วางไข่, ออกไข่
	อณฺโฑ	ไข่, ลูกอัณฑะ
อท	ภกฺขเน	กิน
	อตฺตา	ตัว, ตน (กินทุกข์และสุข)
	อทฺทุ, อนฺทุ	เรือนจำ
อป	ปาปุณเน	ถึง, บรรลุ
	อปฺปํ	น้อย
	อาโป	น้ำ
	ปตฺโต	(อันเขา) พึงถึง, พึงบรรลุ
	ปปฺโปติ	ถึง, บรรลุ
	ปาปุณาติ	ถึง, บรรลุ
	ปาปุณิตพฺโพ	(อันเขา) พึงถึง, พึงบรรลุ
อม	โรค-คตฺยาทีสุ	เจ็บไข้, ปวด-ไป เป็นต้น
	อณุ	อณู, สิ่งเล็กๆ
	อมฺมา	มารดา
	อมฺโพ	มะม่วง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	อนฺโธ	บอด
	อามโย	โรค, ความเจ็บไข้
อย	คติมฺหิ	ไป
	อโย	เหล็ก
	อายุ	อายุ, ชีวิต
	สมโย	สมัย, พร้อมเพรียง
อร	คติมฺหิ	ไป
	อกฺโก	ดวงอาทิตย์
	อตฺโถ	อรรถ, เนื้อความ
	อทฺธา	ทางไกล
	อรญฺญํ	ป่า
	อรุ	แผล
	อุตุ	ฤดู
อล	ปริสมตฺถมฺหิ	ความสามารถ
	อลโส	คนเกียจคร้าน
	อลฺลํ, อลฺยํ	สด, เปียก

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
อว	รกฺขเณ	รักษา
	อวนี	แม่น้ำ
	อาวุโก	บิดา (ผู้รักษาบุตร)
อส	ภุวิ	มี, เป็น
	อตฺถิ	มีอยู่, เป็นอยู่
	อตฺโถ	อรรถ, เนื้อความ
อส	โภชเน	กิน
	อนฺนํ	ข้าว
	อสโก	นักกิน
	อสนํ, อสิตํ	การกิน
อส	สพฺภาเว	มีตามสภาพ
	สํ, สนฺโต, สมาโน	มีอยู่
อสุ	เขปเน	ขว้างไป, ทิ้ง
	อสิ	ดาบ
	อิสฺสาโส	นักแม่นธนู, ช่างศร

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
อาณ	เปสเน	ส่งไป
	อาณตฺติ	อำนาจ, คำสั่ง
	อาโณ	อำนาจ, คำสั่ง
	อาณาเปติ	สั่ง, ส่งไป
	อาณาปโก	ผู้สั่ง, ผู้ใช้
	สญฺชานนโก	ผู้สั่ง, ผู้ใช้
	สญฺญาปโก	ผู้สั่ง, ผู้ใช้
อาส	อุปเวสเน	เข้าไป, อยู่
	อจฺฉติ	อยู่
	อาสนํ	การนั่ง, ที่นั่ง
	อุปาสโก	อุบาสก
	อุปาสิกา	อุบาสิกา
อิ	อชฺฌยเน	สวด, สาธยาย
	อชฺฌยโก	ผู้สวด, ผู้สาธยาย
	อธีตํ	ถูกสวด, ถูกสาธยาย

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
อิ	คติมฺหิ	ไป
	อเนฺวติ	ติดตามไป
	อายุ	อายุ, ชีวิต
	เอติ	ไป
	ปจฺจโย	เหตุ, ปัจจัย
	ปฏิจฺจ	อาศัย
	ปฏิจฺโจ	มุ่งไป
	สมุทโย	เหตุ, ปัจจัย
อิกฺข	ทสฺสนงฺเกสุ	เห็น-ร่องรอย
	อุเปกฺขา	อุเบกขา, ความวางเฉย
	ภิกฺขุ	ภิกษุ, ผู้เห็นภัยในสงสาร
อิญฺช	กมฺปเน	หวั่นไหว
	อิญฺชนํ, อิชฺชา	ความหวั่นไหว
	สมิญฺชนํ	การเหยียดออก
อิทิ	ปรมิสฺสริเย	เป็นใหญ่ยิ่ง
	อินฺโท	พระอินทร์

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
อิส	ปริเยสเน	แสวงหา
	อิสิ	ฤษี, ดาบส (ผู้แสวงหาคุณมีศีลเป็นต้น)
อิสุ	อิจฺฉายํ	ปรารถนา
	อิจฺฉา	ความปรารถนา
	อิฏฺโฐ	สิ่งที่น่าปรารถนา
อิสุ	อิจฺฉา-กนฺตีสุ	ปรารถนา-ชอบใจ
	อิจฺฉติ	ปรารถนา, ชอบใจ
	อิตฺถี	หญิง, ผู้ที่บุรุษปรารถนา
อุจ	สมวาเย	ประชุม, รวบรวม
	โอโก	เรือน, ที่อยู่
อุทิ	ปสวน-เกฺลทเนสุ	ไหลไป-เปียก, ชุ่ม
	อุทกํ	น้ำ
	อุทฺโท	นาก, แมวน้ำ
	อุนฺทูโร	หนู

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	โอทโน	ข้าว
	สมุทฺโท	สมุทร, ทะเล
อุสฺ	ทาเห	เร่าร้อน, เผา, ไหม้
	อุกฺกา	ดวงไฟ, คบเพลิง
	อุกฺขลิ	หม้อข้าว
	อุฑฺโฒ	ถูกเผา
	อุมฺมุกฺกํ	ประกายไฟ
	อุสุ	ธนู, ศร
	อุสฺมา	ไออุ่น
เอรฑิ	หึสายํ	เบียดเบียน
	เอรณฺโฑ	ต้นระหุ่ง
กจ	ทิตฺติมฺหิ	รุ่งเรือง
	กจฺโจ	ต้นตระกูล, บรรพบุรุษ
	กจฺฉา	สายรัดเอว
	กาโจ	แก้วผลึก

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
กฏ	มทฺทเน	ย่ำยี
	กฏฺจํ	ไม้แห้ง, ฟืน
กฑิ	เฉทเน	ตัด
	กณฺโฑ	ศร, เกาทัณฑ์, กระบอก, กัณฑ์, ตอน
กณ	นิมีลเน	หลับตา, กระพริบตา
	กณฺโจ	คอ
	กาโณ	บอด, ตาพิการ
กถ	กถเน	กล่าว
	กถนํ, กถา	การกล่าว
	ธมฺมิกถา	การกล่าวธรรม
	สากจฺฉา	สนทนา
กท	มเท	มึน, เมา
	กทลํ	น้ำเมา, กล้วย
	กทลี	กล้วย

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
กน	ทิตฺติ-กนฺตีสุ	รุ่งเรือง-ชอบใจ
	กญฺญา	สาวน้อย, สาวรุ่น
	กนกํ	ทองคำ
กปิ	จลเน	หวั่นไหว, เคลื่อนไหว
	อกมฺปิ	หวั่นไหวแล้ว
	กปิ	ลิง
	กมฺปโน	ความเคลื่อนไหว
		สิ่งที่ไหว, ผู้หวั่นไหว
	กวิ	นักกวี, ผู้คล่องแคล่ว
กปุ	หึสา-	เบียดเบียน-
	ตกฺกลคนฺเธสุ	กำจัดกลิ่น
	กปฺปูโร	การบูร
กปฺป	ตกฺกเน	ดำริ, วิตก, คิด
	สงฺกปฺปิโต	(อันเขา) ดำริแล้ว
	สมฺมาสงฺกปฺโป	ความดำริชอบ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
กมฺ	กนฺติมฺหิ	ชอบใจ, ใคร่
	กาโม	ผู้ชอบใจ, ผู้ใคร่
	ธมฺมกาโม	ผู้ชอบธรรม
กมุ	ปทวิกฺเขเป	ย่างเท้า, ก้าวเท้า
	อนุกฺกมํ	ตามลำดับ
	โอกฺกมฺม	หยั่งลง, ก้าวลง
	กมติ	ย่างไป, ก้าวไป
	จงฺกมติ	ย่างไป, ก้าวไป
	ยถากฺกมํ	ตามลำดับ
	ปกฺกโม	ผู้ก้าวไป, มุ่งมั่น, หลีกไป
	ปกฺกนฺโต	หลีกไปแล้ว
	ปฏิกฺกโม	การถอยกลับ
กมฺพ	สญฺจลเน	ไหว, หวั่นไหว
	กมฺพลํ	ผ้ากัมพล, ผ้าขนสัตว์
กร	กรเณ	กระทำ
	กตฺตพฺโพ	ถูกกระทำ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	กรณํ	การกระทำ
	กโรติ, กยิรติ	กระทำ
	กโรนฺโต	ผู้กระทำ
	การี	ผู้ทำเป็นปรกติ
	การุ	ช่าง, ผู้ชำนาญ, ผู้มีศิลปะ
	กาโร	ผู้ทำ, ช่าง, ผู้ชำนาญ
	พฺยากรณํ	คัมภีร์ไวยากรณ์
	มาลากาโร	ช่างจัดดอกไม้
	สกฺกจฺจ	เคารพ
	สกฺกโต	สักการะ
กรฑิ	ภาชนตฺเถ	ภาชนะ, แบ่ง
	กรณฺโฑ	ผอบ, ตลับ
กล	กลเล	นับ
	กลลํ	โคลน, เปือกตม, น้ำเมือก
กล	สงฺขฺยาเน	นับ, คำนวณ
	กลา	ส่วน, เสี้ยว

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	กลฺลํ, กลฺยํ	เช้า, รุ่งอรุณ, สมควร
	กาโล	กาล, เวลา
กส	วิเลขเน	ไถ, ขีด
	กสิ	การไถ
	กสโก	ชาวนา
กิ	อุนฺนติมฺหิ	ขึ้นสูง
	เกตุ	เกตุ, ธง, รัศมี
	เกสา	ผม
กิต	โรคาปนยเน	เยียวยา, รักษาโรค
	ติกิจฺฉโก	หมอ
	ติกิจฺฉติ	เยียวยา
กิร	วิกิรเณ	เรี่ยราย, เรี่ยราด, กระจาย
	อากิณฺโณ	เรี่ยรายไป, กระจายไป
	กรุณา	ความสงสาร
	ปกิณฺณกํ	เรี่ยราย, ทั่วไป, ปนกัน

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
กิร	วิกฺเขเป	โปรย, หว่าน, ซัด, ซ่าน
	กิรโณ	รังษี, รัศมี, แสงสว่าง
กี	ทพฺพวินิมเย	แลกเปลี่ยน, ซื้อขาย
	กยิโก, กายิโก	คนซื้อ, ลูกค้า
	กิณาติ, กินาติ	ซื้อ
	วิกฺกยิโก	คนขาย, พ่อค้า
	วิกฺกิณาติ	ขาย
กุ	สทฺเท	ส่งเสียง
	กพฺพํ	กาพย์, กลอน
	กวิ	กวี, นักประพันธ์
	กานนํ	ป่า
	กูโร	ข้าวแห้ง, ข้าวตัง
กุ	กุจฺฉิเต	รังเกียจ, ตำหนิ, ติเตียน
	กณฺโห	ดำ
	กรีสํ	กรีส, คูถ, มาตราวัด

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
กุจ	สงฺโกจเน	ห้อย, แขวน, หด
	กุโจ	เต้านม
	กุจฺฉา	การหดเข้า, ติเตียน
กุฏ	เฉทเน	ตัด, เฉือน
	กุฏฺโฐ, กุฏฺฐํ	โรคเรื้อน
กุฑิ	ทาเห	เร่าร้อน
	กุณฺฑลํ	ตุ้มหู, ต่างหู
กุธ	โกเป	โกรธ, ขัดเคือง
	กุชฺฌติ	โกรธ, ขัดเคือง
	โกธโน	ผู้มักโกรธ
กุป	โกเป	โกรธ
	กุปฺปติ	โกรธ
กุร	อกฺโกเส	ด่า, แช่ง
	กุรุ	แคว้นกุรุ, พระเจ้ากุรุ
	กุรูโร	ผู้โหดร้าย

ธาตุ	**อรรถ-อุทาหรณ์**	**คำแปล**
กุส	อกฺโกเส	ด่า
	อกฺโกสติ	ด่า, ต่อว่า
กุส	เฉทน-ภูต-ทาน- สญฺจเยสุ	ตัด-มี-ให้- รวบรวม
	กุจฺฉิ	ท้อง
	กุฏฺจึ	โรคเรื้อน
	กุสลํ	กุศล, ตัดอกุศล
	กุสิโต	เกียจคร้าน
	โกสมฺโพ	ต้นสะคร้อ, ต้นเล็บเหยียว
	โคตฺถุ	หมาป่า
กุส	เฉทน-ปูรณ- คนฺเธสุ	ตัด-เต็ม- ส่งกลิ่น
	โกฏฺโจ	ยุ้ง, ฉาง, ลำไส้, ท้อง
ขชฺช	ภกฺขเน	กิน
	ขชฺชูโร	อินทผลัม, เป้ง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ขฑิ	เฉทนตฺเถ	ตัด, ฉีก, ขาด
	ขณฺโฑ	ท่อน, ส่วน, น้ำอ้อยก้อน
ขนุ	อวทารเณ	ขุด, เจาะ
	ขนโก	นักขุด, ผู้ขุด
	ขนฺตพฺพํ	ถูกขุด
	ขนฺโธ	ขันธ์, กอง
	ขาณุ	ตอ
	ปริขา	คู, คลอง
	สงฺโข	หอยสังข์
ขมุ	สหเน	อดทน
	ขนฺติ	ความอดทน
	ขนฺโต, ขโม	ผู้อดทน
	ขมติ	อดทน, อดกลั้น
ขาท	ภกฺขเน	กิน, ขบเคี้ยว
	ขชฺชํ, ขาทนียํ	ของกิน, ของควรกิน

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ขนฺโธ	ขันธ์
	ขาทติ	กิน, ขบเคี้ยว
ขิท	อุตฺตาสเน	กลัว, สะดุ้งกลัว
	ขินฺโน	กลัวแล้ว
ขิท	ทีนภาเว	ลำบาก, เหน็ดเหนื่อย
	ขินฺโน	ลำบากแล้ว
	เขโท	ผู้ลำบาก
ขี	ขเย	เสื่อม, สิ้น, หมด
	ขโย	เสื่อม, สิ้น, ขยะ
	ขีโณ	สิ้นแล้ว
	เขโม	เกษม, หมดอุปสรรค
ขุท	ปิปาสายํ	หิว, กระหาย
	ขุทฺโท	ผู้หิว, ผู้กระหาย
ขุร	เฉทเน	ตัด, ฉีก, ขาด
	ขุโร	มีดโกน, กีบเท้าสัตว์

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	เภทเน	แตก, ผ่า, ทำลาย
ขฺยา	ปกถเน	กล่าว, นับ
	สงฺขฺยา	การนับ
	สงฺเขฺยยฺยํ	ควรนับ
คฆิ	สนฺนิจเย	สะสม
	คณฺโฑ	แก้ม, กระพุ้งแก้ม
คณ	สงฺขฺยาเน	นับ, คำนวณ
	คณโก	ผู้นับ, โหร, หมอดู
	คณนา	การนับ, การคำนวณ
	คณิกา	ภรรยา, ภรรยาชั่วคราว
	คเณติ, คณยติ	นับ, คำนวณ
	คโณ	หมู่, คณะ, ฝูง
คท	วิยตฺติยํ วาจายํ	พูดชัดเจน
	คชฺชํ	เสียงร้อง, เสียงคำราม
	สุคโต	พระสุคต, พระพุทธเจ้า

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	คทฺรโภ	ลา, กล้า, แข็ง
	คทา	ตะบอง
คมุ	คติมฺหิ	ไป, ถึง, บรรลุ, รู้
	คจฺฉติ	ไป
	คจฺฉนฺโต	ผู้ไปอยู่
	คนฺโธ	กลิ่น
	คมนํ, คติ	การไป, ที่ไป
	คมนาคมนํ	การไปมาหาสู่
	อาคนฺตุโก	ผู้มาเยือน
	สงฺคโม	สังคม, ผู้รวมกัน, ปากน้ำ
ครห	นินฺทายํ	ตำหนิ, ครหา
	ครหา	การตำหนิ
	คารยฺโห	ผู้ถูกตำหนิ
คห	อุปาทาเน	ถือเอา
	คณฺหาติ	ถือเอา
	คหณํ	การถือเอา

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	คาโห	ผู้ถือเอา
	ฆรํ	บ้าน, เรือน
	นิคฺคณฺโห	การข่ม
	ปคฺคณฺโห	การยกย่อง
	สงฺคโห	การรวบรวม, การย่อ
คาหุ	วิโลฬเน	กวน, คน, วน
	อชฺโฌคาฬฺโห	จมลง, หยั่งลง
	จนฺทคฺคาโห	ราหูอมจันทร์,
	คาฬฺโห	กวนแล้ว, วนแล้ว
คุป	โคปเน	คุ้มครอง, ป้องกัน
	โคปโก	ผู้คุ้มครอง
	ชิคุจฺฉติ, โคปติ	คุ้มครอง, ป้องกัน
	สุคุตฺโต	คุ้มครองดีแล้ว
คุป	สํวรเณ	ระวัง
	คตฺตํ	ร่างกาย

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	โคตฺตํ, โคตฺรํ	โคตร, ตระกูล
	โคปฺโป	ข้อเท้า
คุห	สํวรเณ	คุ้มครอง, ระวัง
	คุหโก, คุยฺหโก	ผู้คุ้มครอง, ผู้ระวัง
	คุหา	ถ้ำ, เงื้อมผา
	คูหยติ	ปกปิด
	คูฬฺหํ	ปกปิด, จม, ซ่อน
เค	สทฺเท	ส่งเสียง
	คายนํ	การส่งเสียง, การขับร้อง
	คีตํ	เพลงขับ
	คีติ	การขับร้อง
	สงฺคายนํ	การสังคายนา
	สงฺคีติ	การขับร้องประสานเสียง การทำสังคายนา
โคตฺถุ	วํเส	โคตร, วงศ์สกุล
	โคตฺถุโล	ผู้มีโคตร, ผู้มีสกุล

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ฆฏ	อีหายํ	พยายาม
	ฆตํ	หม้อ, หม้อดินเผา
	ฆเฏติ	พยายาม
ฆฏ	ฆฏเน	เป็นไป, พยายาม
	ฆเฏติ, ฆาเฏติ	เป็นไป, พยายาม
ฆฏิ	ฆฏฺฏเน	เป็นไป
	ฆณฺโฏ, ฆณฺฏา	ระฆัง
ฆส	อทเน	กิน
	ชิฆจฺฉติ	หิว, อยากกิน
ฆา	คนฺโธปาทาเน	สูดกลิ่น
	ฆานํ	จมูก, เครื่องสูดกลิ่น
ฆุส	สทฺเท	ส่งเสียง, ประกาศ
	โฆสโน, โฆสนา	การโฆษณา
	โฆโส	เสียงดัง, เสียงก้อง, คอก
	โฆสโก	ผู้มีเสียงกังวาล
	นิคฺโฆโส	เสียงก้อง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
จกฺข	วิยตฺติยํ วาจายํ	พูดชัดเจน
	จกฺขุ	จักษุ, ดวงตา
จช	หานิมฺหิ	สละ, ละ
	จชนํ, จาโค	การสละ, การละ, จาคะ
	ปริจฺจตฺโต	บริจาคแล้ว
จฑิ	จณฺฑตฺเถ	ดุร้าย
	จณฺโฑ	ผู้ดุร้าย
จฑิ	จณฺฑิกฺเก	โหดเหี้ยม
	จณฺฑาโล	ผู้โหดเหี้ยม, คนจัณฑาล
จทิ	หิลาทเน	ยินดี
	จนฺทนํ	ไม้จันทน์, แก่นจันทน์
จทิ	อิจฺฉา-กนฺตีสุ	ปรารถนา-ชอบใจ
	จนฺโท	ดวงจันทร์
จร	จรเณ	เที่ยวไป, ประพฤติ
	อาจิณฺณํ	อาจิณ, ประเพณี
	จรติ	เที่ยวไป, ประพฤติ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	จโร	จารชน, นับสืบ, สายลับ
	จริยา	ความประพฤติ
	จริตฺตํ	จริต, ความประพฤติ
	จิณฺโณ	ถูกประพฤติ
	จารโก	คุก, เรือนจำ
	จารี	ผู้ประพฤติเป็นปรกติ
	วนจโร	นายพราน
	วิจาโร	ผู้พิจารณา
	วิจารณา	ปัญญาพิจารณา
จล	กมฺปเน	หวั่นไหว
	จลติ, จญฺจลติ	หวั่นไหว
	จลโน	ผู้หวั่นไหวง่าย
จาย	สนฺตาน-ปูชาสุ	สืบต่อ-บูชา
	อปจายิโต	ถูกบูชาแล้ว
	อปจายี	ผู้นอบน้อมเป็นปรกติ
	อปจิติ	ความนอบน้อม

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
จิ	จเย	สะสม, พอกพูน
	จินาติ	สะสม, พอกพูน
	วิจินาติ	เลือกสรร, วิจัย
	เจยฺยํ	ถูกสะสม
	วินิจฺฉโย	วินิจฉัย, ตัดสิน, พิจารณา
	อปจิโต	ถูกบูชา
	อุจฺจโย	การสะสม, การสั่งสม
	จีวรํ	จีวร, ผ้าที่สะสมไว้
	สมุจฺจโย	การสะสม, รวบรวม
จิต	สญฺเจตเน	จงใจ, มีเจตนา
	เจตนา	ความจงใจ, ตั้งใจ
จินฺต	จินฺตายํ	คิด, นึก
	จินฺเตติ, จินฺตยติ	คิด, นึก
	จินฺตา	ความคิด
	จิตฺตํ, จิตฺรํ	จิต
	วิจิตฺตํ	วิจิตร, ลาย

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
จุร	เถยฺเย	ลัก, ขโมย
	โจเรติ, โจรยติ	ลัก, ขโมย
	โจเรนฺโต	ลัก, ขโมย
	โจโร	โจร
ฉท	อปวารเณ	ห้าม, ปิด, ป้องกัน
	ฉตฺตํ, ฉตฺรํ	ร่ม, ฉัตร, เห็ด
	ฉนฺโน	สิ่งที่ถูกปกปิด
	ปฏิจฺฉนฺนํ	ปกปิดไว้
ฉิทิ	ทฺวิธากรเณ	ตัด, แบ่ง, ฉีก, ขาด
	ฉินฺทติ	ตัด, แบ่ง, ฉีก, ขาด
	ฉินฺโน	ถูกตัด
	เฉตฺวา	ตัดแล้ว
	ฉิทฺโท	ช่อง, รู, รอยแยก
ชน	ชนเน	เกิด
	กมฺมโช	เกิดจากกรรม
	ชตุ	ครั่ง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ชตฺตุ	ไหล่, ไหปลาร้า
	ชนโก	ผู้ให้เกิด, บิดา, ชนก
	ชนนํ, ชาติ	การเกิด
	ชนิกา, ชนนี	ผู้ให้เกิด, มารดา, ชนนี
	ชนฺตุ	สัตว์ผู้เกิดมา
	ชาณุ	เข่า
	ชาโต	เกิดแล้ว
	ชายติ	เกิด
	ชายา	ภรรยา, ชายา
	วิชาตา	คลอดแล้ว
	วิชายติ	คลอด
ชนี	ปาตุภาเว	มีปรากฏ
	ชายํ, ชายมาโน	ปรากฏอยู่
	ปุถุชฺชโน	ปุถุชน, คนสามัญ
ชร	วโยหานมฺหิ	เสื่อมวัย, แก่
	ชรา	ความแก่

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ชีรติ, ชียฺยติ	เสื่อมวัย, แก่, คร่ำคร่า
	ชีรํ, ชียํ	คนแก่
	ปริชิณฺโณ	แก่หง่อม, สุกงอม
ชิ	ชเย	ชนะ
	ชโย, วิชโย	ชัยชนะ
	ชิโต	ชนะแล้ว
	ชินาติ	ชนะ
	ชิโน	พระพุทธเจ้า, ผู้ชนะ
	ชีโน	ชนะแล้ว, แพ้แล้ว
	ปราชิโก	ผู้พ่ายแพ้
	วิชิคีสติ	ต้องการชนะ
ชุต	ทิตฺติมฺหิ	รุ่งเรือง, สว่าง
	ชุณฺหา	แสงสว่าง
	โชตโน	ผู้รุ่งเรืองโดยปรกติ
	โชติ	ความรุ่งเรือง
	โชติโก	ผู้รุ่งเรือง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
เฌ	จินฺตายํ	คิด, เพ่ง
	อภิชฺฌา	ความเพ่งเล็งอยากได้ทรัพย์ของผู้อื่น
	อภิชฺฌาลุ	ผู้จ้องฉวยโอกาส
	อุปชฺฌา, -โย	พระอุปัชฌาย์
	ฌานํ	ฌาน, การเพ่ง
	ฌายติ	คิด, เพ่ง
ญา	อวโพธเน	รู้, ตรัสรู้
	อญฺญาสิ	รู้แล้ว
	อนุชานามิ	อนุญาต
	ชญฺญา	รู้แล้ว
	ชานนโก	ผู้รู้
	ชานาติ	รู้
	ญาติ	ญาติ, ผู้ที่เขารู้จัก
	เญยฺยํ	สิ่งที่รู้
	ปญฺญา, ญาณํ	ความรู้, ปัญญา
	วิชานาติ	รู้ชัด

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	วิญฺญาณํ	ความรู้, ปัญญา, วิญญาณ
	สญฺญา	ความหมายรู้, จดจำ
ฐา	คตินิวตฺติมฺหิ	ยืน, ตั้งอยู่, ดำรงอยู่
	อธิฏฺฐานํ	ความตั้งมั่น
	อุปฏฺฐหํ	การอุปัฏฐาก
	อุปฏฺฐาโก	ผู้อุปัฏฐาก
	คหฏฺโฐ	ชาวบ้าน, คฤหัสถ์
	ฐานํ	ที่ตั้ง, ที่รองรับ, ฐาน
	ฐิติ	การตั้งอยู่
	ติฏฺฐติ	ยืน, ตั้งอยู่, ดำรงอยู่
	ติฏฺฐํ	ผู้ยืนอยู่
	ถาโม	กำลัง
	ปติฏฺฐติ	ตั้งมั่น, ประดิษฐาน
	สณฺฐานํ	ทรวดทรง, สัณฐาน
ตกฺก	รุกฺขสิเลสเน	ความเยิ้มของต้นไม้
	ตกฺกลํ	ยางไม้
	ตโจ	ผิวหนัง, เปลือกไม้

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ตกฺก	วิตกฺเก	วิตก, ตรึก, คิด
	ตกฺโกลํ	กระวาน, เครื่องหอม
	วิตกฺโก	วิตก, ตรึก, คิด
ตฑิ	จลนฺเถ	ไหว, หวั่นไหว
	วิตณฺโฑ	ลัทธิวิตัณฑะ
ตนุ	วิตฺถาเร	ขยาย, แผ่ไป
	ตตํ, วิตตํ	ขยายแล้ว, แผ่ไปแล้ว
	ตติ	การขยาย, การแผ่ไป
	ตโนติ	ขยาย, แผ่ไป
	ตนฺตํ, ตนฺตุรํ	ถูกทำให้ขยาย, เส้นด้าย
	ตนฺตุ	เส้นด้าย
ตป	สนฺตาเป	เดือดร้อน, ร้อน
	อาตาปี	ผู้มีความเพียร
	โอตฺตปฺปํ	ความสะดุ้งกลัวบาป
	ตปติ	เดือดร้อน, ร้อน
	ตโป	ตบะ, ความเพียรเผากิเลส

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ติตฺติ	ความอิ่มใจ
ตมุ	กงฺขายํ	สงสัย
	ตณฺฑุโล	ข้าวสาร
	ตโม	ความมืด
	ติมิ	หนอน
ตร	ตรเณ	ข้าม
	ตรณํ, ตรณี, ตรี	เรือ
	ตรุโณ	ชายหนุ่ม
	ตรุณี	หญิงสาว
	ตาลุ	เพดาน
	ติณฺโณ	ข้ามแล้ว
	ติตฺถํ	ท่า
	เวสฺสนฺตโร	พระเวสสันดร
ตา	ปาลเน	ดูแล, รักษา
	โคตฺตํ	โคตร
	ตาโต	พ่อ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ตาณํ	นิพพาน, เครื่องรักษา
	ติถิ	ดิถี, วัน
	ตีวโร	ทะเล, ชาวประมง
	ปริตฺตํ	ปริตร, เครื่องรักษา
ติช	นิสาน-พนฺธน-	ลับให้คม-ผูก-
	ขมาสุ	อดทน
	ติขิณํ	แหลม, คม, กล้า
	ติณํ	หญ้า
	ติติกฺขติ	อดทน, อดกลั้น
	ติติกฺขา	ความอดทน, อดกลั้น
	เตโช	ไฟ
ตุท	พฺยถเน	ทิ่ม, แทง
	ตุจฺฉา	ว่างเปล่า, ไร้ประโยชน์
	ตุตฺถํ	ยาสมุนไพร
	ตุทติ	ทิ่ม, แทง
	ตุหินํ	หิมะ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ตุร	เวเค	ไปเร็ว
	ตุณฺณํ, ตุริตํ	เร็ว, ด่วน, พลัน
ตุส	ปีติมฺหิ	ยินดี, เอิบอิ่ม
	ตุฏฺฐิ, สนฺตุฏฺฐิ	ความยินดี, สันโดษ
	ตุสฺสติ	ยินดี
ทํส	ทํสเน	กัด, ขบ
	ทฏฺโฐ, ทํสิโต	ถูกกัด
	ทฏฺฐา, ทาฐา	เขี้ยว, งา, ฟัน
	ทฑฺฒํ	ถูกกัด
	ทสโน	ฟัน
	ทสฺสุ	ขโมย
ทฑิ	อาณายํ	บังคับ, ลงทัณฑ์
	ทณฺโฑ	ข้อบังคับ, โทษ, ทัณฑ์
ทท	ทาเน	ให้, แบ่งปัน
	ททฺทุ	โรคเรื้อน
	ทธิ	นมส้ม, นมเปรี้ยว

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ทมฺ	ทมเน	อดทน
	อตฺตทนฺโท	ฝึกตนได้แล้ว
	อรินฺทโม	พระราชาผู้ปราบศัตรู
	ทนฺโต	ฝึกแล้ว
	ทมฺโม	ถูกฝึก, ถูกข่ม
ทรฺ	ทาเห	เผา, ไหม้, รุ่มร้อน
	ทรโถ	ความรุ่มร้อน
ทรฺ	วิทารเณ	ทำลาย
	ทฺทฺทรํ	กลองใหญ่
	ทฺทฺทโร	ภูเขา, กบภูเขา
	ทพฺพิ, ทพฺพี	ช้อน, ทัพพี
	ทารุ	ฟืน
	ทารุโณ	โหดร้าย, ทารุณ
ทรฺ	อาทเร	เอื้อเฟื้อ, อาทร
	อนาทโร	ความไม่เอื้อเฟื้อ
	อาทโร	ความเอื้อเฟื้อ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ทล	ทลเน	แตก, ทำลาย
	กุทาโล	จอบ, เสียม, พลั่ว
ทล	ทุคฺคติมฺหิ	ตกยาก, ลำบาก
	ทลิทฺโท	ผู้ตกยาก, คนยากจน
ทว	ทวเน	เดือดร้อน, เผาไหม้
	ทวถุ	ความกระหาย, ร้อนใน
ทห	ภสฺมีกรเณ	เผา
	ทฬฺหํ	มั่นคง
	ปริฬาโห, ปริทาโห	ความร้อนใจ, ถูกบีบคั้น
ทา	ทาเน	ให้
	ททาติ, เทติ	ให้
	ทานํ	การให้, วัตถุทาน
	เทยฺยํ, ทาตพฺพํ	ควรให้
ทา	อาทาเน	เอา, ถือเอา
	อาทิ	เบื้องต้น, เป็นต้น

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	อุปาทิ	เชื้อ, ตัณหา
	สมาทิยามิ	รับเอา, สมาทาน
ทา	อวขณฺฑเน	ตัดเป็นท่อน
	ทนฺตา	ฟัน
	ทาโม	พวง, ช่อ, สร้อย
	ทาตฺตํ, ทาตฺรํ	เคียว
ทิวุ	กีฬายํ	เล่น, ร่าเริง, สนุกสนาน
	ทิพฺพํ	ผู้ร่าเริง, ของทิพย์
ทิวุ	กีฬา-วิชิคีสา-พฺยวหาร-ชุติ-ถุติ-กนฺติ-คตีสุ	ร่าเริง-ปรารถนาชัยชนะ-ค้าขาย-รุ่งเรือง สรรเสริญ-ชอบใจ-ไป
	ทิพฺพติ	ร่าเริง, รุ่งเรือง
	ทิวโส, ทิวสํ	กลางวัน
	ทิพฺพํ	ของทิพย์
	เทวา, เทวตา	เหล่าเทวดา
	เทโว	ฝน

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ทิส	อติสชฺชเน	แสดง, ชี้แจง
	อุทฺทิสติ	แสดง
	อุทฺเทโส	อุทเทส, สิ่งที่ยกขึ้นแสดง
	เทเสติ	แสดง
	นิทฺเทโส	นิทเทส, สิ่งที่ยกมาขยาย
ทิส	เปกฺขเน	ดู, มอง, เห็น, พบ
	อีทิโส	เห็นเป็นเหมือนสิ่งนี้
	ทิฏฺโฐ	ถูกเห็น
	ทิฏฺฐิ	ความเห็น, ความเห็นผิด
	ทิสฺวา	เห็นแล้ว
	ทิสฺสติ	ถูกดู, ถูกเห็น
	ปสฺสติ, ทกฺขติ	ดู, มอง, เห็น, พบ
	ภยทสฺสาวี	ผู้เห็นภัย
	วิปสฺสนา	การเห็นชัด
ทิสี	อุจฺจารเณ	สวด, แสดง, บรรยาย
	เทสนา	การแสดง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	เทสิโต	(อันท่าน) แสดงแล้ว
ที	ขเย	สิ้นไป
	อาทีนโว	โทษ
	ทีโน	คนสิ้นเนื้อประดาตัว
ทีป	ทิตฺติมฺหิ	รุ่งเรือง
	อาทิจฺโจ	ดวงอาทิตย์
	อาทิตฺโต	รุ่งเรือง, สว่าง
	ทิตฺติ	ความรุ่งเรือง
	ทีโป	ประทีป, ทวีป, เกาะ
	ทีปิ	เสือเหลือง
	ปทีโป	ประทีป
ทุ	คติมฺหิ	ไป
	ทูโร, ทูรํ	ไกล
ทุ	คติวุฑฺฒิมฺหิ	ไป
	ทุโม	ต้นไม้

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ทุส	อปฺปีติมฺหิ	เกลียดชัง, ประทุษร้าย
	ทูสโก	ผู้ประทุษร้าย
	ทูสยติ	เกลียดชัง, ประทุษร้าย
	โทโส	โทษ, ความโกรธ, โทสะ
ทุห	โทหเน	รีด (น้ำนม)
	ทุหิติ, โทหติ	รีด
ธน	ธญฺเญ	สมบูรณ์
	ธญฺญํ	ธัญพืช, ข้าวเปลือก, โชค
ธร	ธารเณ	ทรงไว้, ประคองไว้
	อาธาโร	สถานที่ตั้ง
	ธมฺมธโร	ผู้ทรงธรรม
	ธมฺโม	ธรรม
	ธารา	สายน้ำ
	ธาเรติ, ธารยติ	ทรงไว้, ประคองไว้
	ธีตา	ธิดา
	วินยธโร	ผู้ทรงวินัย

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ธา	ธารเณ	ทรงไว้
	อนฺตรธานํ	อันตรธาน, หายไป
	อภิธานํ	ชื่อ, อภิธาน
	อภิเธยฺยํ	สิ่งที่ถูกกล่าว, ถูกเรียก
	อุทธิ	แม่น้ำใหญ่, ทะเล
	ทธาติ, ทหติ	ทรงไว้
	ธาตุ	ธาตุ, ทรงไว้ซึ่งลักษณะ
	ธีวโร	ชาวประมง, คนหาปลา
	นิเธติ	ฝังไว้, ฝากไว้
	ปฏิสนฺธิ	ปฏิสนธิ, การสืบต่อ
	ปิทหติ	ปิด
	ปิธานํ, อปิธานํ	ฝา, เครื่องปิด
	วิธิ, วิธานํ, วิหิตํ	ทำ, วิธี, การจัดการ
	สทฺธา	ศรัทธา, ความเชื่อ
	สนฺธิ	สนธิ, ต่อ
	สมาธิ, สมาหิตํ	ความตั้งมั่น
	สุนิหิโต	ฝังไว้ดีแล้ว

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ธู	กมฺปเน	หวั่นไหว
	ธุนาติ, ธวติ	หวั่นไหว
	ธูโม	ควันไฟ
	ธูลิ	ธุลี, ฝุ่น, ผง, ละออง
	สนฺธู	สะทกสะท้าน, หวั่นไหว
เธ	ปาเน	ดื่ม
	เธนุ	แม่โคนม
นต	คตฺตวินาเม	น้อมกาย, ฟ้อนรำ
	นจฺจํ, นฏฺฏํ	การฟ้อนรำ
นนฺท	นนฺทเน, สมิทฺธิยํ	บันเทิง, สำเร็จ
	นนฺทติ	บันเทิง
	นนฺทนํ	ความบันเทิง
นส	อทสฺสเน	อันตรธาน
	นฏฺโฐ	เสียหายแล้ว
	นสฺสติ	เสียหาย

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	วินฏฺโฐ	พินาสแล้ว
	วินสฺสติ	พินาสไป
นห	พนฺธเน	ผูก, มัด, พัน
	นยฺหติ	ผูก, มัด, พัน
	อุปนาโห	การผูกโกรธ, จองเวร
	สนฺนาโห	การผูกมัด
	สนฺนทฺโธ	ถูกผูกมัด
นหา	โสเจ	ชำระ, หมดจด
	นหายติ	อาบน้ำ, ชำระ
นฺหา	โสธเน	ชำระ, หมดจด
	นฺหายติ	อาบน้ำ, ชำระ
	นฺหานํ	การอาบน้ำชำระกาย
นิติ	นิจฺเจ	เที่ยง, เป็นนิจ, ประจำ
	นิจฺจํ	เที่ยง, เป็นนิจ
นิทิ	กุจฺฉายํ	ตำหนิ, ติเตียน
	นินฺทา	การตำหนิ, การนินทา

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
นินฺท	ครหายํ	ครหา, ตำหนิ, นินทา
	นินฺทติ	ครหา, ตำหนิ, นินทา
	นินฺทา	การตำหนิ, การนินทา
นี	ปาปเน	นำไป, ให้ถึง, บรรลุ
	อนุนโย	ความรัก, ความยินดี
	ทุนฺนโย	รู้ยาก
	นยนํ, เนตฺตํ, เนตฺรํ	ตา, นัยน์ตา, เนตร
	นโย	นัย, การนำไป, วิธีการ
	นิมิ	พระเจ้านิมิ
	นีติ, เนตฺติ	การนำไป, การแนะนำ
	นีโป	ต้นกระทุ่ม, ไม้จิก
	นีรํ	น้ำ, เรือน
	นีลิ, นิลฺลี	ต้นตาล
	เนติ, นยติ	นำไป, ให้ถึง, บรรลุ
	เนตฺติโก	คนทดน้ำ
	เนมิ	กงล้อ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	เนยฺโย	ถูกนำไป, ถูกแนะนำ
	เนรุ	ภูเขาสิเนรุ
	วินโย	วินัย, ข้อแนะนำ
	วิเนติ	แนะนำ, ฝึก, อบรม
	เวเนยฺโย	ผู้พอแนะนำได้
	สุนโย	รู้ง่าย
นุท	เขเป	ซัด, ทิ้ง, ละทิ้ง, ผลักดัน
	นุทติ	ละ, ทิ้ง
	ปนุณฺโณ	ผู้ถูกขับไล่
	ปนุทติ	ขับไล่, ผลักดัน, บรรเทา
	ปนูทโก	ผู้ขับไล่, ผลักดัน, บรรเทา
	ปนูทนํ	การขับไล่, การบรรเทา
ปจ	ปาเก	หุง, ต้ม, ทำให้สุก
	ปกฺกํ	สุก, งอม
	ปจติ	หุง, ต้ม, ทำให้สุก
	ปจฺจติ	ถูกหุง, หมกไหม้

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ปาโก	หุง, ต้ม
	ปากโฏ	ปรากฏ
	ปากฏฺฐานํ	ห้องครัว, โรงครัว
	ปาจโก	พ่อครัว
	ปาเจติ	ต้อน
	วิปาโก	วิบาก, ผลกรรม
ปจิ	วิตฺถาเร	ขยาย, แผ่ไป
	ปงฺกชํ	บัว, เกิดจากตม
	ปงฺโก	โคลน, ตม
	ปจฺโล, ปญฺจาโล	แคว้นปัญจาละ
ปฏ	คติมฺหิ	ไป
	ปฏลํ	หมู่, คณะ, เครื่องมุง
	ปฏโห	กลองมีหู, กลองรบ
	ปฏากา	ธง
	ปโฏ	ผ้า
	ปฏุ	ฉลาด, เฉียบแหลม

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ปฑิ	ลิงฺคเวกลฺเล	บกพร่องเรื่องเพศ
	ปณฺฑโก	บัณเฑาะก์, กระเทย
ปฑิ	คติมฺหิ	ไป, รู้
	ปณฺฑา	ปัญญา, ความรู้
	ปณฺฑิโต	บัณฑิต, ผู้รู้, ผู้มีปัญญา
ปต	คติมฺหิ	ไป
	อธิปติ	ผู้ปกครอง, อธิบดี
	ปตโค, ปตงฺโค	มอด, ตั๊กแตน
	ปตติ	ตก, พลัดตก
	ปติ	เจ้าของ, สามี
	ปตากา, ปฏากา	ธง
	ปตฺตนํ	เมือง
	ปตฺตํ, ปตฺรํ	ใบไม้, ปีก, กลีบ
	ปตฺโต, ปตฺโร	บาตร, ถ้วย, ชาม
	ปปาตํ	เหว, หน้าผา
	ปาตาลํ	บาดาล, เมืองบาดาล

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ปท	คติมฺหิ	ไป
	อาปชฺชติ	ต้อง
	อาปตฺติ	อาบัติ, ข้อปรับโทษ
	อุปปชฺชติ	เข้าถึง, บรรลุ
	อุปฺปชฺชติ	เกิดขึ้น
	อุปฺปนฺโน	เกิดขึ้น, อุบัติ
	ปชฺชติ	ไป, ถึง, ดำเนิน, บรรลุ
	ปชฺชํ	ปัชชะ, คาถา
	ปชฺชุโน	เทวดา
	ปชฺชุนฺโน	ฝน
	ปฏิปชฺชติ	ปฏิบัติ, ประพฤติ
	ปโท, ปทํ	บท, เท้า
	ปทุมํ	ปทุม, ดอกบัว
	ปาโท	บาท, เท้า
	ปาทุกา	รองเท้า
	พฺยาปชฺชา	การเบียดเบียน

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	สมาปตฺติ	สมาบัติ, ฌาน
	สมาปนฺโน	เข้าถึง, บรรลุ
	สมฺปตฺติ	สมบัติ, ความสมบูรณ์
	วิปตฺติ	วิบัติ, ความพินาศ
ปลฺล	นินฺนฏฺฐาเน	ที่ลุ่ม
	ปลฺลํ, ปลฺลลํ	บ่อโคลน, บ่อน้ำตื้น
	ปลฺลวํ	ข้อ, หน่อ, ยอดไม้
ปา	ปาเน	ดื่ม
	ปาติ, ปิพติ, ปิวติ	ดื่ม
	ปาติ	ถาด, ถ้วย, ชาม, หม้อ
	ปาทโป	ต้นไม้ใหญ่
	ปานํ	การดื่ม, น้ำดื่ม, น้ำปานะ
	ปาฬิ	บาฬี, รักษาเนื้อความ
	ปิปาสา	ความกระหาย, อยากดื่ม
	ปิวาสติ	กระหาย, อยากดื่ม
	ปีตํ	สีเหลือง, ถูกดื่ม

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ปีติ	การดื่ม
	ปีวโร, ปีโน	คนอ้วน
	เปยฺยํ, ปานียํ	ควรดื่ม
	มชฺชโป	นักดื่มสุรา
	วิปฺโป	พราหมณ์
ปา	รกฺขเณ	รักษา
	ปาติโมกฺขํ	ปาติโมกข์
	ปิตา	บิดา, ผู้รักษาบุตร
ปาล	รกฺขเณ	รักษา
	ทฺวารปาโล	ผู้รักษาประตู
	ปาลโก	ผู้รักษา
	ปลิตํ	ผมหงอก
	ปาเลติ	รักษา
	ปาฬิ, ปาลิ	พระบาลี, ภาษาบาลี
ปี	ตปฺปเน	อิ่มใจ, ยินดี
	ปิยาโล	ต้นมะหวด

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ปิโย, เปโม	คนรัก, ความยินดี, น่ารัก
	ปีติ	ความยินดี
	ปีโน	คนอ้วน
	ปียูสํ	สุธาโภชน์
	ปีวรํ	อ้วน
ปุ	ปวเน	ชำระ, ล้าง, สะอาด
	ทนฺตโปนํ	ไม้สีฟัน
	ปุญฺญํ	บุญ, ธรรมชำระจิต
	ปุตฺโต	บุตร, ผู้ชำระวงศ์สกุล
	ปุนาติ	ชำระ, ล้าง
	ปาวโก	ไฟ
	โปโต, โปตโก	เด็ก, ลูกน้อย
ปุจฺฉ	ปุจฺฉเน	ถาม
	ปุจฺฉติ	ถาม
	ปุจฺฉนํ, ปุจฺฉา	การถาม, คำถาม
	ปุจฺโฉ	หางสัตว์
	ปุฏฺโฐ	ผู้ถูกถาม

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ปุถ	วิตฺถาเร	ขยาย, แผ่ไป, หนา
	ปุถุ	หนา, กว้าง
	ปุถุกา	ข้าวเม่า
	ปุถุโก	คนบาปหนา, คนพาล
	ปุถุชฺชโน	ปุถุชน, คนมีกิเลสหนา
	ปุถวี, ปถวี, ปฐวี	แผ่นดิน
ปุถุ	วิตฺถาเร	แผ่ไป, กว้างขวาง
	ปุถุโล	กว้างขวาง, พิศดาร
ปู	ปวเน	สะอาด, ชำระ
	ปวนํ	ป่าทึบ, ป่าดง
	ปวโน	ลม, การฝัด
	ปวิตฺตํ, ปวิตฺรํ	ของสะอาด
	ปุญฺญํ	บุญ, ธรรมชำระจิต
	ปุตฺโต	บุตร, ผู้ชำระวงศ์สกุล
	ปูโค	ต้นหมาก
	ปูติ	บูด, เน่า

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ปูโต	สะอาด
	ปูปิโย	คนทำขนม
	ปูโป, ปูโว	ขนม
ปูช	ปูชายํ	บูชา
	ปูชนีโย	ผู้ควรบูชา
	ปูชา, ปูชนํ	การบูชา
	ปูชิโต	บูชาแล้ว
	ปูเชติ	บูชา
ปูร	ปูรเณ	เต็ม
	ปริปุณฺโณ	เต็ม, บริบูรณ์
	ปริปูเรติ	เต็มเปี่ยม, บริบูรณ์
	ปุณฺโณ	เต็ม
	ปูรณํ, ปูรโณ	ความเต็ม
	ปูรณี, ปุณฺณมี	วันเพ็ญ
	ปูรติ, ปูเรติ	เต็ม
	สมฺปุณฺโณ	เต็มเปี่ยม, สมบูรณ์

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ปูร	ทานปูรเณสุ	ให้-เต็ม
	ปุริโส, โปโส	ชาย, บุรุษ
ผทิ	กิญฺจิจลเน	หวั่นไหวง่าย
	ผนฺทนํ	ความหวั่นไหว
	ผนฺทโน	ผู้หวั่นไหวง่าย
ผุส	ผุสเน	กระทบ, สัมผัส, ถูกต้อง
	ผุฏฺโจ	ได้รับการกระทบ
	ผุสนํ	การกระทบสัมผัส
ผุส	ผสฺสเน	กระทบ, สัมผัส, ถูกต้อง
	ผสฺโส	สิ่งที่มากระทบ, ผัสสะ
ผุส	สมฺผสฺเส	กระทบ, สัมผัส
	ผุสติ	กระทบ, สัมผัส
	สมฺผสฺโส	สัมผัส, แตะต้อง
พธ	พนฺธเน	ผูก, มัด, พัน
	พทฺโธ	ถูกผูกมัด

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	พธิโร	คนหูหนวก
	พนฺธนํ	การผูก, มัด, พัน
พนฺธ	พนฺธเน	ผูก, มัด, พัน
	นิพนฺโธ	ผู้ผูก, นิพนธ์
	ปพนฺโธ	ผู้ผูก, นักประพันธ์
	พนฺธกี	หญิงโสเภณี
	พนฺธโก	ทรัพย์สมบัติ
	พนฺธยา	หญิงหมัน
	พนฺธุ	ญาติ, เผ่าพันธุ์
	พนฺโธ	ความผูกพัน
	สมฺพนฺโธ	ความเกี่ยวข้อง
พห	วุฑฺฒิมฺหิ	เจริญ
	พหลํ	หนา, มาก
	พาหา, พาหุ	แขน
	พาฬฺโห	มาก, แข็งแรง, มั่นคง
	พฺรหฺมา	พรหม, ผู้เจริญ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
พหุ	สงฺขฺยาเน	นับ
	พหุ	มาก, จำนวนมาก
	พหุลํ	จำนวนมาก
พิล	นิสฺสเย	อาศัย
	พิลํ	หลุม, บ่อ, รู
	พิลาลํ	เกลือทะเล
พุธ	อวคมเน	รู้, ตรัสรู้
	อนุพุทฺโธ	ผู้ตรัสรู้ตามพระพุทธเจ้า
	ปจฺเจกพุทฺโธ	พระปัจเจกพุทธเจ้า
	พุชฺฌติ	รู้, ตรัสรู้
	พุทฺโธ	ผู้ตรัสรู้, พระพุทธเจ้า
	พุโธ	ผู้รู้, ผู้มีปัญญา
	สมฺพุทฺโธ	พระพุทธเจ้า
	สมฺโพโธ	รู้ง่าย, รู้ดี
	สมฺมาสมฺพุทฺโธ	พระสัมมาสัมพุทธเจ้า
	สุตพุทฺโธ	ผู้ตรัสรู้ตามธรรมที่ได้ฟัง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
พุธ	โพธเน	รู้, ตรัสรู้
	โพธิ	โพธิญาณ, ปัญญา
	โพธิ	ต้นโพธิ์, พระเจ้าโพธิ
พฺรู	วิยตฺติยํ วาจายํ	พูดชัดเจน
	อาห, อาหุ	กล่าวอยู่
	อาห, อาหํสุ	กล่าวแล้ว
	พฺรูถ	กล่าว, จงกล่าว
ภคนฺธ	เสจเน	ไหล
	ภคนฺทลํ	โรคริดสีดวงทวาร
ภช	เสวายํ	คบหา, ซ่องเสพ
	ภตฺตํ	ภัต, อาหาร, ข้าว
	ภตฺติ	การคบหา, ความภักดี
	ภโค, ภคํ	โยนี, เพศของหญิง
	ภคินี	พี่สาว, น้องสาว
	ภาคี	ผู้มีส่วน, ผู้มีโชค
	ภาโค	ส่วน, โชค, ลาภ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ภาคฺยํ	โชค, ลาภ
	ภาชิ, ภาชี	ผู้คบหา, ผู้ซ่องเสพ
	ภาตา	พี่ชาย, น้องชาย
	วิภชนํ	การจำแนก
	วิภชฺช	จำแนก
	วิภตฺติ	วิภัตติ, การจำแนก
ภฑิ	ภณฺฑเน	เป็นของใช้
	ภณฺฑํ	ภัณฑ์, ของใช้สอย
ภทิ	กลฺยาเณ	ดี, งาม
	ภทฺโท, ภทฺทํ	ความดี, ความเจริญ
ภนฺช	อวมทฺทเน	หักล้าง, ทำลาย
	ภคฺโค	ถูกหัก, ถูกทำลาย
	ภคฺคราโค	ผู้ทำลายราคะได้แล้ว
	ภญฺชนํ, ภงฺโค	การหักล้าง, การทำลาย
ภมุ	อนวฏฺฐาเน	หมุน, วน
	ภนฺโต	หมุนไปแล้ว, วนแล้ว

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ภมุ, ภมุกา	คิ้ว
	วิพฺภนฺโต	หมุนไปผิด, ละเลย, สึก
ภร	ภรเณ	เลี้ยง
	ภคุ	ภคุฤาษี
	ภจฺโจ	ผู้ถูกเลี้ยงดู
	ภตฺตา	ผู้เลี้ยงดู, ภัสดา, สามี
	ภรติ	เลี้ยง
	ภริยา	ภรรยา, ผู้ที่สามีเลี้ยงดู
	ภาริยํ	หนัก
	ภาโร	ภาระ, หาบ
ภส	ภสฺสเน	พลัดตก, หล่น
	ภฏฺโฐ	ตกแล้ว, หล่นแล้ว
ภส	ภสฺมีกรเณ	เผา, ทำให้เป็นขี้เถ้า
	ภสฺตา	ถุงสูบลม, ถุงหนัง
	ภสฺมา	ขี้เถ้า, ธุลี

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ภา	ทิตฺติมฺหิ	สว่าง, รุ่งเรือง
	อาภา	รัศมี, แสงสว่าง
	อาภากโร	ดวงอาทิตย์
	ปภา	รัศมี, แสงสว่าง
	ภานุ, ภาณุ	รัศมี, แสงสว่าง
	ภานุมา	ดวงอาทิตย์
	วิภา	รัศมี, แสงสว่าง
	สภา	สภา, หอประชุม
ภาส	ทิตฺติมฺหิ	สว่าง, รุ่งเรือง
	ภสฺตฺรา	ถุงหนัง, ถุงสูบลม
ภาส	พฺยตฺติยํ วาจายํ	พูดชัดเจน
	ภาสิโต	ภาษิตแล้ว, กล่าวแล้ว
ภาส	วิยตฺติยํ วาจายํ	พูดชัดเจน
	ภาตา	พี่ชาย, น้องชาย
	ภาสติ	กล่าว, พูด, ภาษิต
	ภาสโน	นักพูด

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ภิกฺข	ยาจเน	ขอ
	ภิกฺขุ	ภิกษุ, ผู้ขอเป็นปรกติ
ภิกฺข	อายาจเน	ขอ
	ภิกฺขา	ภิกษา, อาหาร
ภิทิ	วิทารเณ	ผ่า, ตัด, แตก, ทำลาย
	ภิกฺขุ	ภิกษุ, ผู้ทำลายกิเลส
	ภิทุโร	สายฟ้า
	ภินฺทติ	ผ่า, ตัด, แบ่ง
	ภินฺโน	ผ่าแล้ว, แตกแล้ว, ทุบ
	เภโท	การแตกแยก, ทำลาย
	เภโท, ปเภโท	ประเภท, อย่าง, ชนิด
ภี	ภเย	กลัว
	ภยํ, ภีโม	ภัย, สิ่งน่ากลัว
	ภยานโก	ความน่ากลัว
	ภีรุ, ภีรุโก	คนขี้กลัว, คนขี้ขลาด
	ภีสนโก, ภึสนโก	ความน่ากลัว

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ภุช	ปาลนพฺยวหรเณสุ	รักษา, กลืนกิน
	อุปโภโค	เครื่องอุปโภค
	คามโภชโก	ผู้ใหญ่บ้าน
	ปริภุญฺชติ	บริโภค, ใช้สอย
	พุภุกฺขติ	อยากกิน, หิว
	ภตฺตํ	ภัต, อาหาร, ข้าว
	ภุชโค	งู, สัตว์เลื้อยคลาน
	ภุญฺชติ	กิน
	ภุตฺโต	กินแล้ว
	โภคฺคํ, โภชฺชํ	ของกิน
	โภชนํ	อาหาร, ของกิน
	ราชโภคฺโค	ของใช้พระราชา, ข้าราชบริพาร
ภู	สตฺตายํ	มี, เป็น
	อนุภวติ, อนุโภติ	เสวย, ประสบ
	อธิภู	ผู้ปกครอง, ผู้ครอบครอง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ภวติ	มี, เป็น
	ภวนํ	ที่อยู่อาศัย, บ้าน
	ภาวนา	การภาวนา, การเจริญ
	ภาวิตํ	ให้มีแล้ว, เจริญแล้ว
	ภาเวติ	ให้มี, เจริญ
	ภวนํ, ภโว	ภพ, โลก
	ภู, ภูมิ	แผ่นดิน
	ภูตํ	ภูต, สิ่งที่มีอยู่เป็นอยู่
	ปภู	เริ่มต้น, เป็นใหญ่
	ปราภโว	ความเสื่อม, ความพินาส
	สมฺภโว	การเกิด
	สยมฺภู	พระพุทธเจ้า
ภูส	อลงฺกาเร	ประดับ
	ภุโส	ยิ่ง, แรง
	ภูสโน	ผู้ประดับ
	ภูสา, วิภูสนํ	เครื่องประดับ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
มงฺค	มงฺคลฺเย	มีมงคล
	มงฺคลํ	มงคล, ความดี
มจ	โจเร	ลัก, ขโมย
	มจโล	โจร, หัวขโมย
มช	สุทฺธิมฺหิ	บริสุทธิ์
	มชฺโช	บริสุทธิ์, เกลี้ยงเกลา
มฑิ	ภูสายํ	ประดับ
	มณฺฑนํ	การประดับ
	มณฺฑโป	มณฑป, ปะรำ
	มณฺฑลํ	มณฑล, วงกลม, บริเวณ
	มณฺฑูโก	กบ, สัตว์ประดับน้ำ
มฑิ	มณฺฑตฺเถ	ประดับ
	มณฺโฑ	ฟองน้ำ
มถ	วิโลฬเน	กวน, ก่อกวน
	มถุรา, มธุรา	เมืองมถุรา

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	มลฺโล	กำปั้น, นักมวย
	มลฺลโก	หม้อ, ถ้วย, ชาม
	มิถิลา	เมืองมิถิลา
มท	อุมฺมาเท	เมา, มัวเมา, บ้าคลั่ง
	อุมฺมตฺตโก	คนบ้า
	ปมตฺโต	ประมาท, มัวเมา
	ปมาโท	ความประมาท
	มชฺชํ, มทนียํ	น้ำเมา
	มทนํ	ความมัวเมา
	มทโน	พญามาร
	มทิรา	น้ำเมา
	มทฺทุ	ผู้มัวเมา
มทิ	หาเส	หัวเราะ, ร่าเริง
	มนฺทโร	ภูเขา
	มนฺทิรํ	เรือน
	มนฺทุรา	คอกม้า

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	มนฺโท	คนโง่เขลา, ผู้เฉื่อยชา
มน	ญาเณ	รู้, เข้าใจ
	อวมญฺญติ	ดูถูก, ดูหมิ่น
	มญฺญติ	รู้
	มติ	ความรู้, ปัญญา
	มโต	รู้แล้ว
	มนุ	มนุษย์ต้นกัป
	มโน	ใจ
	มานโว, มาณโว	มาณพ, คนหนุ่ม
	มานสํ	ใจ
	มาโน	มานะ, ความถือตัว
	มุนิ	พระมุนี, ผู้รู้
	สมฺมติ	การเห็นด้วย, สมมติ
	สมฺมโต	รู้แล้ว, เห็นด้วย
มนุ	โพธเน	รู้, เข้าใจ
	มนุสฺโส, มานุโส	มนุษย์, ผู้มีความรู้

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
มนุต	คุตฺตภาสเน	ปรึกษา, หารือ
	มนุเตติ, มนุตยติ	ปรึกษา, หารือ
มร	ปาณจาเค	ตาย, สละชีวิต
	อมตํ	อมตะ, ไม่ตาย, นิพพาน, เครื่องบูชายัญ, ไข่แมลงวัน, อาหารทิพย์
	อมตา	บอระเพ็ด, มะขามป้อม
	อมโต	ทรัพย์, เทวดา
	มจฺจุ	ความตาย
	มจฺโจ	คนตาย
	มรณํ	ความตาย
	มรติ	ตาย
	มโต	ตายแล้ว
มย	คติมฺหิ	ไป
	มยูโข	รัศมี, แสง
	มยูโร	นกยูง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
มส	อามสเน	จับต้อง, ลูบคลำ
	อามฏฺโจ	จับต้อง
	มจฺโฉ, มจฺฉา	ปลา
	ปรามาโส	ปรามาส, ยึดติด
	มตฺถกํ	ศีรษะ, กระหม่อม
	มตฺถุ	เนยเหลว
	มสโก, มกโส	ยุง
	มสูโร	ข้าวกล้อง
	มสิ	หมึก, เขม่าควัน
	มสฺสุ	หนวด, เครา
มสุ	มจฺเฉเร	ตระหนี่
	มจฺฉริยํ	ความตระหนี่
	มจฺฉโร, มจฺเฉโร	ความตระหนี่
มห	ปูชายํ	บูชา
	มหํ, มหา, มหนฺโต	ผู้บูชา
	มหิโส	ผู้บูชา, ควายป่า

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	มหี	แผ่นดิน
	มหิกา	หิมะ
	มโหโร	จอมปลวก
	มาฆปูชา	การบูชาในเดือน ๓
	มาโฆ	นักษัตรมาฆะ, เดือน ๓
	มหิลา	ผู้หญิง
	มหิลามุโข	ช้างมหิลามุข
	มเหสี	พระมเหสี
มา	ปริมาเณ	กะประมาณ
	อุปมา, อุปมานํ	อุปมา, การเปรียบเทียบ
	ปติมา	รูปเหมือน, จำลอง
	ปมาณํ, ปริมาณํ	ประมาณ, ปริมาณ
	มตฺตา	เครื่องนับ, มาตรา
	มาตา	มารดา, ผู้ยกย่องบุตร
	มานํ	เครื่องตวง-วัด-ชั่ง
	มาโส	เดือน

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	มินาติ	นับ, กะ
	วิมานํ	วิมาน, สวรรค์
มา	มาเน	นับถือ, ยกย่อง
	อุปเมยฺยํ	อุปไมย, สิ่งเปรียบเทียบ
	มายา	มายา, มายากล, มารยา, เล่เหลี่ยม, กลโกง
	มินาติ	นับถือ
	เมยฺยํ	สิ่งที่เขารู้
มาน	ปูชายํ	บูชา
	มาตา	มารดา, ผู้เทินทูนบุตร
	สมฺมาโน	การยกย่อง, การบูชา
มาน	วีมํสปูชาสุ	ทดลอง, บูชา
	วีมํสติ	ทดลอง, พิจารณา
มิ	ปกฺเขเป	ใส่เข้า, ยัดเข้า, สอดเข้า
	มิโนติ	ใส่เข้า
	มิฬฺหํ	อุจจาระ, คูถ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	มูฬาลํ	เหง้าบัว
มิท	สิเนหเน	ติดใจ, ชอบใจ
	มิตฺตํ, มิตฺรํ	ความรัก, ความชอบ
	มิตฺโต	มิตร, คนชอบพอกัน
	เมตฺตา, เมตฺตี	เมตตา, ความสงสาร
	เมโท	มันข้น, เหงื่อ
มุจ	โมจเน	พ้น, ปล่อย, เปลื้อง
	มุญฺจติ	ปล่อย
	มุตฺตํ	ปัสสาวะ, มูตร
	มุตฺตา	แก้วมุกดา
	มุตฺโต	พ้นแล้ว
	วิมุตฺติ	ความหลุดพ้น
	วิโมกฺโข	ความหลุดพ้น
มุท	หาเส	ร่าเริง
	อนุโมทนา	ความคล้อยยินดี
	มุทิตา	ความพลอยยินดี

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	มุทุ	อ่อน, นุ่ม
	มุทฺทา	ตรา, รอยพิมพ์, แหวน
	มุทฺทาปิโต	ตีพิมพ์แล้ว
	มุทฺทิกา	แหวนหยก, องุ่น
มุน	ญาเณ	รู้
	มุนิ	พระมุนี, ผู้รู้
	โมเนยฺยํ	ธรรมที่ควรรู้
มุส	เถยฺเย	ลัก, ขโมย
	มุสโล	สาก, เครื่องมือโจร
	โมโส	โจร, ขโมย
มุห	เวจิตฺเต	จิตหลงลืม, ไร้สำนึก
	มุจฺฉนํ, มุจฺฉา	ความหลงลืม
	มุยฺหติ	หลงลืม
	มุยฺโห, สมฺมุยฺโห	ผู้หลง
	โมโฆ	โมฆะ, เปล่าประโยชน์
	โมโห	ความหลง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
มูล	ปติฏฺฐายํ	ตั้งอยู่
	มุลาลํ	เหง้าบัว
	มูลํ	ราก, เหง้า, โคน, ดั้งเดิม ราคา, มูล, ต้นทุน
เมข	กฏิวิจิตฺเต	ประดับเอว
	เมขลํ, เมขลา	เข็มขัด, จะปิ้ง, บังอาย
เมฑิ	กุฏิลตฺเถ	คด, งอ
	เมณฺโฑ, เมณฺฑโก	แพะ, แกะ
ยช	เทวปูชายํ	บวงสรวง, บูชาเทวดา
	ยชนํ, อิชฺชา	การบูชา, การบวงสรวง
ยช	เทวปูชา-สงฺคติ-กรณ-ทาเนสุ	บวงสรวง-รวมรวม-กระทำ-ให้
	ยชติ	บูชา, บวงสรวง
	ยชนํ, ยาโค	การบูชา, การบวงสรวง
	ยญฺโญ	ยัญ, การบูชา

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ยิฏฺโจ	ถูกบูชา
ยต	ยตเน	พยายาม
	นิยฺยาตนํ	การคืนให้, การมอบให้
	นิยฺยาเตติ	ขับไป
	ยตฺตํ, ยตฺรํ, ยติ	ความพยายาม
	ยติ	ภิกษุ
ยมุ	อุปรเม	สงบ
	อนิยโต	ไม่กำหนด, ไม่แน่นอน
	อายาโม	ความยาว
	อุยฺยาโม	ความพยายาม
	นิยจฺฉติ, นิยมติ	งดเว้น
	นิยโต	งดเว้นแล้ว, กำหนด
	นิยมนํ, นิยติ	การงดเว้น
	นิยโม	กำหนด, นิยม
	ยติ	ภิกษุ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ยนฺตํ, ยนฺตฺรํ	เครื่องยนต์
	วินิจฺฉโย	การตัดสิน, วินิจฉัย
	สญฺญมติ	สำรวม, ระมัดระวัง
	สญฺญโม, สํยโม	ความสำรวม
ยา	คติปาปุณเน	ไป-ถึง, บรรลุ
	ยาติ	ไป
	ยาโต	ไปแล้ว
	ยานํ	เครื่องช่วยไป, ยาน
	ยาปนา, ยตฺรา	การไป
	อุยฺยานํ	สวน, อุทยาน
	อุปยานํ	ของขวัญ, บรรณาการ
ยา	ปาปุเณ	ถึง, บรรลุ
	ยาโม	ยาม, เวลา
ยา	ปาปุณเน	ถึง, บรรลุ
	นิยฺยานีโก	ทางออก

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ยุ	มิสฺสเน	ผสม, ปะปน
	อายุ	อายุ
	ยวโน	มะแว้ง
	ยโว	ข้าวยวะ, ข้าวเหนียว
	ยูโถ	คณะ, หมู่, ฝูง, โขลง
	ยูโป	ปราสาท
	โยนิ	องค์กำเนิด
ยุช	โยเค	ประกอบ, พยายาม
	นิโยชฺโช	ถูกประกอบ
	ปโยโค, ปโยชนํ	การประกอบ, ประโยชน์
	ยุญฺชติ	ประกอบ
	โยคฺคํ	ยาน, พาหนะ
	โยคี	ผู้บำเพ็ญเพียร
	โยชนํ, โยโค	การประกอบ, ความเพียร
	โยชนํ	ระยะทาง ๑๖ กิโลเมตร
	โยชนา	การประกอบอรรถ
	โยตฺตํ, โยตฺรํ	เชือก, เครื่องผูก

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	สมฺปยุตฺโต	ประกอบแล้ว
	สํโยชนํ	สังโยชน์, เครื่องร้อยรัด
ยุธ	สมฺปหาเร	สู้รบ, ต่อสู้
	ยุชฺฌติ	สู้รบ, ต่อสู้
	ยุทฺโธ, ยุทฺธํ	สู้รบ, ต่อสู้
รกฺข	ปาลเน	ดูแล, รักษา
	อารกฺขา	การเฝ้ารักษา
	รกฺขณํ	การรักษา
	รกฺขติ	ดูแล, รักษา
	รกฺขิโต	ดูแลไว้, รักษาไว้
	สุรกฺขิตํ	รักษาไว้ดีแล้ว
รฑิ	หึสายํ	เบียดเบียน
	รณฺโฑ	จอกสุรา, ถ้วยสุรา
รท	วิเลขเน	ขีดเขียน, ขุด, เจาะ
	รจฺฉา	ถนน, ทาง
	รทโน, รโท	ฟัน, งา

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
รนฺช	ราเค	ใคร่, กำหนัด, ย้อม
	รงฺโค	เวที, โรงละคร, กิเลส
	รชโก	ช่างย้อม, ผู้ซักผ้า
	รชนํ, รชนกมฺมํ	การย้อม
	รชนี, รตฺติ	กลางคืน
	รชตํ	เงิน
	รโช	ธุลี, ความสกปรก
	รญฺชนํ	จันทน์แดง
	รฏฺฐํ, รชฺชํ	รัฐ, แค้น, อาณาจักร
	รตฺโต	ถูกย้อมแล้ว
	รนฺธํ	รู, ช่อง
	ราโค	ราคะ, ใคร่, กำหนัด
	ราชา	พระราชา, กษัตริย์, ผู้ที่ประชาชนชื่นชม
	วิราโค	ปราศจากราคะ
รภ	ราภสฺเส	พยายาม, ปรารภ
	อารทฺธํ	ความเพียร

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	อารทฺโธ	พยายาม, ปรารภ
	อารพฺภ, อารทฺธา	ปรารภแล้ว
รมฺ	กีฬายํ	เล่น, รื่นรมย์, ยินดี
	อารติ, วิรติ	การงดเว้น
	กุญฺชโร	ช้าง, กุญชร
	รติ	ความยินดี
	รมณีโย	น่ารื่นรมย์
	รณฺฑา	หญิงหม้าย
	รตนํ	รัตนะ, แก้ว
	รโถ	รถ
	วิรมณํ	การงดเว้น
	เวรมณี	การงดเว้น
รหฺ	อุปาทาเน	ยึดถือ, ยึดมั่น
	รโถ	รถ
รหฺ	จาเค	ละ, สละ
	ราหุ	ราหู, อสุรินทราหู

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ราช	ทิตฺติมฺหิ	สว่าง, รุ่งเรือง
	ราชา	พระราชา
	ราชิ	แนวป่า, แถว
	ราชินี	พระราชินี
ราธ	สํสิทฺธิมฺหิ	สำเร็จ
	อปราโธ	โทษ, ความผิด
ริ	สนฺตาเน	มีอยู่ในสันดาน
	เรณุ	ธุลี, ละออง, เรณู
รุ	คติมฺหิ	ไป
	โรโม, โลโม	ขน
รุ	สทฺเท	ส่งเสียง
	อาราโว, สํราโว	เสียง
	รวนํ	การร้องเสียงหลง
	รวิ	ดวงอาทิตย์
	รโว, ราโว	เสียงร้อง, ครวญคราง
	วิราโร	เสียงกรีดร้อง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
รุจ	ทิตฺติมฺหิ	สว่าง, รุ่งเรือง
	อาโรจยามิ	จะบอก, จะเตือน
	รุจิ, โรจโน	แสง, รัศมี, พยับแดด, ความชอบใจ
	รุจิรํ	น่ารัก, น่าใคร่, น่าพอใจ
	รุจฺจติ	พอใจ, ชอบใจ
	โรจติ	สว่าง, รุ่งเรือง
	วิโรจติ	รุ่งโรจน์, สว่างไสว
	เวโรจโน	ดวงอาทิตย์
รุช	โรเค	เจ็บป่วย
	รุจฺฉา	ความเจ็บไข้
	รุชติ	เจ็บ, ปวด, เสียดแทง
	โรโค	โรค, ความเจ็บป่วย
รุท	อสฺสุวิโมจเน	หลั่งน้ำตา, ร้องไห้
	ปติโรทนํ	ร้องไห้เข้าหากัน
	โรทติ	ร้องไห้

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	โรทนํ	การร้องไห้
	โรทิตํ, รุณฺณํ	การร้องให้
รุทิ	อสฺสุวิโมจเน	หลั่งน้ำตา, ร้องไห้
	รุณฺโณ	ผู้ร้องให้
รุทิ	หึสายํ	เบียดเบียน
	รุทฺโท, ลุทฺโท	นายพราน, ผู้โหดร้าย
	โรทามิ	ร้องให้
รุธ,รุธิ	อาวรเณ	ปิด, กั้น
	อนุโรโธ	ความรัก, ชอบ, ยินดี
	อาโรโธ	นางสนม
	รชฺชุ	เชือก
	รุธิรํ	เลือด
	รุนฺธติ	ปิด, กั้น
	โรโธ	คุก, เรือนจำ
	วิโรโธ	ความขัดแย้ง, คัดค้าน
	วิโรโธตฺติ	คำพูดขัดแย้ง, โต้เถียง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
รุส	โรเส	โกรธ
	โรสนา	ความโกรธ
	โรสโน	ผู้มักโกรธ
รุห	ชนเน	เกิด, งอก
	อารุฬฺโห	งอก
	อาโรหติ	ขึ้น
	โอรุยฺห	ลง
	โอโรหณํ	การลง
	รุกฺโข	ต้นไม้
	รุหนํ, รูฬฺหี	การเกิด
	รุหิรํ	เลือด
	โรหิโต	ปลาตะเพียน
	สิโรรุโห	ผม
ลฑิ	ชิคุจฺฉายํ	รังเกียจ
	ลณฺฑํ	มูลสัตว์, คูถ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ลภ	ลาเภ	ได้, ได้รับ
	ลจฺฉา	การได้
	ลภติ	ได้
	ลพฺภํ	สิ่งควรได้
ลา	อาทาเน	ถือเอา
	กุสลํ	บุญ, กุศล
	ครุโฬ	ครุฑ
	โคตฺถุโล	สุนัขจิ้งจอก
	ปุถุโล	กว้างขวาง
	พหุลํ	มาก
	พาโล	คนพาล
	มหลฺลโก	คนแก่
	ราหุโล	พระราหุล
	สีหโฬ	สิงหฬ
ลิข	เลขเน	ขีดเขียน
	ลิขติ	ขีด, เขียน

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ลิขนํ, เลขนํ	การขีดเขียน
	ลิขิตํ	ถูกเขียนแล้ว
	เลโข, เลขโก	หนังสือ, เครื่องเขียน
	สลฺเลโข	เครื่องขัดเกลา
ลิป	ลิมฺปเน	ฉาบทา
	ลิตฺโต	ฉาบแล้ว, ทาแล้ว
	เลปนํ, วิเลปนํ	การทา, เครื่องลูบทา
ลี	สิเลสเน	ติดแน่น
	อาลโย	อาลัย, ตัณหา, ที่อยู่อาศัย
	นิลีโน	แอบ, ซ่อน
	ลโย	ครู่หนึ่ง, เสียงกลมกลืน มาตราวัดระยะ ๑๐ ขณะ
	ลโย, ปลโย	ความพินาศ
	ลิงฺคํ	ลิงค์, เพศ
	ลีโน	ติด, แอบ, ซ่อนเร้น
	เลณํ	ถ้ำ, นิพพาน
	วิชฺชาลโย	วิทยาลัย, แหล่งความรู้

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ลุภ	คิทฺธิมฺหิ	อยาก, ต้องการ, ละโมบ
	โลโภ	ความโลภ
	โลลุโป	ผู้มักมาก, ผู้ละโมบ
ลู	เฉทเน	ตัด, เด็ด, เกี่ยว
	ลวนํ, ลโว	การตัด, เครื่องตัด
	ลวนํ, ลวณํ, โลณํ	เกลือ, สารตัดรส
	ลุนาติ	ตัด, เด็ด, เกี่ยว
	ลูโน	ถูกตัดแล้ว, เก็บเกี่ยวแล้ว
	โลโม	ขน
วก	อาทาเน	ถือเอา
	พโก	นกกระยาง
	วโก	หมาป่า
	วกฺกํ	ม้าม
วกฺก	รุกฺขตเจ	ห่อหุ้มต้นไม้
	วกฺกลํ	เปลือกไม้, ผ้าป่าน

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
วจ	วิยตฺติยํ วาจายํ	พูดชัดเจน
	อุตฺตํ, วุตฺตํ	คำที่ถูกกล่าว
	วจติ	กล่าว, พูด
	วจา	ว่านน้ำ
	วตฺตา	ผู้กล่าว, ผู้พูด
	วุจฺจติ	ถูกกล่าว, ถูกเรียก
	วากฺยํ	พากย์, คำที่ควรกล่าว
	วาจา	ถ้อยคำ, วาจา
วช	คติมฺหิ	ไป, ถึง
	ปพฺพชฺชา	บรรพชา, บวช
	ปพฺพชิโต	บรรพชิต, ผู้บวชแล้ว
	วคฺโค	หมู่, พวก, วรรค
	วชิรํ	เพชร, วิเชียร, สายฟ้า
	วโช	คอกปสุสัตว์
	วตํ	วัตร, ข้อประพฤติ
	วาชี	ม้า

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
วฏิ	อาวตฺตเน	หมุน, วน, กลิ้ง
	อาวฏฺฏนํ	กลม, กลิ้ง
วฏิ	ธารณ-พนฺธน-สงฺฆาเตสุ	ทรงไว้-ผูก-รวบรวม
	วณฺโฏ	ขั้ว
วฑฺฒ	วฑฺฒเน	เจริญ
	วฑฺฒโน	ผู้เจริญ
	วฑฺฒิ, วุฑฺฒิ	ความเจริญ
	วุฑฺโฒ, พุฑฺโฒ	ผู้เจริญแล้ว
วตุ	วตฺตเน	เป็นไป
	ปริวตฺตํ	เปลี่ยนแปลง
	วตฺตํ, วตฺรํ	วัตร, ข้อประพฤติ
	วตฺตโก	นกคุ่ม, นกกระทา
	วตฺตุโล	กลม
	วุตฺติ	อธิบาย, การเลี้ยงชีพ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
วท	วิยตฺติยํ วาจายํ	พูดชัดเจน
	อุปวาโท	พูดใส่ร้าย, กล่าวตู่
	โอวทติ	โอวาท, สอน
	โอวาโท	คำสอน
	วชฺเชติ	กล่าว, พูด
	วทติ, วเทติ	กล่าว, พูด
	วาโท	คำพูด
	วชฺชํ	คำพูด, โทษ
	วาทิตุํ	กล่าวพร้อมกัน
	วิวาโท	โต้เถียง, ขัดแย้ง, วิวาท
วนฺท	อภิวาทเน	ไหว้, อภิวาท
	อภิวนฺทนํ	การไหว้
	วนฺทนา	การไหว้
	วนฺทิโต	ไหว้แล้ว
	วนฺทิย, อภิวนฺทิย	ไหว้แล้ว

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
วป	พีชสนฺตาเน	เพราะปลูกพืช, หว่าน
	ธญฺญวาโป	คนหว่านพืช
	วปุ	ร่างกาย
	วปฺปมงฺคลํ	พืชมงคล
	วปฺโป	ไร่, นา, สวน
	วาปโก	ชาวไร่, ชาวนา, ชาวสวน
	วาปี	สระน้ำ
	วิปินํ	ป่า
	วิปฺโป	พราหมณ์
วมุ	อุคฺคิรเณ	อาเจียน, คาย, สำรอก
	วนฺตํ, วมิตํ	คายแล้ว, คลายแล้ว
	วมถุ	อาเจียน
	วมฺมิโก	จอมปลวก, รังปลวก
วร	วรเณ	ห้าม
	นิวรณํ	นิวรณ์, เครื่องกั้นความดี
	ปวารณา	การปวารณา

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ปริวาโร	บริวาร, พวกพ้อง
	วจฺจํ	คูถ, อุจจาระ
	วจฺจฏฺฐานํ	ห้องสุขา
	วณฺโณ	ผิวพรรณ, สี
	วมฺมํ	เสื้อเกราะ, โล่ห์
	วรโก	ข้าวโพด
	วรณฺโฑ	ปากนกกระจอก
	วรตฺตํ	เชือก
	วราโห	สุกร
	วโร	ผู้ประเสริฐ
	วรุโณ	ชื่อฤาษี, พ่อมด, หมอผี
	วารโณ	ช้าง
	วาริ	น้ำ
	สํวโร	การสำรวม
	สํวุโต	สำรวมแล้ว

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
วล	สาธารณ-พนฺธเนสุ	มีทั่วไป-ผูกมัด
	วลโย	กำไลมือ, ห่วง, วงแหวน
	วลวา	แม่ม้า
	วลาโก	นกกระเรียน
	วาลพีชนี	แซ่หางจามรี
	วาโล, วาลธิ	หาง
วลฺล	สาธารณ-พนฺธเนสุ	มีทั่วไป-ผูกมัด
	วลฺลูโร	เนื้อแห้ง, เนื้อเค็ม
วส	นิวาเส	อยู่, พำนัก, นุ่ง
	อนฺตรวาสกํ	ผ้านุ่ง, ผ้าสบง
	อาวสโถ, อาวาโส	ที่อยู่อาศัย
	อุปวาโส, อุโปสโถ	การเข้าอยู่
	นิวาโส	การอยู่, ที่อยู่
	ปริวาโส	ปริวาส, การอยู่ในวงล้อม
	ปริวุฏฺโฐ	ถูกแวดล้อม
	ปวาโส, วิปฺปวาโส	การอยู่ภายนอก

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	วจฺฉโร, สํวจฺฉโร	ปี
	วจฺฉา	การอยู่
	วจฺฉามิ	จะอยู่
	วุตฺโถ	อยู่แล้ว, ออกพรรษาแล้ว
	วตฺถุ	วัตถุสิ่งของ, วัสดุ, เหตุ
	วสโภ	ผู้ประเสริฐ
	วสติ	อยู่, ที่อยู่, การอยู่
	วสนฺโต	ฤดูฝน
	วสุ	ทองคำ, รัตนะ
	วสฺสํ	ปี, พรรษา, ฤดูฝน
	วาสี	ผู้อยู่ประจำ
	วุสิตํ	อยู่แล้ว, อยู่จบแล้ว
	สหวาโส	การอยู่ร่วมกัน
	สํวาโส	การอยู่ร่วมกัน
วส	เสจเน	ราด, รด
	วุฏฺโจ	ฝนตก, ตกแล้ว

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
วส	อจฺฉาทเน	ปิด, บัง
	วตฺถํ, นิวตฺถํ, วสนํ	ผ้า, เครื่องนุ่งห่ม
	วตฺถิ	กระเพาะปัสสาวะ
	วสโล	คนชั่ว, คนถ่อย
วห	ปาปเณ	นำไป, ให้ถึง
	พหุ	มาก
	พาหุ	แขน
	วหติ	นำไป
	วหโล	เรือ
	วโห	ไหล่, ม้า
	วาโห	ม้า
	วาหนํ	พาหนะ
วา	คติ-พนฺธเนสุ	ไป-ผูกมัด
	วาโก	เปลือกไม้
	วานํ	ตัณหา
	วาโม	ซ้าย

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	วายุ, วาโย, วาโต	ลม, พายุ
	วาลํ	เครือย่านาง
	วาโฬ	สัตว์ดุร้าย
วิจ	วิเวจเน	สงัด, วิเวก
	วิจิ	คลื่น
	วิวิจฺจ, วิวิตฺโต	สงัดแล้ว
	วิเวโก	สงัด, วิเวก
	วิเวจนํ	ความสงัด
วิท	อนุภวเน	เสวย
	เวทโก	ผู้เสวย
	เวทนา, เวทยิตํ	การเสวยอารมณ์
วิท	ญาเณ	รู้, ทราบ
	วิชฺชา	วิชา, ความรู้, ญาณ
	วินฺทติ	รู้
	เวเทติ, เวทยติ	รู้, ทราบ
	เวโท	ปัญญา, เวท

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	โลกวิทู	ผู้รู้สัตว์โลก
วิท	มงฺคเล	ความดี
	ปวิตฺตํ, ปวิตฺรํ	หมดจด, สะอาด
	วิทาลํ	หรดาล
วิท	ลาเภ	ได้
	วิตฺตํ	ทรัพย์
	วิตฺติ	ความยินดี
	วิทูโร, วิชฺชูโร	ห่างไกล
วิท	สตฺตายํ	มี, เป็น
	วิชฺชติ	มีอยู่
วิธ	ตาฬเน	ตี, ต่อย, ชก
	วิชฺฌติ	ตี, ต่อย, ชก
วิธ	เวธเน	แทง, เจาะ
	ปฏิวิทฺโธ	แทงตลอดแล้ว
	ปฏิเวโธ	การแทงตลอด, อริยผล

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	วิชฺฌติ	แทง
	วิทฺธํ	ไร้มลทิน
	เวโธ	รู, ช่อง
วิส	ปเวสเน	เข้าไป
	ปวิสติ	เข้าไป
	ปเวสนํ	การเข้าไป
	ปเวโส	ผู้เข้าไป
	ปวิฏฺโจ	เข้าไปแล้ว
	วิสฺสาโส	ผู้คุ้นเคยกัน
	เวสฺมํ	เรือน, บ้าน
	เวสฺโส	วรรณะแพศย์, แพศ
วุ	สํวรเณ	สำรวม, สังวร, ระวัง
	อาวุณาติ	ร้อย, สอด
	วตฺถํ	ผ้า, ผ้าห่ม
	สํวุณาติ	สำรวม, ระวัง
	สํวุโต	สำรวมแล้ว, ระวังแล้ว

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
เว	ตนฺตสนฺตาเน	ทอ, ถัก
	ตนฺตวาโย	ช่างหูก, ช่างทอ
	เวนุ, เวณุ	ไม้ไผ่
เวปุ	กมฺปเน	สะเทือน, หวั่นไหว
	เวตฺตํ, เวตฺรํ	เครือหวาย
	เวปถุ	ผู้หวั่นไหว
สํส	ปสํสเน	สรรเสริญ, เชิดชู
	ปสตฺโถ	ผู้ประเสริฐ
	ปิยปสํสี	ผู้เชิดชูคนรัก
สก	สตฺติมฺหิ, สามตฺเถ	อาจ, สามารถ
	สกโฏ	เกวียน, ยาน
	สกลํ	ทั้งหมด, ทั้งสิ้น, ทั้งปวง
	สกุโณ, สกุนฺโต	นก
	สกฺกุณาติ, สกฺโกติ	อาจ, สามารถ
	สกฺโก	ผู้สามารถ, พระอินทร์ พระเจ้าสักกะ, ศักยวงศ์

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	สตฺถิ	ขาอ่อน
สกิ	สงฺกายํ	สงสัย
	สงฺกา	ความสงสัย
	สงฺกิโต	สงสัยแล้ว
สกฺการ	ปูชายํ	บูชา, สักการะ
	สกฺการิโต	สักการะแล้ว
	สกฺกาโร	การสักการะ, การบูชา
สช	วิสฺสคฺเค	สละ, สลัด
	สํสฏฺโฐ	เกี่ยวข้อง, คลุกคลี
	วิสฺสฏฺโฐ	สละ, สลัด, ปล่อย
สฑิ	คุมฺพตฺเถ	ประชุม, กลุ่ม
	วนสณฺโฑ	ป่า, ดง, ป่าทึบ, ป่าดงดิบ
	สณฺโฑ	ดง, ทึบ, กอ, พุ่ม
สต	สาตจฺเจ	ต่อเนื่อง
	สจฺจํ	ความจริง, จริง
	สตตํ	เนือง ๆ, สืบต่อ, ต่อเนื่อง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
สท	อสฺสาทเน	ยินดี
	อุปสนฺโน	แผ่เข้าไป, คุกคาม
	อาสนฺโน	ใกล้
	ปสนฺโน	เลื่อมใสแล้ว
	ปสาโท	ความเลื่อมใส, ใส
	ปสีทติ	เลื่อมใส
	สาทุ	ดี, หวาน, อร่อย, ชื่นใจ
	สาทุผโล	ผลไม้รสหวาน
	สาโท, อสฺสาโท	ความยินดี
สท	วิสรณ-	แผ่ไป-
	คตฺยาวสาเนสุ	สิ้นสุดการไป, นั่ง
	นิสินฺโน	นั่งแล้ว
	นิสีทติ	นั่ง
	นิสีทนํ, นิสชฺชา	การนั่ง, ที่นั่ง
สทฺท	หริเต	เขียวสด
	สทฺทลํ	พื้นที่สีเขียว, เขียว, สด

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
สนุ	ทาเน	ให้
	สานุ	ไหล่เขา
สนฺช	สงฺเค	เกี่ยว, ข้อง, เกาะ, ติด
	สงฺโค	ความเกี่ยวข้อง
	สตฺโต	สัตว์, ผู้ข้องอยู่ในกามคุณ
สป	อกฺโกเส	แช่ง, ด่า, สบถ, สาบาน
	สปนํ, สปโถ	การสบถ, แช่ง, ด่า
สปฺป	คติมฺหิ	ไป
	สปฺโป	งู
	สปฺปิ	เนยใส
สพิ	มณฺฑเล	กลม, มณฑล
	สมฺพลํ, สพโล	กลม
สม	อุปสเม	สงบ
	สมโถ	ความสงบ
	สมาธิ	ความสงบ, ความตั้งมั่น

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
สมุ	อุปสเม	สงบ
	อุปสโม	ความสงบ, ผู้สงบ
	สนฺโต	ผู้สงบแล้ว
	สมฺมติ	สงบ, สมมุติ
สร	คติ-จินฺตายํ	ไป-คิด, ระลึกได้
	อตฺตสฺสโร	เสียงน่ารัก, เสียงไพเราะ
	อนุสฺสติ	การระลึกถึง, ระลึกตาม
	วิสฺสโร	เสียงเพี้ยน
	สกฺขโร	น้ำตามกรวด
	สติ	สติความระลึกได้, ธรรมเครื่องระลึก
	สโต	ระลึกได้แล้ว, ผู้มีสติ
	สพฺโพ	ทั้งปวง
	สมฺมาสติ	ความระลึกชอบ
	สรโก	ขันน้ำ, แก้วน้ำ, กระบวย
	สรณํ	ความระลึกได้, บ้าน, ที่พึ่ง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	สรติ	ระลึกได้
	สรพู	ตุ๊กแก
	สิรีโส	ต้นซึก
	สโร	อักษรสระ, สระน้ำ, เสียง
	สรณิ, สรณี	ทาง, ธง
	สรภู	แม่น้ำสรภู
	สรโภ	ชะมด, อีเห็น
	สราโว, สราวโก	เครื่องปั้นดินเผา, ถ้วย
	สารถิ	นายสารถี, ครูฝึก
สร	หึสายํ	เบียดเบียน
	สรณํ	พระรัตนตรัย
	สรีรํ	ร่างกาย
	สิงฺคาโล	สุนัขจิ้งจอก, หมาป่า
สล	คติมฺหิ	ไป
	สลฺลํ, สลฺยํ	หอก, แหลน, ลูกศร
	สลโภ	ตั๊กแตน

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	สลากา	สลาก, ลูกศร
	สาโล	ต้นไม้, ต้นสาละ, ต้นรัง
สสุ	หึสายํ	เบียดเบียน
	อสฺสาโส	หายใจออก
	ปสฺสาโส	หายใจเข้า
	สตฺถํ	ศัสตรา, อาวุธมีคม
	สสี	ดวงจันทร์
	สโส	กระต่าย
	วิสฺสาโส	ความคุ้นเคย
สสุ	หึสา-คตีสุ	เบียดเบียน-ไป
	สตฺตุ	ศัตรู, ข้าวสัตตุ
สา	สามตฺเถ	สามารถ
	สณฺหา	อ่อนโยน, ละมุนละไม
	สาณิ	ม่าน
	สาโม, สามโล	ดำ, คล้ำ
	สาโม	สุวรรณสาม

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
สาธ	สํสิทฺธิมฺหิ	สำเร็จ
	สชฺชโน	คนดี, คนทำความดี
	สาธนํ	ความสำเร็จ
	สาธุ	ความสำเร็จประโยชน์
สาส	อนุสิฏฺฐิมฺหิ	พร่ำสอน
	อนุสาสนํ, อนุสิฏฺฐิ	การแนะนำ, การสั่งสอน
	อนุสิฏฺโฐ	ถูกสั่งสอนแล้ว
	สตฺถา	พระศาสดา, พระพุทธเจ้า
	สิสฺโส	ศิษย์
สิ	พนฺธเน	ผูกมัด
	สีมา	ขอบเขต
	สีสํ	ศีรษะ, ดีบุก, สังกะสี
	เสตุ	สะพาน, เหตุ
สิ	สเย	นอน
	สยนํ, เสยฺยา	การนอน, ที่นอน
	เสติ, สยติ	นอน

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
สิ	เสวายํ	คบหา
	อาสโย	อาศัย, ที่อาศัย
	นิสฺสโย	ที่อาศัย
	นิสฺสาย	อาศัยแล้ว
	นิสฺสิโต	ผู้อาศัย, อาศัยแล้ว
	นิสฺเสณี	บันได
	สยถุ	โรคมือเท้าบวม
	สิขณฺโฑ	หงอน
	สิขณฺฑี	นกยูง
	สิขา	ยอด, หงอน, มวยผม
	สิโต, เสโต	ขาว, เย็น
	สิปฺปํ	ศิลปะ, วิชาความรู้
	สิโร	ศีรษะ
	เสณิ, เสณี	หมู่คน
	เสวโก	เสวก, ผู้คบหา
	เสวนา	การพบปะพูดคุย

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
สิกฺข	วิชฺโชปาทาเน	เรียนเอาความรู้
	สิกฺขติ	ศึกษา, เรียน
	สิกฺขนํ, สิกฺขา	การศึกษา, ข้อควรศึกษา
สิจ	ปคฺฆรเณ	ไหล, รด, ราด, สาด
	เสจนํ, เสโก	ไหล, รด, ราด, สาด
สิท	สิงฺคาเร	รัก, งาม
	สินฺทูโร	สารหนู, ตะกั่วแดง
	เสโท	เหงื่อ
สิธ	สํสิทฺธิมฺหิ	สำเร็จ
	สิทฺโธ	สำเร็จแล้ว
	สิทฺธิ, ปสิทฺธิ	ความสำเร็จ
สินีห	สิเนหเน	ยินดี, เสน่หา, ติด, ชุ่ม
	เสฺนโห	ความรัก, น้ำมัน
สิวุ	ตนฺตสนฺตาเน	เย็บ, ถัก, ทอ
	สิพฺพติ	เย็บ, ถัก, ทอ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
สี	สเย	นอน
	อติสโย	เกินพอดี, ยิ่ง
	อนุสโย	อนุสัย, กิเลสในสันดาน
	สยนํ, เสยฺยา	การนอน
	สีฆํ	เร็ว
	สีธุ	สุราชนิดหนึ่ง
	สีโร	ผาล, ใบไถ
	เสติ, สยติ	นอน
	เสนํ, เสนาสนํ	ที่นอน
	สํสโย	สงสัย
สุ	อภิสเว	ไหล, เปียก
	อาสโว	อาสวะ, กิเลสในสันดาน
	สุโต	บุตร
	สุตฺตํ	สูตร, พระสูตร
	สุตฺตํ, สุตฺรํ	ด้าย
	โสตาปนฺโน	โสดาบันบุคคล

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	โสโต	กระแส
	โสโม	ดวงจันทร์
สุ	คติมฺหิ	ไป
	วิสฺสุโต	ปรากฏแล้ว
สุ	สวเณ	ฟัง
	สุณํ, สุณนฺโต	ผู้ฟัง
	สุณาติ	ฟัง
	สณิตพฺโพ	ควรฟัง
สุ	สวเน	ฟัง
	สุณาติ, สุโณติ	ฟัง
	สุสฺสูสติ	ต้องการฟัง
	สุสฺสูสา	การตั้งใจฟัง
	โสตํ, โสตฺรํ	หู, เครื่องฟัง
สุ	หึสายํ	เบียดเบียน
	ปรสุ	ขวาน
	สุรา	สุรา, เหล้า, น้ำเมา

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	สุริโย	ดวงอาทิตย์
	สูโร	ผู้กล้า, ดวงอาทิตย์
สุจ	โสเก	เศร้าโศก
	โสจนํ, โสโก	ความเศร้าโศก
สุจ	โสจกมฺมนิ	ทำงานบริสุทธิ์
	สุกฺกํ	ข้างขึ้น, ขาว, สะอาด
	สุจิ	สะอาด, หมดจด
สุณ	หึสา-กุลสนฺตาเนสุ	เบียดเบียน-สืบสกุล
	สุณิสา	ลูกสะใภ้
สุป	สยเน	นอน, หลับ
	สุตฺโต, สุตฺตํ	นอนแล้ว, หลับแล้ว
สุป	สเย	นอน, ฝัน
	สุปติ	นอน
	สุปิโน, สุปินํ	การนอนหลับ, การฝัน
	สุปฺปํ	ที่นอนของสัตว์

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
สุส	โสสเน	เหี่ยวแห้ง, เหือดแห้ง
	สุกฺขํ	เหือดแห้ง, น้ำอสุจิ
	สุกฺโข	เหี่ยวแล้ว, แห้งแล้ว
สู	หึสายํ	เบียดเบียน
	สตฺถํ	ศัสตรา
สูท	ปคฺฆรเณ	ไหลไป
	สุตฺตํ	สูตร, พระสูตร
	สูทโก	พ่อครัว
	สูทโน	เครื่องราด, เครื่องรด
หน	หึสา-คตีสุ	เบียดเบียน-ไป
	อปหนํ	การกำจัด
	อาฆาโต	การผูกอาฆาต, จองเวร
	อุคฺฆาโต	ถอนขึ้นแล้ว
	ฆาตโก	นักฆ่า
	ปฏิโฆ	กระทบกระทั่ง, ขัดเคือง
	วชฺโฌ	ควรถูกฆ่า

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	วธู	หญิงสาว, ลูกสะใภ้
	สกุณคฺฆี	เหยี่ยว
	สํโฆ, สงฺโฆ	พระสงฆ์
	สงฺฆาโต	รวบรวมแล้ว
	หญฺญเต	ถูกฆ่า, ถูกเบียดเบียน
	หณุ	คาง
	หนฺติ, หนติ	เบียดเบียน
	หนฺตฺวา, อุปหจฺจ	เบียดเบียนแล้ว, ฆ่าแล้ว
หร	หรเณ	นำไป
	อวหาโร	ลัก, ขโมย
	อาหาโร	อาหาร
	ชิคีสติ	ต้องการนำไป
	ปริหาโร	บริหาร, ผ่อนคลาย
	ปหาโร	ทบ, ตบ, ตี, โบย
	ปาฏิหาริยํ	ปาฏิหาริย์
	ปาฏิเหรํ, ปาฏิหีรํ	ปาฏิหาริย์

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	มุตฺตาหาโร	สร้อยไข่มุก
	วิหาโร	วิหาร, วัด, วิหารธรรม
	หตฺตา	ผู้นำไป
	หทยํ	หัวใจ
	หมฺมิยํ	ปราสาทโล้น
	หรติ	นำไป
	หริโณ	กวาง
	หาริยํ, หริตพฺพํ	ควรนำไป
หส	หสเน	หัวเราะ, ร่าเริง, ยิ้มแย้ม
	หสนํ, หสิตํ	หัวเรา, ยิ้มแย้ม
	หาโส	ผู้ยิ้มแย้ม
หํส	ปีติมฺหิ	ยินดี
	ปหฏฺโฐ, ปหํสิโต	ยินดีทั่วแล้ว
	หฏฺโฐ	ยินดีแล้ว
หา	จาเค	สละ
	ชหาติ	ละ, สละ
	ปริหานิ	ความเสื่อม

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ปหีโน	ละได้แล้ว
	หายโน	ปี
	หีโน, หีนโก	คนเลว, ต่ำ, ถ่อย
	เหยฺยํ, หาตพฺพํ	ควรละ
หิ	คติมฺหิ	ไป
	ปหิณาติ, ปหิณติ	ส่งไป
	ปาเหสิ	ส่งไปแล้ว
	หโย	ม้า
	หิงฺคุ	มหาหิงคุ์
	หีโน	คนเลว, เสื่อม, ต่ำ
	เหตุ	เหตุ
	เหมนฺโต	ฤดูเหมันต์, ฤดูหนาว
	เหโม	ทองคำ
หุ	ทานาทน-	ให้-กิน-
	หพฺยปฺปทาเนสุ	บูชา, เซ่นไหว้
	ชุโหติ, ชุหฺวติ	บูชา

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	หุโต	บูชาแล้ว
	ชุหํ, ชุหนฺโต	ผู้บูชา
	โหโม	เครื่องบูชา, การบูชา
	อาหุเนฺโย	ผู้ควรบูชา
	ปาหุเนยฺโย	ผู้ควรยกย่อง
หุ	หวเน	บูชา
	อคฺคิหุตฺตํ	การบูชาไฟ
	หวิ	เนยใส
หุล	คติมฺหิ	ไป
	หโล	ผาล, ใบไถ
หู	สตฺตายํ	มี, เป็น
	โหติ	มี, เป็น, ย่อมมี, ย่อมเป็น
	โหตุ	จงมี, จงเป็น
	ปโหติ	มีมาก, เพียงพอ

ธาตวานุกรม

ธาตวานุกรม

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
อคฺค	คติโกฏิลฺเล	คดไปคดมา
	อคฺคติ	ไปคด
	อคฺคลํ	กลอนประตู
	อคฺคิ	ไฟ (มีเปลวคดไปคดมา)
อจฺจ	ปูชายํ	บูชา
	อจฺจติ, อจฺจยติ	บูชา
	อจฺจิ	เปลวไฟ (ถูกบูชา)
อญฺช	พฺยตฺติ-คตีสุ	ปรากฏ-ไป
	อญฺชลิ	พนมมือ
	อญฺชติ	ไป
	สมชฺชา	การประชุม
อฏ	คติมฺหิ	ไป
	อฏนิ	แม่แคร่
	อฏวิ	ป่า, ดง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
อฑิ	อณฺฑตฺเถ	วางไข่, ออกไข่
	อณฺโฑ	ไข่, ลูกอัณฑะ
อท	ภกฺขเน	กิน
	อตฺตา	ตัว, ตน (กินทุกข์และสุข)
	อทฺทุ, อนฺทุ	เรือนจำ
อป	ปาปุณเน	ถึง, บรรลุ
	อปฺปํ	น้อย
	อาโป	น้ำ
	ปตฺโต	(อันเขา) พึงถึง, พึงบรรลุ
	ปปฺโปติ	ถึง, บรรลุ
	ปาปุณาติ	ถึง, บรรลุ
	ปาปุณิตพฺโพ	(อันเขา) พึงถึง, พึงบรรลุ
อม	โรค-คตฺยาทีสุ	เจ็บไข้, ปวด-ไป เป็นต้น
	อณุ	อณู, สิ่งเล็กๆ
	อมฺมา	มารดา
	อมฺโพ	มะม่วง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	อนฺโธ	บอด
	อามโย	โรค, ความเจ็บไข้
อย	คติมฺหิ	ไป
	อโย	เหล็ก
	อายุ	อายุ, ชีวิต
	สมโย	สมัย, พร้อมเพรียง
อร	คติมฺหิ	ไป
	อกฺโก	ดวงอาทิตย์
	อตฺโถ	อรรถ, เนื้อความ
	อทฺธา	ทางไกล
	อรญฺญํ	ป่า
	อรุ	แผล
	อุตุ	ฤดู
อล	ปริสมตฺถมฺหิ	ความสามารถ
	อลโส	คนเกียจคร้าน
	อลฺลํ, อลฺยํ	สด, เปียก

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
อว	รกฺขเณ	รักษา
	อวนี	แม่น้ำ
	อาวุโก	บิดา (ผู้รักษาบุตร)
อส	ภุวิ	มี, เป็น
	อตฺถิ	มีอยู่, เป็นอยู่
	อตฺโถ	อรรถ, เนื้อความ
อส	โภชเน	กิน
	อนฺนํ	ข้าว
	อสโก	นักกิน
	อสนํ, อสิตํ	การกิน
อส	สพฺภาเว	มีตามสภาพ
	สํ, สนฺโต, สมาโน	มีอยู่
อสุ	เขปเน	ขว้างไป, ทิ้ง
	อสิ	ดาบ
	อิสฺสาโส	นักแม่นธนู, ช่างศร

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
อาณ	เปสเน	ส่งไป
	อาณตฺติ	อำนาจ, คำสั่ง
	อาโณ	อำนาจ, คำสั่ง
	อาณาเปติ	สั่ง, ส่งไป
	อาณาปโก	ผู้สั่ง, ผู้ใช้
	สญฺชานนโก	ผู้สั่ง, ผู้ใช้
	สญฺญาปโก	ผู้สั่ง, ผู้ใช้
อาส	อุปเวสเน	เข้าไป, อยู่
	อจฺฉติ	อยู่
	อาสนํ	การนั่ง, ที่นั่ง
	อุปาสโก	อุบาสก
	อุปาสิกา	อุบาสิกา
อิ	อชฺฌยเน	สวด, สาธยาย
	อชฺฌยโก	ผู้สวด, ผู้สาธยาย
	อธีตํ	ถูกสวด, ถูกสาธยาย

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
อิ	คติมฺหิ	ไป
	อเนฺวติ	ติดตามไป
	อายุ	อายุ, ชีวิต
	เอติ	ไป
	ปจฺจโย	เหตุ, ปัจจัย
	ปฏิจฺจ	อาศัย
	ปฏิจฺโจ	มุ่งไป
	สมุทโย	เหตุ, ปัจจัย
อิกฺข	ทสฺสนงฺเกสุ	เห็น-ร่องรอย
	อุเปกฺขา	อุเบกขา, ความวางเฉย
	ภิกฺขุ	ภิกษุ, ผู้เห็นภัยในสงสาร
อิญฺช	กมฺปเน	หวั่นไหว
	อิญฺชนํ, อิชฺชา	ความหวั่นไหว
	สมิญฺชนํ	การเหยียดออก
อิทิ	ปรมิสฺสริเย	เป็นใหญ่ยิ่ง
	อินฺโท	พระอินทร์

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
อิส	ปริเยสเน	แสวงหา
	อิสิ	ฤษี, ดาบส (ผู้แสวงหาคุณมีศีลเป็นต้น)
อิสุ	อิจฺฉายํ	ปรารถนา
	อิจฺฉา	ความปรารถนา
	อิฏฺโฐ	สิ่งที่น่าปรารถนา
อิสุ	อิจฺฉา-กนฺตีสุ	ปรารถนา-ชอบใจ
	อิจฺฉติ	ปรารถนา, ชอบใจ
	อิตฺถี	หญิง, ผู้ที่บุรุษปรารถนา
อุจ	สมวาเย	ประชุม, รวบรวม
	โอโก	เรือน, ที่อยู่
อุทิ	ปสวน-เกฺลทเนสุ	ไหลไป-เปียก, ชุ่ม
	อุทกํ	น้ำ
	อุทฺโท	นาก, แมวน้ำ
	อุนฺทูโร	หนู

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	โอทโน	ข้าว
	สมุทฺโท	สมุทร, ทะเล
อุสุ	ทาเห	เร่าร้อน, เผา, ไหม้
	อุกฺกา	ดวงไฟ, คบเพลิง
	อุกฺขลิ	หม้อข้าว
	อุฑฺโฒ	ถูกเผา
	อุมฺมุกฺกํ	ประกายไฟ
	อุสุ	ธนู, ศร
	อุสฺมา	ไออุ่น
เอรฑิ	หึสายํ	เบียดเบียน
	เอรณฺโฑ	ต้นระหุ่ง
กจ	ทิตฺติมฺหิ	รุ่งเรือง
	กจฺโจ	ต้นตระกูล, บรรพบุรุษ
	กจฺฉา	สายรัดเอว
	กาโจ	แก้วผลึก

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
กฏ	มทฺทเน	ย่ำยี
	กฏฺจํ	ไม้แห้ง, ฟืน
กฑิ	เฉทเน	ตัด
	กณฺโฑ	ศร, เกาทัณฑ์, กระบอก, กัณฑ์, ตอน
กณ	นิมีลเน	หลับตา, กระพริบตา
	กณฺโจ	คอ
	กาโณ	บอด, ตาพิการ
กถ	กถเน	กล่าว
	กถนํ, กถา	การกล่าว
	ธมฺมิกถา	การกล่าวธรรม
	สากจฺฉา	สนทนา
กท	มเท	มึน, เมา
	กทลํ	น้ำเมา, กล้วย
	กทลี	กล้วย

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
กน	ทิตฺติ-กนฺตีสุ	รุ่งเรือง-ชอบใจ
	กญฺญา	สาวน้อย, สาวรุ่น
	กนกํ	ทองคำ
กปิ	จลเน	หวั่นไหว, เคลื่อนไหว
	อกมฺปิ	หวั่นไหวแล้ว
	กปิ	ลิง
	กมฺปโน	ความเคลื่อนไหว
		สิ่งที่ไหว, ผู้หวั่นไหว
	กวิ	นักกวี, ผู้คล่องแคล่ว
กปุ	หึสา-	เบียดเบียน-
	ตกฺกลคนฺเธสุ	กำจัดกลิ่น
	กปฺปูโร	การบูร
กปฺป	ตกฺกเน	ดำริ, วิตก, คิด
	สงฺกปฺปิโต	(อันเขา) ดำริแล้ว
	สมฺมาสงฺกปฺโป	ความดำริชอบ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
กมุ	กนฺติมฺหิ	ชอบใจ, ใคร่
	กาโม	ผู้ชอบใจ, ผู้ใคร่
	ธมฺมกาโม	ผู้ชอบธรรม
กมุ	ปทวิกฺเขเป	ย่างเท้า, ก้าวเท้า
	อนุกฺกมํ	ตามลำดับ
	โอกฺกมฺม	หยั่งลง, ก้าวลง
	กมติ	ย่างไป, ก้าวไป
	จงฺกมติ	ย่างไป, ก้าวไป
	ยถากฺกมํ	ตามลำดับ
	ปกฺกโม	ผู้ก้าวไป, มุ่งมั่น, หลีกไป
	ปกฺกนฺโต	หลีกไปแล้ว
	ปฏิกฺกโม	การถอยกลับ
กมฺพ	สญฺจลเน	ไหว, หวั่นไหว
	กมฺพลํ	ผ้ากัมพล, ผ้าขนสัตว์
กร	กรเณ	กระทำ
	กตฺตพฺโพ	ถูกกระทำ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	กรณํ	การกระทำ
	กโรติ, กยิรติ	กระทำ
	กโรนฺโต	ผู้กระทำ
	การี	ผู้ทำเป็นปรกติ
	การุ	ช่าง, ผู้ชำนาญ, ผู้มีศิลปะ
	กาโร	ผู้ทำ, ช่าง, ผู้ชำนาญ
	พฺยากรณํ	คัมภีร์ไวยากรณ์
	มาลากาโร	ช่างจัดดอกไม้
	สกฺกจฺจ	เคารพ
	สกฺกโต	สักการะ
กรฑิ	ภาชนตฺเถ	ภาชนะ, แบ่ง
	กรณฺโฑ	ผอบ, ตลับ
กล	กลเล	นับ
	กลลํ	โคลน, เปือกตม, น้ำเมือก
กล	สงฺขฺยาเน	นับ, คำนวณ
	กลา	ส่วน, เสี้ยว

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	กลฺลํ, กลฺยํ	เช้า, รุ่งอรุณ, สมควร
	กาโล	กาล, เวลา
กส	วิเลขเน	ไถ, ขีด
	กสิ	การไถ
	กสโก	ชาวนา
กิ	อุนฺนติมฺหิ	ขึ้นสูง
	เกตุ	เกตุ, ธง, รัศมี
	เกสา	ผม
กิต	โรคาปนยเน	เยียวยา, รักษาโรค
	ติกิจฺฉโก	หมอ
	ติกิจฺฉติ	เยียวยา
กิร	วิกิรเณ	เรี่ยราย, เรี่ยราด, กระจาย
	อากิณฺโณ	เรี่ยรายไป, กระจายไป
	กรุณา	ความสงสาร
	ปกิณฺณกํ	เรี่ยราย, ทั่วไป, ปนกัน

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
กิร	วิกฺเขเป	โปรย, หว่าน, ซัด, ซ่าน
	กิรโณ	รังษี, รัศมี, แสงสว่าง
กี	ทพฺพวินิมเย	แลกเปลี่ยน, ซื้อขาย
	กยิโก, กายิโก	คนซื้อ, ลูกค้า
	กิณาติ, กินาติ	ซื้อ
	วิกฺกยิโก	คนขาย, พ่อค้า
	วิกฺกิณาติ	ขาย
กุ	สทฺเท	ส่งเสียง
	กพฺพํ	กาพย์, กลอน
	กวิ	กวี, นักประพันธ์
	กานนํ	ป่า
	กูโร	ข้าวแห้ง, ข้าวตัง
กุ	กุจฺฉิเต	รังเกียจ, ตำหนิ, ติเตียน
	กณฺโห	ดำ
	กรีสํ	กรีส, คูถ, มาตราวัด

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
กุจ	สงฺโกจเน	ห้อย, แขวน, หด
	กุโจ	เต้านม
	กุจฺฉา	การหดเข้า, ติเตียน
กุฏ	เฉทเน	ตัด, เฉือน
	กุฏฺโฐ, กุฏฺฐํ	โรคเรื้อน
กุฑิ	ทาเห	เร่าร้อน
	กุณฺฑลํ	ตุ้มหู, ต่างหู
กุธ	โกเป	โกรธ, ขัดเคือง
	กุชฺฌติ	โกรธ, ขัดเคือง
	โกธโน	ผู้มักโกรธ
กุป	โกเป	โกรธ
	กุปฺปติ	โกรธ
กุร	อกฺโกเส	ด่า, แช่ง
	กุรุ	แคว้นกุรุ, พระเจ้ากุรุ
	กุรูโร	ผู้โหดร้าย

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
กุส	อกฺโกเส	ด่า
	อกฺโกสติ	ด่า, ต่อว่า
กุส	เฉทน-ภูต-ทาน-สญฺจเยสุ	ตัด-มี-ให้-รวบรวม
	กุจฺฉิ	ท้อง
	กุฏฺฐํ	โรคเรื้อน
	กุสลํ	กุศล, ตัดอกุศล
	กุสิโต	เกียจคร้าน
	โกสมฺโพ	ต้นสะคร้อ, ต้นเล็บเหยียว
	โคตฺถุ	หมาป่า
กุส	เฉทน-ปูรณ-คนฺเธสุ	ตัด-เต็ม-ส่งกลิ่น
	โกฏฺโฐ	ยุ้ง, ฉาง, ลำไส้, ท้อง
ขชฺช	ภกฺขเน	กิน
	ขชฺชูโร	อินทผลัม, เป้ง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ขฑิ	เฉทนตฺเถ	ตัด, ฉีก, ขาด
	ขณฺโฑ	ท่อน, ส่วน, น้ำอ้อยก้อน
ขนุ	อวทารเณ	ขุด, เจาะ
	ขนโก	นักขุด, ผู้ขุด
	ขนฺตพฺพํ	ถูกขุด
	ขนฺโธ	ขันธ์, กอง
	ขาณุ	ตอ
	ปริขา	คู, คลอง
	สงฺโข	หอยสังข์
ขมุ	สหเน	อดทน
	ขนฺติ	ความอดทน
	ขนฺโต, ขโม	ผู้อดทน
	ขมติ	อดทน, อดกลั้น
ขาท	ภกฺขเน	กิน, ขบเคี้ยว
	ขชฺชํ, ขาทนียํ	ของกิน, ของควรกิน

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ขนฺโธ	ขันธ์
	ขาทติ	กิน, ขบเคี้ยว
ขิท	อุตฺตาสเน	กลัว, สะดุ้งกลัว
	ขินฺโน	กลัวแล้ว
ขิท	ทีนภาเว	ลำบาก, เหน็ดเหนื่อย
	ขินฺโน	ลำบากแล้ว
	เขโท	ผู้ลำบาก
ขี	ขเย	เสื่อม, สิ้น, หมด
	ขโย	เสื่อม, สิ้น, ขยะ
	ขีโณ	สิ้นแล้ว
	เขโม	เกษม, หมดอุปสรรค
ขุท	ปิปาสายํ	หิว, กระหาย
	ขุทฺโท	ผู้หิว, ผู้กระหาย
ขุร	เฉทเน	ตัด, ฉีก, ขาด
	ขุโร	มีดโกน, กีบเท้าสัตว์

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	เภทเน	แตก, ผ่า, ทำลาย
ขฺยา	ปกถเน	กล่าว, นับ
	สงฺขฺยา	การนับ
	สงฺเขฺยยฺยํ	ควรนับ
คฆิ	สนฺนิจเย	สะสม
	คณฺโฑ	แก้ม, กระพุ้งแก้ม
คณ	สงฺขฺยาเน	นับ, คำนวณ
	คณโก	ผู้นับ, โหร, หมอดู
	คณนา	การนับ, การคำนวณ
	คณิกา	ภรรยา, ภรรยาชั่วคราว
	คเณติ, คณยติ	นับ, คำนวณ
	คโณ	หมู่, คณะ, ฝูง
คท	วิยตฺติยํ วาจายํ	พูดชัดเจน
	คชฺชํ	เสียงร้อง, เสียงคำราม
	สุคโต	พระสุคต, พระพุทธเจ้า

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	คทฺรโภ	ลา, กล้า, แข็ง
	คทา	ตะบอง
คมฺ	คติมฺหิ	ไป, ถึง, บรรลุ, รู้
	คจฺฉติ	ไป
	คจฺฉนฺโต	ผู้ไปอยู่
	คนฺโธ	กลิ่น
	คมนํ, คติ	การไป, ที่ไป
	คมนาคมนํ	การไปมาหาสู่
	อาคนฺตุโก	ผู้มาเยือน
	สงฺคโม	สังคม, ผู้รวมกัน, ปากน้ำ
ครห	นินฺทายํ	ตำหนิ, ครหา
	ครหา	การตำหนิ
	คารยฺโห	ผู้ถูกตำหนิ
คห	อุปาทาเน	ถือเอา
	คณฺหาติ	ถือเอา
	คหณํ	การถือเอา

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	คาโห	ผู้ถือเอา
	ฆรํ	บ้าน, เรือน
	นิคฺคณฺโห	การข่ม
	ปคฺคณฺโห	การยกย่อง
	สงฺคโห	การรวบรวม, การย่อ
คาหุ	วิโลฬเน	กวน, คน, วน
	อชฺโฌคาฬฺโห	จมลง, หยั่งลง
	จนฺทคฺคาโห	ราหูอมจันทร์,
	คาฬฺโห	กวนแล้ว, วนแล้ว
คุป	โคปเน	คุ้มครอง, ป้องกัน
	โคปโก	ผู้คุ้มครอง
	ชิคุจฺฉติ, โคปติ	คุ้มครอง, ป้องกัน
	สุคุตฺโต	คุ้มครองดีแล้ว
คุป	สํวรเณ	ระวัง
	คตฺตํ	ร่างกาย

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	โคตฺตํ, โคตฺรํ	โคตร, ตระกูล
	โคปฺโป	ข้อเท้า
คุห	สํวรเณ	คุ้มครอง, ระวัง
	คุหโก, คุยฺหโก	ผู้คุ้มครอง, ผู้ระวัง
	คุหา	ถ้ำ, เงื้อมผา
	คูหยติ	ปกปิด
	คูฬฺหํ	ปกปิด, จม, ซ่อน
เค	สทฺเท	ส่งเสียง
	คายนํ	การส่งเสียง, การขับร้อง
	คีตํ	เพลงขับ
	คีติ	การขับร้อง
	สงฺคายนํ	การสังคายนา
	สงฺคีติ	การขับร้องประสานเสียง การทำสังคายนา
โคตฺถุ	วํเส	โคตร, วงศ์สกุล
	โคตฺถุโล	ผู้มีโคตร, ผู้มีสกุล

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ฆฎ	อีหายํ	พยายาม
	ฆฏํ	หม้อ, หม้อดินเผา
	ฆเฏติ	พยายาม
ฆฎ	ฆฏเน	เป็นไป, พยายาม
	ฆเฏติ, ฆาเฏติ	เป็นไป, พยายาม
ฆฏิ	ฆฏฺฏเน	เป็นไป
	ฆณฺโฏ, ฆณฺฏา	ระฆัง
ฆส	อทเน	กิน
	ชิฆจฺฉติ	หิว, อยากกิน
ฆา	คนฺโธปาทาเน	สูดกลิ่น
	ฆานํ	จมูก, เครื่องสูดกลิ่น
ฆุส	สทฺเท	ส่งเสียง, ประกาศ
	โฆสโน, โฆสนา	การโฆษณา
	โฆโส	เสียงดัง, เสียงก้อง, คอก
	โฆสโก	ผู้มีเสียงกังวาล
	นิคฺโฆโส	เสียงก้อง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
จกฺข	วิยตฺติยํ วาจายํ	พูดชัดเจน
	จกฺขุ	จักษุ, ดวงตา
จช	หานิมฺหิ	สละ, ละ
	จชนํ, จาโค	การสละ, การละ, จาคะ
	ปริจฺจตฺโต	บริจาคแล้ว
จฑิ	จณฺฑตฺเถ	ดุร้าย
	จณฺโฑ	ผู้ดุร้าย
จฑิ	จณฺฑิกฺเก	โหดเหี้ยม
	จณฺฑาโล	ผู้โหดเหี้ยม, คนจัณฑาล
จทิ	หิลาทเน	ยินดี
	จนฺทนํ	ไม้จันทน์, แก่นจันทน์
จทิ	อิจฺฉา-กนฺตีสุ	ปรารถนา-ชอบใจ
	จนฺโท	ดวงจันทร์
จร	จรเณ	เที่ยวไป, ประพฤติ
	อาจิณฺณํ	อาจิณ, ประเพณี
	จรติ	เที่ยวไป, ประพฤติ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	จโร	จารชน, นับสืบ, สายลับ
	จริยา	ความประพฤติ
	จริตฺตํ	จริต, ความประพฤติ
	จิณฺโณ	ถูกประพฤติ
	จารโก	คุก, เรือนจำ
	จารี	ผู้ประพฤติเป็นปรกติ
	วนจโร	นายพราน
	วิจาโร	ผู้พิจารณา
	วิจารณา	ปัญญาพิจารณา
จล	กมฺปเน	หวั่นไหว
	จลติ, จญฺจลติ	หวั่นไหว
	จลโน	ผู้หวั่นไหวง่าย
จาย	สนฺตาน-ปูชาสุ	สืบต่อ-บูชา
	อปจายิโต	ถูกบูชาแล้ว
	อปจายี	ผู้นอบน้อมเป็นปรกติ
	อปจิติ	ความนอบน้อม

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
จิ	จเย	สะสม, พอกพูน
	จินาติ	สะสม, พอกพูน
	วิจินาติ	เลือกสรร, วิจัย
	เจยฺยํ	ถูกสะสม
	วินิจฺฉโย	วินิจฉัย, ตัดสิน, พิจารณา
	อปจิโต	ถูกบูชา
	อุจฺจโย	การสะสม, การสั่งสม
	จีวรํ	จีวร, ผ้าที่สะสมไว้
	สมุจฺจโย	การสะสม, รวบรวม
จิต	สญฺเจตเน	จงใจ, มีเจตนา
	เจตนา	ความจงใจ, ตั้งใจ
จินฺต	จินฺตายํ	คิด, นึก
	จินฺเตติ, จินฺตยติ	คิด, นึก
	จินฺตา	ความคิด
	จิตฺตํ, จิตฺรํ	จิต
	วิจิตฺตํ	วิจิตร, ลาย

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
จุร	เถยฺเย	ลัก, ขโมย
	โจเรติ, โจรยติ	ลัก, ขโมย
	โจเรนฺโต	ลัก, ขโมย
	โจโร	โจร
ฉท	อปวารเณ	ห้าม, ปิด, ป้องกัน
	ฉตฺตํ, ฉตฺรํ	ร่ม, ฉัตร, เห็ด
	ฉนฺโน	สิ่งที่ถูกปกปิด
	ปฏิจฺฉนฺนํ	ปกปิดไว้
ฉิทิ	ทฺวิธากรเณ	ตัด, แบ่ง, ฉีก, ขาด
	ฉินฺทติ	ตัด, แบ่ง, ฉีก, ขาด
	ฉินฺโน	ถูกตัด
	เฉตฺวา	ตัดแล้ว
	ฉิทฺโท	ช่อง, รู, รอยแยก
ชน	ชนเน	เกิด
	กมฺมโช	เกิดจากกรรม
	ชตุ	ครั่ง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ชตฺตุ	ไหล่, ไหปลาร้า
	ชนโก	ผู้ให้เกิด, บิดา, ชนก
	ชนนํ, ชาติ	การเกิด
	ชนิกา, ชนนี	ผู้ให้เกิด, มารดา, ชนนี
	ชนฺตุ	สัตว์ผู้เกิดมา
	ชาณุ	เข่า
	ชาโต	เกิดแล้ว
	ชายติ	เกิด
	ชายา	ภรรยา, ชายา
	วิชาตา	คลอดแล้ว
	วิชายติ	คลอด
ชนี	ปาตุภาเว	มีปรากฏ
	ชายํ, ชายมาโน	ปรากฏอยู่
	ปุถุชฺชโน	ปุถุชน, คนสามัญ
ชร	วโยหานมฺหิ	เสื่อมวัย, แก่
	ชรา	ความแก่

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ชีรติ, ชีย฿ยติ	เสื่อมวัย, แก่, คร่ำคร่า
	ชีรํ, ชียํ	คนแก่
	ปริชิณฺโณ	แก่หง่อม, สุกงอม
ชิ	ชเย	ชนะ
	ชโย, วิชโย	ชัยชนะ
	ชิโต	ชนะแล้ว
	ชินาติ	ชนะ
	ชิโน	พระพุทธเจ้า, ผู้ชนะ
	ชีโน	ชนะแล้ว, แพ้แล้ว
	ปราชิโก	ผู้พ่ายแพ้
	วิชิคีสติ	ต้องการชนะ
ชุต	ทิตฺติมฺหิ	รุ่งเรือง, สว่าง
	ชุณฺหา	แสงสว่าง
	โชตโน	ผู้รุ่งเรืองโดยปรกติ
	โชติ	ความรุ่งเรือง
	โชติโก	ผู้รุ่งเรือง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
เฌ	จินฺตายํ	คิด, เพ่ง
	อภิชฺฌา	ความเพ่งเล็งอยากได้ทรัพย์ของผู้อื่น
	อภิชฺฌาลุ	ผู้จ้องฉวยโอกาส
	อุปชฺฌา, -โย	พระอุปัชฌาย์
	ฌานํ	ฌาน, การเพ่ง
	ฌายติ	คิด, เพ่ง
ญา	อวโพธเน	รู้, ตรัสรู้
	อญฺญาสิ	รู้แล้ว
	อนุชานามิ	อนุญาต
	ชญฺญา	รู้แล้ว
	ชานนโก	ผู้รู้
	ชานาติ	รู้
	ญาติ	ญาติ, ผู้ที่เขารู้จัก
	เญยฺยํ	สิ่งที่รู้
	ปญฺญา, ญาณํ	ความรู้, ปัญญา
	วิชานาติ	รู้ชัด

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	วิญฺญาณํ	ความรู้, ปัญญา, วิญญาณ
	สญฺญา	ความหมายรู้, จดจำ
ฐา	คตินิวตฺติมฺหิ	ยืน, ตั้งอยู่, ดำรงอยู่
	อธิฏฺฐานํ	ความตั้งมั่น
	อุปฏฺฐหํ	การอุปัฏฐาก
	อุปฏฺฐาโก	ผู้อุปัฏฐาก
	คหฏฺโฐ	ชาวบ้าน, คฤหัสถ์
	ฐานํ	ที่ตั้ง, ที่รองรับ, ฐาน
	ฐิติ	การตั้งอยู่
	ติฏฺฐติ	ยืน, ตั้งอยู่, ดำรงอยู่
	ติฏฺฐํ	ผู้ยืนอยู่
	ถาโม	กำลัง
	ปติฏฺฐติ	ตั้งมั่น, ประดิษฐาน
	สณฺฐานํ	ทรวดทรง, สัณฐาน
ตกฺก	รุกฺขสิเลสเน	ความเยิ้มของต้นไม้
	ตกฺกลํ	ยางไม้
	ตโจ	ผิวหนัง, เปลือกไม้

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ตกฺก	วิตกฺเก	วิตก, ตรึก, คิด
	ตกฺโกลํ	กระวาน, เครื่องหอม
	วิตกฺโก	วิตก, ตรึก, คิด
ตฑิ	จลนฺเต	ไหว, หวั่นไหว
	วิตณฺโฑ	ลัทธิวตัณฑะ
ตนุ	วิตฺถาเร	ขยาย, แผ่ไป
	ตตํ, วิตตํ	ขยายแล้ว, แผ่ไปแล้ว
	ตติ	การขยาย, การแผ่ไป
	ตโนติ	ขยาย, แผ่ไป
	ตนฺตํ, ตนฺตุรํ	ถูกทำให้ขยาย, เส้นด้าย
	ตนฺตุ	เส้นด้าย
ตป	สนฺตาเป	เดือดร้อน, ร้อน
	อาตาปี	ผู้มีความเพียร
	โอตฺตปฺปํ	ความสะดุ้งกลัวบาป
	ตปติ	เดือดร้อน, ร้อน
	ตโป	ตบะ, ความเพียรเผากิเลส

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ติตฺติ	ความอิ่มใจ
ตมุ	กงฺขายํ	สงสัย
	ตณฺฑุโล	ข้าวสาร
	ตโม	ความมืด
	ติมิ	หนอน
ตร	ตรเณ	ข้าม
	ตรณํ, ตรณี, ตรี	เรือ
	ตรุโณ	ชายหนุ่ม
	ตรุณี	หญิงสาว
	ตาลุ	เพดาน
	ติณฺโณ	ข้ามแล้ว
	ติตฺถํ	ท่า
	เวสฺสนฺตโร	พระเวสสันดร
ตา	ปาลเน	ดูแล, รักษา
	โคตฺตํ	โคตร
	ตาโต	พ่อ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ตาณํ	นิพพาน, เครื่องรักษา
	ติถิ	ดิถี, วัน
	ตีวโร	ทะเล, ชาวประมง
	ปริตฺตํ	ปริตร, เครื่องรักษา
ติช	นิสาน-พนฺธน-ขมาสุ	ลับให้คม-ผูก-อดทน
	ติขิณํ	แหลม, คม, กล้า
	ติณํ	หญ้า
	ติติกฺขติ	อดทน, อดกลั้น
	ติติกฺขา	ความอดทน, อดกลั้น
	เตโช	ไฟ
ตุท	พฺยถเน	ทิ่ม, แทง
	ตุจฺฉา	ว่างเปล่า, ไร้ประโยชน์
	ตุตฺถํ	ยาสมุนไพร
	ตุทติ	ทิ่ม, แทง
	ตุหินํ	หิมะ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ตุร	เวเค	ไปเร็ว
	ตุณฺณํ, ตุริตํ	เร็ว, ด่วน, พลัน
ตุส	ปีติมฺหิ	ยินดี, เอิบอิ่ม
	ตุฏฺฐิ, สนฺตุฏฺฐิ	ความยินดี, สันโดษ
	ตุสฺสติ	ยินดี
ทํส	ทํสเน	กัด, ขบ
	ทฏฺโฐ, ทํสิโต	ถูกกัด
	ทาฐา, ทาฐา	เขี้ยว, งา, ฟัน
	ทฑฺฒํ	ถูกกัด
	ทสโน	ฟัน
	ทสฺสุ	ขโมย
ทฑิ	อาณายํ	บังคับ, ลงทัณฑ์
	ทณฺโฑ	ข้อบังคับ, โทษ, ทัณฑ์
ทท	ทาเน	ให้, แบ่งปัน
	ททฺทุ	โรคเรื้อน
	ทธิ	นมส้ม, นมเปรี้ยว

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ทมฺ	ทมเน	อดทน
	อตฺตทนฺโท	ฝึกตนได้แล้ว
	อรินฺทโม	พระราชาผู้ปราบศัตรู
	ทนฺโต	ฝึกแล้ว
	ทมฺโม	ถูกฝึก, ถูกข่ม
ทร	ทาเห	เผา, ไหม้, รุ่มร้อน
	ทรโถ	ความรุ่มร้อน
ทร	วิทารเณ	ทำลาย
	ทฺทฺทรํ	กลองใหญ่
	ทฺทฺทโร	ภูเขา, กบภูเขา
	ทพฺพิ, ทพฺพี	ช้อน, ทัพพี
	ทารุ	ฟืน
	ทารุโณ	โหดร้าย, ทารุณ
ทร	อาทเร	เอื้อเฟื้อ, อาทร
	อนาทโร	ความไม่เอื้อเฟื้อ
	อาทโร	ความเอื้อเฟื้อ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ทล	ทลเน	แตก, ทำลาย
	กุทาโล	จอบ, เสียม, พลั่ว
ทล	ทุคฺคติมฺหิ	ตกยาก, ลำบาก
	ทลิทฺโท	ผู้ตกยาก, คนยากจน
ทว	ทวเน	เดือดร้อน, เผาไหม้
	ทวถุ	ความกระหาย, ร้อนใน
ทห	ภสฺมีกรเณ	เผา
	ทฬฺหํ	มั่นคง
	ปริฬาโห, ปริทาโห	ความร้อนใจ, ถูกบีบคั้น
ทา	ทาเน	ให้
	ททาติ, เทติ	ให้
	ทานํ	การให้, วัตถุทาน
	เทยฺยํ, ทาตพฺพํ	ควรให้
ทา	อาทาเน	เอา, ถือเอา
	อาทิ	เบื้องต้น, เป็นต้น

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	อุปาทิ	เชื้อ, ตัณหา
	สมาทิยามิ	รับเอา, สมาทาน
ทา	อวขณฺฑเน	ตัดเป็นท่อน
	ทนฺตา	ฟัน
	ทาโม	พวง, ช่อ, สร้อย
	ทาตฺตํ, ทาตฺรํ	เคียว
ทิวุ	กีฬายํ	เล่น, ร่าเริง, สนุกสนาน
	ทิพฺพํ	ผู้ร่าเริง, ของทิพย์
ทิวุ	กีฬา-วิชิคีสา- พฺยวหาร-ชุติ- ถุติ-กนฺติ-คตีสุ	ร่าเริง-ปรารถนาชัยชนะ- ค้าขาย-รุ่งเรือง สรรเสริญ-ชอบใจ-ไป
	ทิพฺพติ	ร่าเริง, รุ่งเรือง
	ทิวโส, ทิวสํ	กลางวัน
	ทิพฺพํ	ของทิพย์
	เทวา, เทวตา	เหล่าเทวดา
	เทโว	ฝน

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ทิส	อติสชฺชเน	แสดง, ชี้แจง
	อุทฺทิสติ	แสดง
	อุทฺเทโส	อุทเทส, สิ่งที่ยกขึ้นแสดง
	เทเสติ	แสดง
	นิทฺเทโส	นิทเทส, สิ่งที่ยกมาขยาย
ทิส	เปกฺขเน	ดู, มอง, เห็น, พบ
	อีทิโส	เห็นเป็นเหมือนสิ่งนี้
	ทิฏฺโฐ	ถูกเห็น
	ทิฏฺฐิ	ความเห็น, ความเห็นผิด
	ทิสฺวา	เห็นแล้ว
	ทิสฺสติ	ถูกดู, ถูกเห็น
	ปสฺสติ, ทกฺขติ	ดู, มอง, เห็น, พบ
	ภยทสฺสาวี	ผู้เห็นภัย
	วิปสฺสนา	การเห็นชัด
ทิสี	อุจฺจารเณ	สวด, แสดง, บรรยาย
	เทสนา	การแสดง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	เทสิโต	(อันท่าน) แสดงแล้ว
ที	ขเย	สิ้นไป
	อาทีนโว	โทษ
	ทีโน	คนสิ้นเนื้อประดาตัว
ทีป	ทิตฺติมฺหิ	รุ่งเรือง
	อาทิจฺโจ	ดวงอาทิตย์
	อาทิตฺโต	รุ่งเรือง, สว่าง
	ทิตฺติ	ความรุ่งเรือง
	ทีโป	ประทีป, ทวีป, เกาะ
	ทีปิ	เสือเหลือง
	ปทีโป	ประทีป
ทุ	คติมฺหิ	ไป
	ทูโร, ทูรํ	ไกล
ทุ	คติวุทฺธิมฺหิ	ไป
	ทุโม	ต้นไม้

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ทุส	อปฺปีติมฺหิ	เกลียดชัง, ประทุษร้าย
	ทูสโก	ผู้ประทุษร้าย
	ทูสยติ	เกลียดชัง, ประทุษร้าย
	โทโส	โทษ, ความโกรธ, โทสะ
ทุห	โทหเน	รีด (น้ำนม)
	ทุหิติ, โทหติ	รีด
ธน	ธญฺเญ	สมบูรณ์
	ธญฺญํ	ธัญพืช, ข้าวเปลือก, โชค
ธร	ธารเณ	ทรงไว้, ประคองไว้
	อาธาโร	สถานที่ตั้ง
	ธมฺมธโร	ผู้ทรงธรรม
	ธมฺโม	ธรรม
	ธารา	สายน้ำ
	ธาเรติ, ธารยติ	ทรงไว้, ประคองไว้
	ธีตา	ธิดา
	วินยธโร	ผู้ทรงวินัย

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ธา	ธารเณ	ทรงไว้
	อนฺตรธานํ	อันตรธาน, หายไป
	อภิธานํ	ชื่อ, อภิธาน
	อภิเธยฺยํ	สิ่งที่ถูกกล่าว, ถูกเรียก
	อุทธิ	แม่น้ำใหญ่, ทะเล
	ทธาติ, ทหติ	ทรงไว้
	ธาตุ	ธาตุ, ทรงไว้ซึ่งลักษณะ
	ธีวโร	ชาวประมง, คนหาปลา
	นิเธติ	ฝังไว้, ฝากไว้
	ปฏิสนฺธิ	ปฏิสนธิ, การสืบต่อ
	ปิทหติ	ปิด
	ปิธานํ, อปิธานํ	ฝา, เครื่องปิด
	วิธิ, วิธานํ, วิหิตํ	ทำ, วิธี, การจัดการ
	สทฺธา	ศรัทธา, ความเชื่อ
	สนฺธิ	สนธิ, ต่อ
	สมาธิ, สมาหิตํ	ความตั้งมั่น
	สุนิหิโต	ฝังไว้ดีแล้ว

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ธู	กมฺปเน	หวั่นไหว
	ธุนาติ, ธวติ	หวั่นไหว
	ธูโม	ควันไฟ
	ธูลิ	ธุลี, ฝุ่น, ผง, ละออง
	สนฺธู	สะทกสะท้าน, หวั่นไหว
เธ	ปาเน	ดื่ม
	เธนุ	แม่โคนม
นต	คตฺตวินาเม	น้อมกาย, ฟ้อนรำ
	นจฺจํ, นฏฺฏํ	การฟ้อนรำ
นนฺท	นนฺทเน, สมิทฺธิยํ	บันเทิง, สำเร็จ
	นนฺทติ	บันเทิง
	นนฺทนํ	ความบันเทิง
นส	อทสฺสเน	อันตรธาน
	นฏฺโฐ	เสียหายแล้ว
	นสฺสติ	เสียหาย

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	วินฏฺโฐ	พินาศแล้ว
	วินสฺสติ	พินาศไป
นห	พนฺธเน	ผูก, มัด, พัน
	นยฺหติ	ผูก, มัด, พัน
	อุปนาโห	การผูกโกรธ, จองเวร
	สนฺนาโห	การผูกมัด
	สนฺนทฺโธ	ถูกผูกมัด
นหา	โสเจ	ชำระ, หมดจด
	นหายติ	อาบน้ำ, ชำระ
นฺหา	โสธเน	ชำระ, หมดจด
	นฺหายติ	อาบน้ำ, ชำระ
	นฺหานํ	การอาบน้ำชำระกาย
นิติ	นิจฺเจ	เที่ยง, เป็นนิจ, ประจำ
	นิจฺจํ	เที่ยง, เป็นนิจ
นิทิ	กุจฺฉายํ	ตำหนิ, ติเตียน
	นินฺทา	การตำหนิ, การนินทา

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
นินฺท	ครหายํ	ครหา, ตำหนิ, นินทา
	นินฺทติ	ครหา, ตำหนิ, นินทา
	นินฺทา	การตำหนิ, การนินทา
นี	ปาปเน	นำไป, ให้ถึง, บรรลุ
	อนุนโย	ความรัก, ความยินดี
	ทุนฺนโย	รู้ยาก
	นยนํ, เนตฺตํ, เนตฺรํ	ตา, นัยน์ตา, เนตร
	นโย	นัย, การนำไป, วิธีการ
	นิมิ	พระเจ้านิมิ
	นีติ, เนตฺติ	การนำไป, การแนะนำ
	นีโป	ต้นกระทุ่ม, ไม้จิก
	นีรํ	น้ำ, เรือน
	นีลิ, นิลฺลี	ต้นตาล
	เนติ, นยติ	นำไป, ให้ถึง, บรรลุ
	เนตฺติโก	คนทดน้ำ
	เนมิ	กงล้อ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	เนยฺโย	ถูกนำไป, ถูกแนะนำ
	เนรุ	ภูเขาสิเนรุ
	วินโย	วินัย, ข้อแนะนำ
	วิเนติ	แนะนำ, ฝึก, อบรม
	เวเนยฺโย	ผู้พอแนะนำได้
	สุนโย	รู้ง่าย
นุท	เขเป	ซัด, ทิ้ง, ละทิ้ง, ผลักดัน
	นุทติ	ละ, ทิ้ง
	ปนุณฺโณ	ผู้ถูกขับไล่
	ปนุทติ	ขับไล่, ผลักดัน, บรรเทา
	ปนูทโก	ผู้ขับไล่, ผลักดัน, บรรเทา
	ปนูทนํ	การขับไล่, การบรรเทา
ปจ	ปาเก	หุง, ต้ม, ทำให้สุก
	ปกฺกํ	สุก, งอม
	ปจติ	หุง, ต้ม, ทำให้สุก
	ปจฺจติ	ถูกหุง, หมกไหม้

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ปาโก	หุง, ต้ม
	ปากโฏ	ปรากฏ
	ปากฏฺฐานํ	ห้องครัว, โรงครัว
	ปาจโก	พ่อครัว
	ปาเจติ	ต้อน
	วิปาโก	วิบาก, ผลกรรม
ปจิ	วิตฺถาเร	ขยาย, แผ่ไป
	ปงฺกชํ	บัว, เกิดจากตม
	ปงฺโก	โคลน, ตม
	ปจโล, ปญฺจาโล	แคว้นปัญจาละ
ปฏ	คติมฺหิ	ไป
	ปฏลํ	หมู่, คณะ, เครื่องมุง
	ปฏโห	กลองมีหู, กลองรบ
	ปฏากา	ธง
	ปโฏ	ผ้า
	ปฏุ	ฉลาด, เฉียบแหลม

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ปฑิ	ลิงฺคเวกลฺเล	บกพร่องเรื่องเพศ
	ปณฺฑโก	บัณเฑาะก์, กระเทย
ปฑิ	คติมฺหิ	ไป, รู้
	ปณฺฑา	ปัญญา, ความรู้
	ปณฺฑิโต	บัณฑิต, ผู้รู้, ผู้มีปัญญา
ปต	คติมฺหิ	ไป
	อธิปติ	ผู้ปกครอง, อธิบดี
	ปตโค, ปตงฺโค	มอด, ตั๊กแตน
	ปตติ	ตก, พลัดตก
	ปติ	เจ้าของ, สามี
	ปตากา, ปฏากา	ธง
	ปตฺตนํ	เมือง
	ปตฺตํ, ปตฺรํ	ใบไม้, ปีก, กลีบ
	ปตฺโต, ปตฺโร	บาตร, ถ้วย, ชาม
	ปปาตํ	เหว, หน้าผา
	ปาตาลํ	บาดาล, เมืองบาดาล

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ปท	คติมฺหิ	ไป
	อาปชฺชติ	ต้อง
	อาปตฺติ	อาบัติ, ข้อปรับโทษ
	อุปปชฺชติ	เข้าถึง, บรรลุ
	อุปฺปชฺชติ	เกิดขึ้น
	อุปฺปนฺโน	เกิดขึ้น, อุบัติ
	ปชฺชติ	ไป, ถึง, ดำเนิน, บรรลุ
	ปชฺชํ	ปัชชะ, คาถา
	ปชฺชุโน	เทวดา
	ปชฺชุนฺโน	ฝน
	ปฏิปชฺชติ	ปฏิบัติ, ประพฤติ
	ปโท, ปทํ	บท, เท้า
	ปทุมํ	ปทุม, ดอกบัว
	ปาโท	บาท, เท้า
	ปาทุกา	รองเท้า
	พฺยาปชฺชา	การเบียดเบียน

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	สมาปตฺติ	สมาบัติ, ฌาน
	สมาปนฺโน	เข้าถึง, บรรลุ
	สมฺปตฺติ	สมบัติ, ความสมบูรณ์
	วิปตฺติ	วิบัติ, ความพินาส
ปลฺล	นินฺนฏฺฐาเน	ที่ลุ่ม
	ปลฺลํ, ปลฺลลํ	บ่อโคลน, บ่อน้ำตื้น
	ปลฺลวํ	ข้อ, หน่อ, ยอดไม้
ปา	ปาเน	ดื่ม
	ปาติ, ปิพติ, ปิวติ	ดื่ม
	ปาติ	ถาด, ถ้วย, ชาม, หม้อ
	ปาทโป	ต้นไม้ใหญ่
	ปานํ	การดื่ม, น้ำดื่ม, น้ำปานะ
	ปาฬิ	บาฬี, รักษาเนื้อความ
	ปิปาสา	ความกระหาย, อยากดื่ม
	ปิวาสติ	กระหาย, อยากดื่ม
	ปีตํ	สีเหลือง, ถูกดื่ม

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ปีติ	การดื่ม
	ปีวโร, ปีโน	คนอ้วน
	เปยฺยํ, ปานียํ	ควรดื่ม
	มชฺชโป	นักดื่มสุรา
	วิปฺโป	พราหมณ์
ปา	รกฺขเณ	รักษา
	ปาติโมกฺขํ	ปาติโมกข์
	ปิตา	บิดา, ผู้รักษาบุตร
ปาล	รกฺขเณ	รักษา
	ทฺวารปาโล	ผู้รักษาประตู
	ปาลโก	ผู้รักษา
	ปลิตํ	ผมหงอก
	ปาเลติ	รักษา
	ปาฬิ, ปาลิ	พระบาลี, ภาษาบาลี
ปี	ตปฺปเน	อิ่มใจ, ยินดี
	ปิยาโล	ต้นมะหวด

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ปิโย, เปโม	คนรัก, ความยินดี, น่ารัก
	ปีติ	ความยินดี
	ปีโน	คนอ้วน
	ปียูสํ	สุธาโภชน์
	ปีวรํ	อ้วน
ปุ	ปวเน	ชำระ, ล้าง, สะอาด
	ทนฺตโปนํ	ไม้สีฟัน
	ปุญฺญํ	บุญ, ธรรมชำระจิต
	ปุตฺโต	บุตร, ผู้ชำระวงศ์สกุล
	ปุนาติ	ชำระ, ล้าง
	ปาวโก	ไฟ
	โปโต, โปตโก	เด็ก, ลูกน้อย
ปุจฺฉ	ปุจฺฉเน	ถาม
	ปุจฺฉติ	ถาม
	ปุจฺฉนํ, ปุจฺฉา	การถาม, คำถาม
	ปุจฺโฉ	หางสัตว์
	ปุฏฺโฐ	ผู้ถูกถาม

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ปุถ	วิตฺถาเร	ขยาย, แผ่ไป, หนา
	ปุถุ	หนา, กว้าง
	ปุถุกา	ข้าวเม่า
	ปุถุโก	คนบาปหนา, คนพาล
	ปุถุชฺชโน	ปุถุชน, คนมีกิเลสหนา
	ปุถุวี, ปถวี, ปฐวี	แผ่นดิน
ปุถุ	วิตฺถาเร	แผ่ไป, กว้างขวาง
	ปุถุโล	กว้างขวาง, พิศดาร
ปู	ปวเน	สะอาด, ชำระ
	ปวนํ	ป่าทึบ, ป่าดง
	ปวโน	ลม, การฝัด
	ปวิตฺตํ, ปวิตฺรํ	ของสะอาด
	ปุญฺญํ	บุญ, ธรรมชำระจิต
	ปุตฺโต	บุตร, ผู้ชำระวงศ์สกุล
	ปูโค	ต้นหมาก
	ปูติ	บูด, เน่า

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ปูโต	สะอาด
	ปูปิโย	คนทำขนม
	ปูโป, ปูโว	ขนม
ปูช	ปูชายํ	บูชา
	ปูชนีโย	ผู้ควรบูชา
	ปูชา, ปูชนํ	การบูชา
	ปูชิโต	บูชาแล้ว
	ปูเชติ	บูชา
ปูร	ปูรเณ	เต็ม
	ปริปุณฺโณ	เต็ม, บริบูรณ์
	ปริปูเรติ	เต็มเปี่ยม, บริบูรณ์
	ปุณฺโณ	เต็ม
	ปูรณํ, ปูรโณ	ความเต็ม
	ปูรณี, ปุณฺณมี	วันเพ็ญ
	ปูรติ, ปูเรติ	เต็ม
	สมฺปุณฺโณ	เต็มเปี่ยม, สมบูรณ์

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ปูร	ทานปูรเณสุ	ให้-เต็ม
	ปุริโส, โปโส	ชาย, บุรุษ
ผทิ	กิญฺจิจลเน	หวั่นไหวง่าย
	ผนฺทนํ	ความหวั่นไหว
	ผนฺทโน	ผู้หวั่นไหวง่าย
ผุส	ผุสเน	กระทบ, สัมผัส, ถูกต้อง
	ผุฏฺโฐ	ได้รับการกระทบ
	ผุสนํ	การกระทบสัมผัส
ผุส	ผสฺสเน	กระทบ, สัมผัส, ถูกต้อง
	ผสฺโส	สิ่งที่มากระทบ, ผัสสะ
ผุส	สมฺผสฺเส	กระทบ, สัมผัส
	ผุสติ	กระทบ, สัมผัส
	สมฺผสฺโส	สัมผัส, แตะต้อง
พธ	พนฺธเน	ผูก, มัด, พัน
	พทฺโธ	ถูกผูกมัด

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	พธิโร	คนหูหนวก
	พนฺธนํ	การผูก, มัด, พัน
พนฺธ	พนฺธเน	ผูก, มัด, พัน
	นิพนฺโธ	ผู้ผูก, นิพนธ์
	ปพนฺโธ	ผู้ผูก, นักประพันธ์
	พนฺธกี	หญิงโสเภณี
	พนฺธโก	ทรัพย์สมบัติ
	พนฺธยา	หญิงหมัน
	พนฺธุ	ญาติ, เผ่าพันธุ์
	พนฺโธ	ความผูกพัน
	สมฺพนฺโธ	ความเกี่ยวข้อง
พห	วุฑฺฒิมฺหิ	เจริญ
	พหลํ	หนา, มาก
	พาหา, พาหุ	แขน
	พาฬฺโห	มาก, แข็งแรง, มั่นคง
	พฺรหฺมา	พรหม, ผู้เจริญ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
พหุ	สงฺขฺยาเน	นับ
	พหุ	มาก, จำนวนมาก
	พหุลํ	จำนวนมาก
พิล	นิสฺสเย	อาศัย
	พิลํ	หลุม, บ่อ, รู
	พิลาลํ	เกลือทะเล
พุธ	อวคมเน	รู้, ตรัสรู้
	อนุพุทฺโธ	ผู้ตรัสรู้ตามพระพุทธเจ้า
	ปจฺเจกพุทฺโธ	พระปัจเจกพุทธเจ้า
	พุชฺฌติ	รู้, ตรัสรู้
	พุทฺโธ	ผู้ตรัสรู้, พระพุทธเจ้า
	พุโธ	ผู้รู้, ผู้มีปัญญา
	สมฺพุทฺโธ	พระพุทธเจ้า
	สมฺโพโธ	รู้ง่าย, รู้ดี
	สมฺมาสมฺพุทฺโธ	พระสัมมาสัมพุทธเจ้า
	สุตพุทฺโธ	ผู้ตรัสรู้ตามธรรมที่ได้ฟัง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
พุธ	โพธเน	รู้, ตรัสรู้
	โพธิ	โพธิญาณ, ปัญญา
	โพธิ	ต้นโพธิ์, พระเจ้าโพธิ
พฺรู	วิยตฺติยํ วาจายํ	พูดชัดเจน
	อาห, อาหุ	กล่าวอยู่
	อาห, อาหํสุ	กล่าวแล้ว
	พฺรูถ	กล่าว, จงกล่าว
ภคนฺธ	เสจเน	ไหล
	ภคนฺทลํ	โรคริดสีดวงทวาร
ภช	เสวายํ	คบหา, ซ่องเสพ
	ภตฺตํ	ภัต, อาหาร, ข้าว
	ภตฺติ	การคบหา, ความภักดี
	ภโค, ภคํ	โยนี, เพศของหญิง
	ภคินี	พี่สาว, น้องสาว
	ภาคี	ผู้มีส่วน, ผู้มีโชค
	ภาโค	ส่วน, โชค, ลาภ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ภาคฺยํ	โชค, ลาภ
	ภาชิ, ภาชี	ผู้คบหา, ผู้ซ่องเสพ
	ภาตา	พี่ชาย, น้องชาย
	วิภชนํ	การจำแนก
	วิภชฺช	จำแนก
	วิภตฺติ	วิภัตติ, การจำแนก
ภฑิ	ภณฺฑตฺเถ	เป็นของใช้
	ภณฺฑํ	ภัณฑ์, ของใช้สอย
ภทิ	กลฺยาเณ	ดี, งาม
	ภทฺโท, ภทฺทํ	ความดี, ความเจริญ
ภนฺช	อวมทฺทเน	หักล้าง, ทำลาย
	ภคฺโค	ถูกหัก, ถูกทำลาย
	ภคฺคราโค	ผู้ทำลายราคะได้แล้ว
	ภญฺชนํ, ภงฺโค	การหักล้าง, การทำลาย
ภมุ	อนวฏฺฐาเน	หมุน, วน
	ภนฺโต	หมุนไปแล้ว, วนแล้ว

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ภมุ, ภมุกา	คิ้ว
	วิพฺภนฺโต	หมุนไปผิด, ละเลย, สึก
ภร	ภรเณ	เลี้ยง
	ภคุ	ภคุฤาษี
	ภจฺโจ	ผู้ถูกเลี้ยงดู
	ภตฺตา	ผู้เลี้ยงดู, ภัสดา, สามี
	ภรติ	เลี้ยง
	ภริยา	ภรรยา, ผู้ที่สามีเลี้ยงดู
	ภาริยํ	หนัก
	ภาโร	ภาระ, หาบ
ภส	ภสฺสเน	พลัดตก, หล่น
	ภฏฺโฐ	ตกแล้ว, หล่นแล้ว
ภส	ภสฺมีกรเณ	เผา, ทำให้เป็นขี้เถ้า
	ภสฺตา	ถุงสูบลม, ถุงหนัง
	ภสฺมา	ขี้เถ้า, ธุลี

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ภา	ทิตฺติมฺหิ	สว่าง, รุ่งเรือง
	อาภา	รัศมี, แสงสว่าง
	อาภากโร	ดวงอาทิตย์
	ปภา	รัศมี, แสงสว่าง
	ภานุ, ภาณุ	รัศมี, แสงสว่าง
	ภานุมา	ดวงอาทิตย์
	วิภา	รัศมี, แสงสว่าง
	สภา	สภา, หอประชุม
ภาส	ทิตฺติมฺหิ	สว่าง, รุ่งเรือง
	ภสฺตฺรา	ถุงหนัง, ถุงสูบลม
ภาส	พฺยตฺติยํ วาจายํ	พูดชัดเจน
	ภาสิโต	ภาษิตแล้ว, กล่าวแล้ว
ภาส	วิยตฺติยํ วาจายํ	พูดชัดเจน
	ภาตา	พี่ชาย, น้องชาย
	ภาสติ	กล่าว, พูด, ภาษิต
	ภาสโน	นักพูด

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ภิกฺข	ยาจเน	ขอ
	ภิกฺขุ	ภิกษุ, ผู้ขอเป็นปรกติ
ภิกฺข	อายาจเน	ขอ
	ภิกฺขา	ภิกษา, อาหาร
ภิทิ	วิทารเณ	ผ่า, ตัด, แตก, ทำลาย
	ภิกฺขุ	ภิกษุ, ผู้ทำลายกิเลส
	ภิทุโร	สายฟ้า
	ภินฺทติ	ผ่า, ตัด, แบ่ง
	ภินฺโน	ผ่าแล้ว, แตกแล้ว, ทุบ
	เภโท	การแตกแยก, ทำลาย
	เภโท, ปเภโท	ประเภท, อย่าง, ชนิด
ภี	ภเย	กลัว
	ภยํ, ภีโม	ภัย, สิ่งน่ากลัว
	ภยานโก	ความน่ากลัว
	ภีรุ, ภีรุโก	คนขี้กลัว, คนขี้ขลาด
	ภีสนโก, ภึสนโก	ความน่ากลัว

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ภุช	ปาลนพฺยวหรเณสุ	รักษา, กลืนกิน
	อุปโภโค	เครื่องอุปโภค
	คามโภชโก	ผู้ใหญ่บ้าน
	ปริภุญฺชติ	บริโภค, ใช้สอย
	พุภุกฺขติ	อยากกิน, หิว
	ภตฺตํ	ภัต, อาหาร, ข้าว
	ภุชโค	งู, สัตว์เลื้อยคลาน
	ภุญฺชติ	กิน
	ภุตฺโต	กินแล้ว
	โภคฺคํ, โภชฺชํ	ของกิน
	โภชนํ	อาหาร, ของกิน
	ราชโภคฺโค	ของใช้พระราชา, ข้าราชบริพาร
ภู	สตฺตายํ	มี, เป็น
	อนุภวติ, อนุโภติ	เสวย, ประสบ
	อธิภู	ผู้ปกครอง, ผู้ครอบครอง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ภวติ	มี, เป็น
	ภวนํ	ที่อยู่อาศัย, บ้าน
	ภาวนา	การภาวนา, การเจริญ
	ภาวิตํ	ให้มีแล้ว, เจริญแล้ว
	ภาเวติ	ให้มี, เจริญ
	ภุวนํ, ภโว	ภพ, โลก
	ภู, ภูมิ	แผ่นดิน
	ภูตํ	ภูต, สิ่งที่มีอยู่เป็นอยู่
	ปภู	เริ่มต้น, เป็นใหญ่
	ปราภโว	ความเสื่อม, ความพินาส
	สมฺภโว	การเกิด
	สยมฺภู	พระพุทธเจ้า
ภูส	อลงฺกาเร	ประดับ
	ภุโส	ยิ่ง, แรง
	ภูสโน	ผู้ประดับ
	ภูสา, วิภูสนํ	เครื่องประดับ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
มงฺค	มงฺคลฺเย	มีมงคล
	มงฺคลํ	มงคล, ความดี
มจ	โจเร	ลัก, ขโมย
	มจโล	โจร, หัวขโมย
มช	สุทฺธิมฺหิ	บริสุทธิ์
	มฏฺโจ	บริสุทธิ์, เกลี้ยงเกลา
มฑิ	ภูสายํ	ประดับ
	มณฺฑนํ	การประดับ
	มณฺฑโป	มณฑป, ปะรำ
	มณฺฑลํ	มณฑล, วงกลม, บริเวณ
	มณฺฑูโก	กบ, สัตว์ประดับน้ำ
มฑิ	มณฺฑตฺเถ	ประดับ
	มณฺโฑ	ฟองน้ำ
มถ	วิโลฬเน	กวน, ก่อกวน
	มถุรา, มธุรา	เมืองมถุรา

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	มลฺโล	กำปั้น, นักมวย
	มลฺลโก	หม้อ, ถ้วย, ชาม
	มิถิลา	เมืองมิถิลา
มท	อุมฺมาเท	เมา, มัวเมา, บ้าคลั่ง
	อุมฺมตฺตโก	คนบ้า
	ปมตฺโต	ประมาท, มัวเมา
	ปมาโท	ความประมาท
	มชฺชํ, มทนียํ	น้ำเมา
	มทนํ	ความมัวเมา
	มทโน	พญามาร
	มทิรา	น้ำเมา
	มทฺทุ	ผู้มัวเมา
มทิ	หาเส	หัวเราะ, ร่าเริง
	มนฺทโร	ภูเขา
	มนฺทิรํ	เรือน
	มนฺทุรา	คอกม้า

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	มนฺโท	คนโง่เขลา, ผู้เฉื่อยชา
มน	ญาเณ	รู้, เข้าใจ
	อวมญฺญติ	ดูถูก, ดูหมิ่น
	มญฺญติ	รู้
	มติ	ความรู้, ปัญญา
	มโต	รู้แล้ว
	มนุ	มนุษย์ต้นกัป
	มโน	ใจ
	มานโว, มาณโว	มาณพ, คนหนุ่ม
	มานสํ	ใจ
	มาโน	มานะ, ความถือตัว
	มุนิ	พระมุนี, ผู้รู้
	สมฺมติ	การเห็นด้วย, สมมติ
	สมฺมโต	รู้แล้ว, เห็นด้วย
มนุ	โพธเน	รู้, เข้าใจ
	มนุสฺโส, มานุโส	มนุษย์, ผู้มีความรู้

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
มนฺต	คุตฺตภาสเน	ปรึกษา, หารือ
	มนฺเตติ, มนฺตยติ	ปรึกษา, หารือ
มร	ปาณจาเค	ตาย, สละชีวิต
	อมตํ	อมตะ, ไม่ตาย, นิพพาน, เครื่องบูชายัญ, ไข่แมลง-วัน, อาหารทิพย์
	อมตา	บอระเพ็ด, มะขามป้อม
	อมโต	ทรัพย์, เทวดา
	มจฺจุ	ความตาย
	มจฺโจ	คนตาย
	มรณํ	ความตาย
	มรติ	ตาย
	มโต	ตายแล้ว
มย	คติมฺหิ	ไป
	มยูโข	รัศมี, แสง
	มยูโร	นกยูง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
มส	อามสเน	จับต้อง, ลูบคลำ
	อามฏฺโจ	จับต้อง
	มจฺโฉ, มจฺฉา	ปลา
	ปรามาโส	ปรามาส, ยึดติด
	มตฺถกํ	ศีรษะ, กระหม่อม
	มตฺถุ	เนยเหลว
	มสโก, มกโส	ยุง
	มสูโร	ข้าวกล้อง
	มสิ	หมึก, เขม่าควัน
	มสฺสุ	หนวด, เครา
มสุ	มจฺเฉเร	ตระหนี่
	มจฺฉริยํ	ความตระหนี่
	มจฺฉโร, มจฺเฉโร	ความตระหนี่
มห	ปูชายํ	บูชา
	มหํ, มหา, มหนฺโต	ผู้บูชา
	มหิโส	ผู้บูชา, ควายป่า

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	มหี	แผ่นดิน
	มหิกา	หิมะ
	มโหโร	จอมปลวก
	มาฆปูชา	การบูชาในเดือน ๓
	มาโฆ	นักษัตรมาฆะ, เดือน ๓
	มหิลา	ผู้หญิง
	มหิลามุโข	ช้างมหิลามุข
	มเหสี	พระมเหสี
มา	ปริมาเณ	กะประมาณ
	อุปมา, อุปมานํ	อุปมา, การเปรียบเทียบ
	ปติมา	รูปเหมือน, จำลอง
	ปมาณํ, ปริมาณํ	ประมาณ, ปริมาณ
	มตฺตา	เครื่องนับ, มาตรา
	มาตา	มารดา, ผู้ยกย่องบุตร
	มานํ	เครื่องตวง-วัด-ชั่ง
	มาโส	เดือน

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	มินาติ	นับ, กะ
	วิมานํ	วิมาน, สวรรค์
มา	มาเน	นับถือ, ยกย่อง
	อุปเมยฺยํ	อุปไมย, สิ่งเปรียบเทียบ
	มายา	มายา, มายากล, มารยา, เล่เหลี่ยม, กลโกง
	มินาติ	นับถือ
	เมยฺยํ	สิ่งที่เขารู้
มาน	ปูชายํ	บูชา
	มาตา	มารดา, ผู้เทินทูนบุตร
	สมฺมาโน	การยกย่อง, การบูชา
มาน	วีมํสปูชาสุ	ทดลอง, บูชา
	วีมํสติ	ทดลอง, พิจารณา
มิ	ปกฺเขเป	ใส่เข้า, ยัดเข้า, สอดเข้า
	มิโนติ	ใส่เข้า
	มิฬฺหํ	อุจจาระ, คูถ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	มูฬาลํ	เหง้าบัว
มิท	สิเนหเน	ติดใจ, ชอบใจ
	มิตฺตํ, มิตฺรํ	ความรัก, ความชอบ
	มิตฺโต	มิตร, คนชอบพอกัน
	เมตฺตา, เมตฺตี	เมตตา, ความสงสาร
	เมโท	มันข้น, เหงื่อ
มุจ	โมจเน	พ้น, ปล่อย, เปลื้อง
	มุญฺจติ	ปล่อย
	มุตฺตํ	ปัสสาวะ, มูตร
	มุตฺตา	แก้วมุกดา
	มุตฺโต	พ้นแล้ว
	วิมุตฺติ	ความหลุดพ้น
	วิโมกฺโข	ความหลุดพ้น
มุท	หาเส	ร่าเริง
	อนุโมทนา	ความคล้อยยินดี
	มุทิตา	ความพลอยยินดี

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	มุทุ	อ่อน, นุ่ม
	มุทฺทา	ตรา, รอยพิมพ์, แหวน
	มุทฺทาปิโต	ตีพิมพ์แล้ว
	มุทฺทิกา	แหวนหยก, องุ่น
มุน	ญาเณ	รู้
	มุนิ	พระมุนี, ผู้รู้
	โมเนยฺยํ	ธรรมที่ควรรู้
มุส	เถยฺเย	ลัก, ขโมย
	มุสโล	สาก, เครื่องมือโจร
	โมโส	โจร, ขโมย
มุห	เวจิตฺเต	จิตหลงลืม, ไร้สำนึก
	มุจฺฉนํ, มุจฺฉา	ความหลงลืม
	มุยฺหติ	หลงลืม
	มุยฺโห, สมฺมุยฺโห	ผู้หลง
	โมโฆ	โมฆะ, เปล่าประโยชน์
	โมโห	ความหลง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
มูล	ปติฏฺฐายํ	ตั้งอยู่
	มุลาลํ	เหง้าบัว
	มูลํ	ราก, เหง้า, โคน, ดั้งเดิม
		ราคา, มูล, ต้นทุน
เมข	กฏิวิจิตฺเต	ประดับเอว
	เมขลํ, เมขลา	เข็มขัด, จะปิ้ง, บังอาย
เมฑิ	กุฏิลตฺเถ	คด, งอ
	เมณฺโฑ, เมณฺฑโก	แพะ, แกะ
ยช	เทวปูชายํ	บวงสรวง, บูชาเทวดา
	ยชนํ, อิชฺชา	การบูชา, การบวงสรวง
ยช	เทวปูชา-สงฺคติ-	บวงสรวง-รวมรวม-
	กรณ-ทาเนสุ	กระทำ-ให้
	ยชติ	บูชา, บวงสรวง
	ยชนํ, ยาโค	การบูชา, การบวงสรวง
	ยญฺโญ	ยัญ, การบูชา

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ยิฏฺโจ	ถูกบูชา
ยต	ยตเน	พยายาม
	นิยฺยาตนํ	การคืนให้, การมอบให้
	นิยฺยาเตติ	ขับไป
	ยตฺตํ, ยตฺรํ, ยติ	ความพยายาม
	ยติ	ภิกษุ
ยมุ	อุปรเม	สงบ
	อนิยโต	ไม่กำหนด, ไม่แน่นอน
	อายาโม	ความยาว
	อุยฺยาโม	ความพยายาม
	นิยจฺฉติ, นิยมติ	งดเว้น
	นิยโต	งดเว้นแล้ว, กำหนด
	นิยมนํ, นิยติ	การงดเว้น
	นิยโม	กำหนด, นิยม
	ยติ	ภิกษุ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ยนฺตํ, ยนฺตฺรํ	เครื่องยนต์
	วินิจฺฉโย	การตัดสิน, วินิจฉัย
	สญฺญมติ	สำรวม, ระมัดระวัง
	สญฺญโม, สํยโม	ความสำรวม
ยา	คติปาปุณเน	ไป-ถึง, บรรลุ
	ยาติ	ไป
	ยาโต	ไปแล้ว
	ยานํ	เครื่องช่วยไป, ยาน
	ยาปนา, ยตฺรา	การไป
	อุยฺยานํ	สวน, อุทยาน
	อุปยานํ	ของขวัญ, บรรณาการ
ยา	ปาปุเณ	ถึง, บรรลุ
	ยาโม	ยาม, เวลา
ยา	ปาปุณเน	ถึง, บรรลุ
	นิยฺยานีโก	ทางออก

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ยุ	มิสฺสเน	ผสม, ปะปน
	อายุ	อายุ
	ยวโน	มะแว้ง
	ยโว	ข้าวยวะ, ข้าวเหนียว
	ยูโถ	คณะ, หมู่, ฝูง, โขลง
	ยูโป	ปราสาท
	โยนิ	องค์กำเนิด
ยุช	โยเค	ประกอบ, พยายาม
	นิโยชฺโช	ถูกประกอบ
	ปโยโค, ปโยชนํ	การประกอบ, ประโยชน์
	ยุญฺชติ	ประกอบ
	โยคฺคํ	ยาน, พาหนะ
	โยคี	ผู้บำเพ็ญเพียร
	โยชนํ, โยโค	การประกอบ, ความเพียร
	โยชนํ	ระยะทาง ๑๖ กิโลเมตร
	โยชนา	การประกอบอรรถ
	โยตฺตํ, โยตฺรํ	เชือก, เครื่องผูก

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	สมฺปยุตฺโต	ประกอบแล้ว
	สํโยชนํ	สังโยชน์, เครื่องร้อยรัด
ยุธ	สมฺปหาเร	สู้รบ, ต่อสู้
	ยุชฺฌติ	สู้รบ, ต่อสู้
	ยุทฺโธ, ยุทฺธํ	สู้รบ, ต่อสู้
รกฺข	ปาลเน	ดูแล, รักษา
	อารกฺขา	การเฝ้ารักษา
	รกฺขณํ	การรักษา
	รกฺขติ	ดูแล, รักษา
	รกฺขิโต	ดูแลไว้, รักษาไว้
	สุรกฺขิตํ	รักษาไว้ดีแล้ว
รฑิ	หึสายํ	เบียดเบียน
	รณฺโฑ	จอกสุรา, ถ้วยสุรา
รท	วิเลขเน	ขีดเขียน, ขุด, เจาะ
	รจฺฉา	ถนน, ทาง
	รทโน, รโท	ฟัน, งา

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
รนฺช	ราเค	ใคร่, กำหนัด, ย้อม
	รงฺโค	เวที, โรงละคร, กิเลส
	รชโก	ช่างย้อม, ผู้ซักผ้า
	รชนํ, รชนกมฺมํ	การย้อม
	รชนี, รตฺติ	กลางคืน
	รชตํ	เงิน
	รโช	ธุลี, ความสกปรก
	รญฺชนํ	จันทน์แดง
	รฏฺฐํ, รชฺชํ	รัฐ, แค้น, อาณาจักร
	รตฺโต	ถูกย้อมแล้ว
	รนฺธํ	รู, ช่อง
	ราโค	ราคะ, ใคร่, กำหนัด
	ราชา	พระราชา, กษัตริย์, ผู้ที่ประชาชนชื่นชม
	วิราโค	ปราศจากราคะ
รภ	ราภสฺเส	พยายาม, ปรารภ
	อารทฺธํ	ความเพียร

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	อารทฺโธ	พยายาม, ปรารภ
	อารพฺภ, อารทฺธา	ปรารภแล้ว
รมุ	กีฬายํ	เล่น, รื่นรมย์, ยินดี
	อารติ, วิรติ	การงดเว้น
	กุญฺชโร	ช้าง, กุญชร
	รติ	ความยินดี
	รมณีโย	น่ารื่นรมย์
	รณฺฑา	หญิงหม้าย
	รตนํ	รัตนะ, แก้ว
	รโถ	รถ
	วิรมณํ	การงดเว้น
	เวรมณี	การงดเง้น
รห	อุปาทาเน	ยึดถือ, ยึดมั่น
	รโถ	รถ
รห	จาเค	ละ, สละ
	ราหุ	ราหู, อสุรินทราหู

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ราช	ทิตฺติมฺหิ	สว่าง, รุ่งเรือง
	ราชา	พระราชา
	ราชิ	แนวป่า, แถว
	ราชินี	พระราชินี
ราธ	สํสิทฺธิมฺหิ	สำเร็จ
	อปราโธ	โทษ, ความผิด
ริ	สนฺตาเน	มีอยู่ในสันดาน
	เรณุ	ธุลี, ละออง, เรณู
รุ	คติมฺหิ	ไป
	โรโม, โลโม	ขน
รุ	สทฺเท	ส่งเสียง
	อาราโว, สํราโว	เสียง
	รวนํ	การร้องเสียงหลง
	รวิ	ดวงอาทิตย์
	รโว, ราโว	เสียงร้อง, ครวญคราง
	วิราโร	เสียงกรีดร้อง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
รุจ	ทิตฺติมฺหิ	สว่าง, รุ่งเรือง
	อาโรจยามิ	จะบอก, จะเตือน
	รุจิ, โรจโน	แสง, รัศมี, พยับแดด, ความชอบใจ
	รุจิรํ	น่ารัก, น่าใคร่, น่าพอใจ
	รุจฺจติ	พอใจ, ชอบใจ
	โรจติ	สว่าง, รุ่งเรือง
	วิโรจติ	รุ่งโรจน์, สว่างไสว
	เวโรจโน	ดวงอาทิตย์
รุช	โรเค	เจ็บป่วย
	รุจฺฉา	ความเจ็บไข้
	รุชติ	เจ็บ, ปวด, เสียดแทง
	โรโค	โรค, ความเจ็บป่วย
รุท	อสฺสุวิโมจเน	หลั่งน้ำตา, ร้องไห้
	ปติโรทนํ	ร้องไห้เข้าหากัน
	โรทติ	ร้องไห้

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	โรทนํ	การร้องไห้
	โรทิตํ, รุณฺณํ	การร้องให้
รุทิ	อสฺสุวิโมจเน	หลั่งน้ำตา, ร้องไห้
	รุณฺโณ	ผู้ร้องให้
รุทิ	หึสายํ	เบียดเบียน
	รุทฺโท, ลุทฺโท	นายพราน, ผู้โหดร้าย
	โรทามิ	ร้องให้
รุธ,รุธิ	อาวรเณ	ปิด, กั้น
	อนุโรโธ	ความรัก, ชอบ, ยินดี
	อาโรโธ	นางสนม
	รชฺชุ	เชือก
	รุธิรํ	เลือด
	รุนฺธติ	ปิด, กั้น
	โรโธ	คุก, เรือนจำ
	วิโรโธ	ความขัดแย้ง, คัดค้าน
	วิโรโธตฺติ	คำพูดขัดแย้ง, โต้เถียง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
รุส	โรเส	โกรธ
	โรสนา	ความโกรธ
	โรสโน	ผู้มักโกรธ
รุห	ชนเน	เกิด, งอก
	อารุฬฺโห	งอก
	อาโรหติ	ขึ้น
	โอรุยฺห	ลง
	โอโรหณํ	การลง
	รุกฺโข	ต้นไม้
	รุหนํ, รูฬฺหี	การเกิด
	รุหิรํ	เลือด
	โรหิโต	ปลาตะเพียน
	สิโรรุโห	ผม
ลฑิ	ชิคุจฺฉายํ	รังเกียจ
	ลณฺฑํ	มูลสัตว์, คูถ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ลภ	ลาเภ	ได้, ได้รับ
	ลจฺฉา	การได้
	ลภติ	ได้
	ลพฺภํ	สิ่งควรได้
ลา	อาทาเน	ถือเอา
	กุสลํ	บุญ, กุศล
	ครุโฬ	ครุฑ
	โคตฺถุโล	สุนัขจิ้งจอก
	ปุถุโล	กว้างขวาง
	พหุลํ	มาก
	พาโล	คนพาล
	มหลฺลโก	คนแก่
	ราหุโล	พระราหุล
	สีหโฬ	สิงหฬ
ลิข	เลขเน	ขีดเขียน
	ลิขติ	ขีด, เขียน

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ลิขนํ, เลขนํ	การขีดเขียน
	ลิขิตํ	ถูกเขียนแล้ว
	เลโข, เลขโก	หนังสือ, เครื่องเขียน
	สลฺเลโข	เครื่องขัดเกลา
ลิป	ลิมฺปเน	ฉาบทา
	ลิตฺโต	ฉาบแล้ว, ทาแล้ว
	เลปนํ, วิเลปนํ	การทา, เครื่องลูบทา
ลี	สิเลสเน	ติดแน่น
	อาลโย	อาลัย, ตัณหา, ที่อยู่อาศัย
	นิลีโน	แอบ, ซ่อน
	ลโย	ครู่หนึ่ง, เสียงกลมกลืน มาตราวัดระยะ ๑๐ ขณะ
	ลโย, ปลโย	ความพินาศ
	ลิงฺคํ	ลิงค์, เพศ
	ลีโน	ติด, แอบ, ซ่อนเร้น
	เลณํ	ถ้ำ, นิพพาน
	วิชฺชาลโย	วิทยาลัย, แหล่งความรู้

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
ลุภ	คิทฺธิมฺหิ	อยาก, ต้องการ, ละโมบ
	โลโภ	ความโลภ
	โลลุโป	ผู้มักมาก, ผู้ละโมบ
ลู	เฉทเน	ตัด, เด็ด, เกี่ยว
	ลวนํ, ลโว	การตัด, เครื่องตัด
	ลวนํ, ลวณํ, โลณํ	เกลือ, สารตัดรส
	ลุนาติ	ตัด, เด็ด, เกี่ยว
	ลูโน	ถูกตัดแล้ว, เก็บเกี่ยวแล้ว
	โลโม	ขน
วก	อาทาเน	ถือเอา
	พโก	นกกระยาง
	วโก	หมาป่า
	วกฺกํ	ม้าม
วกฺก	รุกฺขตเจ	ห่อหุ้มต้นไม้
	วกฺกลํ	เปลือกไม้, ผ้าป่าน

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
วจ	วิยตฺติยํ วาจายํ	พูดชัดเจน
	อุตฺตํ, วุตฺตํ	คำที่ถูกกล่าว
	วจติ	กล่าว, พูด
	วจา	ว่านน้ำ
	วตฺตา	ผู้กล่าว, ผู้พูด
	วุจฺจติ	ถูกกล่าว, ถูกเรียก
	วากฺยํ	พากย์, คำที่ควรกล่าว
	วาจา	ถ้อยคำ, วาจา
วช	คติมฺหิ	ไป, ถึง
	ปพฺพชฺชา	บรรพชา, บวช
	ปพฺพชิโต	บรรพชิต, ผู้บวชแล้ว
	วคฺโค	หมู่, พวก, วรรค
	วชิรํ	เพชร, วิเชียร, สายฟ้า
	วโช	คอกปสุสัตว์
	วตํ	วัตร, ข้อประพฤติ
	วาชี	ม้า

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
วฏฺ	อาวตฺตเน	หมุน, วน, กลิ้ง
	อาวฏฺฏนํ	กลม, กลิ้ง
วฏฺ	ธารณ-พนฺธน-สงฺฆาเตสุ	ทรงไว้-ผูก-รวบรวม
	วณฺโฏ	ขั้ว
วฑฺฒ	วฑฺฒเน	เจริญ
	วฑฺฒโน	ผู้เจริญ
	วฑฺฒิ, วุฑฺฒิ	ความเจริญ
	วุฑฺโฒ, พุฑฺโฒ	ผู้เจริญแล้ว
วตฺ	วตฺตเน	เป็นไป
	ปริวตฺตํ	เปลี่ยนแปลง
	วตฺตํ, วตฺรํ	วัตร, ข้อประพฤติ
	วตฺตโก	นกคุ่ม, นกกระทา
	วตฺตุโล	กลม
	วุตฺติ	อธิบาย, การเลี้ยงชีพ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
วท	วิยตฺติยํ วาจายํ	พูดชัดเจน
	อุปวาโท	พูดใส่ร้าย, กล่าวตู่
	โอวทติ	โอวาท, สอน
	โอวาโท	คำสอน
	วชฺเชติ	กล่าว, พูด
	วทติ, วเทติ	กล่าว, พูด
	วาโท	คำพูด
	วชฺชํ	คำพูด, โทษ
	วาทิตุํ	กล่าวพร้อมกัน
	วิวาโท	โต้เถียง, ขัดแย้ง, วิวาท
วนฺท	อภิวาทเน	ไหว้, อภิวาท
	อภิวนฺทนํ	การไหว้
	วนฺทนา	การไหว้
	วนฺทิโต	ไหว้แล้ว
	วนฺทิย, อภิวนฺทิย	ไหว้แล้ว

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
วป	พีชสนฺตาเน	เพราะปลูกพืช, หว่าน
	ธญฺญวาโป	คนหว่านพืช
	วปุ	ร่างกาย
	วปฺปมงฺคลํ	พืชมงคล
	วปฺโป	ไร่, นา, สวน
	วาปโก	ชาวไร่, ชาวนา, ชาวสวน
	วาปี	สระน้ำ
	วิปินํ	ป่า
	วิปฺโป	พราหมณ์
วมุ	อุคฺคิรเณ	อาเจียน, คาย, สำรอก
	วนฺตํ, วมิตํ	คายแล้ว, คลายแล้ว
	วมถุ	อาเจียน
	วมฺมิโก	จอมปลวก, รังปลวก
วร	วรเณ	ห้าม
	นิวรณํ	นิวรณ์, เครื่องกั้นความดี
	ปวารณา	การปวารณา

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ปริวาโร	บริวาร, พวกพ้อง
	วจฺจํ	คูถ, อุจจาระ
	วจฺจฏฺฐานํ	ห้องสุขา
	วณฺโณ	ผิวพรรณ, สี
	วมฺมํ	เสื้อเกราะ, โล่ห์
	วรโก	ข้าวโพด
	วรณฺโฑ	ปากนกกระจอก
	วรตฺตํ	เชือก
	วราโห	สุกร
	วโร	ผู้ประเสริฐ
	วรุโณ	ชื่อฤาษี, พ่อมด, หมอผี
	วารโณ	ช้าง
	วาริ	น้ำ
	สํวโร	การสำรวม
	สํวุโต	สำรวมแล้ว

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
วล	สาธารณ-พนฺธเนสุ	มีทั่วไป-ผูกมัด
	วลโย	กำไลมือ, ห่วง, วงแหวน
	วลวา	แม่ม้า
	วลาโก	นกกระเรียน
	วาลพีชนี	แซ่หางจามรี
	วาโล, วาลธิ	หาง
วลฺล	สาธารณ-พนฺธเนสุ	มีทั่วไป-ผูกมัด
	วลฺลูโร	เนื้อแห้ง, เนื้อเค็ม
วส	นิวาเส	อยู่, พำนัก, นุ่ง
	อนฺตรวาสกํ	ผ้านุ่ง, ผ้าสบง
	อาวสโถ, อาวาโส	ที่อยู่อาศัย
	อุปวาโส, อุโปสโถ	การเข้าอยู่
	นิวาโส	การอยู่, ที่อยู่
	ปริวาโส	ปริวาส, การอยู่ในวงล้อม
	ปริวุฏฺโฐ	ถูกแวดล้อม
	ปวาโส, วิปฺปวาโส	การอยู่ภายนอก

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	วจฺฉโร, สํวจฺฉโร	ปี
	วจฺฉา	การอยู่
	วจฺฉามิ	จะอยู่
	วุตฺโถ	อยู่แล้ว, ออกพรรษาแล้ว
	วตฺถุ	วัตถุสิ่งของ, วัสดุ, เหตุ
	วสโภ	ผู้ประเสริฐ
	วสติ	อยู่, ที่อยู่, การอยู่
	วสนฺโต	ฤดูฝน
	วสุ	ทองคำ, รัตนะ
	วสฺสํ	ปี, พรรษา, ฤดูฝน
	วาสี	ผู้อยู่ประจำ
	วุสิตํ	อยู่แล้ว, อยู่จบแล้ว
	สหวาโส	การอยู่ร่วมกัน
	สํวาโส	การอยู่ร่วมกัน
วส	เสจเน	ราด, รด
	วุฏฺโฐ	ฝนตก, ตกแล้ว

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
วส	อจฺฉาทเน	ปิด, บัง
	วตฺถํ, นิวตฺถํ, วสนํ	ผ้า, เครื่องนุ่งห่ม
	วตฺถิ	กระเพาะปัสสาวะ
	วสโล	คนชั่ว, คนถ่อย
วห	ปาปเณ	นำไป, ให้ถึง
	พหุ	มาก
	พาหุ	แขน
	วหติ	นำไป
	วหโล	เรือ
	วโห	ไหล่, ม้า
	วาโห	ม้า
	วาหนํ	พาหนะ
วา	คติ-พนฺธเนสุ	ไป-ผูกมัด
	วาโก	เปลือกไม้
	วานํ	ตัณหา
	วาโม	ซ้าย

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	วายุ, วาโย, วาโต	ลม, พายุ
	วาลํ	เครือย่านาง
	วาโฬ	สัตว์ดุร้าย
วิจ	วิเวจเน	สงัด, วิเวก
	วิจิ	คลื่น
	วิวิจฺจ, วิวิตฺโต	สงัดแล้ว
	วิเวโก	สงัด, วิเวก
	วิเวจนํ	ความสงัด
วิท	อนุภวเน	เสวย
	เวทโก	ผู้เสวย
	เวทนา, เวทยิตํ	การเสวยอารมณ์
วิท	ญาเณ	รู้, ทราบ
	วิชฺชา	วิชา, ความรู้, ญาณ
	วินฺทติ	รู้
	เวเทติ, เวทยติ	รู้, ทราบ
	เวโท	ปัญญา, เวท

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	โลกวิทู	ผู้รู้สัตว์โลก
วิท	มงฺคเล	ความดี
	ปวิตฺตํ, ปวิตฺรํ	หมดจด, สะอาด
	วิทาลํ	หรดาล
วิท	ลาเภ	ได้
	วิตฺตํ	ทรัพย์
	วิตฺติ	ความยินดี
	วิทูโร, วิชฺชูโร	ห่างไกล
วิท	สตฺตายํ	มี, เป็น
	วิชฺชติ	มีอยู่
วิธ	ตาฬเน	ตี, ต่อย, ชก
	วิชฺฌติ	ตี, ต่อย, ชก
วิธ	เวธเน	แทง, เจาะ
	ปฏิวิทฺโธ	แทงตลอดแล้ว
	ปฏิเวโธ	การแทงตลอด, อริยผล

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	วิชฺฌติ	แทง
	วิทฺธํ	ไร้มลทิน
	เวโธ	รู, ช่อง
วิส	ปเวสเน	เข้าไป
	ปวิสติ	เข้าไป
	ปเวสนํ	การเข้าไป
	ปเวโส	ผู้เข้าไป
	ปวิฏฺโฐ	เข้าไปแล้ว
	วิสฺสาโส	ผู้คุ้นเคยกัน
	เวสฺมํ	เรือน, บ้าน
	เวสฺโส	วรรณะแพศย์, แพศ
วุ	สํวรเณ	สำรวม, สังวร, ระวัง
	อาวุณาติ	ร้อย, สอด
	วตฺถํ	ผ้า, ผ้าห่ม
	สํวุณาติ	สำรวม, ระวัง
	สํวุโต	สำรวมแล้ว, ระวังแล้ว

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
เว	ตนฺตสนฺตาเน	ทอ, ถัก
	ตนฺตวาโย	ช่างหูก, ช่างทอ
	เวนุ, เวณุ	ไม้ไผ่
เวปุ	กมฺปเน	สะเทือน, หวั่นไหว
	เวตฺตํ, เวตฺรํ	เครือหวาย
	เวปถุ	ผู้หวั่นไหว
สํส	ปสํสเน	สรรเสริญ, เชิดชู
	ปสตฺโถ	ผู้ประเสริฐ
	ปิยปสํสี	ผู้เชิดชูคนรัก
สก	สตฺติมฺหิ, สามตฺเถ	อาจ, สามารถ
	สกโฏ	เกวียน, ยาน
	สกลํ	ทั้งหมด, ทั้งสิ้น, ทั้งปวง
	สกุโณ, สกุนฺโต	นก
	สกฺกุณาติ, สกฺโกติ	อาจ, สามารถ
	สกฺโก	ผู้สามารถ, พระอินทร์ พระเจ้าสักกะ, ศักยวงศ์

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	สตฺถิ	ขาอ่อน
สกิ	สงฺกายํ	สงสัย
	สงฺกา	ความสงสัย
	สงฺกิโต	สงสัยแล้ว
สกฺการ	ปูชายํ	บูชา, สักการะ
	สกฺการิโต	สักการะแล้ว
	สกฺกาโร	การสักการะ, การบูชา
สช	วิสฺสคฺเค	สละ, สลัด
	สํสฏฺโฐ	เกี่ยวข้อง, คลุกคลี
	วิสฺสฏฺโฐ	สละ, สลัด, ปล่อย
สฑิ	คุมฺพตฺเถ	ประชุม, กลุ่ม
	วนสณฺโฑ	ป่า, ดง, ป่าทึบ, ป่าดงดิบ
	สณฺโฑ	ดง, ทึบ, กอ, พุ่ม
สต	สาตจฺเจ	ต่อเนื่อง
	สจฺจํ	ความจริง, จริง
	สตตํ	เนืองๆ, สืบต่อ, ต่อเนื่อง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
สท	อสฺสาทเน	ยินดี
	อุปสนฺโน	แผ่เข้าไป, คุกคาม
	อาสนฺโน	ใกล้
	ปสนฺโน	เลื่อมใสแล้ว
	ปสาโท	ความเลื่อมใส, ใส
	ปสีทติ	เลื่อมใส
	สาทุ	ดี, หวาน, อร่อย, ชื่นใจ
	สาทุผโล	ผลไม้รสหวาน
	สาโท, อสฺสาโท	ความยินดี
สท	วิสรณ-	แผ่ไป-
	คตฺยาวสาเนสุ	สิ้นสุดการไป, นั่ง
	นิสินฺโน	นั่งแล้ว
	นิสีทติ	นั่ง
	นิสีทนํ, นิสชฺชา	การนั่ง, ที่นั่ง
สทฺท	หริเต	เขียวสด
	สทฺทลํ	พื้นที่สีเขียว, เขียว, สด

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
สนุ	ทาเน	ให้
	สานุ	ไหล่เขา
สนฺช	สงฺเค	เกี่ยว, ข้อง, เกาะ, ติด
	สงฺโค	ความเกี่ยวข้อง
	สตฺโต	สัตว์, ผู้ข้องอยู่ในกามคุณ
สป	อกฺโกเส	แช่ง, ด่า, สบถ, สาบาน
	สปนํ, สปโถ	การสบถ, แช่ง, ด่า
สปฺป	คติมฺหิ	ไป
	สปฺโป	งู
	สปฺปิ	เนยใส
สพิ	มณฺฑเล	กลม, มณฑล
	สมฺพลํ, สพโล	กลม
สม	อุปสเม	สงบ
	สมโถ	ความสงบ
	สมาธิ	ความสงบ, ความตั้งมั่น

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
สมุ	อุปสเม	สงบ
	อุปสโม	ความสงบ, ผู้สงบ
	สนฺโต	ผู้สงบแล้ว
	สมฺมติ	สงบ, สมมุติ
สร	คติ-จินฺตายํ	ไป-คิด, ระลึกได้
	อตฺตสฺสโร	เสียงน่ารัก, เสียงไพเราะ
	อนุสฺสติ	การระลึกถึง, ระลึกตาม
	วิสฺสโร	เสียงเพี้ยน
	สกฺขโร	น้ำตามกรวด
	สติ	สติความระลึกได้, ธรรมเครื่องระลึก
	สโต	ระลึกได้แล้ว, ผู้มีสติ
	สพฺโพ	ทั้งปวง
	สมฺมาสติ	ความระลึกชอบ
	สรโก	ขันน้ำ, แก้วน้ำ, กระบวย
	สรณํ	ความระลึกได้, บ้าน, ที่พึ่ง

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	สรติ	ระลึกได้
	สรพู	ตุ๊กแก
	สิรีโส	ต้นซึก
	สโร	อักษรสระ, สระน้ำ, เสียง
	สรณิ, สรณี	ทาง, ธง
	สรภู	แม่น้ำสรภู
	สรโภ	ชะมด, อีเห็น
	สราโว, สราวโก	เครื่องปั้นดินเผา, ถ้วย
	สารถิ	นายสารถี, ครูฝึก
สร	หึสายํ	เบียดเบียน
	สรณํ	พระรัตนตรัย
	สรีรํ	ร่างกาย
	สิงฺคาโล	สุนัขจิ้งจอก, หมาป่า
สล	คติมฺหิ	ไป
	สลฺลํ, สลฺยํ	หอก, แหลน, ลูกศร
	สลโภ	ตั๊กแตน

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	สลากา	สลาก, ลูกศร
	สาโล	ต้นไม้, ต้นสาละ, ต้นรัง
สสุ	หึสายํ	เบียดเบียน
	อสฺสาโส	หายใจออก
	ปสฺสาโส	หายใจเข้า
	สตฺถํ	ศัสตรา, อาวุธมีคม
	สสี	ดวงจันทร์
	สโส	กระต่าย
	วิสฺสาโส	ความคุ้นเคย
สสุ	หึสา-คตีสุ	เบียดเบียน-ไป
	สตฺตุ	ศัตรู, ข้าวสัตตุ
สา	สามตฺเถ	สามารถ
	สณฺหา	อ่อนโยน, ละมุนละไม
	สาณิ	ม่าน
	สาโม, สามโล	ดำ, คล้ำ
	สาโม	สุวรรณสาม

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
สาธ	สํสิทฺธิมฺหิ	สำเร็จ
	สชฺชโน	คนดี, คนทำความดี
	สาธนํ	ความสำเร็จ
	สาธุ	ความสำเร็จประโยชน์
สาส	อนุสิฏฺฐิมฺหิ	พร่ำสอน
	อนุสาสนํ, อนุสิฏฺฐิ	การแนะนำ, การสั่งสอน
	อนุสิฏฺโฐ	ถูกสั่งสอนแล้ว
	สตฺถา	พระศาสดา, พระพุทธเจ้า
	สิสฺโส	ศิษย์
สิ	พนฺธเน	ผูกมัด
	สีมา	ขอบเขต
	สีสํ	ศีรษะ, ดีบุก, สังกะสี
	เสตุ	สะพาน, เหตุ
สิ	สเย	นอน
	สยนํ, เสยฺยา	การนอน, ที่นอน
	เสติ, สยติ	นอน

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
สิ	เสวายํ	คบหา
	อาสโย	อาศัย, ที่อาศัย
	นิสฺสโย	ที่อาศัย
	นิสฺสาย	อาศัยแล้ว
	นิสฺสิโต	ผู้อาศัย, อาศัยแล้ว
	นิสฺเสณี	บันได
	สยฤ	โรคมือเท้าบวม
	สิขณฺโฑ	หงอน
	สิขณฺฑี	นกยูง
	สิขา	ยอด, หงอน, มวยผม
	สิโต, เสโต	ขาว, เย็น
	สิปฺปํ	ศิลปะ, วิชาความรู้
	สิโร	ศีรษะ
	เสณิ, เสณี	หมู่คน
	เสวโก	เสวก, ผู้คบหา
	เสวนา	การพบปะพูดคุย

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
สิกฺข	วิชฺโชปาทาเน	เรียนเอาความรู้
	สิกฺขติ	ศึกษา, เรียน
	สิกฺขนํ, สิกฺขา	การศึกษา, ข้อควรศึกษา
สิจ	ปคฺฆรเณ	ไหล, รด, ราด, สาด
	เสจนํ, เสโก	ไหล, รด, ราด, สาด
สิท	สิงฺคาเร	รัก, งาม
	สินฺทูโร	สารหนู, ตะกั่วแดง
	เสโท	เหงื่อ
สิธ	สํสิทฺธิมฺหิ	สำเร็จ
	สิทฺโธ	สำเร็จแล้ว
	สิทฺธิ, ปสิทฺธิ	ความสำเร็จ
สินีห	สิเนหเน	ยินดี, เสน่หา, ติด, ชุ่ม
	เสฺนโห	ความรัก, น้ำมัน
สิวุ	ตนฺตสนฺตาเน	เย็บ, ถัก, ทอ
	สิพฺพติ	เย็บ, ถัก, ทอ

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
สี	สเย	นอน
	อติสโย	เกินพอดี, ยิ่ง
	อนุสโย	อนุสัย, กิเลสในสันดาน
	สยนํ, เสยฺยา	การนอน
	สีฆํ	เร็ว
	สีธุ	สุราชนิดหนึ่ง
	สีโร	ผาล, ใบไถ
	เสติ, สยติ	นอน
	เสนํ, เสนาสนํ	ที่นอน
	สํสโย	สงสัย
สุ	อภิสเว	ไหล, เปียก
	อาสโว	อาสวะ, กิเลสในสันดาน
	สุโต	บุตร
	สุตฺตํ	สูตร, พระสูตร
	สุตฺตํ, สุตฺรํ	ด้าย
	โสตาปนฺโน	โสดาบันบุคคล

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	โสโต	กระแส
	โสโม	ดวงจันทร์
สุ	คติมฺหิ	ไป
	วิสฺสุโต	ปรากฏแล้ว
สุ	สวเณ	ฟัง
	สุณํ, สุณนฺโต	ผู้ฟัง
	สุณาติ	ฟัง
	สณิตพฺโพ	ควรฟัง
สุ	สวเน	ฟัง
	สุณาติ, สุโณติ	ฟัง
	สุสฺสูสติ	ต้องการฟัง
	สุสฺสูสา	การตั้งใจฟัง
	โสตํ, โสตฺรํ	หู, เครื่องฟัง
สุ	หึสายํ	เบียดเบียน
	ปรสุ	ขวาน
	สุรา	สุรา, เหล้า, น้ำเมา

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	สุริโย	ดวงอาทิตย์
	สูโร	ผู้กล้า, ดวงอาทิตย์
สุจ	โสเก	เศร้าโศก
	โสจนํ, โสโก	ความเศร้าโศก
สุจ	โสจกมฺมนิ	ทำงานบริสุทธิ์
	สุกฺกํ	ข้างขึ้น, ขาว, สะอาด
	สุจิ	สะอาด, หมดจด
สุณ	หึสา-กุลสนฺตาเนสุ	เบียดเบียน-สืบสกุล
	สุณิสา	ลูกสะใภ้
สุป	สยเน	นอน, หลับ
	สุตฺโต, สุตฺตํ	นอนแล้ว, หลับแล้ว
สุป	สเย	นอน, ฝัน
	สุปติ	นอน
	สุปิโน, สุปินํ	การนอนหลับ, การฝัน
	สุปฺปํ	ที่นอนของสัตว์

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
สุส	โสสเน	เหี่ยวแห้ง, เหือดแห้ง
	สุกฺขํ	เหือดแห้ง, น้ำอสุจิ
	สุกฺโข	เหี่ยวแล้ว, แห้งแล้ว
สู	หึสายํ	เบียดเบียน
	สตฺถํ	ศัสตรา
สูท	ปคฺฆรเณ	ไหลไป
	สุตฺตํ	สูตร, พระสูตร
	สูทโก	พ่อครัว
	สูทโน	เครื่องราด, เครื่องรด
หน	หึสา-คตีสุ	เบียดเบียน-ไป
	อปหนํ	การกำจัด
	อาฆาโต	การผูกอาฆาต, จองเวร
	อุคฺฆาโต	ถอนขึ้นแล้ว
	ฆาตโก	นักฆ่า
	ปฏิโฆ	กระทบกระทั่ง, ขัดเคือง
	วชฺโฌ	ควรถูกฆ่า

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	วธู	หญิงสาว, ลูกสะใภ้
	สกุณคฺฆี	เหยี่ยว
	สํโฆ, สงฺโฆ	พระสงฆ์
	สงฺฆาโต	รวบรวมแล้ว
	หญฺญเต	ถูกฆ่า, ถูกเบียดเบียน
	หณุ	คาง
	หนฺติ, หนติ	เบียดเบียน
	หนฺตฺวา, อุปหจฺจ	เบียดเบียนแล้ว, ฆ่าแล้ว
หร	หรเณ	นำไป
	อวหาโร	ลัก, ขโมย
	อาหาโร	อาหาร
	ชิคีสติ	ต้องการนำไป
	ปริหาโร	บริหาร, ผ่อนคลาย
	ปหาโร	ทบ, ตบ, ตี, โบย
	ปาฏิหาริยํ	ปาฏิหาริย์
	ปาฏิเหรํ, ปาฏิหีรํ	ปาฏิหาริย์

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	มุตฺตาหาโร	สร้อยไข่มุก
	วิหาโร	วิหาร, วัด, วิหารธรรม
	หตฺตา	ผู้นำไป
	หทยํ	หัวใจ
	หมฺมิยํ	ปราสาทโล้น
	หรติ	นำไป
	หริโณ	กวาง
	หาริยํ, หริตพฺพํ	ควรนำไป
หส	หสเน	หัวเราะ, ร่าเริง, ยิ้มแย้ม
	หสนํ, หสิตํ	หัวเรา, ยิ้มแย้ม
	หาโส	ผู้ยิ้มแย้ม
หํส	ปีติมฺหิ	ยินดี
	ปหฏฺโฐ, ปหํสิโต	ยินดีทั่วแล้ว
	หฏฺโฐ	ยินดีแล้ว
หา	จาเค	สละ
	ชหาติ	ละ, สละ
	ปริหานิ	ความเสื่อม

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	ปหีโน	ละได้แล้ว
	หายโน	ปี
	หีโน, หีนโก	คนเลว, ต่ำ, ถ่อย
	เหยฺยํ, หาตพฺพํ	ควรละ
หิ	คติมฺหิ	ไป
	ปหิณาติ, ปหิณติ	ส่งไป
	ปาเหสิ	ส่งไปแล้ว
	หโย	ม้า
	หิงฺคุ	มหาหิงคุ์
	หีโน	คนเลว, เสื่อม, ต่ำ
	เหตุ	เหตุ
	เหมนฺโต	ฤดูเหมันต์, ฤดูหนาว
	เหโม	ทองคำ
หุ	ทานาทน- หพฺยปฺปทาเนสุ	ให้-กิน- บูชา, เซ่นไหว้
	ชุโหติ, ชุหฺวติ	บูชา

ธาตุ	อรรถ-อุทาหรณ์	คำแปล
	หุโต	บูชาแล้ว
	ชุหํ, ชุหนฺโต	ผู้บูชา
	โหโม	เครื่องบูชา, การบูชา
	อาหุเนฺโย	ผู้ควรบูชา
	ปาหุเนยฺโย	ผู้ควรยกย่อง
หุ	หวเน	บูชา
	อคฺคิหุตฺตํ	การบูชาไฟ
	หวิ	เนยใส
หุล	คติมฺหิ	ไป
	หโล	ผาล, ใบไถ
หู	สตฺตายํ	มี, เป็น
	โหติ	มี, เป็น, ย่อมมี, ย่อมเป็น
	โหตุ	จงมี, จงเป็น
	ปโหติ	มีมาก, เพียงพอ